

Van Lanschot

Jaarverslag 2013

OVER VAN LANSCHOT

- 2 Kerngegevens
- 5 Profiel

**6 BERICHT VAN DE VOORZITTER VAN DE RAAD VAN BESTUUR
8 STRATEGIE VAN LANSCHOT**

VERSLAG RAAD VAN BESTUUR

- 10 Financiële resultaten
- 19 Risicobeheer, liquiditeits- en kapitaalmanagement

25 DIENSTVERLENING AAN ONZE KLANTEN

- 26 Private Banking
- 32 Asset Management
- 35 Merchant Banking
- 39 Corporate Banking

- 41 De mensen achter Van Lanschot
- 45 Verantwoord ondernemen

GOVERNANCE

- 49 Bericht van de Raad van Commissarissen
- 54 Corporate Governance
- 63 Personalia Raad van Bestuur
- 65 Personalia Raad van Commissarissen

67 HET AANDEEL VAN LANSCHOT

JAARREKENING

- 71 Geconsolideerde balans per 31 december 2013
- 72 Geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2013
- 73 Geconsolideerd overzicht gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten over 2013
- 75 Geconsolideerd verloopoverzicht eigen vermogen per 31 december 2013
- 77 Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2013

TOELICHTING

- 79 Samenvatting van de belangrijkste grondslagen voor de financiële verslaggeving
- 84 Grondslagen voor consolidatie
- 85 Samenvatting van belangrijke waarderingsgrondslagen
- 94 Risicobeheer
- 152 Toelichting op de geconsolideerde balans
- 183 Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening

ADDITIONELE TOELICHTING

- 191 Aankopen groepsmaatschappijen in 2013
- 192 Geconsolideerde balans naar categorieën per 31 december 2013
- 193 Geconsolideerde balans naar categorieën per 31 december 2012
- 194 Bezoldiging Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen
- 198 Gerelateerde partijen
- 201 Langlopende verplichtingen
- 203 Segmentinformatie
- 208 Gebeurtenissen na balansdatum

ENKELVOUDIGE JAARREKENING

- 209 Enkelvoudige balans per 31 december 2013
- 209 Enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2013
- 209 Grondslagen voor het opstellen van de enkelvoudige jaarrekening
- 210 Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

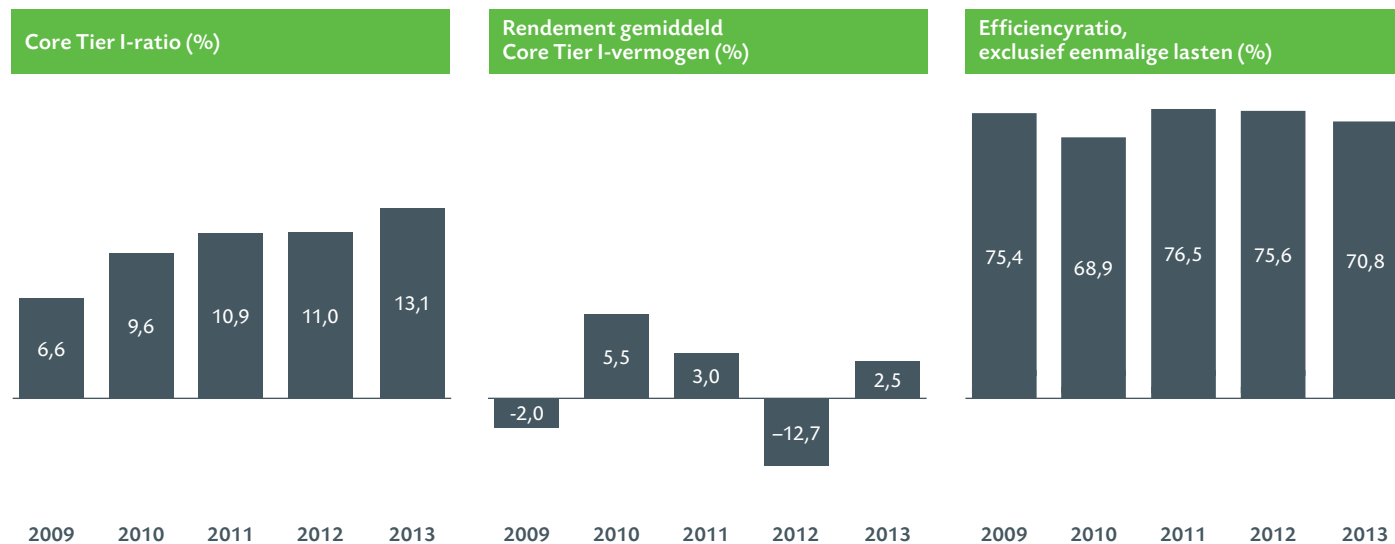
OVERIGE GEGEVENS

- 213 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant
- 214 Winstbestemming
- 215 Stichting Administratiekantoor van gewone aandelen A Van Lanschot
- 216 Stichting Preferente aandelen C Van Lanschot
- 217 Begrippenlijst
- 223 Meerjarenoverzicht

Het Jaarverslag 2013 verschijnt in het Nederlands en in het Engels op www.vanlanschot.nl/jaarverslagen en www.vanlanschot.nl/annualreports. In geval van verschillen tussen de Nederlandse en de Engelse versie heeft de Nederlandse versie voorrang.

KERNGEGEVENS*

1. FINANCIËLE DOELSTELLINGEN

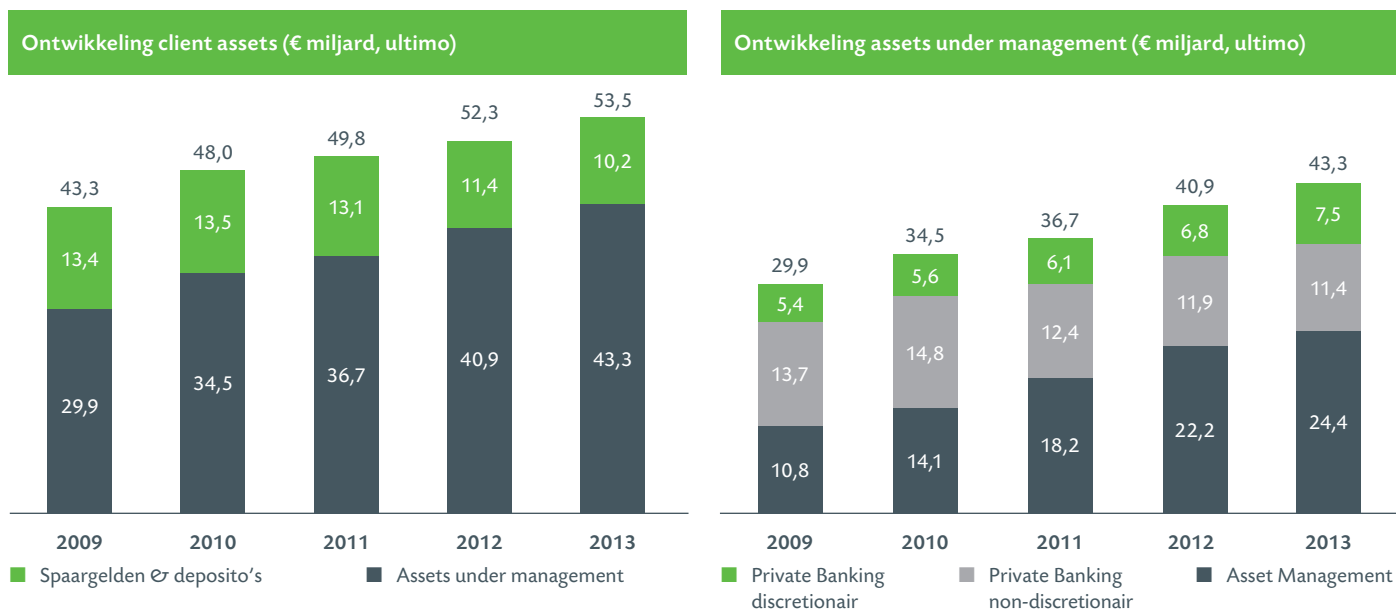

2. RESULTATEN

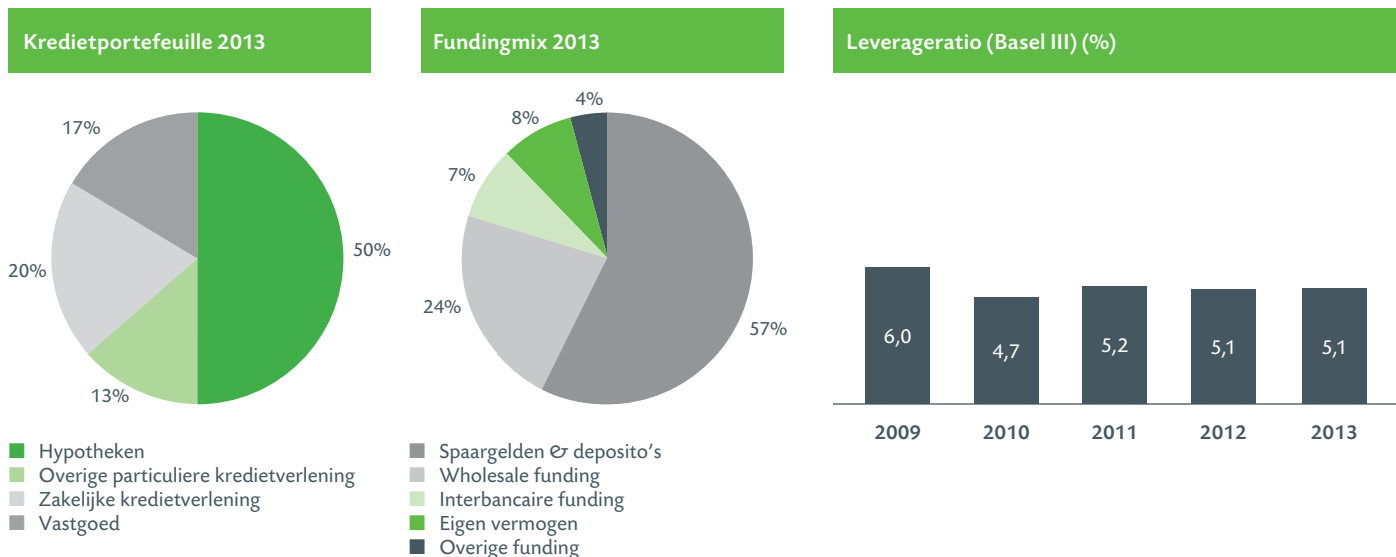
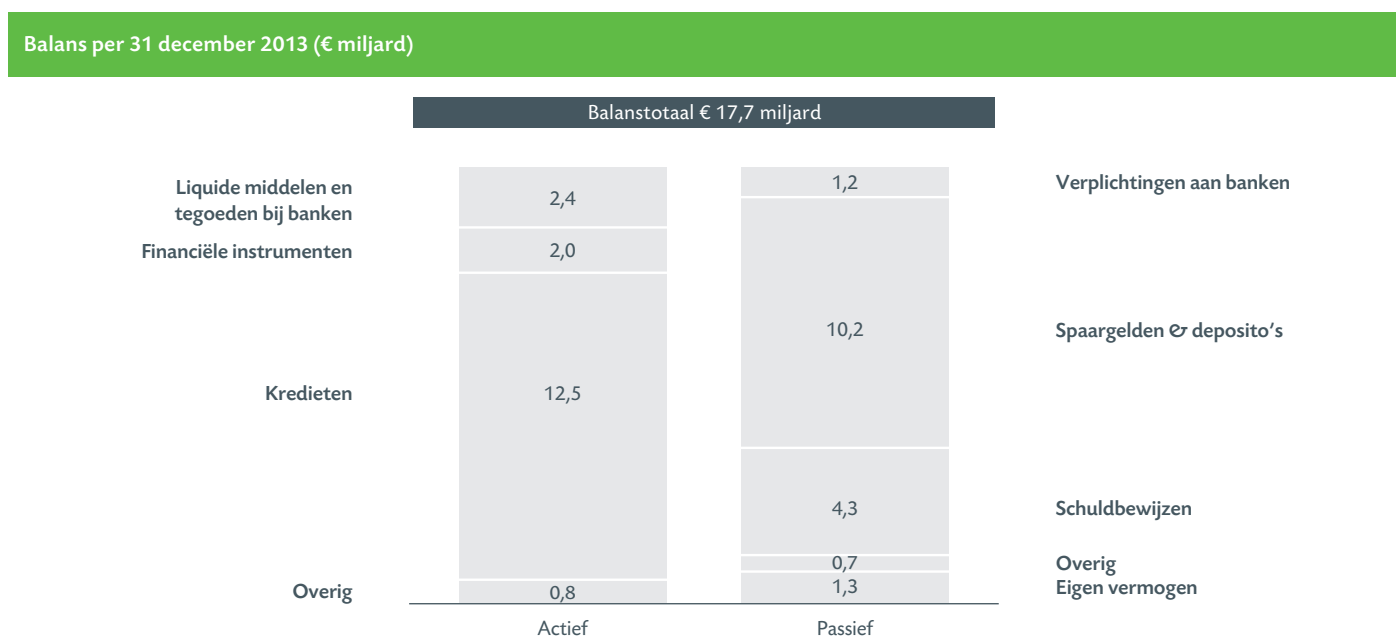

* Exclusief niet-strategische deelnemingen (nsd), tenzij anders vermeld.

3. CLIENT ASSETS

4. BALANS

In € miljoenen (tenzij anders vermeld)	2013	2012 ¹	Toelichting
<i>Exclusief niet-strategische deelnemingen (nsd), tenzij anders vermeld</i>			
RESULTAAT			
Inkomsten uit operationele activiteiten	529,8	525,3	<i>Provisie-inkomsten zijn de belangrijkste inkomstenbron geworden</i>
Bedrijfslasten	374,9	397,3	<i>Investerings en efficiencymaatregelen leiden tot verdere kostendaling</i>
Bijzondere waardeverminderingen kredieten	103,7	115,2	<i>Kredietvoorziening nog relatief hoog, maar dalende trend t.o.v. 2012 zichtbaar</i>
Nettoresultaat (inclusief nsd)	33,5	- 147,3	<i>Winstherstel in 2013 ondanks uitdagende marktomstandigheden</i>
BALANS			
Kredieten	12.491	13.464	<i>Aanhoudende aflossingen door klanten en afbouw Corporate Banking-portefeuille</i>
Spaargelden & deposito's	10.161	11.369	<i>Van Lanschot is bewust geen prijsleider op de spaarmarkt</i>
Balanstotaal	17.670	17.941	
Eigen vermogen	1.339	1.315	<i>Stijging eigen vermogen door ingehouden winst</i>
Risicogewogen activa (RWA)	9.003	10.535	<i>Mede door succesvolle afbouw van zakelijke en vastgoedportefeuilles</i>
Core Tier I-ratio (%)	13,1	11,0	<i>Stijging Core Tier I-ratio door ingehouden winst en daling risicogewogen activa</i>
Tier I-ratio (%)	13,1	11,0	
BIS-ratio (%)	13,9	11,9	
Leverageratio (%)	7,3	7,0	<i>Sterke balans leidt tot een uitstekende leverageratio</i>
BASEL III			
Common Equity Ratio (<i>fully loaded</i>) (%)	10,5	9,3	<i>Van Lanschot voldoet al aan de Basel III-kapitaaleisen</i>
Liquidity Coverage Ratio (%)	151,3	126,3	<i>Ruime liquiditeitspositie</i>
Net Stable Funding Ratio (%)	102,9	101,7	<i>Goed gediversifieerd fundingprofiel</i>
Leverageratio (%)	5,1	5,1	
CLIENT ASSETS (€ MILJARD)			
Client assets	53,5	52,3	
– Assets under management	43,3	40,9	<i>Instroom discretionair vermogen en positief koerseffect compenseren uitstroom non-discretionaire mandaten</i>
– Spaargelden & deposito's	10,2	11,4	<i>Uitstroom als gevolg van vervallen premiumdeposito</i>
Assets under management	43,3	40,9	
– Discretionary	31,9	29,0	<i>Substantiële instroom bij institutioneel vermogensbeheer</i>
– Non-discretionary	11,4	11,9	<i>Positieve draai van non-discretionair naar discretionair vermogen</i>
OVERIG FINANCIËEL			
Rentemarge (%)	1,20	1,28	<i>Rentemarge blijft onder druk door lage marktrente</i>
Toevoeging kredietvoorziening als % van de gemiddelde RWA	1,06	1,07	<i>Kredietvoorziening nog hoog door lastige economische omstandigheden in Nederland</i>
Efficiëncyratio (%)	70,8	75,6	<i>Verbetering efficiëncyratio met name dankzij dalende kosten</i>
Winst per aandeel (€)	0,71	- 3,67	
Rendement gemiddeld			
Core Tier I-vermogen (%)	2,5	- 12,7	
Fundingratio (%)	81,3	84,4	<i>Het merendeel van de kredietportefeuille is gefund door spaargelden & deposito's</i>
MEDEWERKERS EN KLANTEN			
Aantal fte (ultimo jaarstand)	1.808	1.862	<i>Gecorrigeerd voor insourcing van IT bedraagt de daling 108 fte</i>
Loyaliteitsindex particuliere relaties ²	64	63	<i>Klantloyaliteit blijft ruim boven de benchmark</i>
Benchmark loyaliteitsindex ²	55	56	
VERANTWOORD ONDERNEMEN			
Assets under screening (%)	66	48	<i>Bestaand beleggingsbeleid toegepast op meer asset classes</i>

¹ Met ingang van 1 januari 2013 is de nieuwe IAS 19-richtlijn van toepassing op alle jaarrekeningen. De nieuwe regeling heeft gevolgen voor de verwerking van personeelsbeloningen, waaronder de pensioenvoorziening. De nieuwe IAS 19-richtlijn is retrospectief verwerkt in de jaarrekening. Daarnaast heeft een herrubricering plaatsgevonden van de amortisatielast van macro fair value hedges van resultaat financiële transacties naar interest. Als gevolg hiervan zijn alle vergelijkende cijfers in dit document aangepast.

² Cijfers betreffen de indexscores op een schaal van 0 tot 100. Loyaliteitsindex particuliere relaties betreft Van Lanschot Bankiers Nederland.

PROFIEL

GESPECIALISEERDE EN ONAFHANKELIJKE WEALTH MANAGER

Wij zijn een gespecialiseerde en onafhankelijke wealth manager en richten ons op behoud en opbouw van vermogen voor onze klanten. Onze kracht zit in de bijzondere en sterke relatie die onze gevestigde namen Van Lanschot en Kempen & Co hebben met particuliere en institutionele klanten. Private banking, asset management en merchant banking zijn de gebieden waarin we goed zijn en waarin wij ons onderscheiden met onze persoonlijke aandacht, kennis en ervaring.

Met Private Banking richten we ons op vermogende particulieren, ondernemers en familiebedrijven. Daarnaast richten wij ons op business professionals & executives, healthcare professionals en verenigingen & stichtingen. Opbouw en behoud van vermogen is niet alleen relevant voor vermogenden, maar een breed gedragen behoefte. Daarom hebben wij in 2013 voor starters op de vermogensmarkt een nieuwe online oplossing voor sparen en beleggen geïntroduceerd.

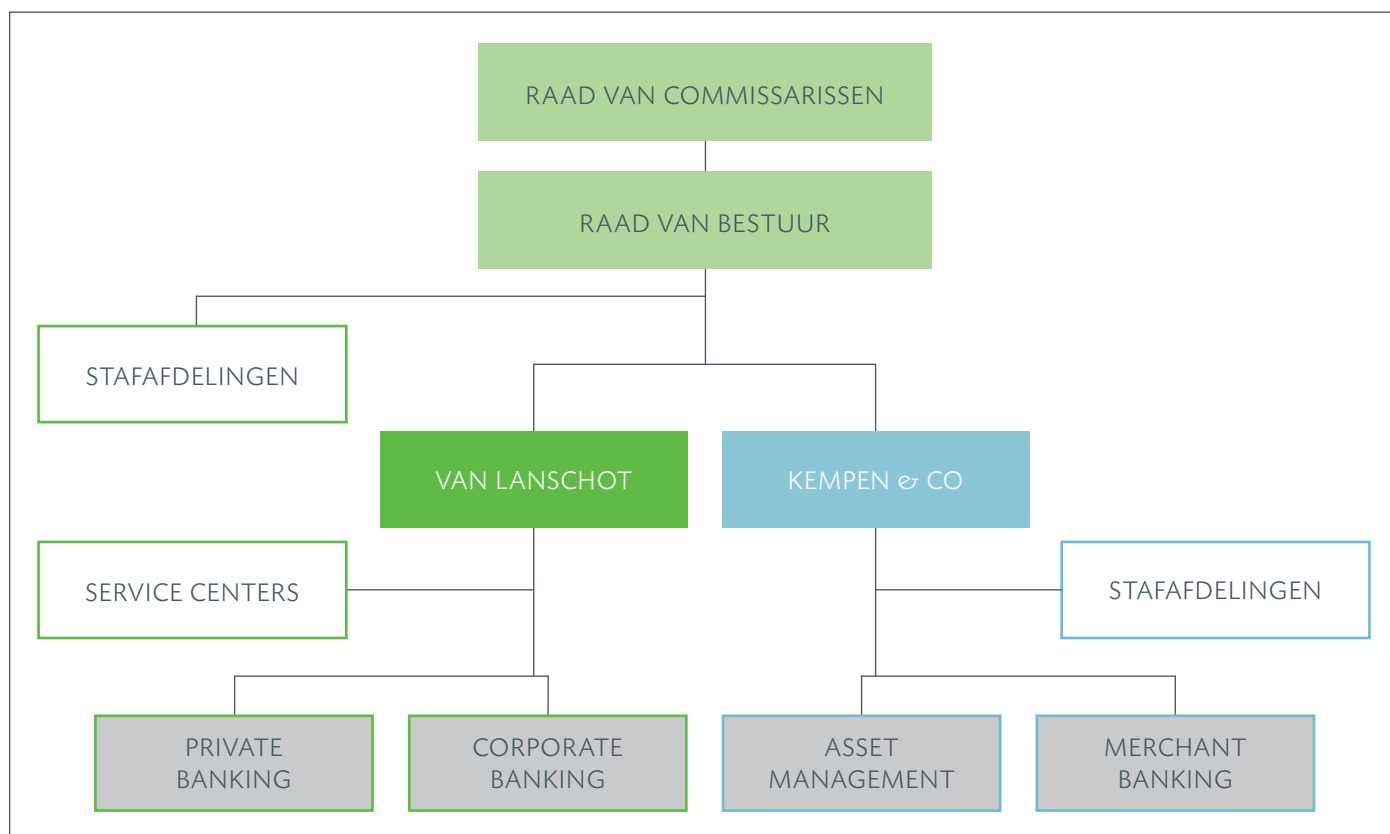
De activiteiten zonder een directe relatie met wealth management worden in de komende jaren afgebouwd.

Een voorbeeld daarvan is de zakelijke kredietverlening. Deze activiteiten zijn samengevoegd binnen Corporate Banking. Een team van specialisten blijft deze klanten bedienen met een meer gestandaardiseerd producten- en dienstenpakket.

Asset Management en Merchant Banking bieden gespecialiseerde diensten als vermogensbeheer, effectendienstverlening, begeleiding van fusies en overnames en kapitaalmarkttransacties aan institutionele beleggers, ondernemingen, financiële instellingen en (semi)overheidsinstellingen. Deze activiteiten versterken de wealth managementpropositie die wij onze klanten kunnen aanbieden.

Van Lanschot is de oudste onafhankelijke private bank van Nederland met een geschiedenis die teruggaat tot 1737. Het belang van de klant staat bij ons centraal. Uiteraard hebben wij daarnaast ook oog voor andere belanghebbenden. Met onze eigen medewerkers, aandeelhouders, overige vermogensverstrekkers en maatschappelijke relaties onderhouden wij intensieve contacten. Wij streven ernaar een integere en betrouwbare bank te zijn voor alle belanghebbenden.

Operationele groepsstructuur

BERICHT VAN DE VOORZITTER VAN DE RAAD VAN BESTUUR

Onze bank heeft in 2013 veerkracht getoond in nog altijd uitdagende marktomstandigheden. Het doet mij dan ook veel genoegen u een aantal belangrijke positieve ontwikkelingen te kunnen melden.

STRATEGISCHE HERORIËNTATIE

De belangrijkste ontwikkeling voor de toekomst van de bank was de strategische heroriëntatie die wij hebben uitgevoerd. Daarin hebben wij een duidelijke keuze gemaakt voor versterking van de positionering als onafhankelijke en gespecialiseerde wealth manager, gericht op behoud en opbouw van vermogen voor onze klanten. Activiteiten die bijdragen aan deze doelstelling staan centraal in onze strategie; alle andere activiteiten worden afgebouwd of beëindigd. De kern van ons bedrijf bestaat nu uit drie activiteiten: Private Banking (onder de naam Van Lanschot), Asset Management en Merchant Banking (beide onder de naam Kempen & Co). De producten en diensten van deze onderdelen ondersteunen en versterken elkaar, en vormen in combinatie met elkaar het hart van onze wealth managementstrategie. De afbouw van de zakelijke kredietportefeuille, vanaf nu apart beheerd in de speciaal daartoe opgerichte Corporate Bank, is een duidelijk voorbeeld van de keuzes die wij hebben gemaakt en die wij zeer gedisciplineerd en gefocust uitvoeren.

FOCUS, VEREENVOUDIGING, GROEI

De uitvoering van onze strategie leidt tot een transformatie van de bank op basis van focus, vereenvoudiging en groei. Wij zijn gestart met de vereenvoudiging van processen, producten en onze organisatie.

Hiermee wordt een solide fundament gelegd voor toekomstige groei van onze kernactiviteiten. In 2013 lag de nadruk vooral op de transformatie van Private Banking. We hebben drie serviceconcepten geïntroduceerd: Personal Banking, Private Banking en Private Office. Elke propositie richt zich op specifieke vermogensvraagstukken en biedt onderscheidende dienstverlening op een hoogstaand niveau dat past bij de betreffende klantengroep. Daarmee sluiten we ook aan bij de veranderende behoefte van klanten. Zij vragen steeds meer om online oplossingen in combinatie met persoonlijke aandacht.

Een bijzondere stap was de introductie van Evi van Lanschot, de online beleggingscoach voor sparen en beleggen. De marketingcampagne rond Evi werd positief ontvangen en leidde tot instroom van nieuwe klanten en nieuw vermogen. Onze expertise op het gebied van vermogensbeheer en -advies is nu ook toegankelijk voor starters op de vermogensmarkt. In België hebben we Evi als spaarmodule geïntroduceerd. In 2014 zullen we deze verder uitbreiden naar beleggen.

Bij Asset Management en Merchant Banking ligt de nadruk op het voortzetten van de koers die in het verleden is ingezet en die succesvol is gebleken. Beide kernactiviteiten hebben een goed jaar achter de rug en droegen in aanzienlijke mate bij aan de winstgevendheid van de groep als geheel. De strategische heroriëntatie heeft minder impact op deze activiteiten, maar uiteraard blijven we ook hier zoeken naar nieuwe kansen en nog betere dienstverlening aan onze institutionele klanten.

WINSTHERSTEL

Uiteraard is het ook heel belangrijk dat we weer winstgevend zijn, zowel in operationele als in absolute zin. Met dit winstherstel hebben we een solide resultaat geboekt over 2013.

Onze inkomsten vertonen steeds meer het beeld dat past bij wealth management, de keuze die we hebben gemaakt in onze strategische heroriëntatie. Zo zijn de provisie-inkomsten in 2013 de belangrijkste inkomstenbron geworden. De totale client assets die we voor onze klanten beheren - beleggingen en spaargelden - zijn toegenomen, deels door de stijgende aandelenbeurzen in 2013, maar ook door de instroom van vermogensbeheermandaten. Daarnaast is de bank erin geslaagd haar kostenbasis aanzienlijk verder te verlagen.

KREDIETPORTEFEUILLE ONDER CONTROLE

Van Lanschot heeft een overzichtelijke kredietportefeuille. De verliezen op de portefeuille van hypotheekleningen aan vermogende particulieren zijn traditioneel heel laag.

De zakelijke kredietportefeuille kent weinig sectorconcentraties, terwijl de commerciële vastgoedkredieten over het algemeen betrekking hebben op kleinschalige objecten en nagenoeg geen projectontwikkeling omvatten. Uiteraard is de kredietportefeuille niet immuun voor de economische omstandigheden. De toename in het aantal faillissementen heeft zijn weerslag gehad op de omvang van de kredietverliezen. Hoewel de kredietvoorzieningen zich lijken te stabiliseren, blijft het niveau relatief hoog. We hebben echter de risico's van onze portefeuille goed in beeld en onder controle. Als het voorzichtig ingezette economische herstel doorzet is de verwachting gerechtvaardigd dat de benodigde voorzieningen naar een aanzienlijk lager niveau zullen dalen.

BALANS VERSTEVIGD

Een andere belangrijke ontwikkeling was de versteviging van onze balans. Het bankenlandschap in binnen- en buitenland werd vooral in de eerste helft van het jaar enkele keren opgeschrikt door problemen bij individuele banken in Nederland en in Cyprus. Daarmee kwam elke bank, ook wij, opnieuw onder het vergrootglas te liggen en kwamen er meer vragen van klanten. Vooral daarom is het van belang dat de Core Tier I-ratio elk kwartaal opnieuw verbeterde, en uiteindelijk steeg naar 13,1%. Daarmee hebben we een duidelijke eerste stap gezet in de richting van het bereiken van een ratio van meer dan 15% in 2017. Daarnaast hebben we in 2013 nadrukkelijk ingezet op de diversificatie van ons fundingprofiel. Wij hebben onze afhankelijkheid van retail funding verlaagd met kapitaaltransacties op de wholesalemarkt. Ook dat leidde tot een aanzienlijke versterking van onze balans. Deze diversificatie van ons fundingprofiel zullen we in de komende jaren voortzetten.

BETROKKEN MEDEWERKERS, LOYALE KLANTEN

In januari 2013 ben ik gestart als bestuursvoorzitter van Van Lanschot. Een bank met een grote historie: de oudste onafhankelijke financiële instelling van ons land. Ik heb de bank in het afgelopen jaar leren kennen als een zeer bijzonder bedrijf. Bijzonder vooral in twee opzichten: de betrokkenheid van onze medewerkers en de loyaliteit van onze klanten. Twee elementen die uiteraard ook onderling in nauw verband staan. In een tijd waarin het publiek kritisch staat tegenover banken onderscheiden juist deze kenmerken ons van andere banken. Ik zie het als mijn opdracht, en als de opdracht van al mijn collega's, om ons succes in de toekomst als gespecialiseerde, onafhankelijke wealth manager te waarborgen.

Ik wil op deze plaats graag een speciaal woord van dank richten aan onze medewerkers. Het is voor hen zeker geen eenvoudig jaar geweest. De omstandigheden hebben veel van hen gevraagd, en onzekerheid gebracht voor velen. Een aantal collega's verloor zijn of haar baan - een pijnlijk, maar noodzakelijk gevolg van de keuzes die we moesten maken om succesvol te kunnen zijn in de toekomst. Desondanks is er met hart en ziel voor onze klanten gewerkt door onze medewerkers in binnen- en buitenland bij Van Lanschot, Kempen & Co, de service centers en de stafafdelingen.

Daarnaast ben ik onze klanten zeer dankbaar voor hun trouw en betrokkenheid bij onze bank. Dit is heel bijzonder en iets om zuinig op te zijn. Wij realiseren ons dat sommige veranderingen niet ongemerkt aan hen voorbij gaan. We doen er echter alles aan om het klantbelang en de klantbeleving altijd voorop te stellen. Ook bij de activiteiten die niet langer tot de kern van ons bedrijf behoren, gaan we zorgvuldig om met de belangen van onze klanten en zorgen we voor alternatieven en oplossingen.

EEN MARATHON, GEEN SPRINT

Er moet veel werk worden verzet en er is nog een lange weg te gaan. Dit is een marathon, geen sprint. Ik ervaar het als een grote aanmoediging dat zowel onze klanten, onze medewerkers als onze aandeelhouders de nieuwe koers begrijpen en steunen. Daarnaast vind ik het belangrijk te onderstrepen dat de strategische heroriëntatie wordt uitgevoerd onder aansturing van een breed team bestaande uit leden van de Raad van Bestuur van Van Lanschot en de directie van Kempen & Co. Daarmee zijn alle kernactiviteiten op een hoog niveau vertegenwoordigd en komen we door kruisbestuiving en intensieve onderlinge samenwerking tot het beste resultaat.

DIVIDEND

De behaalde resultaten en de solide kapitaalpositie aan het einde van het jaar geven ons aanleiding om, voor het eerst sinds 2011, weer een dividendvoorstel aan onze aandeelhouders voor te leggen. Dit is een teken van vertrouwen in de mogelijkheden die we hebben om succesvol te zijn en te blijven op de lange termijn.

WE ZIJN ER KLAAR VOOR

Het afgelopen jaar was een bewogen jaar voor Van Lanschot en haar medewerkers, maar ook een jaar waarin we veel hebben bereikt. Bij de start van 2014 zijn er positieve signalen over economisch herstel in belangrijke sectoren en wereldmarkten. Of en hoe dit herstel zich zal vertalen in betere economische omstandigheden in Nederland en België zal moeten blijken. Hoe dan ook: we zijn er klaar voor. Onze drie kernactiviteiten Private Banking, Asset Management en Merchant Banking staan er onder de vlag van onze sterke merken Van Lanschot en Kempen & Co goed voor. De moeilijke economische omstandigheden van de afgelopen jaren zijn niet ongemerkt aan ons voorbij gegaan, maar we hebben deze op eigen kracht weerstaan. We zien volop groeikansen voor onze kernactiviteiten in de komende jaren. De bank is stabiel en ligt goed op koers, op weg naar duurzame waardecreatie voor onze klanten en voor onze aandeelhouders.

's-Hertogenbosch, 10 maart 2014

Karl Guha
Voorzitter van de Raad van Bestuur

STRATEGIE VAN LANSCHOT

STRATEGISCH RAAMWERK

Positionering: gespecialiseerde en onafhankelijke wealth manager voor behoud en opbouw van vermogen voor onze klanten				
Strategie				
	Focus	<ul style="list-style-type: none"> • Focus op Private Banking, Asset Management en Merchant Banking • Gespecialiseerde dienstverlening voor specifieke doelgroepen • Afbouw van activiteiten die geen link hebben met Private Banking 		
	Vereenvoudiging	<ul style="list-style-type: none"> • Transparant en vereenvoudigd aanbod van producten en diensten • Efficiënte organisatie, <i>lean</i> IT en gestroomlijnde backoffice • Significante reductie van kostenbasis 		
	Groei	<ul style="list-style-type: none"> • Groei in Private Banking door nieuwe serviceconcepten en uitbreiding online dienstverlening • <i>Inclusive</i> aanbod van wealth managementdiensten voor iedereen die behoefte heeft aan behoud en opbouw van vermogen • Groei in Asset Management en Merchant Banking door uitbouwen posities in gekozen niches 		
Kernwaarden		Gedreven	Betrokken	Onafhankelijk Deskundig

Het profiel van een gespecialiseerde, onafhankelijke wealth manager vereist een sterke balans met hoge kapitaalratio's. De strategische keuzes dragen hier aan bij, met name door verbetering van de winstgevendheid en verkorting van de balans. We streven ernaar om de doelstellingen in harmonie met alle belanghebbenden te realiseren.

Doelstellingen		Realisatie 2013								
Klanten	<p>Klanttevredenheid Behouden van de voorsprong op de benchmark in de loyaliteitsindex</p> <p>Klantzorg Klantzorgbeleid dat toonaangevend is in de sector en dat het wettelijk kader overstijgt</p>	<p>Score van 64 (benchmark 55)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klantzorgbeleid centraal thema bij uitvoeren strategische heroriëntatie • Overzichtelijker en eenvoudiger productaanbod voor de klant • Vermogensbeheer en beleggingsadviesdiensten in toenemende mate online beschikbaar, ook voor starters op de vermogensmarkt 								
Medewerkers	<p>Werkgeverschap Behoren tot de meest attractieve werkgevers voor toptalent in de financiële sector</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Talentontwikkeling als onderdeel van langetermijnbeleid • Opleidingshuis Van Lanschot Academie • Hogere instroom starters en young professionals • Aantrekkelijker profiel op de arbeidsmarkt door duidelijke focus 								
Financieel	<ul style="list-style-type: none"> • Core Tier I-ratio • Rendement op Core Tier I-eigen vermogen • Efficiëncyratio 	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Doelstellingen 2017</th> <th>Realisatie 2013</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>> 15%</td> <td>13,1%</td> </tr> <tr> <td>10-12%</td> <td>2,5%</td> </tr> <tr> <td>60-65%</td> <td>70,8%</td> </tr> </tbody> </table>	Doelstellingen 2017	Realisatie 2013	> 15%	13,1%	10-12%	2,5%	60-65%	70,8%
Doelstellingen 2017	Realisatie 2013									
> 15%	13,1%									
10-12%	2,5%									
60-65%	70,8%									

Prioriteiten 2013	Realisatie / voortgang in 2013
Focus	
<ul style="list-style-type: none"> Inrichting Private Banking; op klantbehoeften afgestemde serviceconcepten Afbouw zakelijke kredietportefeuille zonder relatie met Private Banking 	<ul style="list-style-type: none"> Serviceconcepten geïntroduceerd: Personal Banking, Private Banking en Private Office Gespecialiseerde dienstverlening voor vermogende particulieren, dga's, business professionals & executives, healthcare professionals en verenigingen & stichtingen aangescherpt Corporate Banking opgericht Risicogewogen activa Corporate Banking teruggebracht met € 0,5 miljard
Vereenvoudiging	
<ul style="list-style-type: none"> Rationalisatie productaanbod: vereenvoudigen en aanpassen van het productaanbod op de wensen van klanten Verhoging efficiëntie organisatie Vereenvoudiging IT-structuur 	<ul style="list-style-type: none"> Analyse van klantwensen en blauwdruk voor vereenvoudiging productaanbod gemaakt Hypotheekbeleid uniformer gemaakt Start gemaakt met vereenvoudiging spaar- en depositoproducten Netto 108 fte gereduceerd Zakelijke kredietverlening geconcentreerd in één team binnen Corporate Banking in Den Bosch; bezetting teruggebracht met 30% Ondersteunende dienstverlening voor Private Banking-klanten gecentraliseerd in Den Bosch
Groei	
<ul style="list-style-type: none"> Uitbreiding online dienstverlening Voorzetting nichestrategie Asset Management en Merchant Banking 	<ul style="list-style-type: none"> Nieuw effectenplatform gerealiseerd Online bankingportaal zowel technisch als visueel doorontwikkeld Verhuizing en upgrade van datacenter gerealiseerd Evi geïntroduceerd in Nederland: online aanbod voor vermogensbeheer, beleggingsadvies en sparen, ook voor starters op de vermogensmarkt Evi geïntroduceerd in België: online aanbod voor sparen Asset Management: vermogen onder beheer toegenomen door nieuwe mandaten Merchant Banking: internationale marktposities in gekozen niches versterkt

Prioriteiten 2014	Activiteiten voor 2014
Focus	
<ul style="list-style-type: none"> Inrichting Private Banking; op klantbehoeften afgestemde serviceconcepten Afbouw zakelijke kredietportefeuille zonder relatie met Private Banking 	<ul style="list-style-type: none"> Optimaliseren serviceconcepten: Personal Banking, Private Banking en Private Office Introduceren nieuw systeem voor transparante en klantgerichte communicatie Terugbrengen risicogewogen activa Corporate Banking Investeren in ontwikkelingsprogramma's medewerkers Corporate Banking
Vereenvoudiging	
<ul style="list-style-type: none"> Rationalisatie productaanbod: vereenvoudigen en aanpassen van het productaanbod op de wensen van klanten Verhoging efficiëntie organisatie Vereenvoudiging IT-structuur 	<ul style="list-style-type: none"> Lanceren van één spaar- en depositorekening Terugbrengen van het aantal productvarianten in hypotheek en betalen Realiseren additionele reductie van fte Afronden centralisatie beleggingsadviseurs Vereenvoudigen van processen bij ondersteunende afdelingen en mid- en backoffice Verhuizen van stafafdelingen naar Amsterdam Migreren van spaarrekeningen naar het productsysteem Bankview Vervangen huidige CRM-systeem en documentmanagementsysteem door één nieuw CRM-systeem Samenwerking op het gebied van infrastructuur tussen Van Lanschot en Kempen
Groei	
<ul style="list-style-type: none"> Private Banking Asset Management Merchant Banking 	<ul style="list-style-type: none"> Lanceren marketingcampagnes voor de verschillende serviceconcepten en segmenten Verbreiden en verdiepen online aanbod (o.a. verbreding Evi België) Versterken commerciële slagkracht van de organisatie en investeren in training en opleiding medewerkers Voortzetten en uitbouwen van succesvolle nichestrategieën en positie in fiduciair vermogensbeheer Uitbouwen (internationale) positie in gekozen niches

FINANCIËLE RESULTATEN

Met het winstherstel in 2013 toont Van Lanschot haar veerkracht in nog altijd uitdagende marktomstandigheden. Begin 2013 is een strategische heroriëntatie uitgevoerd waarbij duidelijke keuzes zijn gemaakt. Als onafhankelijke en gespecialiseerde wealth manager richt de bank zich op behoud en opbouw van vermogen voor haar klanten. Activiteiten die bijdragen aan deze doelstelling staan centraal in de strategie; alle andere activiteiten worden afgebouwd of beëindigd.

Alle kernactiviteiten van ons bedrijf - Private Banking, Asset Management en Merchant Banking - hebben aan het winstherstel bijgedragen. Het nettoresultaat over 2013 bedraagt € 33,5 miljoen. De kostenbasis is aanzienlijk verlaagd met 6%. De totale client assets - beleggingen en spaargelden - die voor klanten worden

beheerd zijn toegenomen tot € 53,5 miljard, deels door de stijgende aandelenbeurzen in 2013, maar ook door de instroom van vermogensbeheermandaten.

Door de economische omstandigheden in Nederland in de afgelopen jaren is de huidige kredietvoorziening nog steeds relatief hoog, maar er is wel een dalende trend zichtbaar ten opzichte van 2012. De leverageratio van 7,3% is uitstekend en de liquiditeitspositie is aanzienlijk verbeterd. Aan de Basel III-eisen op het gebied van kapitaal en liquiditeit die de komende jaren van kracht worden, is nu al voldaan. De behaalde resultaten en de solide kapitaalpositie aan het einde van het jaar geven aanleiding om, voor het eerst sinds 2011, weer een dividendvoorstel aan de aandeelhouders voor te leggen.

(€ miljoen)	2013	2012 ¹	%
Interest	213,9	233,2	- 8
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	14,8	21,1	- 30
Provisie	234,8	216,7	8
Resultaat uit financiële transacties	66,3	54,3	22
Inkomsten uit operationele activiteiten	529,8	525,3	1
Personeelskosten	217,3	207,1	5
Andere beheerskosten	135,0	157,6	- 14
Afschrijvingen	22,6	32,6	- 31
Bedrijfslasten	374,9	397,3	- 6
Brutoresultaat voor eenmalige lasten	154,9	128,0	21
Eenmalige lasten	8,0	46,1	- 83
Brutoresultaat na eenmalige lasten	146,9	81,9	79
Bijzondere waardeverminderingen kredieten	103,7	115,2	- 10
Bijzondere waardeverminderingen overig	2,4	120,2	- 98
Bijzondere waardeverminderingen	106,1	235,4	- 55
Bedrijfsresultaat voor belasting	40,8	- 153,5	-
Bedrijfsresultaat voor belasting niet-strategische deelnemingen	- 3,4	- 11,9	- 71
Belastingen	3,9	- 18,1	-
Nettoresultaat	33,5	- 147,3	-
Onderliggend nettoresultaat exclusief eenmalige lasten	38,9	11,1	-

¹ Met ingang van 1 januari 2013 is de nieuwe IAS 19-richtlijn van toepassing op alle jaarrekeningen. De nieuwe regeling heeft gevolgen voor de verwerking van personeelsbeloningen, waaronder de pensioenvoorziening. De nieuwe IAS 19-richtlijn is retrospectief verwerkt in de jaarrekening. Daarnaast heeft een herrubricering plaatsgevonden van de amortisatielast van macro fair value hedges van resultaat financiële transacties naar interest. Als gevolg hiervan zijn alle vergelijkende cijfers in dit document aangepast.

(€ miljoen)	2013	2012
Onderliggend nettoresultaat exclusief eenmalige lasten	38,9	11,1
Eenmalige lasten	- 8,0	- 46,1
Impairment goodwill en immateriële vaste activa	-	- 126,6
Belastingeffect	2,6	14,3
Nettoresultaat	33,5	- 147,3

INKOMSTEN UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN

Dankzij de strategische heroriëntatie vertonen de inkomsten steeds meer het beeld dat men verwacht van een wealth manager. Zo zijn de provisie-inkomsten in 2013 de belangrijkste inkomstenbron geworden.

Interest

Het interestresultaat in 2013 bedroeg € 213,9 miljoen, een daling ten opzichte van 2012 van 8%. In 2013 bedroeg de rentemarge 120 basispunten ten opzichte van het gemiddelde balanstotaal (2012: 128 basispunten). De geschoonde² rentemarge is gedaald van 133 basispunten in 2012 naar 122 basispunten in 2013.

Het interestresultaat wordt beïnvloed door een aantal positieve en negatieve ontwikkelingen:

- Verdere repricing van de kredietportefeuille heeft geleid tot hogere rentebaten.
- Een lager depositovolume en lagere tarieven leidden tot een daling van de rentelasten. Bij het vervallen van het premiumdeposito in het voorjaar heeft Van Lanschot besloten om het deposito niet tegen het hoge tarief te verlengen. Van Lanschot is bewust geen prijsleider op de spaarmarkt, in navolging van de markttrend zijn de spaartarieven in de loop van 2013 geleidelijk verlaagd.
- Het afgenomen volume aan kredietverlening bij zowel hypotheek als geldleningen resulteerde in lagere rentebaten. Deze daling van de kredietvolumes is het gevolg van aflossingen uit beschikbaar of vrijgekomen creditgelden. Ook is dit het gevolg van de afbouw van vastgoed- en zakelijke kredieten.
- Door de verkoop van obligaties uit de beleggingsportefeuille, met name begin 2013, daalden de rentebaten. Het verkoopresultaat is onder resultaat uit financiële transacties verantwoord.
- Van Lanschot heeft uit het oogpunt van fundingdiversificatie bewust gekozen om een aantal kapitaalmarkttransacties uit te voeren. Dit had een drukkend effect op het renteresultaat.

² De geschoonde rentemarge betreft de rentemarge gecorrigeerd voor o.a. kredietprovisies en boeterente.

³ Beheerprovisie inclusief bestandsprovisie en bewaarloon.

Opbrengsten uit effecten en deelnemingen

(€ miljoen)	2013	2012	%
Dividend	3,0	4,3	- 30
Verkoopresultaat	1,2	5,3	- 77
Waarderingsresultaat	10,6	11,5	- 8
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	14,8	21,1	- 30

Dividend betreft ontvangen dividenden op participaties. Het waarderingsresultaat betreft herwaarderings op minderheidsdeelnemingen, waarin onder andere is opgenomen het belang van Van Lanschot in De Zonnewijzer (voormalig Ducatus) (2013: € 0,4 miljoen; 2012: € 5,6 miljoen) en het aandeel van Van Lanschot in het resultaat van Van Lanschot Chabot (2013: € 0,7 miljoen; 2012: € 0,4 miljoen). Het resterende deel betreft herwaarderings op de participatieportefeuille. In het eerste halfjaar van 2013 is een van de (fonds)beleggingen van MedSciences Capital, onderdeel van Kempen Capital Management, naar de beurs gegaan. Hierover is in het eerste halfjaar een bate verantwoord. Deze is in de tweede helft van het jaar gedeeltelijk teniet gedaan door een koersdaling. Een deel van dit resultaat komt toe aan overige externe aandeelhouders.

Provisies

(€ miljoen)	2013	2012	%
Effectenprovisie	187,9	166,9	13
- transactieprovisie	40,7	39,1	4
- beheerprovisie	146,6	125,6	17
- performance fee	0,6	2,2	- 73
Overige provisie	46,9	49,8	- 6
Provisie	234,8	216,7	8

De effectenprovisie laat een stijging zien van 13% ten opzichte van 2012. Enerzijds wordt deze stijging veroorzaakt door toegenomen beleggingstransacties, met name in het eerste halfjaar van 2013, waardoor de transactiegerelateerde provisie is gestegen. Anderzijds bestaat de stijging uit toegenomen beheerprovisie³. Dit is te danken aan de instroom van nieuwe vermogensbeheermandaten, de omzetting van assets under non-discretionary management naar discretionary management en de stijging van koersen. Het aandeel van de meer stabiele beheerprovisie in het totaal van de effectenprovisie is in 2013 gestegen naar 78% (2012: 75%). Inmiddels is 40% van de totale assets under management van Private Banking ondergebracht in assets under discretionary management (ultimo 2012: 36%).

Resultaat uit financiële transacties

(€ miljoen)	2013	2012	%
Koersresultaat effecten	3,4	3,7	- 8
Resultaat handel valuta	13,1	14,6	- 10
Resultaat op beleggingsportefeuille	26,4	26,8	- 1
Resultaat op rentehedges	29,3	17,1	71
Overige inkomsten	- 5,9	- 7,9	- 25
Resultaat uit financiële transacties	66,3	54,3	22

Het resultaat uit de beleggingsportefeuille van € 26,4 miljoen heeft geheel betrekking op de verkoop van obligaties uit de beleggingsportefeuille (2012: € 11,3 miljoen).

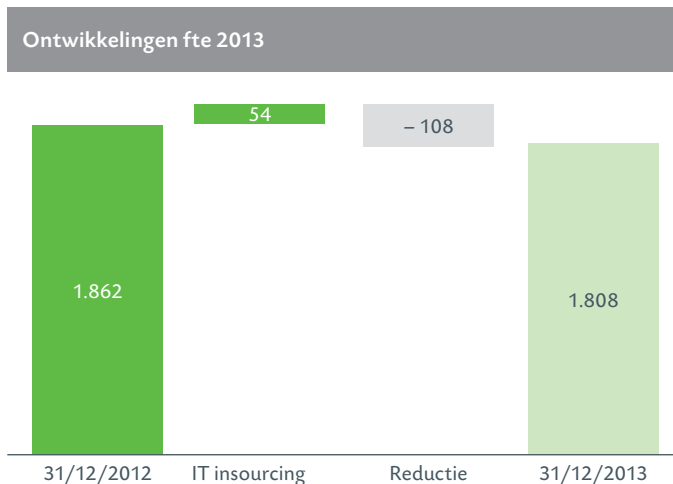
Van Lanschot past hedge accounting toe voor een aantal swaps. Met deze swaps wordt het renterisico van voornamelijk vastrentende hypotheke afgedekt. Door imperfecties in deze hedges en veranderende rentecurves ontstaat ineffectiviteit die rechtstreeks in het resultaat moet worden verwerkt.

BEDRIJFSLASTEN

De efficiencymaatregelen die de bank in de afgelopen twee jaar heeft doorgevoerd zijn zichtbaar in het kostenniveau. De bedrijfslasten zijn ten opzichte van 2012 verder gedaald met 6% naar € 374,9 miljoen. Hiermee is de oorspronkelijke doelstelling van een kostenbasis voor de kernactiviteiten van € 380 miljoen in 2015 al bereikt. Per 1 januari 2013 heeft een insourcing van 54 fte plaatsgevonden binnen de automatiseringsafdeling. Daarmee vindt een verschuiving plaats van andere beheerskosten naar personeelskosten.

Personeelskosten

Ultimo 2013 bestond het personeelsbestand exclusief niet-strategische deelnemingen uit 1.808 fte (ultimo december 2012: 1.862 fte). Tegenover de toename van fte vanuit de IT insourcing stond een uitstroom door sluiting van buitenlandse kantoren en een afname van fte door genomen efficiencymaatregelen. Hiermee ligt de uitwerking van de gepresenteerde strategische plannen op schema. Ondanks de fte-reductie zijn de personeelskosten in 2013 met 5% gestegen naar € 217,3 miljoen. Dit is onder andere te verklaren doordat de insourcing van de IT-medewerkers per 1 januari 2013 heeft plaatsgevonden, terwijl de uitstroom van medewerkers vooral in de tweede helft van het jaar plaatsvond.

Andere beheerskosten

De andere beheerskosten bedroegen € 135,0 miljoen en lagen 14% onder het niveau van 2012. Dit wordt mede veroorzaakt door de insourcing van IT-activiteiten.

Ondanks de marketingkosten van de mediacampagne rondom de introductie van het nieuwe online beleggingsproduct Evi in de tweede helft van het jaar, zijn de totale marketingkosten lager dan in 2012. Daarnaast hebben diverse kostenbeparingen en investeringsinitiatieven uit hoofde van de strategische heroriëntatie geleid tot lagere andere beheerskosten.

Afschrijvingen

De afschrijvingen (€ 22,6 miljoen) zijn 31% lager uitgekomen dan in 2012. De belangrijkste daling in de afschrijvingslast wordt veroorzaakt door de eind 2012 genomen extra eenmalige afschrijvingslast op immateriële activa ontstaan bij de overname van Kempen & Co en CenE Bankiers. Daarnaast zijn enkele automatiseringsprojecten gedurende 2013 geheel afgeschreven, omdat de reguliere afschrijvings-termijn is verstreken.

Eenmalige lasten

In 2013 is € 8,0 miljoen aan eenmalige lasten genomen (2012: € 46,1 miljoen). Deze eenmalige lasten zijn als volgt opgebouwd:

(€ miljoen)	2013
Versnelde investeringen voor dienstverlening aan klanten	10,1
Extra lasten die het gevolg zijn van de gerealiseerde fte-reductie	10,2
Overige kosten en opbrengsten met betrekking tot sluiting kantoren en advieskosten	0,9
Gerealiseerde boekwinsten bij verkoop en waardevermeerdering van kantoorpanden	- 13,2
Eenmalige lasten	8,0

Bij de aankondiging van het investerings- en kostenreductie-programma begin 2012 is vermeld dat Van Lanschot € 30 miljoen zou uittrekken voor versnelde IT-investeringen. Hiervan resteert nog circa € 6,5 miljoen voor 2014.

Vanwege de aangebrachte focus op de strategie en balans-optimalisatie heeft Van Lanschot bewust gekozen om voor een aantal panden een 'sale & leasebackconstructie' aan te gaan. De boekwinsten die hiermee zijn behaald, zijn verantwoord onder de hiervoor genoemde gerealiseerde boekwinsten bij verkoop en waardevermindering van kantoorpanden. Dit heeft tot gevolg dat de komende jaren de afschrijvingslasten lager en de huurlasten hoger zullen zijn. Het resultaat van € 13,2 miljoen bestaat verder uit het terugdraaien van een impairment op een kantoorpand.

Efficiencyratio

De efficiencyratio, de verhouding tussen bedrijfslasten en inkomsten uit operationele activiteiten, heeft zich als gevolg van de hogere inkomsten en de lagere bedrijfslasten uit operationele activiteiten positief ontwikkeld tot 70,8% (2012: 75,6%).

BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN

(€ miljoen)	2013	2012	%
Bijzondere waardeverminderingen kredieten	103,7	115,2	- 10
Impairment op beleggingen en participaties	1,6	2,9	- 45
Boekverlies op panden en activa verkregen uit zekerheid	0,5	4,2	- 88
Impairment goodwill en immateriële vaste activa	0,3	113,1	-
Bijzondere waardeverminderingen overig	2,4	120,2	- 98
Bijzondere waardeverminderingen	106,1	235,4	- 55

De toevoeging aan de kredietvoorziening is in 2013 uitgekomen op € 103,7 miljoen en ligt daarmee 10% lager dan in 2012. Dit is echter nog steeds een relatief hoog niveau.

Bijzondere waardeverminderingen overig

In 2013 zijn enkele belangen uit de participatieportefeuille voor een totaal van € 1,1 miljoen afgewaardeerd. Per saldo is de marktwaarde van de participatieportefeuille gestegen. Verder is per saldo een boekverlies genomen op panden en activa verkregen uit zekerheid van € 0,5 miljoen. Bij uitwinning van zekerheden kan het voorkomen dat Van Lanschot activa inkoop. Waardedalingen die zich nadien voordoen, worden opgenomen onder bijzondere waardeverminderingen.

In het eerste halfjaar van 2013 heeft een afwaardering plaatsgevonden op goodwill van een meegeconsolideerde niet-strategische deelneming (€ 3,4 miljoen). Gedurende het tweede halfjaar is dit resultaat gereclassificeerd naar de toevoeging kredietvoorziening binnen het resultaat niet-strategische deelnemingen.

BELASTINGEN

De belasting over 2013 bedroeg € 3,9 miljoen (2012: - € 18,1 miljoen). Dit betekent een belastingdruk van 10,4% (2012: 10,9%). De relatief lage belastingdruk komt doordat een deel van de opbrengsten onder de deelnemingsvrijstelling valt. Dit betreft met name de opbrengsten effecten & deelnemingen in het participatiebedrijf en een behaalde boekwinst op de verkoop van voormalige Van Lanschot-activiteiten in Luxemburg.

WINSTBESTEMMING

(€ miljoen)	2013	2012
Nettoresultaat	33,5	- 147,3
Netto-interest perpetuele leningen	- 1,1	- 1,1
Aandeel toekomend aan derden	- 3,2	- 1,7
Nettoresultaat voor berekening winst per gewoon aandeel	29,2	- 150,1
Winst per gewoon aandeel (€)	0,71	- 3,67
Gewogen gemiddeld aantal uitstaande gewone aandelen (x 1.000)	40.918	40.883

De winst toekomend aan overige minderheidsbelangen betreft enerzijds het belang van overige externe aandeelhouders in het door MedSciences Capital gerealiseerde resultaat en anderzijds het in 2010 geïntroduceerde managementinvesteringsplan (Kempen MIP) voor een groep medewerkers van Kempens & Co.

Aan de aandeelhouders van Van Lanschot NV wordt een dividendvoorstel over 2013 voorgesteld van € 0,20 per aandeel. Dit is een pay-outratio van 28%. Het dividend zal in de vorm van contanten beschikbaar worden gesteld.

BALANS

(€ miljoen)	2013	2012	%
Balans- en kapitaalmanagement			
Eigen vermogen toekomend aan aandeelhouders	1.284	1.262	2
Eigen vermogen aandeel derden	55	53	4
Spaargelden & deposito's	10.161	11.369	- 11
Kredieten	12.491	13.464	- 7
Balanstotaal	17.670	17.941	- 2
Fundingratio (%)	81,3	84,4	

KREDIETPORTEFEUILLE

(€ miljoen)	2013	2012	%
Hypotheek aan particulieren	6.483	6.945	- 7
Overige particuliere kredietverlening	1.690	1.673	1
Zakelijke kredietverlening	2.516	2.755	- 9
Vastgoed	2.135	2.401	- 11
Bijzondere waardeverminderingen	- 333	- 310	7
Totaal	12.491	13.464	- 7

De kredietportefeuille is in 2013 met 7% gedaald naar € 12,5 miljard. In lijn met de algemene marktontwikkelingen zag ook Van Lanschot de vraag naar hypotheek en bedrijfsfinancieringen verder afnemen. Daarnaast zette de trend van het vaker extra aflossen van kredieten door klanten zich voort.

Corporate Banking

Zoals medio 2013 is aangekondigd bij de strategische heroriëntatie heeft Van Lanschot Corporate Banking opgericht, waarin een team van experts zich bezig houdt met het beheer en de afbouw van de kredietportefeuille van vastgoed- en zakelijke leningen. Gedurende 2013 zijn de risicogewogen activa van deze portefeuille gereduceerd van € 4,6 miljard ultimo 2012 naar € 4,1 miljard ultimo 2013. Door de afbouw van het leningenboek wordt risicodragend kapitaal vrijgemaakt. Ook draagt de afbouw direct bij aan de verbetering van de Core Tier I-ratio.

Kredietportefeuille

De helft van de kredietportefeuille bestaat uit woning hypotheek met een gemiddelde Loan-to-Value (LTV) ultimo 2013 van 81% (ultimo 2012: 77%). Deze LTV is berekend op basis van de marktwaarde. De stijging van de LTV wordt veroorzaakt door de waardedaling op de Nederlandse woningmarkt. Op basis van de meer conservatieve (geïndexeerde) executiewaarde bedraagt de LTV 95% (ultimo 2012: 91%). Naast het gebruikelijke onderpand houdt een groot deel van de hypotheekrelaties client assets aan bij Van Lanschot. Daarnaast wordt deze portefeuille gekenmerkt door beperkte verliezen, lage defaults en weinig foreclosures.

De zakelijke kredieten zijn goed gediversifieerd over sectoren. Een deel van de portefeuille bestaat uit financieringen die samenhangen met vastgoed. De vastgoedportefeuille van € 2,2 miljard wordt beheerd door een gespecialiseerd team. De portefeuille bestaat uit kleinschalige vastgoedobjecten in Nederland. De bank financiert nagenoeg geen projectontwikkeling. De gemiddelde LTV op basis van executiewaarde bedraagt 87% (ultimo 2012: 71%). De stijging van de LTV is enerzijds te verklaren door nieuwe (verlaagde) huurwaardefactoren en anderzijds door recent ontvangen taxaties.

De kredietportefeuille is geconcentreerd in Nederland (95%) en België (2%).

VOORZIENINGEN

De bank heeft voor de onvolwaardige kredieten in haar kredietportefeuille voorzieningen getroffen. De onvolwaardige kredieten bedroegen ultimo december 2013 € 600 miljoen. Hiervan is € 333 miljoen voorzien, ofwel 56% (2012: 58%). Onderstaande tabel geeft een uitsplitsing van de totale kredietportefeuille en de getroffen voorzieningen ultimo december 2013.

Kredietportefeuille (€ miljoen)	Krediet- portefeuille	Onvolwaardige kredieten	Voorziening op onvolwaardige kredieten	Non Performing Loans (%) ⁴	Coverage- ratio (%)
Hypotheek aan particulieren	6.483	107	66	1,7	62
Overige particuliere kredietverlening	1.690	135	64	8,0	47
Zakelijke kredietverlening	2.516	142	99	5,6	70
Vastgoed	2.135	216	94	10,1	44
Bijzondere waardeverminderingen	- 333	-	-		
Totaal	12.491	600	323	4,8	54
Incurring But Not Reported (IBNR)			10		
Voorziening inclusief IBNR			333		56

Van Lanschot heeft een overzichtelijke kredietportefeuille met beheersbare risico's, maar deze is niet immuun voor de economische omstandigheden. De toename in het aantal faillissementen heeft zijn weerslag gehad op de omvang van de kredietverliezen in met name de zakelijke kredietportefeuille. De toevoeging aan de kredietvoorziening in 2013 van € 103,7 miljoen bevindt zich nog steeds op een hoog niveau, maar laat een dalende trend zien ten opzichte van 2012 (€ 115,2 miljoen). Voor 2013 betekent dit een toevoeging aan de kredietvoorziening van 106 basispunten van de gemiddelde risicogewogen activa (2012: 107 basispunten).

Een intensieve beoordeling van de zakelijke en vastgoedportefeuille (Asset Quality Review) is in het vierde kwartaal van 2013 uitgevoerd, mede door externe partijen. Hierbij zijn nieuwe taxaties gemaakt van het merendeel van het onderliggend commercieel vastgoed. De uitkomsten van deze review bevestigen dat de bank adequate buffers heeft om potentiële kredietrisico's op te vangen.

Kapitaal- en liquiditeitsmanagement

Ook in 2013 heeft Van Lanschot bewust prioriteit gegeven aan het verder versterken van haar kapitaal- en liquiditeitspositie.

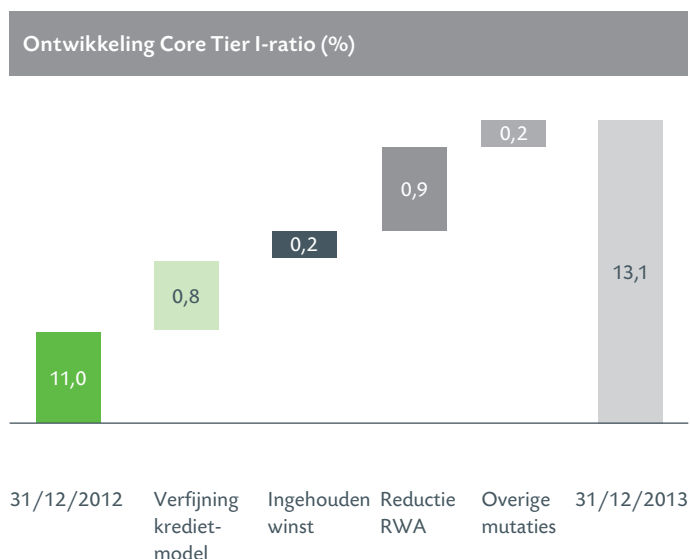
(€ miljoen)	31/12/2013	31/12/2012	%
Risicogewogen activa	9.003	10.535	- 15
Core Tier I-ratio (%)	13,1	11,0	-
Tier I-ratio (%)	13,1	11,0	-
BIS-ratio (%)	13,9	11,9	-
Leverageratio (%)	7,3	7,0	-

Kapitaalmanagement

De Core Tier I-ratio is aanzienlijk gestegen van 11,0% ultimo 2012 naar 13,1% ultimo 2013 en weerspiegelt de sterke kapitaalpositie van de bank. Van Lanschot ligt hiermee goed op koers voor het bereiken van haar doelstelling van een Core Tier I-ratio in 2017 van tenminste 15%.

⁴ De NPL (Non Performing Loans) is de verhouding tussen onvolwaardige kredieten en het uitstaande kredietvolume.

De stijging van de Core Tier I-ratio is met name te danken aan de ingehouden winst en een reductie van de risicogewogen activa. Een aantal verfijningen van de kredietmodellen heeft eveneens gezorgd voor een reductie van de risicogewogen activa. In het eerste halfjaar van 2013 is bijvoorbeeld een nieuw ratingmodel voor de MKB-portefeuille geïmplementeerd, wat resulteert in een betere risico-inschatting.

De stevige kapitaalbasis komt ook tot uiting in een leverageratio van 7,3% (ultimo 2012: 7,0%).

IAS 19 Personeelsbeloningen (*revised*)

Van Lanschot past voor de eerste keer de gewijzigde standaard IAS 19 Personeelsbeloningen met terugwerkende kracht toe. De vergelijkende cijfers zijn in lijn hiermee aangepast. De Nederlandse toezichthouder heeft besloten om de impact van deze richtlijn op de prudentiële kapitaaleisen uit te stellen. De richtlijn heeft dus in 2013 geen impact op de Core Tier I-ratio.

Liquiditeit en funding

Het fundingprofiel van de bank is in 2013 verder gediversifieerd, zowel qua instrument, bron als looptijd. Dit is mede gerealiseerd door meerdere succesvolle kapitaalmarkttransacties, met als resultaat een stevige funding- en liquiditeitspositie. De funding-ratio van 81,3% blijft hoog.

Ultimo 2013 had Van Lanschot een ruime liquiditeitspositie. De spaargelden en deposito's zijn gedurende 2013 per saldo met € 1,2 miljard gedaald. Deze daling vond vrijwel geheel in de eerste helft van het jaar plaats. Bij het vervallen van het premiumdeposito in het voorjaar heeft Van Lanschot besloten vanuit het perspectief van winstgevendheid om dit deposito niet te verlengen. Dit leidde tot een uitstroom van creditgelden.

De verlichting van de concurrentie op de spaarmarkt en onze comfortabele liquiditeitsbuffer gaven ruimte om de spaartarieven gedurende het jaar geleidelijk te verlagen. Daarnaast gebruiken klanten hun beschikbare vermogen steeds vaker voor het aflossen van schulden en hebben veel klanten door de marktomstandigheden ervoor gekozen om te gaan beleggen.

Basel III

De nieuwe Basel III-regelgeving legt banken op het gebied van kapitaal en liquiditeit striktere eisen op. De nieuwe normen worden gefaseerd geïmplementeerd. Onderdeel van de Basel III-richtlijnen zijn de Common Equity Ratio, de Liquidity Coverage Ratio (LCR), de Net Stable Funding Ratio (NSFR) en een striktere definitie voor de leverageratio. Het betreft toekomstige ratio's waaraan banken in de periode 2014 tot 2018 geleidelijk moeten voldoen. Ultimo 2013 waren de ratio's op basis van de thans bekende regelgeving:

	31/12/2013	Norm
Common Equity Ratio (fully loaded) (%)	10,5	> 9,5 ⁵
Liquidity Coverage Ratio (%)	151,3	> 100
Net Stable Funding Ratio (%)	102,9	> 100
Leverageratio (%)	5,1	> 3

De Common Equity Ratio per 1 januari 2014 onder de phase-in-regels van Basel III bedroeg 12,6%.

Beleggings- en handelsportefeuille van Van Lanschot

De totale beleggings- en handelsportefeuille⁶ van Van Lanschot bedroeg ultimo 2013 € 2,0 miljard, tegen € 1,6 miljard per 31 december 2012. Deze stijging wordt met name veroorzaakt door de aankoop van Nederlandse en andere Europese staatsobligaties. In deze portefeuilles is ook de beleggingsportefeuille opgenomen die is ingericht met de gelden vanuit de deelname aan de tweede tranche van de Long Term Refinancing Operation (LTRO) in maart 2012 voor een bedrag van € 750 miljoen.

De portefeuilles worden in het kader van asset- en liability-management met name aangehouden voor liquiditeitsdoel-einden en bevatten daarom instrumenten die zowel een laag risico hebben als zeer liquide zijn.

⁵ Deze norm bestaat uit de volgende buffers: standaard (4,5%), conservation (2,5%), countercyclical (tussen 0% en 2,5%).

⁶ De beleggings- en handelsportefeuille bestaat uit het saldo van beleggingen voor verkoop beschikbaar, financiële vorderingen handelsactiviteiten en financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening.

CLIENT ASSETS

(€ miljard)	31/12/2013	31/12/2012	%
Client assets	53,5	52,3	2
Assets under management	43,3	40,9	6
Spaargelden & deposito's	10,2	11,4	- 11
Assets under management	43,3	40,9	6
Assets under discretionary management	31,9	29,0	10
Assets under non-discretionary management	11,4	11,9	- 4
Assets under management	43,3	40,9	6
Private Banking	18,9	18,7	1
Asset Management	24,4	22,2	10

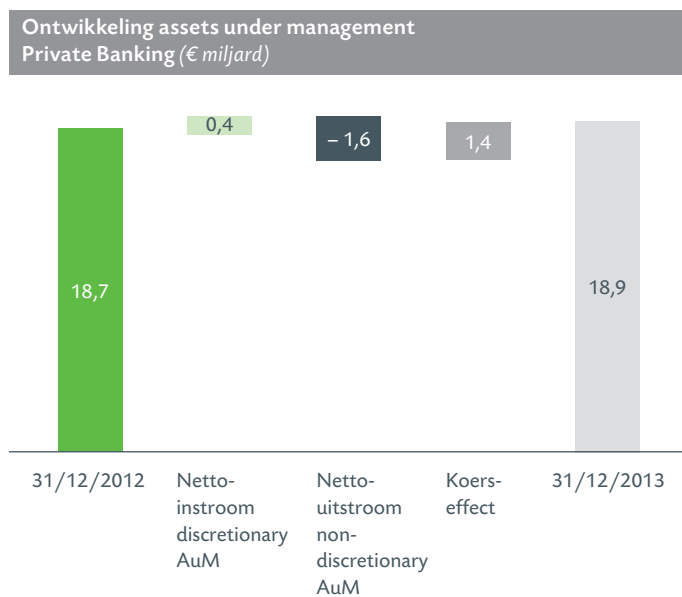
De stijging van de client assets is het gevolg van een instroom in assets under management, een positief koerseffect en een afname in particuliere en zakelijke spaargelden en deposito's.

Assets under management

De totale assets under management stegen met 6% van € 40,9 miljard ultimo 2012 naar € 43,3 miljard ultimo 2013. De stijging van € 2,4 miljard bestond uit een netto-instroom van € 0,4 miljard en een positief koerseffect van € 2,0 miljard.

Private Banking

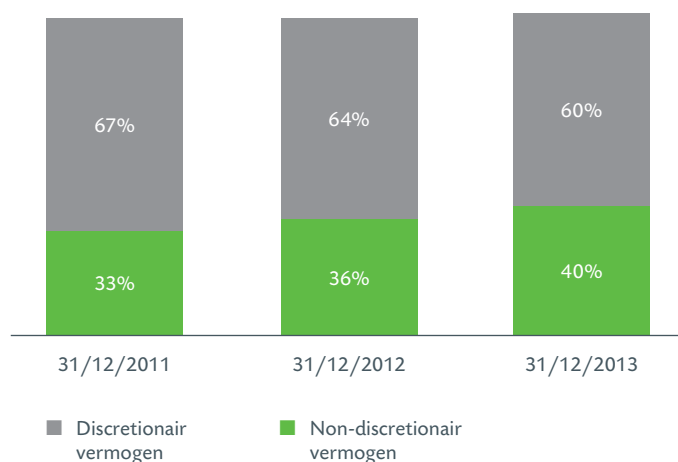
De assets under management van Private Banking zijn in 2013 toegenomen met € 0,2 miljard tot € 18,9 miljard. Binnen discretionary assets under management is een instroom van € 0,4 miljard gerealiseerd.

Binnen de non-discretionary assets betrof de uitstroom onder andere bewaardepots met een relatief lage vergoeding voor een bedrag van € 0,2 miljard. Daarnaast wordt binnen discretionary en non-discretionary assets een uitstroom van € 0,3 miljard veroorzaakt door de beëindiging van de activiteiten in Luxemburg en Curaçao.

In 2013 heeft de trend van het kiezen voor de voordelen van een discretionair mandaat zich doorgezet; het aandeel discretionair vermogen is gestegen van 36% naar 40%.

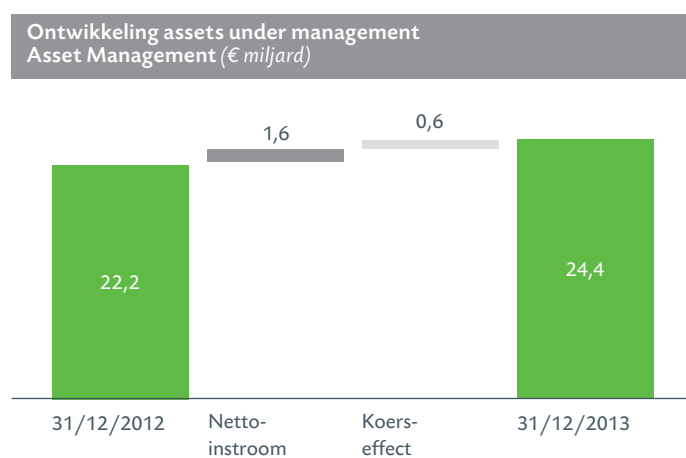
Ontwikkeling verhouding discretionary/non-discretionary assets under management Private Banking

Medio oktober heeft Van Lanschot in Nederland Evi geïntroduceerd, de online beleggingscoach voor sparen en beleggen. Hiermee heeft de bank haar deuren geopend voor starters op de vermogensmarkt. In december is Evi Sparen ook in België geïntroduceerd.

Asset Management

De assets under management van het segment Asset Management stegen met 10% van € 22,2 miljard naar € 24,4 miljard. Deze stijging is voornamelijk toe te rekenen aan de netto-instroom van € 1,6 miljard aan nieuwe mandaten. De netto-instroom werd zowel gerealiseerd in klantoplossingen als nichestrategieën (beleggingsstrategieën zoals small caps, onroerend goed, hoogdividendaandelen, vastrentende beleggingen en funds of hedge funds).

RISICOBEBEHEER, LIQUIDITEITS- EN KAPITAALMANAGEMENT

BELANGRIJKSTE RISICOTHEMA'S VOOR VAN LANSCHOT

1. Van Lanschot heeft in 2013 een strategische heroriëntatie gepresenteerd die is gebaseerd op drie pijlers: focus, vereenvoudiging en groei. De implementatie is voortvarend gestart met veel veranderingen tegelijkertijd op meerdere fronten. Hierdoor neemt de druk op medewerkers en systemen toe. Het is in deze situatie belangrijk dat onze aandacht voor de klant op een hoog niveau blijft, zodat klanten deze veranderingen in de organisatie niet ervaren als een verslechtering van de dienstverlening.

Acties:

Het Executive Committee (EC) ziet toe op een efficiënte en effectieve implementatie waarbij het beheer van operationele risico's verder wordt geïntensiveerd. Feedback van klanten en klantloyaliteit worden nauwlettend gemonitord.

2. De economische omstandigheden in Europa en zeker in Nederland lieten voor het grootste deel van 2013 nog geen echte verbetering zien. In de tweede helft van het jaar werden de tekenen van herstel voorzichtig zichtbaar. Voor 2014 zijn de vooruitzichten gematigd positief, maar de mate en snelheid van herstel blijft onzeker. Het toegenomen aantal faillissementen in 2013 heeft zijn weerslag gehad op de omvang van de kredietverliezen in met name de zakelijke kredietportefeuille. Daarom zal deze ook in 2014 nog boven het gewenste niveau liggen.

Acties:

Van Lanschot heeft de zakelijke (vastgoed)kredietverlening ondergebracht in Corporate Banking en het beheer verder geïntensiveerd. Daarnaast is de risk governance versterkt door de vorming van een aparte afdeling Financial Risk Management.

3. Van Lanschot heeft traditioneel een relatief hoog aandeel van direct opvraagbare spaargelden voor de funding van haar activiteiten. In het verlengde van de aangescherpte strategie heeft Van Lanschot haar fundingprofiel in 2013 verder gediversifieerd en waren wij actiever op de kapitaalmarkt. Daardoor is het relatieve belang van spaargelden en deposito's in 2013 teruggebracht. Een sterke liquiditeits- en fundingpositie is ook een van de doelstellingen van de Basel III-regelgeving die sinds 1 januari 2014 formeel van kracht is. Hiervoor zijn twee nieuwe liquiditeitsratio's geïntroduceerd: de Liquidity Coverage Ratio (LCR) en Net Stable Funding Ratio (NSFR). Daarnaast zullen enkele maatregelen onder de Basel III-regelgeving gefaseerd effect hebben op onze kapitaalpositie.

Acties:

Van Lanschot streeft ernaar om ruim op tijd aan alle Basel III-eisen te voldoen. Hiervoor zal in de balans- en liquiditeitssturing nadrukkelijker rekening worden gehouden met de nieuwe liquiditeitsratio's. De bank blijft ook inzetten op een verdere diversificatie van haar fundingprofiel, zowel qua instrument, bron als looptijd.

4. De eisen die de nationale en internationale regelgevers en toezichhouders aan banken stellen, blijven onverminderd hoog. Onderzoeken als een Asset Quality Review en stresstesten lopen parallel aan de implementatie van EMIR en Basel III. Daarnaast hebben banken te maken met striktere gedragsregels bij informatieverstreking over financiële producten, het centraal stellen van het klantbelang en de passendheid en reproduceerbaarheid van beleggingsdienstverlening. Ook voor Van Lanschot vergt het veel inspanning en inzet om aan deze nieuwe en vaak complexe regelgeving te blijven voldoen.

Acties:

Van Lanschot geeft hoge prioriteit aan deze activiteiten door extra inzet van middelen. De dialoog met DNB en AFM wordt frequent en constructief voortgezet. Daarnaast participeert Van Lanschot in overleggen met brancheorganisaties om sectorbrede onderwerpen te adresseren en op te lossen. Van Lanschot wil hiermee een bijdrage leveren aan de uitdagingen waar de gehele sector voor staat.

5. De liquiditeitspositie van Van Lanschot neemt sterk toe door de gerichte afbouw van de kredietportefeuille conform de strategie en het aantrekken van nieuwe kapitaalmarktfinanciering. Van Lanschot houdt vast aan een conservatief risicoprofiel waardoor beleggingsmogelijkheden beperkter zijn. Dit leidt tot een drukkend effect op de rentemarge.

Acties:

In de Asset- & Liabilitycommissie (ALCO) wordt nadrukkelijk gestuurd op een optimale risicorendementsverhouding, waarbij snel kan worden geanticipeerd op veranderende marktomstandigheden.

6. Een effectieve en betrouwbare IT-infrastructuur is cruciaal voor de dienstverlening en operationele processen van banken. Van Lanschot blijft haar systemen aanpassen en upgraden mede als gevolg van de huidige organisatorische wijzigingen en nieuwe regelgeving. Daarnaast neemt de dreiging van cybercrime toe. Van Lanschot neemt additionele maatregelen om dit te bestrijden.

Acties:

Een optimale IT-infrastructuur is een van de pijlers van de strategie van Van Lanschot. De bank blijft haar IT-systemen in de komende jaren verder verbeteren.

Prioriteiten	Acties 2013	Resultaten 2013
<ul style="list-style-type: none"> • Lanceren en implementeren aangescherpte strategie • Versterken van de solvabiliteits- en liquiditeitspositie • Verdere diversificatie van het fundingprofiel • Implementeren van nieuwe regelgeving 	<ul style="list-style-type: none"> • Intensiveren kredietbeheer zakelijke en vastgoedportefeuille • Oprichten van Corporate Banking voor gerichte reductie zakelijke kredietportefeuille • Versterken van het <i>three-lines-of-defence-model</i>; vorming van aparte afdeling Financial Risk Management • Verhogen datakwaliteit en optimalisatie van de IRB-kredietrisicomodellen • Vereenvoudigen en verhogen efficiency van IT-systemen • Versterken <i>operational risk management</i> en optimalisatie <i>risk control framework</i> • Implementeren van performancesturing en kapitaalallocatie naar segmenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Core Tier I-ratio gestegen naar 13,1% • Solide liquiditeitsbuffer en LCR en NSFR boven 100% • Verdere afbouw van kredietportefeuille, Basel III-leverageratio van 5,1% • Nadrukkelijk aanwezig op de kapitaalmarkt met zowel secured als unsecured uitgiftes • Herstel van winstgevendheid, nettoresultaat 2013 van € 33,5 miljoen • Herbevestiging van creditrating door zowel Fitch als Standard & Poor's • Basel III Common Equity Ratio (<i>fully loaded</i>) 10,5%

RISICOBEBEER

Van Lanschot streeft van oudsher een solide profiel na, dat wil zeggen lage risico's met een robuuste liquiditeits- en kapitaalpositie. In de volgende paragrafen worden de risico's nader toegelicht. In de jaarrekening is een uitgebreide beschrijving opgenomen van de risico's en daar waar mogelijk zijn deze gekwantificeerd met het effect voor Van Lanschot.

Risicobereidheid

Van Lanschot evalueert jaarlijks haar risicobereidheid en legt deze vast in een *risk appetite statement*. Dit statement bevat kwalitatieve en kwantitatieve elementen en wordt vastgesteld door de Raad van Bestuur en goedgekeurd door de Raad van Commissarissen. Elk kwartaal wordt een voortgangsrapportage besproken in de Beleidsrisicocommissie. Voor 2014 heeft Van Lanschot haar risicobereidheid verder aangescherpt en in lijn gebracht met de strategische heroriëntatie. Hierin is nadrukkelijker rekening gehouden met haar eigen risicodragend vermogen (de mate waarin de gevolgen van risico's kunnen worden geabsorbeerd).

De risicobereidheid van Van Lanschot is gebaseerd op de volgende kernprincipes:

- Van Lanschot neemt alleen risico's die begrijpelijk en uitlegbaar zijn.
- Van Lanschot neemt alleen risico's die – direct of indirect – bijdragen aan haar strategische doelstellingen.
- Het totaal van de risico's mag niet groter zijn dan het risicodragend vermogen.
- Van Lanschot houdt bij het nemen van risico's rekening met de belangen en verwachtingen van al haar stakeholders.
- Van Lanschot streeft naar een creditrating van ten minste single A.
- De risicobereidheid moet bij alle belangrijke beslissingen op elk niveau in de organisatie in ogenschouw genomen worden.
- Van Lanschot handelt binnen de kaders van wet- en regelgeving.
- Van Lanschot neemt geen risico's die haar reputatie ernstig kunnen schaden.

Kredietrisico

De kredietrisico's behoren traditioneel tot de grootste risico's van een bank. Van Lanschot heeft een relatief gezonde kredietportefeuille met beheersbare risico's, maar deze is niet immuun voor de economische omstandigheden.

Na een aantal jaren van economische krimp wezen enkele signalen in de tweede helft van 2013 op een omslag in de conjunctuur. Het herstel in de eurozone zette zich voorzichtig door en ook in de Nederlandse economie werden enige lichtpunten zichtbaar. De werkloosheid en het aantal faillissementen bleven echter stijgen. De sectoren die afhankelijk zijn van de binnenlandse vraag zijn het hardst getroffen (bouw, groothandel en detailhandel). De relatief hoge werkloosheid en de aanhoudende daling van de huizenprijzen hebben ook in de particuliere sector in 2013 tot verliezen geleid. Deze economische omstandigheden hebben natuurlijk ook invloed op de kredietrisico's en de voorzieningen die Van Lanschot hiervoor treft.

De kredietportefeuille bestaat voor meer dan 50% uit hypotheekleningen aan voornamelijk vermogende particulieren en heeft daardoor een lager risicoprofiel. De concentratie in individuele kredietuitzettingen is klein. Van Lanschot heeft slechts twee kredieten met een obligo groter dan 5% van het kernkapitaal in portefeuille. Geen enkel krediet overschrijdt de 10%.

De ratingverdeling van de portefeuille beweegt zich analoog aan de economische ontwikkelingen. De kredietportefeuille en kredietrisico's concentreren zich in hoge mate in Nederland. De kredietverlening in België, Zwitserland en binnen Kempen is zeer beperkt en heeft een laag risicoprofiel.

Met de strategische heroriëntatie, waarbij de zakelijke kredietportefeuille die geen relatie heeft met Private Banking wordt afgebouwd, streeft Van Lanschot ernaar het kredietrisico in de komende jaren substantieel naar beneden te brengen. De zakelijke (vastgoed)kredietverlening is separaat ondergebracht in Corporate Banking en het beheer is verder geïntenseiveerd.

De focus ligt daarbij op een gecoördineerde, geleidelijke afbouw van deze portefeuille en een verbetering van de rentabiliteit. Uiteraard wordt hierbij het klantbelang goed in de gaten gehouden.

In 2013 is de risk governance versterkt door de vorming van een aparte afdeling Financial Risk Management en zijn de IRB-krediet-risicomodellen verder geoptimaliseerd.

Hypotheke

Ongeveer de helft van de kredietportefeuille van Van Lanschot bestaat uit hypotheke. De verliezen op hypotheke zijn relatief laag. Het gemiddelde hypotheekbedrag is bij Van Lanschot aanzienlijk hoger dan bij haar Nederlandse concurrenten en is daardoor gevoeliger voor prijsdalingen. Dit wordt gemitigeerd door het feit dat de hypotheekrelaties van Van Lanschot aanzienlijke andere vermogenstitels (spaargeld en beleggingen) hebben.

Het risico op deze hypotheke wordt volgens de geavanceerde IRB-methode (A-IRB) berekend. Hieruit blijkt dat de daadwerkelijk waargenomen *default rates* lager liggen dan de defaultverwachting waarmee de minimale kapitaaleisen voor individuele hypotheke worden berekend. Dit onderstreept het conservatieve beleid van Van Lanschot.

Commercieel vastgoed

Door de relatieve omvang en de ontwikkelingen in de Nederlandse vastgoedmarkt, zoals toegenomen leegstanden en daling van huurprijzen, houdt Van Lanschot extra scherp toezicht op commercieel vastgoed in de kredietportefeuille. Hierdoor zijn we in staat om verhoogde risico's in de portefeuille vroegtijdig te signaleren en adequate maatregelen te treffen.

De portefeuille met vastgoedfinancieringen is goed gediversifieerd en bijna 95% van alle debiteuren heeft een obligo kleiner dan € 10 miljoen. De tien grootste relaties hebben een gezamenlijk obligo van € 339 miljoen. Commercieel-vastgoedfinancieringen zijn verdeeld over bedrijfsruimten (33,8%), kantoren (26,8%), woningen (16,8%) en winkelpanden (15,5%). Het aandeel projectontwikkeling in de vastgoedfinancieringen is zeer beperkt.

De omvang van de vastgoedportefeuille is in 2013 met 10,9% afgenomen. Commercieel vastgoed beslaat ultimo 2013 circa 17% van de totale kredietportefeuille. Op basis van de aangescherpte strategie en de vastgestelde risicobereidheid is deze concentratie hoog. Van Lanschot voert daarom een actief beleid om de uitzettingen in commercieel vastgoed verder terug te brengen. Het beheer op deze portefeuille is verder geïntensiveerd en de processen zijn geoptimaliseerd. Bovendien is het in 2012 geformeerde team in het verslagjaar verder uitgebreid. De doelstellingen van dit team zijn om waar mogelijk deze portefeuille af te bouwen, het risico voor Van Lanschot te verminderen en het rendement te verhogen.

Anders dan bij de meeste banken zijn onze vastgoedfinancieringen veelal gebaseerd op de kwaliteit van de debiteur in plaats van op het object. Om te kunnen bepalen in hoeverre een relatie in staat is de rente en aflossing te kunnen betalen uit de huurstream die voortkomt uit het commercieel vastgoed, wordt de *debt service coverage ratio* (DSCR) berekend. Van het obligo heeft 66% een DSCR >1 (2012: 76%), wat betekent dat de huurstream voldoende is om rente en aflossing te betalen. Relaties met een DSCR <1 hebben vaak een andere inkomstenstream om de betreffende verplichtingen na te komen.

De dotaties aan de voorziening uit hoofde van deze portefeuille waren in 2013 lager dan in 2012, ondanks de aanhoudende lastige marktomstandigheden.

Het kredietrisico op commercieel vastgoed wordt volgens de foundation IRB-methode (F-IRB) berekend. Dat betekent dat er voor kapitaaldoeleinden met een *regulatory loss given default* van 45% wordt gerekend. Van Lanschot verwacht dat dit ook in de huidige marktomstandigheden conservatief is. In de hiervoor gebruikte waarden zijn de verslechterde marktomstandigheden zo mogelijk verdisconteerd. In veel gevallen wordt dit hogere kredietrisico verminderd door aanvullende zekerheden of door sterke partijen die garant staan voor de financiering.

Onvolwaardige kredieten

Onvolwaardige kredieten zijn kredieten waarop een voorziening is getroffen. Ultimo 2013 betrof 4,8% van de kredietportefeuille onvolwaardige kredieten (2012: 4,0%). Hierop is een voorziening van 54% getroffen (2012: 56%). In 2013 heeft Van Lanschot besloten om sneller tot afboeking van al voorziene kredieten over te gaan. De specifieke voorzieningen komen hiermee uit op € 323 miljoen (€ 333 miljoen inclusief *incurred but not reported*). De dotatie aan de voorzieningen in 2013 is met € 103,7 miljoen (2012: € 115,2 miljoen) weliswaar lager dan vorig jaar, maar deze blijft op een hoog niveau. Vooral de faillissementen in de bedrijvensector waren hierop van grote invloed.

De voorzieningen kunnen aanzienlijk worden beïnvloed door grote individuele uitzettingen. Een voorziening op één relatief groot krediet kan een vertekend beeld geven. De tien grootste voorzieningen bepalen 36% van de totale voorziening. Het resultaat van Van Lanschot wordt hierdoor relatief sterk beïnvloed. Om dergelijke concentratie-effecten zoveel mogelijk in te perken, hebben we actief beleid gevoerd op reductie van de grootste limieten. Dat heeft geleid tot een reductie van de twintig grootste limieten binnen de totale portefeuille. Een actief en strak kredietbeheer voor bestaande relaties moet de kwaliteit van de kredietportefeuille waarborgen.

Renterisico

Binnen Van Lanschot worden verschillende methoden gebruikt om renterisico's te meten. Voor de rentegevoeligheid van de waarde van het eigen vermogen wordt gebruikgemaakt van duration-analyse, gap-analyse en simulatie.

De duration van het eigen vermogen is een risicomaatstaf voor de gevoeligheid van de waarde van het eigen vermogen van de bank op renteveranderingen. Van Lanschot voert een behoedzaam rentebeleid. Dat blijkt uit het hanteren van een duration in lijn met de strategie en de risicobereidheid van Van Lanschot. De Asset- & Liabilitycommissie (ALCO) stuurt actief op de duration van het eigen vermogen, onder andere via mutaties in de beleggingsportefeuille en renteswaps. Ook in 2013 bevond de yieldcurve zich op een absoluut laag niveau. De 10 jaar Nederlandse Staatslening rendeerd tussen de 1,5% (begin 2013) tot iets boven 2,4% in september. Ook de korte rente is laag gebleven, waarbij het driemaands Euribor-tarief iets boven 0,2% lag en in de laatste maand is gestegen naar 0,3%.

Gegeven deze lage yieldcurve en de kans op een rentestijging door de voorzichtige tekenen van herstel, heeft de ALCO op een behoudende rentepositie gestuurd waarbij de duration van het eigen vermogen binnen de gestelde bandbreedte van vier tot zeven jaar is gebleven.

Eind 2013 was de duration van het eigen vermogen vier jaar. Met dynamische simulatie wordt het nettorente-inkomen gesimuleerd over een periode van een tot twee jaar, rekening houdend met de verwachte ontwikkeling van de balans en een forecast van de yieldcurve. Met deze simulatie wordt de invloed van verscheidene scenario's op het rente-inkomen bepaald. Deze scenario's, waaronder ook een scenario waarbij de spaarrentes in Nederland stijgen, worden elke maand in de ALCO gepresenteerd. Ultimo 2013 laat deze simulatie zien dat de verliezen in alle scenario's binnen de limieten blijven.

Operationeel risico

Operationele risico's vloeien voort uit ontoereikende of tekortschietende interne processen, mensen en systemen of door externe gebeurtenissen. Van Lanschot hanteert een breed operationeel risicomangement-raamwerk om deze risico's te beheersen. We hebben diverse processen ingericht voor het signaleren van bedreigingen en de daarmee samenhangende risico's die nadelige gebeurtenissen zouden kunnen veroorzaken. Daarnaast beschikt Van Lanschot over een bankbreed *risk control framework* waarmee op periodieke basis de effectiviteit van de belangrijkste beheersmaatregelen wordt getoetst. Ook wordt kennis verzameld over incidenten die zich hebben voorgedaan om de beheersing van belangrijke processen te verbeteren. De hoge mate van automatisering en de grote afhankelijkheid ervan zorgen ervoor dat de onderwerpen informatiebeveiliging en *business continuity* een belangrijke plaats innemen in het operationeel risicomangement-raamwerk van Van Lanschot. Het beheersen van de met informatietechnologie samenhangende risico's wordt steeds belangrijker. Niet alleen wordt de afhankelijkheid van IT-systemen steeds groter, bijvoorbeeld door de toename in online dienstverlening, ook zien we steeds meer computercriminaliteit. De afdeling Information Risk Management & Business Continuity Management speelt hierin een actieve rol om risico's te identificeren, te rapporteren en te monitoren met als doel ze te mitigeren.

De verantwoordelijkheid voor het managen van de specifieke operationele risico's is conform het three-lines-of-defence-model belegd bij het management van de afzonderlijke afdelingen en onderdelen, aangezien de risico's sterk kunnen verschillen en de beheersing van risico's zo dicht mogelijk bij de bron moet plaatsvinden. De Operational Risk Management-afdeling van Van Lanschot heeft een actieve en onafhankelijke rol bij het proces van identificeren, meten, monitoren en beheersen van operationele risico's en rapporteert hierover aan het senior management van de bank. Operational Risk Management is binnen Van Lanschot conform de Basel II Standardised Approach ingericht. Verder kent de bank een Operational Risk Appetite waar actief op gestuurd wordt.

Daarnaast is het afgelopen jaar het In Control Statement-proces verder aangescherpt en in lijn met het totale Operational Risk Management framework gebracht. Bepaalde operationele risico's worden door Van Lanschot met verzekeringen afgedekt.

Compliancerisico

Van Lanschot moet blijven voldoen aan de snel wijzigende nationale en internationale wet- en regelgeving. De complexiteit hiervan neemt weer verder toe. Zo kwamen er nieuwe solvabiliteits- en liquiditeitseisen (CRD IV), nieuwe normen voor transparantie op de derivatenmarkten (EMIR) en nieuwe eisen voor fondsbeheerders (AIFM) en aanbieders van beleggingsfondsen (verbod op distributievergoedingen). Ook veranderde de Amerikaanse fiscale wetgeving (FATCA) en evolueerden de zorgplichteisen. Dit alles leidt tot (deels ingrijpende) aanpassingen in de operationele bedrijfsvoering. Het vraagt om aandacht van het risicobeheer en de verschillende bedrijfsonderdelen om de bijbehorende compliancerisico's te beheersen.

Om aantoonbaar te blijven voldoen aan de wettelijke normen, heeft Van Lanschot in 2013 haar operationele processen verder geoptimaliseerd. Voor een goede dienstverlening is het immers van essentieel belang dat we een goed beeld hebben van het doel en de risicobereidheid van onze klanten. Daarom hebben we onze klanten informatieverzoeken gestuurd. Deze moeten waarborgen dat het risicoprofiel van onze klanten actueel is. Ook hebben we interne processen aangepast om te kunnen voldoen aan de eisen die aan een passende en reproduceerbare (advies)dienstverlening worden gesteld.

Het customer due diligence-proces van Van Lanschot is een essentieel onderdeel om integriteitsrisico's te beheersen. Het verkrijgen van de juiste informatie, het periodiek actualiseren van het risicoprofiel van de klant en het gericht en risicogebaseerd monitoren van integriteitsrisico's hebben de continue aandacht van onze organisatie.

Net als in voorgaande jaren is het klantbelang centraal stellen een integraal onderdeel van de dienstverlening van Van Lanschot. Het klantbelang was dan ook een centraal onderwerp bij de totstandkoming van de strategische heroriëntatie en de uitvoering hiervan.

Bij de vormgeving van de nieuwe dienstverlening en de rationalisatie van het bestaande productaanbod hebben we nadrukkelijk rekening gehouden met onze doelgroepen en hun wensen. Eind 2012 is het productgoedkeuringsproces vernieuwd. Dit hebben we toegepast op nieuwe en bestaande producten, en bij de ontwikkeling van nieuwe vormen van dienstverlening.

De organisatie was in 2013 voortdurend op zoek naar een evenwicht tussen enerzijds de compliancevereisten (voorkomend uit de wet- en regelgeving) en anderzijds effectieve operationele en klantvriendelijke processen.

LIQUIDITEITSMANAGEMENT

Beleid en ontwikkelingen

Van Lanschot voert een conservatief liquiditeitsbeleid. In 2013 is het bestaande beleid verder aangescherpt en zijn nieuwe limieten bepaald op de omvang en samenstelling van de liquiditeitsbuffer. Met de vorming van de aparte Financial Risk Management-afdeling is een scheiding van het eerste- en tweedelijns liquiditeitsrisicomanagement beter gewaarborgd. Het *Internal Liquidity Adequacy Assessment Process* (ILAAP) dat jaarlijks aan De Nederlandsche Bank (DNB) wordt gerapporteerd, brengt het beleid feitelijk samen met meer kwantitatieve aspecten rondom liquiditeitsrisico.

Het aflopen van het Jubileumdeposito (een premiumdeposito ter gelegenheid van het 275-jarig bestaan van de bank) waarbij het relatief hoge tarief niet werd verlengd, was een belangrijke reden voor de afname van spaargelden en deposito's in de eerste helft van 2013. Van Lanschot is bewust geen prijsleider op het gebied van spaartarieven. Daarnaast gebruikten onze klanten hun spaargelden voor aflossingen en beleggingen. In dezelfde periode was ook sprake van een algemeen negatieve stemming door onder meer de Cyprus bail-out en de nationalisatie van SNS Bank. Naar aanleiding hiervan is de monitoring van de geldstromen en liquiditeitspositie verder versterkt. Ultimo 2013 beschikt Van Lanschot over een ruime liquiditeitsbuffer.

Daarnaast is in 2013 aandacht besteed aan de verdere ontwikkeling van liquiditeitsprojecties en liquiditeitsstresstesten. Zowel de bankspecifieke als marktbrede stress-scenario's zijn volledig geactualiseerd. De projecties en de uitkomsten van de stresstesten worden maandelijks in de ALCO besproken. Ultimo 2013 is de survivalperiode voor het bankspecifieke stress-scenario ruim groter dan drie maanden (limiet: één maand) en voor het marktbrede stress-scenario groter dan twaalf maanden (limiet: zes maanden).

Basel III-liquiditeitsratio's

Hoewel de Liquidity Coverage Ratio (LCR) en Net Stable Funding Ratio (NSFR) zich formeel nog in de Basel III-monitoringfase bevinden, zijn de ratio's stevig verankerd in het liquiditeitsrisicomanagement binnen Van Lanschot. In 2013 zijn herziene LCR-richtlijnen gepubliceerd en is de exacte toepassing en kalibratie binnen Van Lanschot verder verfijnd. Deze ratio's, inclusief projecties, worden op maandelijkse basis berekend en besproken in de ALCO. De positie van *high quality liquid assets* wordt dagelijks vastgesteld en gerapporteerd in de liquiditeitsrapportage. Beide ratio's bevinden zich ultimo 2013 boven de 100%. Hiermee voldoet Van Lanschot nu al aan de Basel III-richtlijnen, die pas vanaf 2015 formeel van kracht zullen zijn.

Funding

Van Lanschot besteedt veel aandacht aan het diversifiëren van haar fundingprofiel, met als doel een evenwichtige fundingmix. Waar we traditioneel een hoge fundingratio kennen (een groot deel van de kredietverlening is gefinancierd met spaargelden) wordt nu meer prioriteit gegeven aan een goed gediversifieerd fundingprofiel, zowel qua bronnen als tegenpartijen en looptijden. Van Lanschot is in 2013 zeer succesvol geweest op de kapitaalmarkt met de volgende transacties:

- april 2013: plaatsing retained RMBS Citadel 2010-II notes van € 750 miljoen;
- mei 2013: plaatsing Senior Unsecured 5-jaars lening van € 300 miljoen;
- oktober 2013: plaatsing Lunet RMBS 2013-I notes van € 884 miljoen.

Onze *wholesale-fundingcurve* is hiermee tevens verder vormgegeven. Ook de komende jaren zullen wij met enige frequentie aanwezig zijn op de kapitaalmarkt. Daarnaast zal de focus liggen op het aantrekken van nieuwe spaargelden in het personal-bankingsegment in zowel Nederland als België.

KAPITAALMANAGEMENT

De solvabiliteitspositie van Van Lanschot is in 2013 flink verbeterd. Dit komt onder andere tot uitdrukking in de Core Tier I-ratio van de bank die door afbouw van de leningenportefeuille, winstinhouding en optimalisatie van de IRB-modellen is gestegen van 11,0% begin 2013 tot 13,1% per eind 2013.

Van Lanschot verwacht dat de kapitaalpositie en daarmee de Core Tier I-ratio van de bank verder zal verstevigen. De voornaamste redenen hiervoor zijn de verdere afbouw van de leningenportefeuille (dat wil zeggen vermindering van de naar risicogewogen activa) en winstinhouding. Daarnaast is een effect te verwachten van verdere optimalisatie van de IRB-modellen. Deze elementen zullen de door de invoering van Basel III veroorzaakte afname van het toetsingsvermogen compenseren.

De strategische doelstelling voor de lange termijn van een Core Tier I-ratio van minimaal 15% zal naar verwachting al voor 2017 worden bereikt. Zoals hierboven beschreven, nemen de naar risicogewogen activa (RWA) van de bank significant en structureel af. In 2012 bedroegen de RWA nog € 10,5 miljard. Ultimo 2013 zijn deze gedaald tot € 9,0 miljard en zullen naar verwachting in 2014 nog verder dalen.

Vanaf 1 januari 2014 is de infasering van Basel III gestart. De Basel III Core Tier I-ratio (*fully loaded*) ultimo 2013 is 10,5%, waarmee Van Lanschot zich nu al ruim boven de wettelijke minimumeis bevindt zoals die per 2019 van kracht zal zijn. De belangrijkste Basel III-effecten voor Van Lanschot zijn de uitfasering van perpetuele en achtergestelde Tier II-leningen en de infasering van de belastinglatentie. De langetermijnprojectie laat zien dat de Basel III Core Tier I-ratio (*fully loaded*) in 2017 boven de interne target van 15% zal uitkomen.

De Basel III-leverageratio ultimo 2013 is 5,1%; zeer hoog ten opzichte van de andere Nederlandse banken en al ruim boven de toekomstige minimumeis van 3%. Met de verwachte krimp van de kredietportefeuille zal deze ratio verder stijgen.

De momenteel lopende discussie over een eventuele ophoging van de minimumeis van 3% naar 4% is voor Van Lanschot derhalve minder relevant. In zijn algemeenheid zijn de Basel III-richtlijnen nog in beweging; recentelijk zijn enkele wijzigingsvoorstellen door het Basel Comité gepubliceerd. Van Lanschot volgt deze ontwikkelingen op de voet en heeft een lopend Basel III-programma dat toeziet op een juiste en volledige implementatie.

DIENSTVERLENING AAN ONZE KLANTEN

PRIVATE BANKING

Personal Banking – Private Banking – Private Office

Dienstverlening

- Compleet aanbod wealth management: state-of-the-art-dienstverlening voor vermogensbeheer, beleggingsadvies en sparen
- Internationale privatebankingoplossingen
- Specialistische dienstverlening voor:
 - vermogende particulieren
 - ondernemers (dga's)
 - business professionals & executives
 - healthcare professionals
 - verenigingen & stichtingen

Kenmerken

- Opbouw en behoud van vermogen als uitgangspunt van de dienstverlening
- Persoonlijke aandacht gecombineerd met online dienstverlening
- Beleggingsconcepten op basis van actief beheer en een langetermijnvisie
- Open architectuur en transparante tariefstructuur
- Institutionele beleggingsoplossingen ook toegankelijk voor Private Banking-klanten
- Verantwoord beleggen/beheren op basis van engagementstrategie
- Lokale zichtbaarheid met 34 kantoren en cliëntontvangstlocaties in Nederland, België en Zwitserland
www.vanlanschot.nl/kantoren

KLANTEN

Wealth management gericht op behoud en opbouw van vermogen

ASSET MANAGEMENT

Dienstverlening

- Institutioneel vermogensbeheer
- Samenstellen beleggingsportefeuilles particuliere relaties
- Beheer beleggingsfondsen
- Totale beleggingsoplossingen voor klant (fiduciair management)
- Ontwikkeling beleggingsproducten en -oplossingen

Kenmerken

- Nichebeleggingsstrategieën met een langetermijnvisie: in Europese smallcaps, beursgenoteerde vastgoedfondsen, hoogdividendaandelen, bedrijfsobligaties en absolute-returnstrategieën
- Verantwoord beleggen op basis van engagementstrategie
- Kantoren in Amsterdam en Edinburgh
www.kcm.nl

MERCHANT BANKING

Corporate Finance – Securities

Dienstverlening

Corporate Finance

- Onafhankelijke advisering en begeleiding bij fusies, overnames, kapitaalmarkttransacties en financiële herstructureringen
- Advisering zakelijke klanten Van Lanschot

Securities

- Effectenresearch
- Effectenbemiddeling
- Faciliteren kapitaalmarkttransacties in samenwerking met Corporate Finance
- Gestructureerde beleggingsproducten

Kenmerken

- (Internationale) specialisatie naar vijf sectoren: life sciences & healthcare; cleantech; bouw, maritiem & offshore; vastgoed; financial institutions
- Onafhankelijk intermediair zonder conflicterende belangen
- Kantoor in Amsterdam
- Nichespeeler met focus op Benelux beursgenoteerde ondernemingen, genoteerde (Europese) life-sciencesondernemingen en (genoteerde) Europese cleantech- en vastgoedondernemingen
- Kantoren in Amsterdam en New York
www.kempen.nl

PRIVATE BANKING

Ambitie: de beste onafhankelijke wealth manager voor behoud en opbouw van vermogen

	Prioriteiten	Acties 2013	Resultaten 2013
Focus	<ul style="list-style-type: none"> • Focus op wealth management met vermogensregie als basis • Helderere serviceconcepten aansluitend bij klantbehoefte 	<ul style="list-style-type: none"> • Introduceren van serviceconcepten voor wealth management: Personal Banking, Private Banking en Private Office • Dienstverlening voor gespecialiseerde doelgroepen aangescherpt • Ontvlechten Business Banking 	<ul style="list-style-type: none"> • Verdere verschuiving van advies naar beheer waardoor het aandeel beheer van 36% naar 40% is gestegen • Loyaliteit onder klanten stabiel en negen punten boven de benchmark • Oprichting Corporate Banking (zie pagina 39)
Vereenvoudiging	<ul style="list-style-type: none"> • Rationaliseren productaanbod 	<ul style="list-style-type: none"> • Vereenvoudigen en toegankelijker maken productaanbod 	<ul style="list-style-type: none"> • Nieuw effectenplatform gelanceerd • Transparante tariefstructuur
Groei	<ul style="list-style-type: none"> • Uitbreiden online dienstverlening 	<ul style="list-style-type: none"> • Introduceren online beleggingscoach Evi in Nederland en Evi Sparen in België 	<ul style="list-style-type: none"> • Toename van de totale assets onder management met € 18,9 miljard • Grote instroom nieuwe klanten Evi • Groei instroom Vermogensbeheer A la Carte

FINANCIËLE RESULTATEN

Private Banking (€ miljoen)	2013	2012	Mutatie %
Interest	152,5	166,2	- 8
Opbrengsten effecten en deelnemingen	-	3,8	-
Provisie	104,9	112,6	- 7
Resultaat uit financiële transacties	1,3	1,7	- 24
Inkomsten uit operationele activiteiten	258,7	284,3	- 9
Personeelskosten	122,9	148,0	- 17
Andere beheerskosten	96,1	120,3	- 20
Afschrijvingen	16,2	9,4	72
Bedrijfslasten	235,2	277,7	- 15
Bijzondere waardeverminderingen	34,7	151,0	- 77
Totaal lasten	269,9	428,7	- 37
Bedrijfsresultaat voor belastingen	- 11,2	- 144,4	-

Investing in nieuwe serviceconcepten en uitbreiding online dienstverlening

In 2013 trokken de aandelenmarkten flink aan en nam het vertrouwen van beleggers langzaam maar zeker weer toe. Hoewel beleggers door de crisis een stuk voorzichtiger zijn geworden en de risicobereidheid beduidend lager is dan in de jaren daarvoor, zien we de belangstelling voor beleggen toenemen. De lagere spaartarieven speelden hierbij ook een rol. Daarnaast hield de trend onder particuliere klanten aan om met spaar- en depositogelden hun hypotheek versneld af te lossen.

In het verslagjaar zagen we een verdere verschuiving naar vermogen onder beheer. Discretionair vermogensbeheer vormt nu 40% van de totale assets onder management van Private Banking (ultimo 2012: 36%). Het discretionair beheerd vermogen Private Banking steeg in 2013 naar € 7,5 miljard (2012: € 6,7 miljard).

DOEN WAAR WE GOED IN ZIJN

Van Lanschot richt zich als vanouds op vermogende particulieren in Nederland en België, ondernemers (dga's) en familiebedrijven. Daarnaast richten wij ons op business professionals & executives, healthcare professionals en verenigingen & stichtingen. Met onze kennis en ervaring kunnen we toegevoegde waarde bieden bij de specifieke vraagstukken die voor hen kenmerkend zijn.

Het afgelopen jaar hebben wij ervoor gekozen ons nog scherper te positioneren als gespecialiseerde, onafhankelijke wealth manager. Daarbij staan de klant en zijn vermogen centraal. Dat betekent dat wij er alles aan doen om ervoor te zorgen dat de klant zijn vermogen behoudt en verder opbouwt. Op deze doelstelling van vermogensbehoud en -opbouw sluit Van Lanschot naadloos aan met haar langetermijnbeleggingsfilosofie, vermogensregie en serviceconcepten waarbij de dienstverlening rondom de klant is georganiseerd.

Omdat wij op alle vermogensniveaus goede mogelijkheden zien om onze expertise en ervaring toegankelijk te maken, hebben we sinds 2013 ook starters op de vermogensmarkt toegevoegd als doelgroep. Door de online dienstverlening uit te breiden en klanten de keuze te geven hoe zij de relatie met de bank vorm willen geven, beogen we ons overall serviceniveau verder te verhogen.

Doelgroepen	Focus in onze dienstverlening
Vermogende particulieren	Vermogensregie/complexere financiële structuren/ beleggingsdienstverlening
Starters op de vermogensmarkt	Online sparen en beleggen
Familiebedrijven/ondernemers	Bedrijfsopvolging Advisering Financieringsvraagstukken Fusies en overnames
Business professionals & executives	Privacy en compliance beleggen Partnerarrangementen
Healthcare professionals	Financiering Pensioenstructuren Fusies en overnames
Verenigingen & stichtingen	Governance Verantwoord en duurzaam beleggen Beleggingsstatuten

Vermogensregie kern wealth managementpropositie

Het vertrekpunt van onze dienstverlening aan al onze klanten wordt gevormd door vermogensregie. Met vermogensregie bieden wij klanten inzicht in hun financiële situatie en worden wensen en doelstellingen vastgesteld. Aansluitend brengen wij de haalbaarheid van deze doelstellingen in kaart, inclusief de oplossingsrichtingen om dit te realiseren.

Bij vermogensregie koppelen we heldere inkomens- en vermogensdoelstellingen aan state-of-the-art-scenarioanalyses. Daarvoor maken we gebruik van een methodiek uit de pensioenwereld: *asset en liability management* (ALM). Dat houdt in dat we niet uitgaan van een jaarlijks gemiddeld historisch rendement, maar de klant op basis van economische scenario's inzicht bieden in de mogelijke vermogensontwikkelingen. De klant krijgt verschillende scenario's gepresenteerd in relatie tot zijn doelstellingen. Zo kan hij weloverwogen keuzes maken.

Omdat vermogensregie een van de kernpunten van onze Private Banking-dienstverlening is, investeren we veel in de kwaliteit ervan: zowel in training en opleiding van onze mensen als in de systemen.

Zo komt er in 2014 een nieuw systeem dat het vermogensregieproces ondersteunt en beter zichtbaar maakt aan klanten.

Introductie serviceconcepten: Personal Banking, Private Banking en Private Office

Wij vinden dat klanten zelf moeten kunnen bepalen wanneer en hoe zij gebruik willen maken van onze diensten en adviezen. Elke klant is immers uniek. Niet alleen verschilt de omvang van het vermogen, ook de persoonlijke omstandigheden en de complexiteit van de vragen die spelen variëren per individu. Daarom hebben we de serviceconcepten opnieuw ingericht. We onderscheiden nu drie serviceconcepten die zijn afgestemd op de behoefte van de klant: Personal Banking, Private Banking en Private Office. De klant bepaalt zelf welk serviceconcept het beste past bij zijn financiële situatie.

Onze bestaande klanten begeleiden we zo goed mogelijk bij hun keuze welk serviceconcept het beste bij hun specifieke situatie past.

Personal Banking biedt op een persoonlijke wijze een vereenvoudigd online productenpalet met een heldere tariefstructuur, zodat de klant een goede afweging kan maken. Door het online aanbod te koppelen aan persoonlijke aandacht, onderscheidt Van Lanschot zich van andere banken. Via internet kan de klant gebruikmaken van uiteenlopende diensten en zo nodig direct communiceren met zijn eigen personal banker, via live videochat, e-mail of per telefoon. Net als klanten van Private Banking en Private Office hebben klanten van Personal Banking de beschikking over een schat aan kennis en ervaring op het gebied van vermogensbeheer binnen Van Lanschot.

Private Banking is gericht op klanten voor wie vermogensopbouw en -behoud om een servicevermogensplan en aandacht van specialisten vraagt. Onze private bankers onderhouden de persoonlijke contacten met deze klanten en beheren hun portefeuille. Daarbij kijken ze altijd naar de totale financiële situatie van de klant, wat resulteert in een financiële planning op maat.

Klanten met complexe vraagstukken hebben in de regel behoefte aan een uitgebreider serviceconcept. Die complexiteit hangt meestal samen met de omvang van het vermogen. Voor klanten met een vermogen van meer dan € 10 miljoen biedt Van Lanschot met Private Office gespecialiseerde dienstverlening. Private Office biedt volledig maatwerk op het gebied van beleggen, complexe financiële vraagstukken, (internationale) structurering en bancaire dienstverlening.

BEHOEFTE AAN BEHOUD EN OPBOUW VAN VERMOGEN

Steeds meer mensen zijn zich bewust van hun financiële verantwoordelijkheid. Zeker als het gaat om het pensioen. Veel mensen realiseren zich dat ze zelf moeten zorgen voor een financieel gezonde oudedag en daarmee voor de opbouw van hun pensioen. Er wordt dan ook veel meer gespaard dan voorheen. Ruim 8% van de Nederlanders heeft meer dan € 50.000,- vrij beschikbaar (Bron: CBS). Met de huidige lage rente en de vermogensrendementsheffing in box 3 is het echter lastig om vermogen te behouden, laat staan te laten groeien. Beleggen wordt daarom steeds meer een (deel)uitkomst naast sparen om langetermijndoelen te realiseren.

Behoud en opbouw van vermogen is dan ook een belangrijk item voor onze klanten, evenals risicobeperking. We zien dat privatebankingklanten grote risico's mijden en meer defensieve beleggingsstrategieën hanteren. Op deze doelstelling van vermogensbehoud en -opbouw sluit Van Lanschot naadloos aan met haar beleggingsfilosofie, vermogensregie en klantbedieningsmodellen.

Introductie online beleggingscoach Evi

Van Lanschot heeft in 2013 fors geïnvesteerd in de verbetering van haar online dienstverlening, in haar bestaande persoonlijke klantenportal, maar ook in de introductie van de nieuwe online oplossing voor sparen en beleggen Evi: een online oplossing voor iedereen die vermogen wil behouden en opbouwen.

Klanten van Evi kunnen kiezen voor online vermogensbeheer (Evi Beheer), begeleid online beleggen (Evi Advies) en sparen (Evi Sparen). Zij bepalen zelf of en hoeveel advies en begeleiding ze willen. Deze combinatie van zelf handelen, persoonlijke aandacht en beheer maakt het concept uniek. Evi is beleggen met de kennis van een private bank en met het enthousiasme van een online coach.

Klanten die kiezen voor Evi Advies, worden door Evi met raad en daad terzijde gestaan. Evi Advies is uniek in Nederland: de kennis en ervaring van Van Lanschot op het gebied van vermogensbeheer wordt gecombineerd met concrete beleggingsadviezen en geeft de klant de volledige vrijheid om zelf zijn eigen beleggingsbeslissingen te nemen.

Wie het beheer liever overlaat aan experts, kiest voor Evi Beheer. Zij hanteert vijf risicoprofielen met ieder een eigen modelportefeuille. Alle klanten van Evi kunnen via de website en de app altijd zien hoe hun beleggingen ervoor staan en welke kosten we in rekening brengen. Klanten kunnen al instappen vanaf € 25.000,-.

Dat Evi veel mensen aanspreekt, blijkt uit de eerste aanmeldingen. De helft van de aanmeldingen bestaat uit nieuwe en jongere klanten. Van alle Evi-klanten kiest het merendeel voor beheer.

Groei instroom Vermogensbeheer A la Carte

Klanten van Private Banking en Private Office kunnen net als in voorgaande jaren kiezen voor Vermogensbeheer A la Carte; deze optie kent meer beleggingsmogelijkheden dan de online variant Evi. Zo hebben klanten binnen de verschillende vermogenscategorieën een ruimere keuze om te beleggen in individuele obligaties of in bijvoorbeeld hedge funds. Ook kunnen ze kiezen of ze actief of passief beheerde beleggingsfondsen (beleggingsfondsen die alleen een index volgen) opnemen. In 2013 is voor € 0,8 miljard ingelegd in Vermogensbeheer A la Carte.

PERSOONLIJK CONTACT CRUCIAAL

'Het bewijs dat klanten vertrouwen in ons hebben, zien we terug in het onafhankelijk klanttevredenheidsonderzoek. De loyaliteits-index bleef met een score van 64 onveranderd hoog en meer klanten geven aan een groter deel van hun vermogen bij Van Lanschot onder te willen brengen.' Richard Bruens, algemeen directeur Private Banking, ziet klanttevredenheid, en daarmee ook klantloyaliteit, als de levensader voor Van Lanschot. *'De meeste klanten zien ons als een bank die maatwerk levert en hoogwaardige adviezen geeft.'* Uit het in oktober gehouden klanttevredenheidsonderzoek blijkt ook dat Van Lanschot haar sterke positie ten opzichte van de concurrentie heeft weten vast te houden. *'Een mooie prestatie, gezien het lastige jaar'*, vindt Bruens. *'Klantloyaliteit blijkt vooral te worden bepaald door het imago van Van Lanschot en de tevredenheid over het persoonlijke contact. In 2013 gaven onze klanten wederom aan dit laatste als sterkste punt van onze dienstverlening te zien. Dat alles neemt niet weg dat er ook verbeterpunten zijn. Die liggen onder andere op het vlak van de online dienstverlening'*, zegt Bruens. *'Wij hebben het afgelopen jaar dan ook fors geïnvesteerd in de verbetering van onze online dienstverlening, in onze bestaande persoonlijke klantenportal, maar ook in de introductie van de nieuwe online oplossing voor sparen en beleggen (Evi). Om tijdig te anticiperen op de laatste ontwikkelingen zullen we hier de komende jaren verder in blijven investeren.'*

Vereenvoudigen en toegankelijker maken productaanbod: begrijpelijke, heldere producten

Omdat we er veel waarde aan hechten dat klanten een goede keuze kunnen maken tussen onze producten en deze ook begrijpen, zijn we in 2013 gestart met het vereenvoudigen van de productstructuur. Zo hebben we de tariefstructuur vereenvoudigd, ons hypotheekbeleid uniformer gemaakt en de voorwaarden herschreven in begrijpelijker taal. Daarnaast zijn we gestart met productrationalisatie op het gebied van sparen en hypotheeken. Klanten kunnen straks kiezen uit een minder omvangrijk, eenvoudiger en toegankelijker productaanbod. Dit sluit aan bij de gedachte dat de oplossing voor de klant centraal staat en niet de hoeveelheid producten.

Wijzigingen binnen beleggingsadvies

Beleggingsadvies is van oudsher een belangrijk onderdeel van onze dienstverlening. De klant profiteert daarbij van de ervaring en deskundigheid die binnen onze bank aanwezig is. Tot voor kort waren de kosten hiervoor verdisconteerd in de transactiekosten voor de beleggingsdienstverlening en ontvingen de banken provisie van de fondsbeheerders voor het aanbieden van hun beleggingsfondsen. Met de invoering van het provisieverbod per 1 januari 2014 is dit veranderd. Klanten betalen vanaf die datum een beleggingsadviesfee, maar ze betalen minder transactiekosten. Deze nieuwe kostenstructuur is aanzienlijk eenvoudiger, omdat veel kostensoorten zijn vervallen. De advieskosten zijn nu zichtbaarder en de klant ziet duidelijker waarvoor hij precies betaalt.

Dat klanten onze advisering waarderen blijkt uit het klanttevredenheidsonderzoek. Onze klanten vertrouwen op onze onafhankelijke adviseurs en laten zich graag door hen adviseren over te bereiken doelen en het managen van risico's.

In de beleggingsadviesfee zit – naast de toegang tot de professionele beleggingsadviseurs van Van Lanschot – ook een vergoeding voor het risicobeheer en de risicobewaking die wij toepassen als het risicoprofiel van een klant niet meer past bij zijn portefeuille. Daarnaast bieden we toegang tot onze effectenresearch en stellen we deze beschikbaar. In reguliere bijeenkomsten voor klanten geven de beleggingsprofessionals van Van Lanschot en Kempen inzicht in de recente ontwikkelingen op de financiële markten en in de verwachtingen voor de komende periode. Dit alles wordt in overzichtelijke rapportages voor elke klant inzichtelijk gemaakt.

Omdat Van Lanschot een van de eerste banken was die de distributievergoedingen van de fondsen doorgaven aan vermogensbeheerklanten, was het voor ons relatief eenvoudig om ook voor adviesdienstverlening de benodigde aanpassingen te doen. In 2013 hebben onze beleggingsadviseurs persoonlijke gesprekken met klanten gevoerd om de veranderingen toe te lichten. Uit die gesprekken blijkt dat klanten begrijpen waarom zij op een andere wijze voor beleggingsadvies gaan betalen. Met name klanten met een wat groter vermogen hechten aan deze adviezen. Zij zijn ook bereid om hiervoor te betalen. Door de nieuwe wetgeving en de daaropvolgende aanpassingen in de kosten voor beleggingsadvies zien we een verdere verschuiving van beleggingsadvies naar vermogensbeheer. Ook zien we een toename van zelf beleggen. Desalniettemin blijft het vermogen in beleggingsadvies een belangrijk en groot deel van het belegde vermogen binnen Van Lanschot.

Ook zien we dat de focus nog meer verschuift van productgerichtheid naar een advies- en signaleringsfunctie vanuit het belang van de klant. De komende jaren zullen we daarom verder investeren in de kennis en vaardigheden van onze beleggingsadviseurs en in onze informatiesystemen.

ONTVLECHTEN BUSINESS BANKING: VAN BUSINESS BANKER NAAR BUSINESSADVISEUR VOOR DE ONDERNEMER

Klanten die zowel een zakelijk als een privébelang hebben, zoals de directeur-groootaandeelhouder (dga), business professionals en healthcare professionals, blijven ook in de aangescherpte strategie een belangrijke doelgroep. Met onze kennis en ervaring bieden we hen toegevoegde waarde bij, voor deze doelgroep specifieke, kenmerkende vraagstukken. Vanuit onze propositie als onafhankelijke wealth manager nemen we steeds meer de rol van adviseur op ons. Daarbij kijken we naar zowel de zakelijke als de privésituatie van de ondernemer.

Zo helpen we ondernemers om de gehele financiële structuur van het bedrijf en de risico's daarbinnen in kaart te brengen en deze optimaal te organiseren met zo min mogelijk kosten. Kredieten verstrekken hoort daar niet meer vanzelfsprekend bij. Een onafhankelijk advies over een passende financiering wel. Dankzij onze ervaring met kredieten van verschillende banken kunnen we goed vergelijken. Veelbelovende initiatieven blijven we uiteraard onder strikte voorwaarden wel financieren. Alle zeven regio's hebben nu een eigen businessadviseur in plaats van een business banker. In de tweede helft van 2013 hebben we de zakelijke kredietverlening ondergebracht in Corporate Banking.

ONDERZOEK

Van Lanschot doet veel onderzoek onder de doelgroepen die we bedienen. De resultaten daarvan bieden ons de mogelijkheid nog beter aan te sluiten op de behoeften van klanten en ontwikkelingen in de markt. Ook in 2013 hebben we verschillende onderzoeken gedaan. Zo hebben we in mei en december 2013 onze familiebedrijvenbarometer gepubliceerd met de laatste trends en ontwikkelingen onder Nederlandse dga's bij familiebedrijven. Daarnaast hebben we voor de tweede keer het Dutch Wealth Report uitgebracht, een onafhankelijk onderzoek onder miljonairs in Nederland.

ACADEMIE VOOR BEDRIJFSOVERDRACHT

In 2013 is de derde leergang van de Academie voor Bedrijfsoverdracht van start gegaan met 13 deelnemers van familiebedrijven. De voorbereiding en planning van de bedrijfsoverdracht staan bij deze opleiding, die zich richt op zowel de opvolger of overnemer als de overdrager, centraal. Uiteraard biedt de opleiding veel relevante kennis, maar er is ook oog voor de psychologische en emotionele veranderingen waarmee overdragers en opvolgers bij een bedrijfsoverdracht te maken krijgen. Door gezamenlijk de opleiding te volgen, leggen overdrager en opvolger een stevige basis voor een soepele overdracht.

Business professionals & executives

Voor business professionals & executives, zoals accountants, advocaten en bestuurders van beursgenoteerde ondernemingen, is Van Lanschot al jarenlang marktleider dankzij het onderscheidende aanbod (zakelijk en privé), dat aansluit op de relevante vraagstukken voor deze klanten.

Wij zorgen ervoor dat zij worden bediend door één betrokken team dat goed op de hoogte is van de beperkende voorwaarden die bij deze doelgroep horen, zoals de compliancerestricties op het gebied van beleggen. Hierbij werken wij intensief samen met diverse internationale accountants- en advocatenkantoren in Nederland, maar ook met een aantal beursgenoteerde ondernemingen. Het team is bovendien gespecialiseerd in fiscale structuren die gebruikelijk zijn binnen deze doelgroep. Een actueel thema hierbij is pensioenopbouw in eigen beheer. Gezien de eerder genoemde ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving en de specifieke behoeften van de business professional en executive klant, voorzien wij een verdere groei in 2014.

Healthcare professionals

Van Lanschot Healthcare is er voor professionals in de gezondheidszorg die van hun beroep hun bedrijf hebben gemaakt. Wij richten ons specifiek op tandartsen, medisch specialisten, dierenartsen, huisartsen en apothekers. De zorgsector kenmerkt zich door hoge toetredingsdrempels en langjarige afspraken over de ontwikkeling van inkomen en de te leveren prestaties. Gedurende de hele levenscyclus van deze professionals spelen wij een rol. Zo kunnen wij hen ondersteunen bij de inkoop in de maatschap, de start of uitbreiding van de praktijk, bij overdracht én bij pensionering. Vanwege haar kleinschaligheid weet Van Lanschot Healthcare zich te onderscheiden van andere banken. Klanten hebben één aanspreekpunt voor zowel financiële privé- als zakelijke vragen. Bovendien bieden we door onze focus een relevant netwerk dat hen verder kan helpen.

De zorgsector heeft al jaren te maken met ingrijpende structurele veranderingen, vooral op het gebied van de financiering en bekostiging. Ook is de werkomgeving van de zorgprofessional veranderd. Van Lanschot Healthcare heeft hier diverse artikelen over gepubliceerd en seminars georganiseerd voor onder meer tandartsen en apothekers. Daarbij gingen we in op deze ontwikkelingen en de invloed ervan op de praktijk- en privé-situatie. Door bijvoorbeeld fiscale wijzigingen ziet de healthcare professional zich steeds meer gedwongen om zelf te sparen voor inkomen na pensionering.

Verder hebben we gewerkt aan de versterking van ons netwerk en het intensiveren van contacten met belangenorganisaties. Dat is belangrijk omdat deze organisaties zelf vaak richtlijnen geven voor onder meer de overdracht en waardering van de praktijk en verdeling van inkomen.

Verenigingen & stichtingen (V&S)

Het maatschappelijk belang van verenigingen en stichtingen neemt de komende jaren naar verwachting verder toe. Door gebrek aan (financiële) middelen zal de overheid een terugtrekkende beweging maken, waardoor er meer ruimte en noodzaak komt voor particulier maatschappelijk initiatief.

De markt voor verenigingen en stichtingen wordt traditioneel onderverdeeld in vermogensfondsen, religieuze instellingen en fondswervende instellingen. Met name de markt voor vermogensfondsen groeit. Toenemende welvaart, vergrijzing (en hiermee samenhangend een groeiend aantal nalatenschappen) en het toenemend particulier maatschappelijk initiatief vormen de drijvende kracht achter deze ontwikkeling. Daarnaast signaleren we dat het financieel beheer in het kader van governance en aansprakelijkheid steeds meer bij externe professionele instellingen wordt ondergebracht. Van Lanschot is, als gespecialiseerd en onafhankelijk wealth manager, goed gepositioneerd om van deze ontwikkeling te profiteren. Van Lanschot V&S is een toegewijd team dat zich richt op de dienstverlening aan verenigingen en stichtingen. Advies over beleggingsstatuten, bestuurdersaansprakelijkheid en duurzaamheid zijn onderdelen binnen onze advisering waarmee we onderscheidend in dit segment opereren. De beleggingsoplossingen zijn veelal georiënteerd op het behoud van vermogen met inachtneming van strenge, duurzame criteria.

VAN LANSCHOT IN BELGIË

In België, waar onze klanten vooral vermogende particulieren zijn, hebben wij een kansrijke positie om ons marktaandeel in private banking aanzienlijk te vergroten.

Om dit te bereiken, hebben we in het verslagjaar als eerste stap het productbeleid aangepast. Zo hebben we de Evi online spaarrekening geïntroduceerd voor een breed publiek. Hiermee is de weg vrijgemaakt voor de introductie van Evi online vermogensbeheer en -advies in 2014. Evi wordt de eerste Belgische online beleggingscoach waarbij de klant een beroep kan doen op een team van beleggingsadviseurs en private bankers. Daarnaast hebben we Vermogensbeheer A la Carte verder verbeterd en een spaarassortiment ontwikkeld dat beter aansluit op de behoeften van de klant. Hierdoor komt het accent meer op sparen te liggen, in plaats van op deposito's, die in België tot voor kort populairder waren dan spaarproducten. Ook in de Belgische markt zullen we behalve op particulieren meer accent leggen op ondernemers (dga's), business professionals en verenigingen & stichtingen.

Het belegd vermogen is autonoom weliswaar licht gedaald, maar door de koersstijging toch gestegen tot € 2,3 miljard. Het aandeel discretionair vermogen bedroeg 51%.

Daarbij hebben we door intensievere samenwerking met de Nederlandse kantorenorganisatie een efficiëntere bezetting en hogere synergie kunnen realiseren.

VAN LANSCHOT IN ZWITSERLAND

Van Lanschot richt zich in Zwitserland op vermogende Nederlanders en Belgen, en hun internationale vermogensstructuren. Hier bedienen we Nederlanders en Belgen die in Zwitserland wonen, maar ook bijvoorbeeld expats, nieuwe emigranten, Nederlanders en Belgen die een vakantiewoning bezitten of overwegen aan te schaffen en klanten die zich geconfronteerd zien met allerlei internationale vermogensvraagstukken, ook op het gebied van vermogensbescherming en privacy.

In 2012 is de strategische keuze gemaakt om de internationale privatebankingactiviteiten van Van Lanschot te concentreren in Zwitserland. Dit is het toonaangevende land voor internationale private banking. Als Nederlandse bank in Zwitserland met vestigingen in Zürich en Genève, opereert Van Lanschot, met succes, in een duidelijke niche. Voor het vijfde jaar op rij is sprake van groei van client assets. 37% van de assets under management werd ultimo 2013 belegd via vermogensbeheer.

ASSET MANAGEMENT

Ambitie: Europese vermogensbeheerder van wereldklasse

	Prioriteiten	Acties 2013	Resultaten 2013
Focus	<ul style="list-style-type: none"> Voortzetten langetermijnstrategie gericht op zorgvuldig geselecteerd aantal beleggingsniches Voortzetten en intensiveren van partnership met klanten 	<ul style="list-style-type: none"> Versterken Kempen Capital Management (KCM)-merk zowel in binnen- als buitenland Onverminderd aandacht voor sterke cultuur van KCM 	<ul style="list-style-type: none"> Beleggingsdoelstellingen klanten gerealiseerd
Groei	<ul style="list-style-type: none"> Uitbouwen positie als investment boutique bij buitenlandse institutionele beleggers Aantrekken, ontwikkelen en behouden van talent 	<ul style="list-style-type: none"> Intensiveren klantcontact fiduciair vermogensbeheer Ontwikkelen nieuwe duurzame fondsen die aansluiten bij eisen verenigingen & stichtingen 	<ul style="list-style-type: none"> Toename assets under management met 10% naar € 24,4 miljard. Hiervan was 73% netto-instroom Toename aantal klanten in alle klantsegmenten, zowel pensioenfondsen, verzekeraars en banken als buitenlandse institutionele partijen

FINANCIËLE RESULTATEN

Asset Management (€ miljoen)	2013	2012	Mutatie %
Interest	-	-	-
Opbrengsten effecten en deelnemingen	-	-	-
Provisie	75,9	59,7	27
Resultaat uit financiële transacties	- 0,1	-	-
Inkomsten uit operationele activiteiten	75,8	59,7	27
Personeelskosten	37,8	30,4	24
Andere beheerskosten	14,2	10,4	37
Afschrijvingen	0,7	1,0	- 30
Bedrijfslasten	52,7	41,8	26
Bijzondere waardeverminderingen	-	-	-
Totaal lasten	52,7	41,8	26
Bedrijfsresultaat voor belastingen	23,1	17,9	29

Groei vanuit focus en langetermijnvisie

Kempen Capital Management (KCM) heeft een uitstekend jaar achter de rug. Het aantal klanten is toegenomen in vrijwel alle klantsegmenten: van pensioenfondsen, verzekeraars en banken tot verenigingen en stichtingen. Het beheerd vermogen nam toe van € 22,2 miljard naar € 24,4 miljard. Van deze toename was 73% netto-instroom. Ongeveer 27% is het gevolg van positieve koerseffecten.

Assets under management (€ miljard)	2013	2012	%
Nichestrategieën	11,4	9,9	15
waarvan beleggingsfondsen	7,1	5,8	23
Klantoplossingen	13,0	12,4	5
waarvan fiduciair vermogensbeheer	11,3	11,5	-1
Totaal	24,4	22,2	10

EXCELLEREN DOOR FOCUS OP NICHES

KCM opereert vanuit een langetermijnvisie en met een sterke focus op een beperkt aantal zorgvuldig geselecteerde beleggingsstrategieën. Daarbij schakelen we de belangen van beheerder en beleggers gelijk door te beleggen in onze eigen fondsen. Deze aanpak maakt ons succesvol. De beleggingsniches waarop we ons richten zijn Europese smallcaps, onroerendgoedaandelen, hoogdividendstrategieën, bedrijfs- en staatsobligaties en absolute-returnstrategieën. Daarnaast selecteert ons multimanagementteam externe beleggingsproducten. In onze beleggingsaanpak past een heldere, verantwoordde beleggingsstrategie waarbij substantiële aandacht voor sociale onderwerpen, milieuvraagstukken en corporate governance voor alle klanten leidend zijn.

Onze keuze om optimaal te presteren in een beperkt aantal beleggingsstrategieën en te opereren vanuit een langetermijnvisie, sluit naadloos aan bij de beleggingsfilosofie van Van Lanschot. Particuliere klanten van Van Lanschot profiteren daarbij onder meer van de institutionele beleggingskennis van KCM.

Het is onze ambitie om ons succes internationaal verder uit te bouwen. We doen dat stap voor stap en selectief. Ook hierbij hanteren we een langetermijnvisie. We zorgen ervoor dat ons trackrecord en onze beleggingsvisie zichtbaar zijn in landen waar we willen groeien. Dat doen we onder meer door een-op-een-gesprekken met prospects, consultants en andere beïnvloeders, door een actief communicatiebeleid en opname in alle relevante internationale databases.

Het spreekt voor zich dat het bestendigen van de relatie met onze huidige klanten altijd onze prioriteit heeft. Verder investeren we in onze performance-, risico- en rapportagesystemen zodat wij voor onze klanten voldoen aan de laatste standaarden.

CULTUUR ALS SUCCESFACTOR

Uit onderzoek blijkt dat 95% van de vermogensbeheerders een goede bedrijfscultuur als een belangrijke succesfactor ziet. Dat geldt ook voor KCM. Paul Gerla (directievoorzitter KCM): *'We zijn op een reis met KCM. We investeren continu in het creëren van een vermogensbeheerder waar het leuk is om te werken, waar talent verder wordt ontwikkeld en waar onze mensen samen met – en voor – onze klanten gericht zijn op het realiseren van de langetermijnbeleggingsdoelstellingen van die klanten. In 2013 is KCM uitgeroepen tot Focus Elite Firm door de Focus Consulting Group. Deze nominatie wordt uitgereikt aan vermogensbeheerders als erkenning van een uitmuntende bedrijfscultuur. De winnaars worden gekenmerkt door een sterke, coherente cultuur met duidelijke waarden, hoge kwaliteit van medewerkers, een hoge loyaliteit van de medewerkers, effectieve besluitvorming en duidelijk leiderschap en het ontbreken van bureaucratie. KCM is de enige vermogensbeheerder buiten Noord-Amerika die uit meer dan honderd vermogensbeheerders wereldwijd is gekozen als Focus Elite Firm.'*

LANGETERMIJNPARTNERSHIP IN FIDUCIAIR VERMOGENSBEHEER

Het toevertrouwd vermogen voor fiduciair beheer steeg in 2013 beperkt. Door de verdere consolidatie in de pensioenfondsen-sector en onder druk van de gewijzigde wet- en regelgeving zochten veel kleinere pensioenfondsen aansluiting bij bedrijfstakpensioenfondsen. Andere kozen voor een verzekerde regeling. Ultimo 2013 beheert KCM € 13,0 miljard (*balanced mandates* en fiduciair beheer).

Toch zien we voldoende kansen om de komende jaren verder te groeien. In Nederland bieden bijvoorbeeld de bedrijfstak- en ondernemingspensioenfondsen kansen. Daarnaast onderzoeken we of er in het buitenland kansen zijn om fiduciair management uit te rollen.

Ook in 2013 hebben we onze fiduciaire dienstverlening verder uitgebreid met advies over niet-genoteerd vastgoed. Bestaande klanten en prospects bleken behoefte te hebben aan een gespecialiseerde en onafhankelijke adviseur op dit gebied. Kempens beschikt van oudsher over veel vastgoedexpertise. Vanuit betrokkenheid bij de pensioensector denken wij actief mee in lopende pensioendiscussies in Nederland. Ook kijken we in het kader van de consolidatietrend samen met klanten en prospects welke oplossing het beste bij hen past: aansluiting bij een PPI (premiëpensioeninstelling), bij een BPF (bedrijfstakpensioenfonds) of kiezen voor een verzekeraar.

Daarnaast hebben we onze expertise op het gebied van verantwoord beleggen verder versterkt, onder meer door het aanstellen van een director Responsible Investment. En op het gebied van risicomanagement en strategische assetallocatie hebben wij onze teams versterkt met ervaren professionals. Verder hebben we onze managementrapportages meer toegespitst op de wensen van onze klanten. In 2013 hebben we wederom een aantal bijeenkomsten met klanten gehouden. Deze bijeenkomsten worden hoog gewaardeerd door een brede groep relaties.

Dat klanten onze aanpak waarderen, blijkt ook uit een onafhankelijk klanttevredenheidsonderzoek dat KCM in 2013 onder 84 Nederlandse klanten heeft laten uitvoeren. Onze klanten blijken tevreden over de samenwerking met KCM en drukken dit uit met een gemiddeld rapportcijfer van 7,7. Klanten geven aan dat KCM professioneel is, goed benaderbaar en dat er ook goede diensten worden geleverd. Bij de keuze voor KCM blijken, naast de aangeboden producten en diensten, ook de mensen die er werken doorslaggevend te zijn. Het merendeel van de klanten is goed te spreken over de samenwerking en beoordeelt deze als (veel) beter dan de samenwerking met concurrerende partijen. Op de vraag of men, met de kennis van nu, wederom voor KCM zou kiezen antwoorden vrijwel alle klanten bevestigend.

GROEI (INTERNATIONALE) INVESTMENT BOUTIQUE

Het belegde vermogen in onze nichestrategieën is toegenomen met € 1,5 miljard, waarvan ongeveer € 850 miljoen uit nieuw toevertrouwd vermogen bestaat. In alle niches hebben we een goede performance laten zien.

In Nederland hebben we met onze positie het fondsenaanbod van de Nederlandse banken weten te versterken. In het buitenland zagen we vooral uit Frankrijk, Italië, het Verenigd Koninkrijk en Duitsland een toenemende vraag naar onze beleggingsfondsen. Daarnaast zien we een groeiende belangstelling van Sovereign Wealth Funds voor onze producten.

Groei producten

Met name ons Global High Dividend Fund is het afgelopen jaar flink gegroeid en bereikte in februari 2014 de capaciteitsgrens van € 3 miljard.

We hebben bewust voor deze grens gekozen. Bij een te groot fonds bestaat het risico dat we niet meer efficiënt kunnen beleggen om de langetermijndoelstellingen voor onze klanten te handhaven.

De waardering voor onze beleggingsaanpak blijkt ook uit de prestigieuze internationale prijs die wij kregen voor het Kempen Orange Investment Partnership. Het magazine Hedge Funds Review riep dit fonds uit tot Best Diversified Fund of Hedge Funds.

Nieuwe duurzame fondsen

KCM hanteert een engagementstrategie in zijn verantwoord beleggingsbeleid. Dat betekent dat we de dialoog aangaan als ondernemingen of fondsen niet aan de gestelde ESG (Environmental, Social, Governance)-criteria voldoen. Voor veel verenigingen en stichtingen gaat deze engagementstrategie niet ver genoeg. Zij hebben behoefte aan beleggingsoplossingen die voldoen aan strengere uitsluitingscriteria.

Speciaal voor verenigingen en stichtingen die de richtlijnen van de VFI (Vereniging van Fondsenwervende Instellingen) onderschrijven, hebben we het Kempen Global Sustainable Equity Fund en het Kempen Euro Sustainable Credit Fund ontwikkeld. Deze fondsen beleggen in een wereldwijd gespreide portefeuille van beursgenoteerde aandelen en obligaties van ondernemingen die voldoen aan strikte duurzaamheidseisen. Beleggingen in deze fondsen worden gescreend door een onafhankelijke dataprovider om te beoordelen of zij aan maatschappelijke, sociale en milieucriteria voldoen.

Ondernemingen die betrokken zijn bij mensenrechtenschendingen, milieuvervuiling, corruptie of bijvoorbeeld bij de productie van alcohol, bont en tabak worden uitgesloten van het beleggingsuniversum.

Deze fondsen komen naast het Kempen Sustainable Smallcap Fund, dat ook aan deze duurzaamheidsrichtlijnen voldoet.

Ook KCM heeft in 2013 voorbereidingen getroffen om het productaanbod aan te passen om daarmee tegemoet te komen aan het provisieverbod dat inhoudt dat Nederlandse banken vanaf 1 januari 2014 geen vergoeding meer mogen ontvangen van asset managers voor het distribueren van hun fondsen. Zo heeft KCM de kostenstructuur aangepast aan het fondsenaanbod, wat een significante verlaging van de managementfee tot gevolg heeft. KCM heeft in het verslagjaar een aantal veranderingen doorgevoerd, waarbij steeds als uitgangspunt het creëren van een transparante kostenstructuur centraal stond.

Meer informatie over onze beleggingsfondsen en hun performance is te vinden op: www.kempen.nl/asset_management/beleggingsfondsen.

MERCHANT BANKING

Ambitie: groei en superioriteit in de gekozen niches

	Prioriteiten	Acties 2013	Resultaten 2013
Focus	<ul style="list-style-type: none"> Duidelijke focus op geselecteerde niches 	<ul style="list-style-type: none"> Gezamenlijke focus Corporate Finance & Securities in life sciences & health, cleantech en vastgoed 	<ul style="list-style-type: none"> Sterkere marktpositie in alle niches Topposities in Thomson Extel-ratings
Groei	<ul style="list-style-type: none"> Versterken Europese positie niches Voortzetten samenwerking Corporate Finance & Securities 	<ul style="list-style-type: none"> Uitbreiden activiteiten in het buitenland 	<ul style="list-style-type: none"> Groei gezamenlijke kapitaalmarkt-transacties Corporate Finance & Securities Sterke groei debt-advisory- en restructuringpraktijk

FINANCIËLE RESULTATEN

Merchant Banking (€ miljoen)	2013	2012	Mutatie %
Interest	2,4	2,4	-
Opbrengsten effecten en deelnemingen	-	-	-
Provisie	44,9	37,0	21
Resultaat uit financiële transacties	2,8	1,1	-
Inkomsten uit operationele activiteiten	50,1	40,5	24
Personeelskosten	28,7	23,8	21
Andere beheerskosten	6,6	7,4	- 11
Afschrijvingen	0,9	1,0	- 10
Bedrijfslasten	36,2	32,2	12
Bijzondere waardeverminderingen	1,4	0,5	-
Totaal lasten	37,6	32,7	15
Bedrijfsresultaat voor belastingen	12,5	7,8	60

Internationalisering vanuit de kracht van onze niches

Merchant Banking omvat onze activiteiten op het gebied van begeleiding en advisering van kapitaalmarkttransacties, fusies en overnames en herfinancieringen (Corporate Finance) en effectenresearch, brokeractiviteiten en de ontwikkeling van beleggingsproducten (Securities). Met name bij kapitaalmarkt-transacties blijkt de unieke propositie van Corporate Finance met Securities zeer waardevol. Het gaat hierbij immers vaak om de plaatsing van grote pakketten aandelen, wat gespecialiseerde kennis van de daarmee samenhangende regelgeving vergt. Daarnaast ondersteunt Merchant Banking klanten van onze private bank met meer complexe financiële vraagstukken.

STERKE ONTWIKKELING PARTICIPATIES

Van Lanschot Participaties (VLP), participatiemaatschappij van de bank, maakt overnames of managementbuy-outs mogelijk en/of stimuleert de groei van ondernemingen door het eigen vermogen te versterken. Wij investeren in stabiele, middelgrote ondernemingen in Nederland met goed management, een bewezen businessmodel, een sterke marktpositie en aantoonbaar winstgroei-potentieel. Wij verwerven bij voorkeur een minderheidsbelang (20-50%) en hanteren een langetermijninvesterings-horizon. Dit geeft de ondernemer de tijd en rust om de overeengekomen (groei)strategie te realiseren.

In 2013 zijn twee ondernemingen aan de portefeuille toegevoegd: strategisch IT-consultant Quint Wellington Redwood en Holonite, producent van composietsteenproducten voor de bouw. Ultimo 2013 participeerde VLP in vijftien ondernemingen; daarnaast houden wij belangen in een aantal private-equityfondsen. In 2013 ontwikkelde de portefeuille zich per saldo uitstekend en nam de waarde toe tot circa € 140 miljoen.

Van Lanschot Participaties wordt beheerd door Kempen Investments, onderdeel van de Merchant Banking-activiteiten bij Kempen & Co.
www.vanlanschotparticipaties.nl
www.kempen.nl/investments

CORPORATE FINANCE

DE KRACHT VAN EEN DUIDELIJKE FOCUS

Corporate Finance kijkt terug op een goed jaar. Het resultaat lag hoger dan in 2012 en we hebben, geheel in lijn met onze nichestrategie, onze internationale positie in de kernsectoren life sciences & healthcare, cleantech en vastgoed verder kunnen versterken. Hetzelfde geldt voor onze positie in de Benelux, waar we ons in het bijzonder richten op de sectoren bouw, maritiem & offshore en financial institutions.

De markt voor kapitaalmarkttransacties was goed. Vooral in de tweede helft van het jaar zagen we een stijging van het aantal transacties. Ook dit jaar waren we zeer succesvol in de Duitse beursgenoteerde vastgoedsector. Daarnaast groeide onze debt-advisorypraktijk.

Als onafhankelijke partij met specifieke sector kennis, gecombineerd met diepgaande kennis van de kapitaalmarkt, weten we ons steeds beter te onderscheiden in de markt. Omdat wij onze klanten op een strategisch niveau adviseren, zijn wij al in een vroeg stadium betrokken bij het beslissingsproces. Dat zien we terug in de aard en omvang van de transacties.

STERK IN KAPITAALMARKTTRANSACTIES

De sterke kapitaalmarkt in 2013 gaf een goede impuls aan onze activiteiten op de equity capital markets. Door de uitbreiding van onze activiteiten in het buitenland en de nauwe samenwerking tussen Corporate Finance, Securities en het Equity Capital Markets (ECM)-team behoren we tot de toonaangevende partijen in onze niches.

Het ECM-team slaat een brug tussen Corporate Finance en Securities op basis van dezelfde niches. In deze rol is het ECM-team niet alleen in staat om kapitaalmarkttransacties te doen, maar ook om de klanten van Corporate Finance te allen tijde te voorzien van feedback over ontwikkelingen op de kapitaalmarkt. Deze marktkennis maakt Corporate Finance een relevante gesprekspartner voor haar klanten.

Het ECM-team heeft in alle gekozen niches kapitaalmarkttransacties begeleid, waaronder een aantal bepalende initial public offerings (IPO) in het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en België: Infinis (cleantech), Deutsche Annington, LEG Immobiliën (vastgoed) en Cardio 3 (life sciences). Met onze rol in de LEG Immobiliën IPO hebben wij meegewerkt aan de grootste vastgoed-IPO in de geschiedenis.

TOONAANGEVENDE M&A-TRANSACTIES

In onze thuismarkt de Benelux hebben we vooral in de offshore-sector en de bouw interessante transacties gesloten. Ook nam het aantal opdrachten in de financiële dienstverlening toe.

We zijn het jaar begonnen met het begeleiden van een mergers & acquisitions (M&A)-transactie in de offshore-sector: de overname van Dockwise door Boskalis waarin wij optraden als financieel adviseur voor Boskalis.

In dezelfde sector hebben we later in het jaar de aandeelhouders van Ampelmann geadviseerd bij de verkoop van het bedrijf aan IK Investment Partners.

In Duitsland waren we als adviseur van GSW Immobiliën betrokken bij de grootste M&A-transactie in de vastgoedsector in jaren, namelijk de overname van GSW Immobiliën door Deutsche Wohnen. Daarbij werd een gezamenlijke portefeuille gevormd van € 8,5 miljard. Naast bovengenoemde transacties hebben we ook M&A-transacties begeleid in de sectoren life sciences en financial institutions.

STERKE GROEI DEBT-ADVISORY

De laatste jaren hebben we veel geïnvesteerd in onze debt-advisorypraktijk. In combinatie met een herstellende markt heeft dit ertoe geleid dat we in 2013 op een frequentere en intensievere basis bestaande klanten hebben geadviseerd ten aanzien van hun financieringsvraagstukken. Met onze debt-advisoryactiviteiten zoeken we actief naar synergieën met onze bestaande klanten om zo een verdere verbreding van onze dialoog en dienstverlening te realiseren.

Omdat we optreden als onafhankelijk adviseur van ondernemingen en in staat zijn de gehele kapitaalstructuur te overzien, zijn wij een vertrouwde gesprekspartner voor bestuurders.

BELANGRIJKSTE KAPITAALMARKTTRANSACTIES, M&A- EN HERFINANCIERINGSPROJECTEN IN 2013

EUROPEES

Life sciences & healthcare

- IPO Cardio3 (België)
- Herplaatsing aandelen Mauna Kea Technologies (Frankrijk)
- Global coördinator cashless warrant exercise Genmab (Denemarken)
- Accelerated bookbuild offering Galapagos (België)
- Rights issue Epigenomics (Duitsland)
- Onderhandse plaatsing aandelen Ablynx (België)
- Onderhandse plaatsing aandelen DBV Technologies (Frankrijk)
- Adviseur Dr. Reddy's Laboratories (India) bij openbare bieding OctoPlus

Cleantech

- IPO Infinis (Verenigd Koninkrijk)
- Adviseur herfinanciering Westland Infra (Nederland)
- Adviseur mezzanine leningfaciliteit Eteck (Nederland)

Vastgoed

- Adviseur aandelenemissie GSW Immobiliën (Duitsland)
- IPO Deutsche Annington (Duitsland)
- Accelerated bookbuild offering Befimmo (België)
- Co-dealer manager Convertible bond tender offer Wereldhave (Nederland)
- IPO LEG (Duitsland)
- Adviseur verkoop meerderheidsbelang onroerendgoedportefeuille (Duitsland)

BENELUX

Bouw, maritiem & offshore

- Accelerated bookbuild offering Heijmans (Nederland)
- Adviseur verkoop aandelen Ampelmann (Nederland) aan IK Investment Partners
- Adviseur onderhandse plaatsing van aandelen SBM offshore (Nederland)
- Adviseur openbaar bod Boskalis (Nederland) op Dockwise
- Onderhandse plaatsing aandelen Boskalis (Nederland)
- Adviseur accelerated bookbuild offering Boskalis (Nederland)
- Adviseur strategische studie TBI (Nederland)

Financial institutions

- Adviseur fusie tussen Ducatus en De Zonnewijser (Nederland)
- Adviseur verkoop ELQ Hypotheken (Nederland) aan Adaxio
- Verkoop Van Lanschot Luxemburg (Nederland)

Overig

- Herplaatsing aandelen Unit4 (Nederland)
- Adviseur waardering aandelenprogramma management C1000 (Nederland)
- Adviseur herfinanciering Accell Group (Nederland)

SECURITIES

KRACHTIGE GROEI SECURITIES

Securities kan terugkijken op een uitstekend jaar in een beursklimaat met een gezonde, positieve ondertoon. Op alle fronten waren onze inkomsten goed. Op de effectenmarkten lagen de verhandelde volumes hoger en de commissie-inkomsten stegen met 16%. De inkomsten gerelateerd aan de uitgiften van structured products zijn zeer sterk gestegen als gevolg van een toegenomen klantenbasis. Daarnaast waren we samen met Corporate Finance betrokken bij interessante kapitaalmarkt-transacties in onze niches Benelux, life sciences, cleantech en vastgoed.

Securities heeft haar marktaandeel in al haar niches verder versterkt door heel consistent te blijven focussen op Europese life sciences, cleantech, Europese vastgoed- en Benelux-aandelen. Ook in 2013 hebben we weer veel geïnvesteerd in kwaliteit, en daarmee een sterke basis gelegd voor verdere groei. De kracht van Securities zit in de kwaliteit van de mensen. Voor jong talent hebben wij een ambitieus opleidings- en ontwikkeltraject beschikbaar. Daarnaast investeren we in zeer ervaren talent. Zo hebben we drie topanalisten uit deze sectoren aangetrokken. Onze research-producten hebben we vernieuwd om de impact ervan te vergroten en om nog beter aan te sluiten bij de verschillende klantbehoeftes. We zien dat klanten deze aanpak waarderen: zo is zowel onze klantenbasis verbreed als het aandeel bij bestaande klanten toegenomen.

VERDERE INTERNATIONALISATIE

Onze kracht zit ook in de combinatie van een sterke focus op slechts enkele sectoren en een complete dienstverlening in die sectoren. We onderscheiden ons in research, maar ook in de liquiditeit van de aandelen en we handelen actief met 18 van de 22 grootste aandelenbeleggers ter wereld. Een kenmerk van de internationale brokersmarkt is de dynamiek: de vraagbehoefte van institutionele relaties verandert voortdurend. Bovendien beschikken we over veel kennis van de betreffende sectoren, waardoor we bij effectenbemiddeling een grote partij zijn en kapitaalmarkttransacties kunnen faciliteren. Het is onze ambitie om verder te groeien. Dat doen we door te blijven focussen op onze niches, ons klantenbestand te vergroten en verder te internationaliseren. Omdat we vooral meer klanten uit de Verenigde Staten en Canada verwachten, versterken we ons kantoor in New York.

Inmiddels hebben we een stevige positie opgebouwd in Europese life sciences, Europese vastgoedaandelen en Benelux-aandelen. Ook in onze jongste niche, Europese cleantech, zijn we steeds beter zichtbaar. We hebben opnieuw veel conferenties, seminars en roadshows georganiseerd in Europa en de Verenigde Staten waar we bedrijven en beleggers bij elkaar brengen. Ook hebben we voor het eerst en met succes een internationale conferentie gehouden voor cleantechbedrijven en beleggers.

STEVIGE POSITIE STRUCTURED PRODUCTS

Onze hoogwaardige sector kennis en research zetten we ook in voor de ontwikkeling van beleggingsproducten op maat voor Van Lanschot en voor derden. Vanuit de niches van Securities ontwikkelen we structured products die beleggers in staat stellen een rendement te behalen met een verlaagd risico. Deze producten sluiten goed aan bij het beleggingsbeleid van Van Lanschot dat gericht is op behoud en opbouw van vermogen. Middels de uitgifte van structured products trekt Kempen Securities voor Van Lanschot funding aan. We verwachten dat de vraag van klanten naar dergelijke producten met een gegarandeerde opbrengst de komende jaren verder zal toenemen. In lijn met de toenemende behoefte van beleggers aan maatschappelijk verantwoorde beleggingen hebben we in het verslagjaar een Garantie Certificaat Ethical Europe geïntroduceerd. De Ethical Europe Equity Index bestaat uit dertig liquide Europese aandelen en is samengesteld op basis van zowel ethische als financiële criteria. Daarnaast hebben we onder andere Trigger Note Eurozone en twee Index Garantie Notes uitgegeven.

TOP 3-POSITIE IN ALLE RELEVANTE SECTOREN EN CATEGORIEËN IN DE THOMSON EXTEL SURVEY

In 2013 ontving Kempen opnieuw diverse onderscheidingen. Dit bewijst dat de sales-, research- en tradingactiviteiten van Securities tot de top behoren in de voor Kempen relevante categorieën.

In het jaarlijkse Thomson Extel Survey, een toonaangevend klanttevredenheidsonderzoek onder meer dan 2.500 vermogensbeheerders, 797 bedrijven en 243 brokers wereldwijd, staat Kempen zowel op Europees als op Benelux-niveau op de eerste plaats in trading en executie. Daarnaast riepen beursgenoteerde Europese vastgoedbedrijven Kempen uit tot beste broker van Europa. De analisten van Kempen & Co behaalden een eerste positie in de categorie Benelux Country Research en een eerste plaats voor de categorie Europese farmaceutische industrie en biotech.

Joof Verhees, directeur Kempen & Co, ziet in deze onderscheidingen een bevestiging van de goede marktpositie. *'We zijn niet de grootste bank, maar wel een grote partij in de niches waarop wij ons richten. Belangrijker nog dan prijzen winnen, is onze positie in de markt. Deze uitslag is daar een mooie afspiegeling van. Kempen is in Europa een toonaangevende broker, die topspecialisten in huis heeft voor zowel research als uitvoering.'*

CORPORATE BANKING

Ambitie: reduceren kapitaalbeslag door het zorgvuldig terugbrengen van zakelijke kredietverlening

	Prioriteiten	Acties 2013	Resultaten 2013
Focus	<ul style="list-style-type: none"> • Gericht terugbrengen zakelijke kredietportefeuille zonder relatie met Private Banking • Verbeteren winstgevendheid op lopende kredieten 	<ul style="list-style-type: none"> • Neerzetten heldere financiële doelstellingen • Verder versterken risicobeheersing 	<ul style="list-style-type: none"> • Risicogewogen activa teruggebracht met ruim € 0,5 miljard • Bijdrage aan de verbetering van de Core Tier I-ratio van de totale bank • Verbetering rentemarge met 0,2 procentpunt
Vereenvoudiging	<ul style="list-style-type: none"> • Inrichten effectieve organisatie: zakelijke dienstverlening geconcentreerd binnen één team • Vereenvoudigen producten- en dienstenpakket voor bedrijven • Investeren in de medewerkers 	<ul style="list-style-type: none"> • Stroomlijnen zakelijke kredietorganisatie • Opzetten één centraal team specialisten • Ontwikkelen opleidingsprogramma voor medewerkers 	<ul style="list-style-type: none"> • Bijdrage aan kostenreductie € 2,7 miljoen

FINANCIËLE RESULTATEN

Corporate Banking (€ miljoen)	2013	2012	Mutatie %
Interest	55,1	56,1	- 2
Opbrengsten effecten en deelnemingen	-	-	-
Provisie	7,5	8,7	- 14
Resultaat uit financiële transacties	-	-	-
Inkomsten uit operationele activiteiten	62,6	64,8	- 3
Personeelskosten	20,2	19,1	6
Andere beheerskosten	13,7	21,7	- 37
Afschrijvingen	2,3	-	-
Bedrijfslasten	36,2	40,8	- 11
Bijzondere waardeverminderingen	74,7	75,5	- 1
Totaal lasten	110,9	116,3	- 5
Bedrijfsresultaat voor belastingen	- 48,3	- 51,5	- 6

Bijzondere aandacht zakelijke krediet binnen een gespecialiseerd team

In 2013 heeft Van Lanschot Corporate Banking opgericht. Hier is de zakelijke kredietverlening (zowel bedrijfsmatig als vastgoed) ondergebracht. Omdat deze kapitaalintensieve activiteit niet past bij de propositie van Van Lanschot als wealth manager, brengen we de zakelijke kredietverlening geleidelijk terug. Zakelijke kredieten leggen immers een relatief groot beslag op het kapitaal, zijn vaak complex en onvoldoende rendabel in relatie tot de hoge kapitaaleisen en het hogere risicoprofiel. Nieuwe zakelijke kredietrelaties gaan we alleen aan als er een directe relatie is met Private Banking en de lening rendabel is.

TERUGBRENGEN RISICOGEWOGEN ACTIVA

Een van de belangrijkste doelen die we ons hebben gesteld is een halvering van de naar risicogewogen activa met € 2,2 miljard eind 2017. Bij onze Core Tier I-ambitie van 15% scheelt dat meer dan € 0,5 miljard in kapitaalbehoefte. Daarnaast willen we het producten- en dienstenpakket voor bedrijven vereenvoudigen, de winstgevendheid op de lopende kredieten verbeteren door aanpassing van de rentemarges, de kredietverliezen terugbrengen en de kosten verlagen. Daarbij zijn zorgvuldigheid en behoud van klanttevredenheid belangrijke uitgangspunten.

Onze sterkere focus op risicobeheersing en de kwaliteit van de leningen zien we terug in een stabilisering van onze voorzieningen. Bovendien is de rentemarge in 2013 verbeterd met 0,2 procentpunt, zijn de naar risicogewogen activa teruggebracht met € 0,5 miljard en hebben we de kosten met € 2,7 miljoen gereduceerd.

STERK TEAM PROFESSIONALS

De zakelijke (vastgoed)kredieten worden beheerd door een team van experts, afkomstig uit verschillende regionale vestigingen. Door deze professionals op één plek samen te brengen, hebben we de organisatie efficiënter gemaakt en de bezetting teruggebracht met 30%.

MEDEWERKERS EEN INSPIRERENDE OMGEVING BIEDEN

Door de reductie van de zakelijke kredietportefeuille zal het team geleidelijk kleiner worden. Tegelijkertijd bieden deze bijzondere werkzaamheden ook loopbaanmogelijkheden voor de betreffende medewerkers. Het is een complexe activiteit die veel professionaliteit, kennis en expertise vraagt en waardevolle ervaring oplevert. Om dit te ondersteunen investeren we veel in onze mensen, bijvoorbeeld door hen opleidingen en trainingen te laten volgen.

DE MENSEN ACHTER VAN LANSCHOT

Prioriteiten	Acties 2013	Resultaten 2013
<ul style="list-style-type: none"> • Focus en vereenvoudiging van de organisatie • Herpositioneren Van Lanschot als aantrekkelijke werkgever • Kennis-, vaardigheids- en gedragsniveau van alle medewerkers versterken • Talentontwikkeling 	<ul style="list-style-type: none"> • Wijziging organisatiestructuur inclusief procesverbeteringen • Nieuwe functieprofielen medewerkers • Opleidings- en trainingsaanbod aansluiten bij nieuwe wettelijke eisen en aangepaste functieprofielen • Leiderschapsprogramma senior management • Opzet campusrecruitment 	<ul style="list-style-type: none"> • Implementatie learningmanagementsysteem en opzet performancemanagement & development-tool • Functieprofielen en opleidingsprogramma's in lijn gebracht met nieuwe organisatie • Toename instroom starters en young professionals • Efficiëntere en effectievere organisatie • Leiderschapsprogramma geïmplementeerd; fase 2 in opbouw

AANTREKKELIJK ZIJN ALS WERKGEVER

In een kennis- en dienstverleningsorganisatie als de onze maken mensen het verschil. Zij bepalen met hun professionaliteit, persoonlijkheid, competenties, waarden en integriteit de kwaliteit van onze dienstverlening. Daarom moeten we ook als werkgever zowel bij Van Lanschot als bij Kempen aantrekkelijk en onderscheidend zijn. Om deze ambitie waar te kunnen maken, moeten we voor onze medewerkers ook de juiste randvoorwaarden creëren opdat ze kunnen excelleren. Weten we hen daarbij op de juiste wijze uit te dagen, dan halen we het beste uit onze mensen. Ons HRM-beleid richt zich op het aantrekken en behouden van kwalitatief goede medewerkers. Wij willen tot de meest attractieve werkgevers in de financiële sector behoren, zodat medewerkers optimaal kunnen presteren en we de juiste toptalenten en succesvolle professionals weten aan te trekken en te behouden. Bestaande en potentiële medewerkers zien nu een bank met een duidelijke visie en focus, en met goede carrière-mogelijkheden. Opleidingsprogramma's zijn overzichtelijk en duidelijk omschreven. Een sterker onderscheidend vermogen van Van Lanschot biedt interessante mogelijkheden in een inspirerende werkomgeving voor zowel starters als ervaren toppers.

DIVERSE MENSEN, GELIJKE KANSEN

Van Lanschot gelooft dat haar medewerkers een afspiegeling moeten zijn van het diverse talent dat de maatschappij rijk is. Daarom hechten we aan een diverse samenstelling van ons medewerkersbestand en aan een goede individuele ontwikkeling, ongeacht zichtbare (leeftijd, geslacht, etniciteit) en niet-zichtbare kenmerken (wensen, behoeften, belastbaarheid). We gaan ervan uit dat iedere medewerker eigen, unieke kenmerken heeft. We leggen het accent op competenties en gedrag. Gelijke kansen voor iedereen, is daarbij het uitgangspunt.

We hebben een inclusieve bedrijfscultuur. Wij willen een werkomgeving creëren waarin ieders competenties en gedrag goed kunnen floreren. Onze programma's worden daarom niet ontwikkeld voor een specifieke doelgroep. Ook het plaats- en tijdsafhankelijk kunnen werken, zien we als een vorm waarbij diversiteit wordt gestimuleerd.

Diversiteit is bij Van Lanschot naadloos verweven in de diverse processen en systemen. Dat begint al bij het zoeken naar en aannemen van nieuwe medewerkers. Dit proces is erop gericht dat we mensen met verschillende opleidingen en ervaringen selecteren. Uiteraard is het daarbij belangrijk of iemand goed in een team past en of een team de juiste samenstelling heeft. Een optimaal en divers samengesteld team functioneert immers beter. Daarnaast maakt diversiteit ook onderdeel uit van de performance-management & development-tool. Leidinggevend worden veel meer beoordeeld op hun coachingsvaardigheden. Ook sturen we op diversiteit bij de beoordeling van de toepassing van de kernwaarden binnen de bank (deskundig, gedreven, onafhankelijk en betrokken). Medewerkers die een eigen koers varen en een afwijkende mening durven te hebben, worden daarin gesteund. Ten slotte hebben we door middel van talent development beter in kaart gebracht wie onze talenten zijn en hoe we hen zo goed mogelijk kunnen begeleiden. In het kader van diversiteit passen we binnen de bank geen vaste doorgroeimodellen toe, maar kijken we op basis van ambitie, functioneren en ruimte binnen de organisatie waar onze mensen het beste tot hun recht komen.

PERMANENTE ONTWIKKELING VAN KENNIS EN VAARDIGHEDEN

Bij het streven van Van Lanschot om een aantrekkelijke werkgever te zijn, past het streven naar duurzame relaties met onze medewerkers. Van Lanschot hecht veel waarde aan de ontwikkeling van haar medewerkers.

Daarom zijn we in 2012 begonnen het complete aanbod opleidingen en trainingen onder één noemer te brengen: de Van Lanschot Academie.

Dit opleidingshuis biedt een samenhangend aanbod van opleidingen en cursussen, in een logische volgorde.

In 2013 heeft de Van Lanschot Academie, die een duidelijke visie op leren toont, verder gestalte gekregen.

Een belangrijk nieuw onderdeel is het Leerplatform. Medewerkers kunnen nu bij één loket terecht voor vragen, aanmeldingen en informatie over (management)development, kennisopleidingen, vaardigheidstrainingen en andere ontwikkelingsgerelateerde zaken. Tevens kunnen zowel medewerkers als leidinggevendend dagelijks volgen of ze aan de door wet- en regelgeving gestelde eisen wat betreft opleidingen voldoen.

Permanente educatie bestuurders

De wet stelt specifieke eisen aan met name beleidsbepalers (Raad van Bestuur) en diegenen die op hen toezicht houden (Raad van Commissarissen). Daarom bieden we de leden van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen jaarlijks een programma van Permanente Educatie aan. In 2013 bestond dit programma uit drie bijeenkomsten. De onderwerpen waren: liquiditeitsrisico, derivaten en gestructureerde producten, cybercrime en risk appetite.

Vakbekwaamheid

Op het gebied van vakbekwaamheid lag de focus het afgelopen jaar op het vereenvoudigen en kernachtiger beschrijven van de ontwikkelingsvereisten en -mogelijkheden. Zo zijn alle opleidingsvereisten in de vorm van studiepaden weergegeven in het Leerplatform voor Private Banking. Medewerkers en managers kunnen hier eenvoudig zien wat van hen wordt verwacht en welke kennis en vaardigheden ze eventueel nog moeten vergaren of ontwikkelen. Ook zien ze welke ontwikkelingsmogelijkheden er voor hen binnen Van Lanschot zijn. De transparante structuur stelt hen in staat om zelf verantwoordelijkheid te nemen en zich optimaal te ontwikkelen.

Cursisten kunnen zich veelal op klassikale bijeenkomsten voorbereiden door online alvast een deel van de theorie te bestuderen. Deze e-learningmodules vormen een belangrijke aanvulling op de reguliere opleidingen en trainingen en maken de klassikale bijeenkomsten veel effectiever.

Online leren sluit naadloos aan op de strategische heroriëntatie omdat het zowel effectiever als efficiënter is. Effectiever omdat alleen wordt gefocust op kernactiviteiten, efficiënter omdat we minder leermiddelen hoeven in te zetten en maatwerk kunnen bieden: deelnemers leren alleen datgene wat ze nog niet weten. Bovendien is online leren niet afhankelijk van plaats of tijd, wat efficiënt is gezien de geografische spreiding van de deelnemers en de afdelingen.

We bieden verscheidene online trainingen aan. Het merendeel van onze medewerkers heeft het afgelopen jaar de algemene e-learningmodule Klantbelang centraal afgerond. Ditzelfde geldt voor de online training Passende beleggingsoplossingen, bedoeld voor alle medewerkers die beleggingsadvies geven.

De meeste bankiers hebben ook de online trainingen over Evi doorlopen. Daarnaast hebben we eind 2013 de leergang Vermogensregie afgerond met integratiedagen en assessments. Het afgelopen jaar hebben we ons ook voorbereid op het nieuwe vakbekwaamheidsbouwwerk Wft dat in 2014 in werking treedt. Dit nieuwe stelsel, dat de huidige Wft-wetgeving vervangt, stelt dat adviseurs die contact hebben met particuliere klanten én hen adviseren over een of meerdere specifieke financiële producten, verplicht zijn Wft-modules te doorlopen en examens af te leggen. In dit nieuwe vakbekwaamheidsbouwwerk wordt meer gefocust op vakbekwaamheid per beroepskwalificatie. Iedere beroepskwalificatie bestaat uit meerdere Wft-modules. Van Lanschot heeft een samenwerkingspartner gekozen die het overgangstraject van de oude naar de nieuwe Wft zal begeleiden.

Bij Kempen is net als in voorgaande jaren het opleidingscurriculum aangepast aan de veranderende wet- en regelgeving. Van oudsher besteedt Kempen veel aandacht aan trainingen op het gebied van persoonlijke vaardigheden en -ontwikkeling. Dit jaar is er een verdiepingsslag aangebracht in het vaardighedenprogramma voor met name senior management.

TALENTONTWIKKELING

In 2013 hebben we veel aandacht besteed aan de identificatie en begeleiding van talentvolle medewerkers. Bij de rol van Van Lanschot als wealth manager is het van wezenlijk belang dat de mensen die bovengemiddeld presteren en voldoende potentieel hebben zich ontwikkelen tot hoogwaardige professionals en managers. Talentontwikkeling is daarom nog meer onderdeel van het langetermijnbeleid van HRM geworden. We hebben duidelijk gedefinieerd wat we onder talent verstaan en we zullen talentvolle medewerkers structureel volgen in hun loopbaan. Daarbij hebben we de traditionele programma-gerichte benadering vervangen door een talentvolgsysteem, dat ons in staat stelt talenten individueel en op maat de juiste ontwikkelingsmogelijkheden te bieden. Daar waar wenselijk laten we specifieke programma's ontwikkelen.

Het afgelopen jaar hebben we vastgesteld wat de sleutelposities binnen het bedrijf zijn en bij welke posities wij interne opvolging van belang achten. Daarbij hebben we gekeken of we hiervoor geschikte kandidaten in huis hebben. Voor nu en in de toekomst. Successieplanning is daarmee een structureel onderdeel van het HRM-beleid geworden.

Ook in 2013 hebben we aandacht besteed aan de begeleiding van jong talent: in maart zijn we gestart met een nieuwe groep trainees voor zowel Private Banking als de financiële stafafdelingen. Gezien de organisatiewijzigingen hebben we gewerkt aan een nieuwe opzet van het traineeship. Begin 2014 wordt deze nieuwe opzet geïmplementeerd.

Voor onze kantoordirecteuren hebben we dit jaar samen met een externe partij een leiderschapsprogramma ontwikkeld. Daarbij staat de vraag centraal hoe de deelnemer focus kan aanbrengen, in activiteiten én in persoonlijke groei.

KWALITEIT BETER BEWAKEN

In 2013 hebben we de opzet en implementatie van een digitale performancemanagement & development-tool in gang gezet. Medewerkers kunnen hier hun persoonlijk plan en managers hun beoordelingsformulieren uploaden. Deze online formulieren hebben we eenvoudiger gemaakt door beter te omschrijven welk gedrag voor bepaalde competenties vereist is. Welk gedrag past bijvoorbeeld bij leiderschap? De heldere omschrijvingen stellen ons beter in staat om de kwaliteit van de persoonlijke plannen en van de beoordelingen te bewaken. Per 1 januari 2014 is de tool geïmplementeerd.

TALENT AANTREKKEN

In 2013 hebben we een onderscheid aangebracht in drie segmenten potentiële werknemers: starters, young professionals en ervaren professionals. Starters vormen een belangrijke doelgroep, omdat we veel waarde hechten aan het aantrekken van jong talent.

Sinds 2012 profileren we ons al nadrukkelijk op de startersmarkt. In het verslagjaar hebben we onze activiteiten op dit gebied verder geconcentreerd en de afdeling Recruitment uitgebreid met een 'campusrecruiter', speciaal voor deze doelgroep.

Verder waren we aanwezig op banenmarkten en events voor studentenverenigingen en hebben we via zogenaamde stedenmanagers ons netwerk in de studentensteden weten uit te breiden. Stedenmanagers zijn jonge Van Lanschot-talenten die als ambassadeur voor Van Lanschot optreden in de stad waar ze zelf hebben gestudeerd en een netwerk hebben. Dankzij al deze inspanningen op het gebied van campusrecruitment waren we beter zichtbaar op de startersmarkt en hebben we een groter aantal academici dan in voorgaande jaren aan ons weten te binden.

We hebben in het verslagjaar de aandacht weten te trekken van veel young professionals, jong talent met drie tot zeven jaar werkervaring, en ervaren professionals. Deze laatste bereikten we voornamelijk via onze eigen netwerken en social media, waardoor we minder externe wervingsbureaus hoefden in te schakelen. Onze naamsbekendheid was al groot, maar dankzij onze duidelijke positionering als wealth manager hebben we onze aantrekkelijkheid als potentiële werkgever in deze groep weten te vergroten.

De arbeidsmarktpositie van Kempen bleek in 2013 wederom sterk. Mede door de inzet van social media is het bedrijf goed bekend onder de doelgroep van talentvolle starters. Door consequent scherp te selecteren is Kempen in staat geweest de toptalenten uit de markt te halen. Voor wat betreft senior posities wordt vooral gebruik gemaakt van het eigen netwerk.

Kempen kent een divers samengestelde populatie van medewerkers. Internationale expansie van recruitment heeft mede geleid tot een grotere populatie niet-Nederlandse medewerkers, wat bijdraagt tot verhoging van de innovatieve kracht en mede leidt tot een scherp oog voor wat er in de wereld om ons heen gebeurt.

ORGANISATIE AFGESTEMD OP AANGESCHERPTE STRATEGIE

In 2012 is Van Lanschot gestart met een investerings- en kostenbeheersingsprogramma om de organisatie efficiënter en effectiever te maken. Met de verdere aanscherping van de strategie hebben we hier in 2013 een verdieping en versnelling in aangebracht. Om bestaande processen beter te laten verlopen en meer focus aan te brengen, hebben we bewuste keuzes gemaakt. Het terugbrengen van de zakelijke kredietportefeuille, de vereenvoudiging van het productportfolio en de organisatie leiden tot het stroomlijnen van afdelingen en tot het terugbrengen van het aantal functies.

Tegen die achtergrond hebben we de organisatie opnieuw doorgelicht om te bezien in hoeverre de functieprofielen nog passen bij de nieuwe situatie. Daarop hebben we een nieuwe, eenvoudigere indeling in functies gemaakt en waar nodig de functieprofielen duidelijker omschreven. Voor de commerciële functies hebben we een ontwikkelkaart gemaakt en de registratie-eisen scherper vastgesteld. Deze bestaan uit zowel de wettelijke als de eigen eisen die aan een functie worden gesteld.

In totaal is de bezetting in 2013 teruggebracht met 108 fte. Bovoentallige medewerkers zijn intensief begeleid door het VL Mobiliteitscentrum, waarbij de aandacht uitging naar mogelijkheden voor ander werk binnen de organisatie dan wel ondersteuning naar werk buiten de bank. Uiteindelijk kon voor een aanzienlijk deel van de herplaatsingskandidaten (79%) binnen een jaar een nieuwe baan worden gevonden, in een aantal gevallen intern.

Een reorganisatie raakt niet alleen de herplaatsingskandidaten maar ook de medewerkers die blijven. Zij ervaren extra druk. Juist dan is het van het grootste belang dat de werkomstandigheden goed blijven. Wij hebben om die reden ook veel aandacht besteed aan de dialoog met onze medewerkers en het zichtbaar maken van de veranderingen en ontwikkelingsmogelijkheden van de medewerkers die blijven.

Er zijn ook nieuwe functies bijgekomen. Bovendien hebben we op andere plaatsen in de organisatie juist nieuwe mensen met specifieke kwalificaties nodig. Dit zie je terug in het aanname- en opleidingsbeleid dat in 2013 is uitgevoerd.

INTENSIEF JAAR VOOR DE ONDERNEMINGSRAAD

Net als het jaar daarvoor was 2013 een druk en enerverend jaar voor de ondernemingsraad (OR). Na alle veranderingen in 2012 kwamen daar in het verslagjaar de strategische heroriëntatie plus de daaruit voortvloeiende veranderingen bij die kritisch en constructief overleg vereisten.

Goed overleg tussen de Raad van Bestuur en de OR is van groot belang, zeker bij veranderingsprocessen. De relatie tussen de bestuurder en de OR is in 2013 verder verstevigd. In mei heeft de Raad van Bestuur een overkoepelende adviesaanvraag ingediend voor de strategische heroriëntatie en de gevolgen daarvan voor de medewerkers.

De OR heeft hierop een positief advies afgegeven, waarmee wordt onderstreept dat ook de OR achter de aangescherpte strategie staat.

In dat licht zijn vervolgens de onderliggende zes deeladviesaanvragen behandeld waarbij de OR met respect voor de beslissingen van de bestuurder veel positief-kritische vragen heeft gesteld en inhoudelijk een goede bijdrage heeft geleverd. Over de verhuizing van een aantal stafdiensten van 's-Hertogenbosch naar Amsterdam heeft de OR zich eveneens positief uitgesproken. Wel heeft de OR aan dat positieve advies een aantal voorwaarden verbonden.

SAMENSTELLING PERSONEEL

Het aantal fte binnen Van Lanschot daalde het afgelopen jaar met 54 fte naar 1.808. Gecorrigeerd voor invoering IT bedraagt de daling 108 fte. Van het totaal aantal medewerkers waarvan het dienstverband beëindigd is, bedroeg 26,9% vertrek op eigen verzoek.

Medewerkers	2013	2012
Medewerkers (fte)	1.808	1.862
Ziekteverzuim (%)	3,2	3,5 ¹
Opleidingsinvesteringen (€ miljoen)	3,9	3,6

Aantal medewerkers	2013		2012	
	Aantal	fte	Aantal	fte
Van Lanschot	1.322	1.223	1.370	1.249
Van Lanschot België	134	130	135	131
Van Lanschot Zwitserland	24	23	24	21
Van Lanschot Curaçao	4	4	31	30
Van Lanschot Luxemburg	–	–	15	14
Kempens & Co	453	428	431	410
Westerzee	–	–	4	2
Trust	–	–	5	5
Totaal	1.937	1.808	2.015	1.862

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim was met 3,2% lager dan in het jaar ervoor (2012: 3,5%). De daling was zowel te zien in het kortdurend als in het langdurig verzuim.

ARBEIDSVORWAARDEN

Van Lanschot heeft in 2013 besloten niet langer te participeren in de Algemene Bank-CAO. Deze collectieve arbeidsovereenkomst was van toepassing op een zeer diverse groep van banken die onderling sterk van elkaar verschillen: Nederlandse dochters van buitenlandse banken, kleinere lokale specialisten, algemene banken en investment banks. Doordat deze banken zo verschillend zijn was het principe van 'one size fits all', het kenmerk van een bedrijfstak-CAO, steeds moeilijker toe te passen. Van Lanschot vraagt om maatwerk en om arbeidsvoorwaarden die passen bij een gespecialiseerde, onafhankelijke wealth manager. Denk bijvoorbeeld aan een aanpassing van de salarissystematiek, een vereenvoudiging van de regeling rond verlofuren en een aanpassing van de regeling overwerk.

De werking van de huidige CAO eindigde in 2012, maar is nog van kracht door de zogenaamde nawerking. De huidige arbeidsvoorwaarden vormen het vertrekpunt voor de gesprekken met de OR, met wie we gezamenlijk willen komen tot een nieuwe, modernere bedrijfsregeling. De inzet daarbij zal zijn dat we een moderne en flexibele overeenkomst kunnen presenteren aan onze medewerkers, die past bij de aangescherpte strategie en die waarborgt dat we goed kunnen concurreren op de arbeidsmarkt.

De geleidelijke stijging van de AOW-leeftijd en de pensioenwetgeving vereisen van ons dat we onze pensioenregelingen gaan aanpassen. Dat gaan we in 2014 doen.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad van het pensioenfonds per 31 december 2013 is vastgesteld op 109,4%. Dit is het percentage na bijstorting door de werkgever. Vóór de bijstorting zou de dekkingsgraad op 108,6% zijn uitgekomen. De bijstorting is onderdeel van de afspraken die eind 2011 zijn gemaakt in het kader van het herstelplan. Met deze extra storting in 2013 is een einde gekomen aan de bijstortingsverplichting.

Enkele onderwerpen die in 2013 al op de agenda stonden, zoals een nieuwe salarissystematiek en vereenvoudiging van de verlofregelingen, zullen in 2014 nader worden besproken.

¹ Herzien cijfer op basis van definitieve data.

VERANTWOORD ONDERNEMEN

Verantwoord ondernemen is voor Van Lanschot vooral integer ondernemen. De basis hiervoor ligt in de permanente dialoog met onze belanghebbenden (stakeholders).

Prioriteiten	Acties en resultaten 2013
<ul style="list-style-type: none"> • Voortzetten stakeholderdialoog • Focus op beleggen en zakelijke kredieten • Milieu: reductie CO₂-footprint • Meer focus aanbrengen in het goeddoelenbeleid • Verbeteren in- en externe communicatie 	<ul style="list-style-type: none"> • Zeven van de negen KPI's zijn volledig gerealiseerd, een ten dele en een niet • Verantwoord beleggen: reikwijdte beleid vergroot, communicatie verbeterd, introductie van twee nieuwe duurzame fondsen • Zakelijke kredieten: screening heeft geen negatieve issues aangetoond • CO₂-footprint verkleind • Charity Service gestart per januari 2014 (meer informatie hierover is te vinden in ons maatschappelijk jaarverslag, pagina 23) • Verbeterde positie in externe benchmarks • Maatschappelijk jaarverslag extern geverifieerd

BELEID

Voor de invulling van verantwoord ondernemen (VO) heeft Van Lanschot een raamwerk geformuleerd (zie kader hieronder). Binnen dit raamwerk is verantwoord ondernemen opgesplitst in vier aandachtsgebieden: bancaire kernactiviteiten, goed werk-

geverschap, milieuzorg en inkoop en maatschappelijke betrokkenheid. Om de resultaten beter te kunnen meten (verifiëren) werden eind 2011 voor elk van deze aandachtsgebieden key performance indicators (KPI's) vastgesteld.

RAAMWERK VERANTWOORD ONDERNEMEN

Stakeholders en richtlijnen	Uitgangspunten en organisatie	Aandachtsgebieden	KPI's	Realisatie 2013
Stakeholders <ul style="list-style-type: none"> • Klanten • Aandeelhouders • Medewerkers • Overheid/Toezichhouders • Maatschappelijke organisaties • Collega-banken Externe richtlijnen <ul style="list-style-type: none"> • UN Global Compact (GC) • Principles for Responsible Investment (PRI) • International Labour Organization (ILO) • Corporate Governance Code • Code Banken • Global Reporting Initiative (GRI) 3.1 	Uitgangspunten <ul style="list-style-type: none"> • Integer bankieren met respect voor de wereld om ons heen, inclusief volgende generaties • Actieve dialoog met belanghebbenden; hun belangen meewegen in wat we doen • Transparantie over doelen en handelen Organisatie <ul style="list-style-type: none"> • Raad van Bestuur • Raad van Commissarissen • Ethisch Council • Afdeling Verantwoord Ondernemen • ESG Council • Greenteam Van Lanschot • Sustainability Team • Kempen • Beleidsrisicocommissie 	1. Bancaire kernactiviteiten <ul style="list-style-type: none"> • VO-Klantacceptatiebeleid • VO-Beleggingsbeleid • VO-Kredietbeleid 	<ul style="list-style-type: none"> • Hogere klantloyaliteitsscore t.o.v. voorgaand jaar KPI 1 • Groei assets under screening (als % van AuM) <ul style="list-style-type: none"> – Private Banking (vermogensbeheer en advies) KPI 2 – Asset Management KPI 3 • Zakelijke kredieten: meer transparantie over resultaten engagement KPI 4 	<ul style="list-style-type: none"> ● ● ● ◐
		2. Goed werkgeverschap <ul style="list-style-type: none"> • Opleiding en training • Talentontwikkeling • Inzetbaarheid • Diversiteit 	<ul style="list-style-type: none"> • Groei in aantal medewerkers dat Van Lanschot aanraadt als werkgever KPI 5 	○
		3. Milieuzorg en inkoop <ul style="list-style-type: none"> • Terugbrengen CO₂-uitstoot • Inkoopbeleid 	<ul style="list-style-type: none"> • Energieverbruik: reductie in kilowattuur KPI 6 • Papierverbruik: reductie in kilogrammen KPI 7 	<ul style="list-style-type: none"> ● ●
		4. Maatschappelijke betrokkenheid <ul style="list-style-type: none"> • Transparantie • Stakeholderdialoog • Sponsoring en donaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Transparantiebenchmark: hogere absolute score t.o.v. voorgaand jaar KPI 8 • Sustainalytics rating: hogere absolute score t.o.v. voorgaand jaar KPI 9 	<ul style="list-style-type: none"> ● ●

● KPI volledig behaald
 ◐ KPI grotendeels behaald

◑ KPI stabiel; deels behaald
 ◒ KPI voor klein deel behaald

○ KPI in zijn geheel niet behaald

Voor Van Lanschot richt verantwoord ondernemen zich vooral op de kwaliteit van de dienstverlening (bancaire kernactiviteiten) en de mensen achter die dienstverlening (medewerkers). In dit jaarverslag gaan we daar dan ook op in.

Voor meer informatie over milieuzorg en inkoop, en maatschappelijke betrokkenheid en externe beoordeling verwijzen wij naar www.vanlanschot.nl/verantwoordondernemen.

BANCAIRE KERNACTIVITEITEN

Van Lanschot beseft – in lijn met de door de bank onderschreven Code Banken – dat het centraal stellen van de klant een noodzakelijke voorwaarde is voor de continuïteit van de bank. Tegelijkertijd realiseren we ons dat dit niet mag betekenen dat we de belangen van andere stakeholders schaden. Daarom hebben we de belangen van andere stakeholders ook nadrukkelijk opgenomen in ons klantacceptatiebeleid, verantwoord beleggingsbeleid en verantwoord kredietbeleid.

Klantacceptatiebeleid

Van Lanschot kent een uitgebreid customer due diligence (CDD)-beleid. Dit beleid waarborgt dat informatie over de klant, bijvoorbeeld over de herkomst van het vermogen, goed is vastgelegd. Bovendien voorkomt het dat de bank diensten verleent aan klanten die bijvoorbeeld betrokken zijn bij financieel-economische criminaliteit (o.a. witwassen, financiering van terrorisme).

Verantwoord beleggingsbeleid

De engagementaanpak die sinds 2009 de basis vormt van het verantwoorde beleggingsbeleid, is in 2013 voortgezet. Bedrijven en fondsmanagers die in strijd met vooraf vastgestelde conventies en verdragen handelen, worden hierop aangesproken (engagement). En indien er geen of onvoldoende verandering optreedt behoort uitsluiting (verkoop van de beleggingen) tot de mogelijkheden.

Gedurende 2013 is meer focus in deze engagementaanpak aangebracht. De lopende engagementcases zijn gebundeld onder zeven verschillende duurzaamheidsthema's: palmolie, omstreden arbeidsomstandigheden, kinderarbeid in de cacaosector, issues in de olie-, gas-, en mijnbouwsector, omstreden damprojecten, corruptie en kernwapens.

VERANTWOORD BELEGGINGSBELEID

Met het ondertekenen van de Principles for Responsible Investment en UN Global Compact heeft Van Lanschot ervoor gekozen haar beleggingsbeleid in te richten op basis van een breed geaccepteerd normenkader. Een gespecialiseerde en onafhankelijke consultant (GES Investment Services) voert de screening uit. GES Investment Services screent onder meer op de thema's mensenrechten, arbeidsrechten, milieu, anticorruptie, wapens, dierenwelzijn en kernenergie. Daartoe heeft GES Investment Services het toetsingskader van de Verenigde Naties vertaald naar ruim zestig specifieke screeningscriteria. Indien een bedrijf of beleggingsfonds niet voldoet aan een of meerdere van deze criteria, start Van Lanschot een engagementproces: via een actieve dialoog met de onderneming of het beleggingsfonds proberen we verbeteringen te bewerkstelligen. Indien de onderneming of fondsmanager hieraan niet wil meewerken, zal Van Lanschot de belegging afstoten.

Voor ieder thema is een themapaper beschikbaar dat de achtergronden beschrijft. Om tegemoet te komen aan de vraag naar meer transparantie zijn alle engagementcases inmiddels vastgelegd in beknopte engagementfactsheets. Deze sheets beschrijven de achtergronden van de case, de inmiddels behaalde resultaten en de toekomstige engagementdoelen.

Tijdens een bijeenkomst met institutionele klanten in oktober 2013 kwam naar voren dat wij onze engagementinspanningen het komende jaar extra zouden moeten richten op de negatieve effecten van palmolieproductie. Mede daarom werd Kempen in 2013 lid van de Sustainable Palm Oil Investor Working Group (IWG), een groep van financiële instellingen en vermogensbeheerders die gezamenlijk méér dan \$ 2,5 biljoen aan vermogen beheert en zich via engagement inzet voor een duurzame palmolie-industrie.

In 2013 werd het verantwoord beleggingsbeleid voor staatsobligaties en onroerend goed op enkele onderdelen aangepast:

- Voor staatsobligaties wordt voortaan specifieke ESG-informatie opgenomen in het bestaande landenwaarderingsproces en starten we een engagementtraject op laag scorende landen. ESG staat voor environmental, social en governance. De engagement is gericht op fondsmanagers, benchmarkproviders en rating agencies. Het doel hiervan is dat zij deze lage scores meewegen als zij hun fondsen, benchmarks of ratings samenstellen.
- De door Kempen gehanteerde methode voor de screening van onroerendgoedfondsen maakt inmiddels steeds nadrukkelijker gebruik van data uit de Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB). Kempen Capital Management (KCM) is actief lid van GRESB. Bij niet-genoteerde onroerendgoedfondsen tracht KCM via een actieve dialoog concrete duurzaamheidsafspraken te maken met fondsbeheerders (en mandaten). Zo sprak KCM in 2013 bijvoorbeeld met een Nederlands onroerendgoedfonds over de toepassing van zonnepanelen op huurwoningen. Het fonds startte daarna een pilot.

Het ESG Council, dat verantwoordelijk is voor het opstellen van het verantwoorde beleggingsbeleid, werd in 2013 aangevuld met de Chief Investment Officer van KCM. Tevens werd er binnen KCM een fulltime director Responsible Investment benoemd.

Assets under screening stijgen opnieuw

Het gescreende vermogen (gemeten als percentage van de assets under management) nam in 2013 opnieuw toe. Dit hangt direct samen met een verdere uitbreiding van het aantal asset classes dat onder de periodieke duurzaamheidsscreening valt. Inmiddels worden naast actieve aandelenbeleggingsfondsen, vastgoedfondsen, individuele staatsobligaties en enkele credit funds, ook diverse passieve beleggingsfondsen en de zogenaamde matchingportefeuille gescreend.

Onderstaande cijfers geven een beeld van de assets onder screening per eind 2013:

- Private Banking: De assets onder management bij Private Banking bedroegen eind 2013 € 18,9 miljard (2012: € 18,7 miljard). Eind 2013 werd 60% van dit vermogen door GES Investment Services gescreend (2012: 56%). Met deze stijging is de eerder vastgestelde KPI 2 behaald.
- Asset Management: Kempen beheerde eind 2013 € 24,4 miljard (2012: € 22,2 miljard). Hiervan werd eind 2013 71% door GES Investment Services gescreend (2012: 42%). Hiermee is de eerder vastgestelde KPI 3 behaald.

Indien het belegd vermogen van Private Banking (inclusief buitenland) en Asset Management samen wordt genomen, resulteert een totaal beheerd vermogen van € 43,3 miljard. Hiervan werd eind 2013 een bedrag van € 28,6 miljard ofwel 66% gescreend. Eind 2012 bedroeg het percentage nog 48% (van € 40,9 miljard).

Engagement en uitsluitingen

Het aantal beleggingsfondsen dat eind 2013 onder het engagementbeleid viel bedroeg 21 (2012: 27). Eind 2013 vond er voor 29 bedrijven gespreid over 11 fondsmanagers engagement plaats (2012: 38 bedrijven, over 14 fondsmanagers). Het aantal uitgesloten bedrijven verdubbelde in 2013 bijna, van 13 eind 2012 naar 24 eind 2013. Deze stijging hangt onder andere samen met een begin 2013 ingesteld wettelijk verbod op investeringen in bedrijven die betrokken zijn bij clustermunie.

Verantwoord kredietbeleid

Vanaf de start van het verantwoorde kredietbeleid zijn bestaande en nieuwe zakelijke kredieten getoetst op betrokkenheid bij mensenrechten- en arbeidsrechtenschendingen, milieu-overtredingen, corruptie, (controversiële) wapens, bont, kansspelen, porno, dierproeven en nucleaire energie. Kredietnemers die niet (volledig) aan de gestelde eisen voldoen, zijn hier door Van Lanschot op aangesproken en verzocht verbeteringen te realiseren (engagementstrategie).

Intern is dit beleid vormgegeven door middel van een zogenaamd 'VO-kredietfilter'. Het filter detecteert kredietnemers die bij bovengenoemde sectoren/activiteiten betrokken zijn als 'mogelijk hoog risico' en legt deze voor aan de afdeling Verantwoord Ondernemen. Het aantal filters dat gedurende 2013 bij de afdeling Verantwoord Ondernemen binnenkwam was relatief laag. Hiervoor zijn diverse verklaringen mogelijk. Naast de in mei 2013 aangekondigde afbouw van de zakelijke kredietverlening (strategische heroriëntatie), speelt ook de economische situatie een rol (weinig nieuwe kredietaanvragen). Tevens geldt dat de bank inmiddels het grootste deel van haar portefeuille heeft gescreend.

In totaal staat het aantal mogelijk-hoogrisicofilters ultimo 2013 op 132. Hiervan was eind 2013 bijna 70% geheel verwerkt (er staan geen vragen meer uit bij de kredietnemer). Eind 2012 lag dit percentage op 53%. Net als vorig jaar heeft de screening van onze zakelijke kredietportefeuille tot nu toe geen verrassingen opgeleverd.

NIEUWE STRENGE DUURZAAMHEIDSFONDSEN ZIEN HET LICHT

Omdat verschillende klanten, met name verenigingen, stichtingen en congregaties, hadden aangegeven behoefte te hebben aan op uitsluiting gebaseerde beleggingsfondsen, werden er in 2013 twee nieuwe beleggingsfondsen gelanceerd. Deze fondsen, het Kempen Global Sustainable Equity Fund en het Kempen Euro Sustainable Credit Fund, sluiten bedrijven uit die actief zijn in bijvoorbeeld kernenergie, tabakproductie, bont en alcohol. Daarnaast sluiten zij ook bedrijven uit met wie Kempen – als onderdeel van de verantwoorde beleggingsaanpak – al een engagementtraject heeft opgestart. Voor de keuze van de duurzaamheidsthema's voor deze fondsen is aansluiting gezocht bij de richtlijnen van de Vereniging van Fondsenwervende Instellingen (VFI). De screening zelf vindt plaats door GES Investment Services.

BEOORDELINGEN IN EXTERNE BENCHMARKS 2013

Forum Ethibel:

Het Belgische onderzoeksbureau Forum Ethibel heeft Van Lanschot opnieuw beloond met een Ethibel-certificaat. Hiermee geeft Forum Ethibel aan dat Van Lanschot de aan haar toevertrouwde financiële middelen in de praktijk op een verantwoorde wijze uitzet.

Sustainalytics:

Onderzoeksbureau Sustainalytics plaatst Van Lanschot in de top 10 van 274 banken.

Transparantiebenchmark:

In de Transparantiebenchmark, een initiatief van het ministerie van Economische Zaken, behaalt Van Lanschot een toppositie (17^e van circa 500 bedrijven).

Eerlijke Bankwijzer:

In de Eerlijke Bankwijzer, een NGO-initiatief dat Nederlandse banken op duurzaamheid beoordeelt, neemt Van Lanschot al enkele jaren een hoge positie in.

STAKEHOLDERDIALOOG IN 2013

Ook in 2013 was de dialoog met belanghebbenden een belangrijke motor achter de verdere ontwikkeling van het verantwoord ondernemenbeleid. Tijdens de klantbijeenkomsten die we rondom verantwoord ondernemen organiseerden, vroegen wij klanten hun mening te geven over het verantwoord ondernemenbeleid van de bank.

Eind 2013 hebben we tevens een enquête uitgezet onder onze stakeholders om vast te stellen welke onderwerpen op het gebied van verantwoord ondernemen zij belangrijk vinden, zowel voor henzelf als voor het succes van de bank. De uitkomsten van deze enquête zijn tijdens een breed opgezette bijeenkomst met de stakeholders besproken. Vooral de onderwerpen goed bestuur (gericht op de financiële huishouding, beheer van klantgelden, externe communicatie) en eerlijk zaken doen (onder andere klantbelang centraal, eerlijke marketing) bleken belangrijk voor onze stakeholders. Minder belangrijk werden de diverse milieuthema's gevonden (biodiversiteit, gebruik van hulpbronnen). Tijdens de discussie kwamen tevens de volgende zaken naar voren:

- Een goed verantwoord ondernemenbeleid heeft een duidelijke focus. De meeste stakeholders onderschrijven de door Van Lanschot gemaakte keuzes, maar zijn van mening dat dit nog helderder kan worden gecommuniceerd.
- Veel stakeholders gaven aan dat verantwoord ondernemen per definitie vanuit de intrinsieke motivatie van de bank zou moeten komen en dat Van Lanschot zichzelf ook op dit punt mogelijk nog kan verbeteren. Diverse stakeholders vinden het huidige beleid nog te reactief. De bank zou haar beleid minder moeten stoelen op (externe) meningen en richtlijnen, en meer uit moeten gaan van een eigen visie.
- Van Lanschot zou zich mogen afvragen op welke onderwerpen zij het verschil kan en gaat maken.

Voor meer informatie over de stakeholderdialoog zie ons maatschappelijk jaarverslag 2013 op www.vanlanschot.nl/verantwoordondernemen.

BERICHT VAN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN

VOORWOORD

Van Lanschot heeft in 2013 laten zien dat ze beschikt over veerkracht, doorzettingsvermogen en ambitie. De bank heeft op verschillende fronten veranderingen ingezet die voortvloeien uit de in mei gepresenteerde strategische heroriëntatie. Hierin werd een duidelijke keuze gepresenteerd voor positionering als gespecialiseerde, onafhankelijke wealth manager.

2013 liet een verbetering zien van het resultaat dankzij hogere inkomsten en dalende kosten. Bovendien is de kapitaalbasis aanzienlijk versterkt, toonde Private Banking een verbeterd resultaat en leverden Asset Management en Merchant Banking opnieuw uitstekende prestaties.

Toezicht

De Raad van Commissarissen heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van de Raad van Bestuur en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en de met haar verbonden ondernemingen. Daarnaast staat hij de Raad van Bestuur met advies terzijde. De Raad van Commissarissen richt zich op de belangen van de vennootschap en de met haar verbonden ondernemingen en weegt daarbij de belangen af van alle betrokken partijen, zoals klanten, aandeelhouders en medewerkers. De Raad van Commissarissen ziet onder meer toe op de realisatie van de doelstellingen van de vennootschap, de strategie en de risico's verbonden aan de ondernemingsactiviteiten, de opzet en de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, het financiële verslaggevingsproces, de naleving van wet- en regelgeving, de verhouding met aandeelhouders en de voor de onderneming relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen.

VERSLAG TOEZICHTSTAKEN RAAD VAN COMMISSARISSEN

Realisatie doelstellingen vennootschap

In 2013 heeft Van Lanschot een strategische heroriëntatie uitgevoerd onder leiding van de heer Karl Guha, de nieuwe bestuursvoorzitter. Als wealth manager gericht op behoud en opbouw van vermogen voor klanten ligt de focus op de kernactiviteiten Private Banking, Asset Management en Merchant Banking. Daarnaast werd de afbouw van de zakelijke kredietportefeuille ondergebracht in Corporate Banking. Deze activiteit behoort niet tot de kernactiviteiten, maar heeft wel een cruciale rol bij het bereiken van onze doelstellingen op de lange termijn.

Van Lanschot heeft ook in 2013 gewerkt aan de verbetering van de winstgevendheid, verdere versterking van de balans en kapitaalratio's en diversificatie van haar fundingprofiel. Dit leidde onder andere tot de herbevestiging van de creditratings door S&P en Fitch in de tweede helft van het jaar.

In 2013 werd de eerste stap gezet richting het bereiken van de doelstellingen zoals die voor de periode 2013-2017 zijn geformuleerd: een Core Tier I-ratio van minstens 15%, een rendement op het Core Tier I-vermogen van 10 tot 12% en een efficiencyratio van 60 tot 65%.

De Raad van Commissarissen is intensief betrokken geweest bij de strategische heroriëntatie en de besluitvorming daaromtrent. De Raad van Commissarissen kan zich volledig vinden in de gemaakte keuzes. Wij zijn ervan overtuigd dat hiermee een solide basis voor de toekomst van de bank is gelegd. Voor de verdere uitvoering van de strategie is de 'Strategy Execution Committee' (SEC) opgericht, dat bestaat uit de heren Karl Guha, Constant Korthout, Ieko Sevinga, Arjan Huisman, Richard Bruens, John Hak, Michel van de Coevering, Paul Gerla en Joof Verhees. De SEC vergadert tweewekelijks over de voortgang.

Opzet en werking interne risicobeheersing

De Raad van Commissarissen heeft in een aparte vergadering de voornaamste risico's die zijn verbonden aan Van Lanschot en aan Kempen besproken. Daarbij is vooral aandacht geschonken aan de opzet en werking van de risicobeheersings- en controlesystemen. De Raad van Commissarissen heeft geconstateerd dat de Raad van Bestuur heeft vastgesteld dat er sprake is van een goede risicostructuur en dat de risicobeheersings- en controlesystemen in voldoende mate werken.

Financiële verslaggeving

De financiële verslaggeving wordt periodiek uitgebreid besproken in de vergaderingen van de Audit- & Compliancecommissie in aanwezigheid van de externe accountant. Vervolgens vindt er een terugkoppeling plaats naar de voltallige Raad van Commissarissen. Bij de bespreking van de jaarcijfers is de externe accountant aanwezig. Er was geen sprake van verschil van inzicht.

Naleving wet- en regelgeving

De kwartaalrapportages van de afdeling Compliance & Toezicht worden besproken in de vergaderingen van de Audit- & Compliancecommissie in aanwezigheid van de directeur Compliance & Toezicht. Regelmatig is er in de vergaderingen van de Raad van Commissarissen een update gegeven over de stand van zaken met betrekking tot de verschillende klantzorgprojecten, zoals Customer Due Diligence, het beleggingsadviesproces en het hypotheekadviesproces.

Daarnaast is de Raad van Commissarissen ook periodiek geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot implementatie van nieuwe wet- en regelgeving, bijvoorbeeld FATCA.

Verhouding aandeelhouders

De Raad van Commissarissen heeft kunnen constateren dat de verhouding van de vennootschap met haar aandeelhouders goed is. Hoewel het meest intensieve contact met de aandeelhouders via de aandeelhoudersvergadering plaatsvindt, is er in het kader van sommige onderwerpen ook bilateraal contact geweest met enkele institutionele grootaandeelhouders. Een voorbeeld hiervan is de strategische heroriëntatie. Van Lanschot heeft ook een beleid geformuleerd op het gebied van investor relations en (bilaterale) contacten met aandeelhouders. Dat beleid heeft zij gepubliceerd op www.vanlanschot.nl/investorrelations bij Beleid Investor Relations.

Relevante aspecten verantwoord ondernemen

De Raad van Commissarissen ontvangt ieder jaar circa een maand voor publicatie het Maatschappelijk Jaarverslag. In de vergadering van september is de Raad van Commissarissen door de manager Verantwoord Ondernemen geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot verantwoord ondernemen. Daarnaast geeft de manager Verantwoord Ondernemen jaarlijks een evaluatie van het verantwoord kredietbeleid aan de Risicocommissie. Zowel het Maatschappelijk Jaarverslag als het verantwoord kredietbeleid staan op de website van Van Lanschot: www.vanlanschot.nl/verantwoordondernemen.

SAMENSTELLING EN VERSLAG COMMISSIES

Samenstelling

De Raad van Commissarissen heeft uit zijn midden de volgende commissies ingesteld:

- de Audit- & Compliancecommissie, bestaande uit:
 - De heer Jos Streppel (voorzitter)
 - Mevrouw Heleen Kersten
 - De heer Tom de Swaan
 - De heer Godfried van Lanschot
 - De heer Willy Duron
- de Risicocommissie, bestaande uit:
 - De heer Willy Duron (voorzitter)
 - Mevrouw Jeanine Helthuis
 - De heer Abel Slippens
 - De heer Godfried van Lanschot
 - De heer Jos Streppel
- de Selectie- en Benoemingscommissie, bestaande uit:
 - De heer Tom de Swaan (voorzitter)
 - Mevrouw Jeanine Helthuis
 - De heer Abel Slippens
 - De heer Jos Streppel

- de Remuneratiecommissie, bestaande uit:
 - De heer Abel Slippens (voorzitter)
 - Mevrouw Jeanine Helthuis
 - De heer Tom de Swaan
 - De heer Jos Streppel

De samenstelling van de Risicocommissie, de Selectie- en Benoemingscommissie en de Remuneratiecommissie is in het verslagjaar gewijzigd. Op 14 mei 2013 is mevrouw Truze Lodder afgetreden. Op aanbeveling van de ondernemingsraad is mevrouw Jeanine Helthuis voor benoeming voorgedragen en op 2 juli 2013 is zij door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders benoemd. Mevrouw Jeanine Helthuis heeft zitting genomen in de hiervoor genoemde commissies in de plaats van mevrouw Truze Lodder.

De Raad van Commissarissen stelt de samenstelling van deze commissies vast. Deze commissies bereiden de besluitvorming van de Raad van Commissarissen voor ten aanzien van de onderwerpen die tot hun aandachtsgebied behoren. De Raad van Commissarissen blijft als geheel verantwoordelijk voor de besluiten die de commissies hebben voorbereid.

Audit- & Compliancecommissie

De Audit- & Compliancecommissie vergaderde in het verslagjaar vijfmaal in aanwezigheid van een delegatie van de Raad van Bestuur. De vergaderingen werden ook bijgewoond door de externe accountant, de directeur Group Audit, de directeur Financial Control en, in geval zijn werkerrein aan de orde was, de directeur Compliance & Toezicht. In 2013 hebben geen wijzigingen plaatsgevonden in de samenstelling van de Audit- & Compliancecommissie.

De Audit- & Compliancecommissie heeft de jaarcijfers, halfjaarcijfers en de gegevens voor de *trading updates* uitgebreid beoordeeld. De accountantsrapporten en de managementletter van de externe accountant zijn besproken voordat deze behandeld werden in de vergadering van de voltallige raad. Daarnaast besprak de commissie het jaarplan, de rapportages van Group Audit, het auditplan van de externe accountant, en het jaarplan en de rapportages van Compliance & Toezicht. Tevens zijn de herziening van het Audit Charter, de aanpassing van het Reglement Audit- en Compliancecommissie en de mid-year review van het auditplan 2013 besproken. Verder is er gesproken over de contacten met en de rapportages van De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten.

De Audit- & Compliancecommissie heeft ook buiten tegenwoordigheid van ondernemingsfunctionarissen overlegd met de externe accountant.

Risicocommissie

De Risicocommissie is in 2013 driemaal bij elkaar geweest. Bij de vergaderingen was telkens een delegatie van de Raad van Bestuur en minimaal één vertegenwoordiger van de afdeling Riskmanagement aanwezig. Tijdens de vergaderingen is uitgebreid stilgestaan bij de ontwikkelingen op het gebied van kredietrisico, operationeel risico en markt- en renterisico die de gehele organisatie betreffen.

Daarnaast heeft de commissie aandacht besteed aan bijzondere onderwerpen, zoals de ontwikkeling van de portefeuille vastgoedfinancieringen en de introductie van een *risk control framework*.

In elke vergadering werd de risk appetite-rapportage uitgebreid besproken, waarmee de commissie aandacht besteedde aan de risicobereidheid van de bank en de wijze waarop het actuele risicoprofiel hiermee in overeenstemming was. Onderdeel van deze besprekingen was de managementletter van de Raad van Bestuur.

Bij de bespreking van het kredietrisico heeft de commissie specifiek aandacht besteed aan de ontwikkelingen van de kredietvoorzieningen en de ontwikkelingen in de kredietportefeuille als geheel. Op het gebied van operationeel risico werden de *loss database*, de uitgevoerde *risk self assessments* en *action tracking* besproken aan de hand van de rapportages van de afdeling Operational Risk. De ontwikkelingen op het terrein van rente- en marktrisico werden besproken op basis van *duration-analyses*, VAR-ontwikkelingen en stresstesten.

Ook heeft de commissie expliciet aandacht besteed aan de werking van het *product approval*- en reviewproces. Net als in voorgaande jaren werd ze daarbij expliciet geïnformeerd door Group Audit over de opzet, het bestaan en de werking van het product approval-proces. In november 2013 is de risicobereidheid van de bank voor 2014 bediscussieerd en met een positief advies aan de Raad van Commissarissen voorgelegd. Voor de uitgangspunten van de risicobereidheid van Van Lanschot verwijzen wij naar www.vanlanschot.nl/corporategovernance, bij Code Banken.

Selectie- & Benoemingscommissie

De Selectie- en Benoemingscommissie heeft in het verslagjaar eenmaal vergaderd. De commissie heeft gesproken over de omvang en samenstelling van de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur. Zij heeft de Raad van Commissarissen geadviseerd over de voordracht voor herbenoeming van de heer Godfried van Lanschot.

Remuneratiecommissie

De Remuneratiecommissie heeft in het verslagjaar viermaal vergaderd. De vergaderingen werden bijgewoond door de voorzitter van de Raad van Bestuur en de directeur HRM.

De commissie heeft uitgebreid gesproken over de beoordelingen van de leden van de Raad van Bestuur over 2012 en de individuele doelstellingen van de leden van de Raad van Bestuur voor 2013. Verder is er gesproken over de beloning van de leden van de Raad van Commissarissen en de hoogste variabele beloningen binnen Van Lanschot, inclusief Kempen.

Ook het Remuneratierapport is uitvoerig aan bod gekomen. Hierin staat onder meer of de doelstellingen van de Raad van Bestuur zijn gehaald. De Remuneratiecommissie heeft de verifieerbaarheid van het beloningsbeleid vergroot door de doelstellingen van de Raad van Bestuur nader te objectiveren.

De leden van de Raad van Bestuur hebben over 2013 geen variabele beloning ontvangen. Al voordat de beoordelingen plaatsvonden, heeft de Raad van Bestuur aangegeven dat zij het niet passend acht om een variabele beloning te ontvangen nu de bank een uitgebreide transformatie ondergaat. Deze transformatie gaat gepaard met aanzienlijke kostenbesparingen, die voor een deel worden gerealiseerd door het terugbrengen van het aantal arbeidsplaatsen. Dit is een pijnlijk, maar onvermijdelijk gevolg van de maatregelen die noodzakelijk zijn om het toekomstige succes van de bank te waarborgen. Gegeven het feit dat een aanzienlijk aantal medewerkers boventallig wordt, heeft de Raad van Bestuur aan de Raad van Commissarissen laten weten geen prijs te stellen op een variabele beloning over 2013. Daarop heeft de Raad van Commissarissen besloten geen variabele beloning over 2013 toe te kennen aan de leden van de Raad van Bestuur.

Het Remuneratierapport, met daarin onder andere de uitgangspunten van het beloningsbeleid, het beloningsoverzicht, de pensioenregeling en de gehanteerde benchmark, kunt u raadplegen op www.vanlanschot.nl/jaarverslagen.

INTERNE ORGANISATIE

Samenstelling Raad van Bestuur

De heer Karl Guha is per 2 januari 2013 benoemd tot voorzitter van de Raad van Bestuur. In 2013 liepen geen benoemings-termijnen af en hebben zich verder geen wijzigingen voorgedaan in de samenstelling van de Raad van Bestuur. In mei 2014 en oktober 2014 lopen de benoemingstermijnen af van respectievelijk de heer Arjan Huisman en de heer Constant Korthout.

Samenstelling Raad van Commissarissen

In mei 2013 liepen de benoemingstermijnen af van mevrouw Truze Lodder en de heer Jos Streppel. Beiden hebben acht jaar zitting gehad in de Raad van Commissarissen en waren dus nog herbenoembaar voor één termijn. De heer Jos Streppel heeft zichzelf beschikbaar gesteld voor een laatste termijn en is op 14 mei 2013 door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders herbenoemd tot lid van de Raad van Commissarissen voor een periode van vier jaar. Mevrouw Truze Lodder heeft aangegeven dat zij niet beschikbaar was voor herbenoeming. Voor de vacature die is ontstaan door het aftreden van mevrouw Truze Lodder gold een versterkt aanbevelingsrecht van de ondernemingsraad. Na een zorgvuldig wervings- en selectieproces, dat in nauw overleg met de Raad van Commissarissen heeft plaatsgevonden en waarbij de profielschets voor die vacature in acht is genomen, heeft de ondernemingsraad mevrouw Jeanine Helthuis voorgedragen. Zij is op 2 juli 2013 door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders benoemd tot lid van de Raad van Commissarissen voor een periode van vier jaar.

In mei 2014 loopt de tweede benoemingstermijn van de heer Godfried van Lanschot af. Hij heeft dan acht jaar zitting gehad in de Raad van Commissarissen en is dus voor één termijn herbenoembaar.

In de profielschets voor de vacature die ontstaat door het aftreden van de heer Godfried van Lanschot zijn onder meer de volgende selectiecriteria opgenomen: grondige kennis van en affiniteit met financiële instellingen in ruime zin, waaronder de producten, diensten en markten waarop Van Lanschot actief is, de relevante ontwikkelingen die op deze markten spelen en de daarop van toepassing zijnde wet- en regelgeving, kennis van de financieel-technische aspecten van het risicobeheer of ervaring die een gedegen beoordeling van risico's mogelijk maakt, kennis van en/of ervaring met een beheerste en integere bedrijfsvoering, gedegen kennis van de maatschappelijke functies van Van Lanschot en van de belangen van alle bij Van Lanschot betrokken partijen en het vermogen om bij de besluitvorming een zorgvuldige afweging te maken van alle betrokken belangen en op een evenwichtige en consistente manier tot besluitvorming te kunnen komen.

De heer Godfried van Lanschot heeft aangegeven beschikbaar te zijn voor herbenoeming. Op grond van de aandeelhouders-overeenkomst die is gesloten tussen LDDM Holding BV en Van Lanschot NV heeft LDDM Holding voor de vacature die ontstaat door het aftreden van de heer Godfried van Lanschot een aanbevelingsrecht aan de Raad van Commissarissen. LDDM Holding heeft al aangegeven dat zij de heer Godfried van Lanschot voor de voordracht tot herbenoeming aanbeveelt. De Raad van Commissarissen is voornemens om de heer Godfried van Lanschot aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 15 mei 2014 voor te dragen voor herbenoeming.

KWALITEITSBORGING TOEZICHT

Evaluatie Raad van Commissarissen

In juni heeft de voltallige Raad van Commissarissen met externe begeleiding een dag stilgestaan bij de werkwijze van de Raad van Commissarissen. De leden van de Raad van Commissarissen hebben dat als zeer nuttig ervaren. De evaluatie van het functioneren van de Raad van Commissarissen, de commissies en de individuele commissarissen vond in 2013 plaats door middel van een vragenlijst die iedere commissaris heeft ingevuld. Daarnaast heeft de voorzitter van de Raad van Commissarissen met iedere commissaris afzonderlijk gesproken. Vervolgens is de evaluatie op 6 februari 2014 besproken in de vergadering van de Raad van Commissarissen.

Er is onder meer vastgesteld dat de samenstelling van de Raad van Commissarissen voldoet aan de profielschets (zowel op het gebied van deskundigheid als diversiteit) en aan de vereisten van hoofdstuk III.3 van de Nederlandse Corporate Governance Code. De leden van de Raad van Commissarissen hebben feedback gegeven op elkaars sterke punten en aandachtspunten en daarop gereflecteerd. Er is onder meer afgesproken om na afloop van de vergaderingen wat regelmatig informeel te overleggen. Ook is aangegeven dat alle vergaderstukken tijdig dienen te worden aangeleverd, zodat de leden van de Raad van Commissarissen voldoende tijd hebben om de vergaderstukken zorgvuldig door te nemen.

Verder hebben de leden van de Raad van Commissarissen de geschiktheidsmatrix van de Raad van Commissarissen besproken en geactualiseerd.

Educatie

In 2013 hebben de leden van de Raad van Commissarissen en van de Raad van Bestuur deelgenomen aan het voor hen opgestelde programma van permanente educatie. De bijeenkomsten hadden de volgende onderwerpen: liquiditeitsrisico, derivaten en gestructureerde producten en cybercrime. De bijeenkomsten zijn zeer positief geëvalueerd.

Onafhankelijkheid

In de toelichting op corporate governance (pagina 55) is informatie opgenomen over de onafhankelijkheid van de leden van de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen is ervan overtuigd dat alle commissarissen ten opzichte van Van Lanschot, elkaar, de Raad van Bestuur en de verschillende deelbelangen onafhankelijk en kritisch (kunnen) opereren. Mocht er bij een bepaald onderwerp sprake kunnen zijn van enig tegenstrijdig belang, dan neemt de betreffende commissaris niet deel aan de beraadslagingen en besluitvorming over dat onderwerp. Voor zover van toepassing zijn bestpracticebepalingen III.6.1 tot en met III.6.3 van de Nederlandse Corporate Governance Code nageleefd.

VERGADERINGEN

De Raad van Commissarissen heeft in de verslagperiode twaalf keer vergaderd. Geen van de commissarissen is frequent afwezig geweest. Drie commissarissen hebben ieder één vergadering niet bijgewoond. Twee commissarissen waren ieder bij twee vergaderingen afwezig.

De Raad van Commissarissen heeft van de Raad van Bestuur en de externe accountant alle benodigde informatie gekregen om zijn taak te kunnen uitoefenen. Regelmatig waren medewerkers uit de organisatie bij een vergadering aanwezig om een onderwerp binnen hun werkgebied toe te lichten. De agenda's van de vergaderingen van de Raad van Commissarissen zijn voorbereid door de voorzitter van de Raad van Commissarissen in overleg met de voorzitter van de Raad van Bestuur en de secretaris van de vennootschap.

CONTACTEN MET DE ONDERNEMINGSRAAD

Een lid van de Raad van Commissarissen woonde de overlegvergaderingen van de ondernemingsraad bij waarin de jaarcijfers en de halfjaarcijfers werden toegelicht en waarin de algemene gang van zaken bij Van Lanschot werd besproken. Het overleg met de ondernemingsraad verliep constructief.

JAARREKENING

De Raad van Commissarissen heeft de jaarrekening na controle door Ernst & Young Accountants LLP goedgekeurd.

De accountantsverklaring is opgenomen op pagina 213. Wij stellen de Algemene Vergadering van Aandeelhouders voor de jaarrekening 2013 vast te stellen en de leden van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen kwijting te verlenen voor het door de Raad van Bestuur gevoerde beleid, respectievelijk voor het door de Raad van Commissarissen uitgeoefende toezicht.

TOT SLOT

De eerste stappen op het strategische pad van focus, vereenvoudiging en groei zijn gezet. Wij hebben er alle vertrouwen in dat de onderneming in goede conditie is en op koers ligt om de uitdagingen die er in 2014 liggen aan te kunnen. Dit alles is te danken aan de inspanningen van de Raad van Bestuur, de directie van Kempen en alle medewerkers van Van Lanschot en Kempen. Onze waardering daarvoor is groot.

's Hertogenbosch, 10 maart 2014

Tom de Swaan, *voorzitter*
Jos Streppel, *vicevoorzitter*
Willy Duron
Jeanine Helthuis
Heleen Kersten
Godfried van Lanschot
Abel Slippens

CORPORATE GOVERNANCE

Van Lanschot hecht groot belang aan een goede corporate governance. De belangrijkste aspecten van de corporate governance van Van Lanschot worden hieronder uiteengezet. Op www.vanlanschot.nl/corporategovernance zijn de statuten, diverse reglementen en overige documentatie over corporate governance te vinden.

RAAD VAN BESTUUR

Van Lanschot NV is een structuurvennootschap en is de houdstermaatschappij van F. van Lanschot Bankiers NV. De Raad van Bestuur van Van Lanschot NV vormt tevens de Raad van Bestuur van F. van Lanschot Bankiers NV. De leden van de Raad van Bestuur van Van Lanschot NV worden benoemd door de Raad van Commissarissen.

De Raad van Commissarissen geeft de Algemene Vergadering van Aandeelhouders kennis van een voorgenomen benoeming. Een bestuurder wordt benoemd voor een periode van maximaal vier jaar. De Raad van Commissarissen kan een lid van de Raad van Bestuur te allen tijde ontslaan, maar ontslaat een bestuurder niet totdat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders over het voorgenomen ontslag is gehoord.

DE SAMENSTELLING EN HET FUNCTIONEREN VAN DE RAAD VAN BESTUUR

De Raad van Bestuur moet uit ten minste twee leden bestaan. Het aantal leden wordt vastgesteld door de Raad van Commissarissen.

In 2013 bestond de Raad van Bestuur uit vier leden: de heer Karl Guha (voorzitter), de heer Ieko Sevinga, de heer Arjan Huisman (chief operating officer) en de heer Constant Korthout (chief financial risk officer).

De heer Karl Guha is per 2 januari 2013 benoemd tot lid en voorzitter van de Raad van Bestuur. Er wordt gestreefd naar een complementaire samenstelling van de Raad van Bestuur met een voldoende mate van diversiteit. Diversiteit in geslacht is één aspect daarvan, maar complementariteit en diversiteit hebben betrekking op meer aspecten, zoals kennis, ervaring, vaardigheden en persoonlijkheden. Bij de invulling van een vacature in de Raad van Bestuur wordt met deze aspecten rekening gehouden bij het zoeken naar de meest geschikte kandidaat. Er wordt gestreefd naar een evenwichtige verdeling van de zetels in de Raad van Bestuur over mannen en vrouwen (minimaal 30% mannen respectievelijk minimaal 30% vrouwen). Bij toekomstige vacatures in de Raad van Bestuur zal bij het opstellen van het functieprofiel met dit streven rekening worden gehouden. Uitgangspunt is dat de meest geschikte kandidaat voor de vacature wordt benoemd. Tot op heden is er bij de afweging van alle relevante selectiecriteria nog geen vrouw tot lid van de Raad van Bestuur benoemd.

De verdeling van taken binnen de Raad van Bestuur wordt bepaald (en zo nodig gewijzigd) door de Raad van Bestuur, onder goedkeuring van de Raad van Commissarissen. De leden van de Raad van Bestuur die speciaal belast zijn met bepaalde bestuurstaken zijn primair verantwoordelijk voor de uitvoering, de risicobeheersing en de monitoring van de desbetreffende bestuurstaken. Besluiten van de Raad van Bestuur worden in beginsel genomen in een vergadering van de Raad van Bestuur. In bijlage 4 van het reglement van de Raad van Commissarissen staat vermeld welke besluiten van de Raad van Bestuur aan de goedkeuring van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders zijn onderworpen en welke besluiten aan de goedkeuring van de Raad van Commissarissen.

De Raad van Commissarissen bespreekt ten minste éénmaal per jaar buiten aanwezigheid van de Raad van Bestuur het functioneren van de Raad van Bestuur als college en het functioneren van de individuele leden van de Raad van Bestuur, en de conclusies die hieraan moeten worden verbonden. De Raad van Commissarissen stelt de beloning en de verdere arbeidsvoorwaarden van de leden van de Raad van Bestuur vast met inachtneming van het beloningsbeleid zoals dat door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders is vastgesteld.

In 2013 zijn er geen besluiten genomen tot het aangaan van transacties waarbij tegenstrijdige belangen van bestuurders speelden die van materiële betekenis voor Van Lanschot en/of het desbetreffende lid van de Raad van Bestuur waren.

RAAD VAN COMMISSARISSEN

Het toezicht op de Raad van Bestuur en de algemene gang van zaken bij Van Lanschot berust bij de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen van Van Lanschot NV vormt tevens de Raad van Commissarissen van F. van Lanschot Bankiers NV. De leden van de Raad van Commissarissen van Van Lanschot NV worden benoemd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De benoeming van deze commissarissen gebeurt overeenkomstig het bepaalde in artikel 158 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. De leden van de Raad van Commissarissen worden benoemd voor een periode van vier jaar, waarna de leden kunnen worden herbenoemd. De maximale zittingsduur van commissarissen bedraagt twaalf jaar. Dit is in overeenstemming met bestpracticebepaling III.3.5 van de Nederlandse Corporate Governance Code. Een commissaris kan slechts worden ontslagen door de ondernemingskamer van het Gerechtshof te Amsterdam, met inachtneming van artikel 161 lid 2 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Daarnaast kan de Algemene vergadering van Aandeelhouders conform de wijze als bepaald in artikel 161a van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, het vertrouwen in de Raad van Commissarissen opzeggen. Dit besluit leidt tot het onmiddellijk ontslag van de leden van de Raad van Commissarissen.

SAMENSTELLING EN FUNCTIONEREN VAN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN EN ZIJN COMMISSIES

Het aantal leden van de Raad van Commissarissen wordt vastgesteld door de Raad van Commissarissen, waarbij er rekening mee wordt gehouden dat het aantal voldoende moet zijn om de functie van de Raad van Commissarissen en zijn commissies goed te kunnen uitoefenen. De Raad van Commissarissen heeft een profielschets¹ opgesteld voor zijn omvang en samenstelling. Bij het opstellen daarvan wordt rekening gehouden met de aard van de onderneming van Van Lanschot en haar dochtermaatschappijen en de gewenste deskundigheid en achtergrond van de leden van de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen streeft naar complementariteit en diversiteit in zijn samenstelling. In de profielschets van de Raad van Commissarissen is opgenomen dat hierbij zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met een evenwichtige verdeling van de zetels van de Raad van Commissarissen over vrouwen en mannen. Er wordt gestreefd naar een zodanige verdeling van de zetels van de Raad van Commissarissen dat minimaal 30% van de zetels wordt bezet door vrouwen en minimaal 30% door mannen.

De Raad van Commissarissen bestaat ultimo 2013 uit de volgende zeven leden: de heer Tom de Swaan (voorzitter), de heer Jos Streppel (vicevoorzitter), mevrouw Jeanine Helthuis, mevrouw Heleen Kersten, de heer Willy Duron, de heer Godfried van Lanschot en de heer Abel Slippens. De Raad van commissarissen bestaat op dit moment voor 29% uit vrouwen. Gelet op het aantal leden waaruit de Raad van Commissarissen bestaat, wordt hiermee praktisch voldaan aan het streven dat 30% van de zetels in de Raad van Commissarissen over vrouwen is verdeeld.

De Raad van Commissarissen heeft uit zijn midden vier commissies ingesteld: een Audit- & Compliancecommissie, een Risicocommissie, een Remuneratiecommissie en een Selectie- & Benoemingscommissie. Voor meer informatie over deze commissies en de samenstelling daarvan, verwijzen wij naar de pagina's 50 en 51 van het Bericht van de Raad van Commissarissen.

De Raad van Commissarissen bespreekt ten minste éénmaal per jaar buiten aanwezigheid van de Raad van Bestuur zowel zijn eigen functioneren, dat van zijn commissies en dat van de individuele leden van de Raad van Commissarissen en de conclusies die hieraan moeten worden verbonden. Informatie hierover is opgenomen in het bericht van de Raad van Commissarissen op de pagina's 49 t/m 53. Eén keer per drie jaar beoordeelt de Raad van Commissarissen onder onafhankelijke begeleiding het functioneren van de Raad van Commissarissen. Deze beoordeling heeft voor het laatst in 2011 plaatsgevonden onder begeleiding van PwC.

In 2013 zijn er geen meldingen gedaan door leden van de Raad van Commissarissen over het bestaan van een (potentieel) tegenstrijdig belang dat van materiële betekenis is voor Van Lanschot en/of het desbetreffende lid van de Raad van Commissarissen.

De beloning van de leden van de Raad van Commissarissen wordt vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

STRATEGY EXECUTION COMMITTEE

In 2013 is binnen de groep een Strategy Execution Committee (SEC) geformeerd. Het SEC ziet toe op de uitvoering van het strategisch plan dat in mei 2013 is aangekondigd. Het SEC bestaat uit de volgende heren: Karl Guha (voorzitter Raad van Bestuur), Richard Bruens (algemeen directeur Private Banking), Michel van de Coevering (CFO/COO Kempen & Co), Paul Gerla (lid directie Kempen & Co), John Hak (voorzitter directie Kempen & Co), Arjan Huisman (lid Raad van Bestuur, COO), Constant Korthout (lid Raad van Bestuur, CFO), Ieko Sevinga (lid Raad van Bestuur) en Joof Verhees (lid directie Kempen & Co). Met ingang van februari 2014 is het SEC gewijzigd in het Executive Committee (EC). Het EC bespreekt naast de voortgang van de implementatie van het strategisch plan ook de belangrijkste corporate en business onderwerpen.

DE NEDERLANDSE CORPORATE GOVERNANCE CODE

De geactualiseerde Nederlandse Corporate Governance Code² (de Code), die op 1 januari 2009 in werking is getreden, is van toepassing op Van Lanschot NV. Van Lanschot voldoet aan de Code. Van Lanschot wijkt gemotiveerd af van bestpracticebepaling II.2.5 en III.2.1:

- II.2.5 van de Code bepaalt onder andere dat aandelen die zonder financiële tegenprestaties aan bestuurders worden toegekend, worden aangehouden voor telkens een periode van ten minste vijf jaar of tot ten minste het einde van het dienstverband als deze periode korter is. Voor de voorwaardelijke en onvoorwaardelijke certificaten van gewone aandelen A die als variabele beloning aan de leden van de Raad van Bestuur worden toegekend, geldt een lock-upperiode tot vijf jaar na toekenning van de certificaten van gewone aandelen A. Op het moment van het onvoorwaardelijk worden van deze certificaten van aandelen mag een zodanig aantal onvoorwaardelijke certificaten van aandelen verkocht worden dat nodig is ter compensatie van het bedrag aan af te dragen loonbelasting over de onvoorwaardelijk verkregen certificaten van aandelen. Op dit punt wordt afgeweken van bestpracticebepaling II.2.5. De Monitoring Commissie Corporate Governance Code is van mening dat deze motivatie om op dit punt af te wijken van deze bepaling van de Code acceptabel is. De uitleg sluit ook aan bij de uitleg die De Nederlandsche Bank geeft aan de Regeling beheerst beloningsbeleid Wft 2011.
- III.2.1 van de Code geeft onder meer aan dat alle commissarissen, met uitzondering van maximaal één persoon, onafhankelijk zijn in de zin van bestpracticebepaling III.2.2. Sinds de benoeming van mevrouw Heleen Kersten tot commissaris van Van Lanschot per 11 mei 2011 heeft Van Lanschot twee commissarissen die als niet-onafhankelijk kunnen worden beschouwd in de zin van bestpracticebepaling III.2.2 van de Code; de heer Godfried van Lanschot en mevrouw Heleen Kersten. De heer Godfried van Lanschot is door aandeelhouder LDDM Holding BV als commissaris aanbevolen aan de Raad van Commissarissen.

¹ De profielschets is te vinden op www.vanlanschot.nl/raadvancommissarissen.

² De Nederlandse Corporate Governance Code kan worden gedownload op www.commissiecorporategovernance.nl.

De Algemene Vergadering van Aandeelhouders heeft de heer Godfried van Lanschot op voordracht van de Raad van Commissarissen als commissaris benoemd (voor het eerst in 2006, hij is herbenoemd in 2010 als commissaris). LDDM Holding heeft een aanbevelingsrecht aan de Raad van Commissarissen voor de voordracht van één commissaris op grond van de aandeelhoudersovereenkomst die Van Lanschot met LDDM Holding heeft gesloten. Mevrouw Heleen Kersten is als advocaat en partner werkzaam bij Stibbe. De Corporate Governance Code bepaalt dat als het kantoor waaraan een commissaris als adviseur verbonden is, in het jaar voorafgaand aan de benoeming van deze commissaris, advieswerkzaamheden voor de betreffende vennootschap heeft verricht, die commissaris niet als onafhankelijk geldt (bestpractice-bepaling III 2.2 onder c. van de Code). Stibbe is een van de advocatenkantoren waarmee Van Lanschot werkt. Hierdoor zou mevrouw Heleen Kersten als niet-onafhankelijke commissaris kunnen worden beschouwd. Van Lanschot is van mening dat mevrouw Heleen Kersten een zeer geschikte commissaris is die vanuit de oogpunten kennis, ervaring en diversiteit veel toegevoegde waarde voor Van Lanschot heeft. Daarom acht de Raad van Commissarissen deze afwijking redelijk.

DE CODE BANKEN

De Code Banken³, die door de Nederlandse Vereniging van Banken is opgesteld, is op 1 januari 2010 in werking getreden. De Code Banken bevat principes op het gebied van klant centraal, risicomanagement en audit, governance (de Raad van Commissarissen, de Raad van Bestuur) en beloningsbeleid. De Code Banken is van toepassing op alle banken die beschikken over een bankvergunning verleend op grond van de Wet op het financieel toezicht (Wft).

Toepassing van de Code Banken

Van Lanschot past de Code Banken toe bij F. van Lanschot Bankiers NV en Kempen & Co NV, de twee dochtermaatschappijen die in Nederland een bankvergunning hebben. Daarnaast past Van Lanschot de Code Banken ook toe bij de buitenlandse dochtermaatschappijen met een bankvergunning, rekening houdend met de lokale wet- en regelgeving en de praktische omstandigheden die verband houden met de beperkte schaalgrootte van de buitenlandse vestigingen van Van Lanschot.

Op www.vanlanschot.nl/codebanken wordt op hoofdlijnen uiteengezet welke activiteiten Van Lanschot in het kader van de implementatie heeft ondernomen. Daarnaast is een overzicht opgenomen waarin per artikel van de Code Banken uiteengezet is op welke manier Van Lanschot invulling geeft aan de Code Banken. De informatie hierover op de website vormt een integraal onderdeel van deze paragraaf. Van Lanschot voldoet aan de Code Banken. Voor de uitleg voor het afwijken van bepaling 6.3.4 van de Code Banken verwijzen wij naar hetgeen hiervoor staat vermeld in de paragraaf De Nederlandse Corporate Governance Code bij bestpracticebepaling II.2.5 van de Code.

In bepaling 6.3.1 van de Code Banken staat onder andere vermeld dat het totale inkomen van een lid van de Raad van Bestuur iets beneden de mediaan van vergelijkbare functies binnen en buiten de financiële sector ligt.

Eind 2011 heeft de Hay Group een benchmarkonderzoek uitgevoerd naar het beloningsbeleid van de Raad van Bestuur van Van Lanschot NV (zie voor meer informatie over dit benchmarkonderzoek pagina 7 van het Remuneratierapport 2013 op www.vanlanschot.nl/jaarverslagen). Uit dit onderzoek bleek dat de totale directe compensatie bij een performance at target zich voor de heer Ieko Sevinga fractioneel boven de mediaan bevindt. Voor de overige leden bevindt deze zich onder de mediaan. Het beloningsbeleid voor de Raad van Bestuur wordt in beginsel een keer in de vier jaar opnieuw beoordeeld. De laatste keer dat deze beoordeling heeft plaatsgevonden was in 2010. Het beloningsbeleid voor de Raad van Bestuur is daarna gewijzigd voor technische aspecten die samenhangen met wijzigingen in wet- en regelgeving. De overeengekomen beloning wordt gedurende deze vier jaar niet gewijzigd omdat de Raad van Commissarissen het vanuit het oogpunt van continuïteit en rechtszekerheid voor de desbetreffende leden van de Raad van Bestuur niet gewent acht om het beloningsbeleid tussentijds (gedurende deze vier jaar) aan te passen. In beginsel zou het beloningsbeleid van de Raad van Bestuur in 2014 opnieuw beoordeeld worden, aangezien de termijn van vier jaar na de vorige beoordeling is verstreken. Gelet op de recente wetsvoorstellen met betrekking tot beloningen voor financiële ondernemingen, heeft de Raad van Commissarissen besloten om de beoordeling van het beloningsbeleid voorlopig met een jaar uit te stellen.

Voor de Toepassing van de Code Banken bij Kempen & Co verwijzen wij naar de website van Kempen & Co (www.kempen.nl).

KAPITAALSTRUCTUUR EN AANDELEN

Het maatschappelijk kapitaal van Van Lanschot NV bestaat uit 135 miljoen aandelen met elk een nominale waarde van € 1,-, dat is onderverdeeld in gewone aandelen A, gewone aandelen B en preferente aandelen C. Per 31 december 2013 stonden er 41.016.668 gewone aandelen A Van Lanschot NV uit. Ten opzichte van het uitstaande kapitaal per 31 december 2012 is het aantal geplaatste aandelen niet toegenomen; de verdeling per soort aandelen is wel veranderd. Per 31 december 2012 stonden er namelijk 38.705.997 gewone aandelen A en 2.310.671 gewone aandelen B uit. Dit is het gevolg van een tweetal conversies. Op 24 mei 2013 zijn de laatste door LDDM Holding gehouden gewone aandelen B, 1.330.380 in totaal, omgezet in evenzeveel gewone aandelen A. Daarnaast zijn op 12 november 2013 eveneens de laatste door de Stichting Pensioenfonds ABP gehouden gewone aandelen B, 980.291 in totaal, omgezet in evenzeveel gewone aandelen A. Voor een verdere toelichting op deze conversies wordt verwezen naar de paragraaf Rechten van aandeelhouders, onderdeel Conversie gewone aandelen B op pagina 58. In 2013 hebben er geen preferente aandelen C uitgestaan.

³ De Code Banken kan worden gedownload op www.nvb.nl, onder publicaties, Code Banken.

CERTIFICATEN VAN AANDELEN

Alle geplaatste gewone aandelen A worden gehouden door Stichting Administratiekantoor van gewone aandelen A Van Lanschot (de Stichting).

De Stichting heeft daartegenover certificaten uitgegeven die zijn genoteerd op de officiële markt van Euronext Amsterdam. Een certificaat kan zonder enige beperking worden omgewisseld voor het onderliggende aandeel. Hiervoor kunnen administratiekosten in rekening worden gebracht. In 2006 is het beschermingskarakter van de certificering van aandelen opgeheven. Dit betekent dat de Stichting, in lijn met de Code, te allen tijde een volmacht geeft aan certificaathouders om het stemrecht te kunnen uitoefenen. Voor aandelen waarvoor de Stichting geen stemvolmacht aan certificaathouders heeft gegeven en waarvoor ook geen steminstructies zijn gegeven, bepaalt het bestuur van de Stichting hoe wordt gestemd. Het bestuur van de Stichting bestaat uit vier leden en is onafhankelijk van Van Lanschot. Het benoemt zijn eigen leden, zonder dat daarvoor de goedkeuring van Van Lanschot nodig is. De eigen activiteiten beschrijft het bestuur van de Stichting in een rapport, dat is opgenomen op pagina 215 van dit jaarverslag. De certificaten van gewone aandelen A Van Lanschot zijn sinds 1999 genoteerd op NYSE Euronext Amsterdam.

STICHTING PREFERENTE AANDELEN C VAN LANSCHOT

Tussen de Stichting Preferente aandelen C Van Lanschot en Van Lanschot NV is een calloptieovereenkomst gesloten waarbij de Stichting het recht heeft verkregen preferente aandelen C te nemen. De bevoegdheid van de Stichting Preferente aandelen C Van Lanschot om preferente aandelen C te nemen, na uitgifte daarvan, is maximaal 100% van het vóór de uitoefening van de optie geplaatste kapitaal van Van Lanschot NV, verminderd met één. De periode waarbinnen een aandeelhoudersvergadering zal worden gehouden waarvoor een voorstel tot intrekking van de preferente aandelen zal worden geagendeerd, bedraagt twaalf maanden. De volgende omstandigheden kunnen aanleiding geven tot de uitgifte van preferente aandelen C:

- Een concentratie van (certificaten van) aandelen in Van Lanschot door opkoop ter beurze of overname van pakketten, anders dan als pure belegging.
- Fusiebesprekingen die niet tot overeenstemming leiden.
- Al of niet in combinatie met de voorgenoemde omstandigheden, de aankondiging van een openbaar bod.

AANDELENPLANNEN

Van 2008 tot en met 2012 heeft Van Lanschot een aandelenplan gekend. Dit aandelenplan bood medewerkers de gelegenheid om een keer per jaar voor een gemaximeerd bedrag certificaten van gewone aandelen A Van Lanschot (aandelen) te kopen met een korting van 20% ten opzichte van de dan geldende koers van het aandeel. De met korting gekochte aandelen worden vier jaar geblokkeerd, waarna ze vrij verhandelbaar zijn. Ze kunnen dan worden verkocht tegen de dan geldende koers van het aandeel

Van Lanschot. Daarnaast ontvangt iedere medewerker na vier jaar een extra uitkering, mits de medewerker nog in dienst is van Van Lanschot.

Van 1989 tot en met 2006 heeft Van Lanschot een aandelenoptieplan gekend. Vanaf 2003 gold een looptijd van zeven jaar.

Per 31 december 2013 bedroeg het aantal uitstaande optierechten 13.070. Tegenover de verplichtingen uit hoofde van deze optierechten houdt Van Lanschot aandelen aan. In de verplichtingen van Van Lanschot uit hoofde van aandelen- en optieplannen wordt primair voorzien door gebruik te maken van de voorraad aandelen en door de uitgifte van nieuwe aandelen.

In 2010 is voor een groep medewerkers van Kempen & Co NV een managementinvesteringsplan (MIP) geïntroduceerd. Kempen wordt met dit plan in staat gesteld om professionals te behouden, aan te trekken en voor de lange termijn aan zich te binden. Het plan maakt het voor deze groep medewerkers mogelijk om met eigen middelen indirect te investeren in aandelen en winstbewijzen van Kempen. Deze aandelen en winstbewijzen geven recht op een uitkering die afhankelijk is van de nettowinst van Kempen. Van Lanschot houdt 100% van de zeggenschap over Kempen.

Voor informatie over de systematiek van de aandelenoetening aan de leden van de Raad van Bestuur verwijzen wij naar het Remuneratierapport 2013 op www.vanlanschot.nl/jaarverslagen.

DEELNEMINGEN IN VAN LANSCHOT NV WAARVOOR EEN MELDINGSPLICHT BESTAAT INGEVOLGE AFDELING 5.3.3 WFT

Stichting Administratiekantoor van gewone aandelen A Van Lanschot heeft op 24 mei 2013 een belang van 97,61% in Van Lanschot gemeld. Op het tijdstip van de melding bestond dit belang uitsluitend uit gewone aandelen A.

Rabobank Nederland heeft op 31 december 2012 een belang van 12,09% in Van Lanschot gemeld. Dit belang bestond op het tijdstip van de melding uitsluitend uit certificaten van gewone aandelen A.

Stichting Fryslân Boppe (nu genaamd Stichting FB Oranjewoud) heeft op 1 april 2012 een belang van 11,08% in Van Lanschot gemeld. Op het tijdstip van de melding bestond dit belang uitsluitend uit certificaten van gewone aandelen A.

Delta Lloyd NV heeft op 6 mei 2011 een belang van 30,35% in Van Lanschot gemeld. Dit belang bestond op het tijdstip van de melding uitsluitend uit certificaten van gewone aandelen A.

APG Algemene Pensioen Groep NV heeft op 3 februari 2010 een belang van 12,06% in Van Lanschot gemeld. Op dezelfde dag heeft Stichting Pensioenfonds ABP een middellijk belang van 12,06% (via APG Algemene Pensioen Groep) in Van Lanschot gemeld. Deze belangen bestonden op het moment van melding beide uit gewone aandelen B, preferente aandelen A en certificaten van gewone aandelen A. De preferente aandelen A en de gewone aandelen B zijn inmiddels geconverteerd in gewone aandelen A, welke aandelen zijn gecertificeerd.

LDDM Holding BV heeft op 31 december 2008 een belang van 11,25% in Van Lanschot gemeld. Dit belang bestond op het moment van de melding zowel uit gewone aandelen B als uit certificaten van gewone aandelen A. De gewone aandelen B zijn geconverteerd in gewone aandelen A. De gewone aandelen A zijn gecertificeerd.

Op 1 november 2006 heeft SNS Reaal NV een belang van 7,43% in Van Lanschot gemeld, welk belang op het tijdstip van de melding uitsluitend uit certificaten van gewone aandelen A bestond.

Stichting Preferente aandelen C Van Lanschot heeft op 1 november 2006 een potentieel belang van 100% in Van Lanschot gemeld op grond van de calloptieovereenkomst die tussen de stichting en Van Lanschot is gesloten.

In 2013 hebben er geen transacties plaatsgevonden tussen Van Lanschot en een natuurlijke persoon of rechtspersoon die ten minste 10% van de aandelen in Van Lanschot houdt en die van materiële betekenis zijn voor Van Lanschot en/of voor de betreffende persoon.

RECHTEN VAN AANDEELHOUDERS

Conversie gewone aandelen B

In 2013 zijn de laatste geplaatste gewone aandelen B in Van Lanschot NV omgezet in gewone aandelen A. Vanaf 2010 tot en met 2013 zijn elk jaar bepaalde tranches van gewone aandelen B omgezet in gewone aandelen A conform het bekend gemaakte conversiebeleid van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen. Volgens dit conversiebeleid vindt omzetting in beginsel in drie gelijke tranches plaats waarbij de omzetting van de tweede en de derde tranche niet eerder plaatsvindt dan twaalf maanden na de omzetting van de eerste respectievelijk de tweede tranche. Het verzoek tot omzetting moet schriftelijk aan de Raad van Bestuur worden gedaan.

In februari 2010 heeft Friesland Bank een verzoek gedaan tot omzetting van de door haar gehouden gewone aandelen B in gewone aandelen A. LDDM Holding en Stichting Pensioenfonds ABP hebben in april 2011 respectievelijk mei 2011 een dergelijk verzoek gedaan tot omzetting van de door hen gehouden gewone aandelen B in gewone aandelen A. Na verkregen goedkeuring van de Raad van Commissarissen heeft de Raad van Bestuur met deze conversieverzoeken ingestemd, onder de voorwaarde dat de gewone aandelen B in drie gelijke jaarlijkse tranches werden omgezet conform het aan deze aandeelhouders bekendgemaakte conversiebeleid. De omzetting van gewone aandelen B in gewone aandelen A heeft voor Friesland Bank plaatsgevonden in juli van 2010, 2011 en 2012. De omzetting van de gewone aandelen B in gewone aandelen A heeft voor LDDM Holding plaatsgevonden in mei van 2011, 2012 en 2013 en voor Stichting Pensioenfonds ABP in mei van 2011, in juli van 2012 en in november van 2013. Per 12 november 2013 worden er geen gewone aandelen B meer in het kapitaal van Van Lanschot NV gehouden.

Dividend

Het na reservering overblijvende gedeelte van de winst staat ter beschikking van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Als over een jaar verlies is geleden dat niet door een reserve of op andere wijze kan worden aangevuld, geschiedt in de volgende jaren geen winstuitkering zolang dit verlies niet is aangezuiverd. In het geval dat preferente aandelen C zijn geplaatst, wordt nog vóór het besluit tot reservering van (een gedeelte van) de winst, dividend op de preferente aandelen C uitgekeerd. Het dividend op geplaatste preferente aandelen C wordt als volgt berekend. Het percentage van de herfinancieringsrente van de Europese Centrale Bank wordt verhoogd met een door de Raad van Bestuur vastgestelde en door de Raad van Commissarissen goedgekeurde opslag ter grootte van minimaal 1%- en maximaal 4%-punt, afhankelijk van de dan geldende marktomstandigheden. Dit verhoogde percentage wordt berekend over het gestorte deel van het nominale bedrag van de geplaatste preferente aandelen C en gewogen naar het aantal dagen waarover de uitkering geschiedt. Indien over een boekjaar de uitkering op de geplaatste preferente aandelen C niet of niet geheel kan plaatsvinden omdat het voor uitkering beschikbare winstbedrag dat niet toelaat, wordt het tekort uitgekeerd ten laste van het uitkeerbaar deel van het eigen vermogen.

Dividend kan pas worden uitgekeerd nadat een dividendvoorstel door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders is goedgekeurd.

Voorkeursrecht

In beginsel heeft iedere houder van gewone aandelen bij de uitgifte van gewone aandelen een voorkeursrecht naar evenredigheid van het gezamenlijke bedrag van zijn gewone aandelen. Aan houders van gewone aandelen A worden gewone aandelen A uitgegeven; aan (eventuele) houders van gewone aandelen B worden gewone aandelen B uitgegeven. Hetzelfde geldt voor het verlenen van rechten tot het nemen van gewone aandelen.

Het voorkeursrecht kan worden beperkt of uitgesloten door een besluit van de Raad van Bestuur. Een dergelijk besluit is onderworpen aan de goedkeuring van de Raad van Commissarissen. De bevoegdheid van de Raad van Bestuur hiertoe eindigt op het tijdstip dat de bevoegdheid van de Raad van Bestuur tot uitgifte van aandelen eindigt (zie hierna: Uitgifte van aandelen).

Aandeelhouders hebben geen voorkeursrecht op aandelen die worden uitgegeven tegen inbreng anders dan in geld. Ook hebben aandeelhouders geen voorkeursrecht op aandelen die of waarvan de certificaten worden uitgegeven aan werknemers van Van Lanschot of van een groepsmaatschappij.

BIJZONDERE RECHTEN VAN AANDEELHOUDER(S)

Van Lanschot NV heeft een aandeelhoudersovereenkomst gesloten met LDDM Holding. De aandeelhoudersovereenkomst uit 1999 is in 2011 vernieuwd. In deze vernieuwde overeenkomst heeft LDDM Holding herbevestigd dat zij de zelfstandigheid en het onafhankelijke karakter van Van Lanschot zal blijven respecteren.

In dat kader zal LDDM Holding niet meewerken aan de verkrijging door derden van een aandelenbelang van 25% of meer van het geplaatste aandelenkapitaal in Van Lanschot NV. Van Lanschot zal LDDM Holding, onder voorwaarden, bij eventuele toekomstige emissies in de gelegenheid stellen om haar relatieve belang op peil te houden. Zolang LDDM Holding een belang van ten minste 7,5% in Van Lanschot houdt, heeft zij de bevoegdheid om een persoon aan te bevelen voor benoeming tot lid van de Raad van Commissarissen van Van Lanschot NV. De heer Godfried van Lanschot heeft momenteel zitting in de Raad van Commissarissen op aanbeveling van LDDM Holding. Van Lanschot kent geen bijzondere statutaire zeggenschapsrechten.

BEPERKING VAN STEMRECHT EN TERMIJNEN VOOR DE UITOEFENING VAN HET STEMRECHT

Van Lanschot NV heeft geen beperkingen gesteld aan de uitoefening van het stemrecht. In beginsel wordt tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders het stemrecht uitgeoefend door de aandeelhouder of de persoon die door de aandeelhouder daartoe gevolmachtigd is.

Een aandeelhouder is stemgerechtigd tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders als de desbetreffende aandelen op naam van de aandeelhouder staan, op de zogenoemde registratiedatum (zie pagina 60, Algemene Vergadering van Aandeelhouders).

Als de houders van certificaten van gewone aandelen A zich tijdig voor het bijwonen van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders hebben aangemeld, wordt hun door de Stichting een volmacht verleend.

Met deze volmacht kunnen de certificaathouders in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders zelf het stemrecht uitoefenen op de door de Stichting gehouden aandelen waartegenover de betreffende certificaten zijn uitgegeven. De certificaathouders hoeven niet zelf nog een volmacht aan te vragen. De volmacht wordt aan de certificaathouder verleend op het moment dat hij de presentielijst voor aanvang van de vergadering tekent. Voor het geval de vergaderrechten worden uitgeoefend door een schriftelijk gevolmachtigde van de certificaathouder, zal de volmacht door de Stichting aan deze gevolmachtigde worden verleend.

Aan aandeelhouders en certificaathouders wordt ook de mogelijkheid geboden om voorafgaand aan de aandeelhoudersvergadering een steminstructie te geven aan een onafhankelijke derde. In de oproeping voor de desbetreffende aandeelhoudersvergadering wordt aangegeven wanneer en door wie deze steminstructie uiterlijk ontvangen moet zijn.

UITGIFTE VAN AANDELEN

De omvang van de bevoegdheid van de Raad van Bestuur om, onder goedkeuring van de Raad van Commissarissen, te besluiten tot uitgifte van aandelen wordt vastgesteld bij besluit van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Ook de duur en de verlening van deze bevoegdheid wordt vastgesteld bij besluit van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en bedraagt ten hoogste vijf jaar. In de aandeelhoudersvergadering van 14 mei 2013 is de bevoegdheid van de Raad van Bestuur tot uitgifte van gewone aandelen A en gewone aandelen B, daaronder begrepen het verlenen van rechten tot het nemen van deze aandelen, verlengd tot een tijdstip gelegen achttien maanden na de datum van deze vergadering. De bevoegdheid is voor wat betreft de uitgifte van deze aandelen beperkt tot 10% van het geplaatste kapitaal, te verhogen met een additionele 10% van het geplaatste kapitaal, als de uitgifte geschiedt in het kader van een fusie of overname.

INKOOP VAN AANDELEN

Inkoop van eigen volgestorte aandelen of certificaten daarvan, anders dan om niet, kan slechts plaatsvinden als de Algemene Vergadering van Aandeelhouders de Raad van Bestuur daartoe heeft gemachtigd. Deze machtiging geldt voor ten hoogste achttien maanden. Inkoop vindt plaats krachtens een besluit van de Raad van Bestuur, onder goedkeuring van de Raad van Commissarissen.

In de aandeelhoudersvergadering van 14 mei 2013 is aan de Raad van Bestuur voor de duur van achttien maanden, te rekenen vanaf de datum van deze vergadering, machtiging verleend om onder goedkeuring van de Raad van Commissarissen volgestorte gewone aandelen A en/of B in het kapitaal van de vennootschap zelf of certificaten daarvan te verkrijgen door aankoop op de beurs of anderszins, tot een maximum van 10% van het geplaatste kapitaal per de datum van de machtiging (= 14 mei 2013).

OVERDRACHT VAN AANDELEN EN CERTIFICATEN

De overdracht van de gewone aandelen B vereist vooraf toestemming van de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur. In de statuten en/of administratievoorwaarden zijn geen beperkingen opgenomen voor de overdracht van de certificaten van gewone aandelen A, de gewone aandelen A en de preferente aandelen C.

WIJZIGING VAN STATUTEN

Een besluit tot wijziging van de statuten van Van Lanschot NV kan slechts worden genomen op voorstel van de Raad van Bestuur dat is goedgekeurd door de Raad van Commissarissen. Wanneer een voorstel tot statutenwijziging aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders wordt gedaan, zal voorafgaand aan de vergadering een afschrift van het voorstel beschikbaar worden gesteld voor de aandeelhouders en certificaathouders.

ALGEMENE VERGADERING VAN AANDEELHOUDERS

Iedere stemgerechtigde aandeelhouder en certificaathouder is bevoegd om in persoon of vertegenwoordigd door een schriftelijk gevolmachtigde de Algemene Vergadering van Aandeelhouders bij te wonen, daarin het woord te voeren en het stemrecht uit te oefenen.

Voor iedere Algemene Vergadering van Aandeelhouders geldt een registratiedatum die is gelegen op de 28e dag voor die van de vergadering, om vast te stellen wie als stemgerechtigde aandeelhouder of certificaathouder voor de desbetreffende Algemene Vergadering van Aandeelhouders te gelden hebben. Bij de oproeping van de vergadering wordt de registratiedatum vermeld, alsmede de wijze waarop de aandeelhouders en certificaathouders zich kunnen laten registreren en de wijze waarop zij hun rechten zelf, dan wel via een schriftelijk gevolmachtigde, kunnen uitoefenen. Een aandeelhouder, certificaathouder of zijn gevolmachtigde wordt alleen tot de vergadering toegelaten als hij de vennootschap schriftelijk van zijn voornemen om de vergadering bij te wonen heeft kennis gegeven, op de wijze zoals bepaald in de oproeping van de vergadering. Hij heeft slechts toegang tot de vergadering als de desbetreffende aandelen dan wel certificaten op naam van de aandeelhouder c.q. certificaathouder staan op de hiervoor genoemde registratiedatum.

De gevolmachtigde moet tevens zijn schriftelijke volmacht tonen. Een schriftelijke volmacht kan langs elektronische weg verstuurd worden.

Ieder aandeel geeft recht op het uitbrengen van één stem in de aandeelhoudersvergadering. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders heeft onder meer de volgende bevoegdheden:

- Goedkeuring van besluiten van de Raad van Bestuur omtrent een belangrijke verandering van de identiteit of het karakter van de vennootschap of de onderneming.
- Benoeming van leden van de Raad van Commissarissen op voordracht van de Raad van Commissarissen.
- Vaststelling van de remuneratie van de leden van de Raad van Commissarissen.
- Opzegging van het vertrouwen in de Raad van Commissarissen.
- Vaststelling van het beloningsbeleid voor de Raad van Bestuur.
- Goedkeuring van regelingen in de vorm van aandelen en/of rechten tot het nemen van aandelen voor de Raad van Bestuur.
- Vaststelling van de jaarrekening.
- Beschikking over de winst die overblijft nadat dividend op eventueel uitstaande preferente aandelen C is uitgekeerd en nadat het besluit tot reservering van (een gedeelte van de) winst is genomen.
- Verlening van kwijting aan de Raad van Bestuur.
- Verlening van kwijting aan de Raad van Commissarissen.
- Verlening van de bevoegdheid aan de Raad van Bestuur tot uitgifte van aandelen en tot beperking of uitsluiting van het voorkeursrecht bij uitgifte van aandelen.

- Verlening van een machtiging aan de Raad van Bestuur om eigen aandelen in te kopen.
- Besluiten tot wijziging van de statuten van Van Lanschot NV, tot de ontbinding van Van Lanschot NV of tot juridische fusie of splitsing van Van Lanschot NV, na een voorstel daartoe door de Raad van Bestuur dat is goedgekeurd door de Raad van Commissarissen.

DE BELANGRIJKSTE KENMERKEN VAN HET BEHEERS- EN CONTROLESYSTEEM VAN VAN LANSCHOT

Het beheers- en controlesysteem binnen Van Lanschot is gericht op de beheersing van de interne en externe risico's. Een onderdeel hiervan is de beheersing van de risico's die een relatie hebben met de financiële verslaggeving. Het doel van het beheers- en controlesysteem is onder andere het verschaffen van een redelijke mate van zekerheid over de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving en dat de opstelling van de jaarrekening in overeenstemming is met de algemeen aanvaarde grondslagen voor de financiële verslaggeving. De belangrijkste onderdelen voor de beheersing van de financiële verslaggeving zijn:

- Het Van Lanschot Accounting Manual, waarin de principes zijn beschreven die Van Lanschot hanteert voorzover deze regelgeving op het gebied van financial accounting betreffen.
- Proces- en procedurebeschrijvingen met aandacht voor risicobeheer, autorisaties, interne controle en functiescheiding, waaronder het Risk & Controlframework dat de goede werking van het beheers- en controlesysteem voor de financiële verslaggeving moet bewaken.
- Periodieke managementrapportages en KPI-dashboards die voorzien worden van diepgaande analyses van financiële en niet-financiële cijfers en trends.
- De beoordeling en goedkeuring van de financiële verantwoording in de Raad van Bestuur en de bespreking hiervan in de Audit- & Compliancecommissie en in de Raad van Commissarissen.
- Het onderzoek naar de werking van dit beheers- en controlesysteem door Group Audit.

De bevindingen worden besproken in de Raad van Bestuur, de Audit- & Compliancecommissie en de Raad van Commissarissen.

In 2013 is door Risk Management, Compliance en Group Audit aandacht besteed aan de in 2012 aangekondigde implementatie van het zogenoemde three-lines-of-defence-model. Dit model is in 2013 vastgesteld. Een onderdeel hiervan vormt het Risk & Control Framework. Vanaf september 2013 vormt dit framework de basis voor de monitoring van de werking van de interne beheersing. Een verbetering van het framework zal in 2014 worden gerealiseerd. Het zogenoemde three-lines-of-defence-model ziet erop toe dat zowel de business als onder andere de afdelingen Operational en Financial Risk Management en Compliance & Toezicht respectievelijk de eerste- en tweedelijns-review uitvoeren en Group Audit haar rol als derde lijn uitvoert.

EXTERNE ACCOUNTANT

In 2013 is het auditplan en de risicoanalyse van EY besproken en goedgekeurd in de vergadering van de Raad van Bestuur en van de Audit- & Compliancecommissie. Tevens heeft overleg plaatsgevonden tussen EY en Group Audit.

EY heeft in december 2013 een managementletter 2013 en in maart 2014 een accountantsverslag 2013 uitgebracht. De in de managementletter en het accountantsverslag gemelde onderwerpen liggen in lijn met de in dit jaarverslag gegeven toelichting op de onderwerpen met betrekking tot risicobeheer. Evenals in 2012 heeft EY in de managementletter 2013 Group Audit beoordeeld als objectief, professioneel en onafhankelijk in het uitvoeren van haar werkzaamheden.

In 2013 is de heer Van Loo afgetreden als externe accountant van Van Lanschot. De in 2012 reeds geïntroduceerde partner, de heer Smit, heeft de verantwoordelijkheid voor de ondertekening van de controleverklaring overgenomen.

Volgens de Nederlandse Corporate Governance Code (bestpracticebepaling V.2.3) moet het bestuur en de auditcommissie ten minste eenmaal in de vier jaar een grondige beoordeling van het functioneren van de externe accountant maken. Eind 2012 heeft een grondige beoordeling plaatsgevonden op basis waarvan de accountant voor het boekjaar 2013 is benoemd. In 2013 hebben geen omstandigheden plaatsgevonden die een ander beeld op de beoordeling en/of het functioneren van de externe accountant zouden rechtvaardigen. Bij de bespreking van het jaarplan en de periodieke overleggen tussen Van Lanschot en de externe accountant is tevens de effectiviteit van de werkzaamheden besproken.

In de jaarrekening 1967 is voor de eerste maal de accountantsverklaring van een van de rechtsvoorgangers van EY gepubliceerd.

FINANCIËEL VERSLAGGEVINGSRISICO

De Raad van Bestuur van Van Lanschot is verantwoordelijk voor de opzet en het functioneren van een toereikend systeem van interne beheersing van de financiële verslaggeving. Dit systeem van interne beheersing is erop gericht om een redelijke mate van zekerheid te verschaffen over de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving en dat de opstelling van de jaarrekening in overeenstemming is met de algemeen aanvaarde grondslagen voor de financiële verslaggeving. De Raad van Bestuur verklaart dat met een redelijke mate van zekerheid kan worden gesteld dat de interne risicobeheersing- en controlesystemen inzake de financiële verslaggeving op een adequaat niveau hebben gefunctioneerd en dat de financiële verslaggeving van Van Lanschot geen onjuistheden van materieel belang bevat.

De Raad van Bestuur baseert deze verklaring op een uitgevoerde analyse van de beheersing van de (financiële verslaggevings-) risico's.

Op basis van de uitkomsten van de testwerkzaamheden van het control framework, de per kwartaal gerapporteerde risico's, opvolging van deze risico's en de gemelde incidenten is door de directies van relevante bedrijfsonderdelen een verklaring (een "In Control Statement") verstrekt aan de Raad van Bestuur over de mate van interne beheersing.

Risk Management, Compliance en Group Audit hebben deze verklaringen van directies geëvalueerd. De kwartaalrapportages van Group Audit zijn besproken in de Audit- & Compliancecommissie. In deze kwartaalrapportages zijn de belangrijkste uitkomsten uit de onderzoeken van Group Audit opgenomen. De Audit- & Compliancecommissie adviseert de Raad van Commissarissen hieromtrent.

Group Audit is verantwoordelijk voor de uitvoering van IT- en operational audits, EY is verantwoordelijk voor de uitvoering van de financial audit. Group Audit heeft 72 rapporten uitgebracht. Alle rapporten van Group Audit zijn aan de Raad van Bestuur verstrekt. Group Audit, Compliance en Risk Management zorgen voor adequate opvolging en prioritering. In de tussenliggende periode zijn aanvullende controlemaatregelen gedefinieerd die het risico in voldoende mate moeten mitigeren. De Raad van Commissarissen heeft kennis genomen van de wijze waarop de Raad van Bestuur de organisatie intern beheerst en hoe zij de integriteit van de financiële informatie waarborgt. De onderwerpen die de Raad van Commissarissen bij de beoordeling van de jaarrekening in ogenschouw neemt, komen onder andere voort uit de managementletter en accountantsverslag van de externe accountant.

INFORMATIE OP GROND VAN BESLUIT ARTIKEL 10 - OVERNAMERICHTLIJN

In het Besluit artikel 10 overnamerichtlijn (Besluit van 5 april 2006 tot uitvoering van artikel 10 van Richtlijn 2004/25/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 21 april 2004 betreffende het openbaar overnamebod) zijn nadere voorschriften gesteld over de inhoud van het jaarverslag. Hieronder volgt een opsomming van de vereiste mededelingen en eventueel de plaats waar informatie hierover te vinden is in dit jaarverslag, voor zover daarvan niet eerder in dit hoofdstuk melding is gemaakt.

Het mechanisme voor de controle van een regeling, die rechten toekent aan werknemers om aandelen in het kapitaal van de vennootschap of een dochtervennootschap te nemen of te verkrijgen, wanneer de controle niet rechtstreeks door de werknemers wordt uitgeoefend.

Zie www.vanlanschot.nl/jaarverslagen, Remuneratierapport 2013 leden Raad van Bestuur.

Belangrijke overeenkomsten die tot stand komen, worden gewijzigd of ontbonden onder de voorwaarde van een wijziging van zeggenschap over Van Lanschot NV nadat een openbaar bod in de zin van art 5:70 Wft is uitgebracht.

In de aandeelhoudersovereenkomst die F. van Lanschot Bankiers NV heeft gesloten met De Goudse NV als onderdeel van de gedeeltelijke verkoop van Van Lanschot Assurantiën Holding BV is een 'change of control-bepaling' opgenomen. Op basis hiervan heeft De Goudse NV bij een wijziging van zeggenschap onder bepaalde omstandigheden het recht om de aandelen die F. van Lanschot Bankiers NV houdt in Van Lanschot Chabot Holding BV te verkrijgen (een calloptie) of de aandelen die De Goudse NV houdt in Van Lanschot Chabot Holding BV aan F. van Lanschot Bankiers NV over te dragen (een putoptie).

Elke overeenkomst van Van Lanschot NV met een bestuurder of werknemer die voorziet in een uitkering bij beëindiging van het dienstverband naar aanleiding van een openbaar bod in de zin van art.5:70 Wft.

Van Lanschot NV heeft geen overeenkomsten gesloten met bestuurders of werknemers die voorzien in een uitkering bij beëindiging van het dienstverband naar aanleiding van een openbaar bod in de zin van art. 5:70 Wft.

's-Hertogenbosch, 10 maart 2014

Raad van Bestuur

Karl Guha, *voorzitter*
Arjan Huisman
Constant Korthout
Ieko Sevinga

BESTUURDERSVERKLARING

Zoals vereist door artikel 5:25c, lid 2(c) van de Wet op het financieel toezicht, bevestigt elk van de ondergetekenden hierbij dat naar zijn beste weten:

- de Jaarrekening 2013 een getrouw beeld geeft van de activa, de passiva, de financiële positie en de winst of het verlies van Van Lanschot NV en de gezamenlijke in de consolidatie opgenomen entiteiten;
- en
- het Jaarverslag 2013 van Van Lanschot NV een getrouw beeld geeft omtrent de toestand op de balansdatum, de gang van zaken gedurende het boekjaar 2013 van Van Lanschot NV en de gezamenlijke in de consolidatie opgenomen entiteiten en dat de wezenlijke risico's waarmee Van Lanschot NV wordt geconfronteerd, zijn beschreven.

's-Hertogenbosch, 10 maart 2014

Raad van Bestuur

Karl Guha, *voorzitter*
Arjan Huisman
Constant Korthout
Ieko Sevinga

PERSONALIA RAAD VAN BESTUUR

KARL GUHA (1964)
VOORZITTER

Nationaliteit
Nederlandse

Benoemd
2 januari 2013

Aandachtsgebieden
Private Banking, Asset Management, Merchant Banking, Secretariaat Raad van Bestuur, Marketing, Communicatie, Compliance & Toezicht, Human Resource Management, Group Audit

Belangrijkste huidige nevenfuncties
Geen

ARJAN HUISMAN (1971)

Nationaliteit
Nederlandse

Benoemd
6 mei 2010

Aandachtsgebieden
Service Centers (effecten, kredieten, sparen & betalen, cliëntzaken, online), Informatie Technologie Management en Facility Management

Belangrijkste huidige nevenfunctie
Lid van de Raad van Commissarissen Van Lanschot Chabot Holding BV

CONSTANT KORTHOUT (1962)

Nationaliteit

Nederlandse

Benoemd

27 oktober 2010

Aandachtsgebieden

Financial Control, Treasury, Risk Management en Financial Risk Management

Belangrijkste huidige nevenfunctie

Vicevoorzitter van de Raad van Toezicht Sint Franciscus-Vlietland Groep

IEKO SEVINGA (1966)

Nationaliteit

Nederlandse

(Her)benoemd

22 januari 2007 en 1 januari 2011

Aandachtsgebieden

Corporate Banking en Strategie

Belangrijkste huidige nevenfuncties

Lid van de Raad van Commissarissen Van Lanschot Chabot Holding BV, non-executive bestuurder Persgroep NV en voorzitter Stichting het Nederlands Olympiade Paard

PERSONALIA RAAD VAN COMMISSARISSEN

Tom de Swaan (1946) *voorzitter*

Nationaliteit
Nederlandse

Benoemd
10 mei 2007; tweede zittingsperiode eindigt in 2015

Vorige functies
Oud-lid van de Raad van Bestuur van ABN AMRO Bank NV, ABN AMRO Holding NV en oud-lid van de directie van De Nederlandsche Bank NV

Overige commissariaten en boardfuncties
Zurich Insurance Group (chairman), Koninklijke DSM, GlaxoSmithKline Plc

Belangrijkste overige functies
Lid van de International Advisory Board van de National Bank of Kuwait, lid van de advisory board van de China Banking Regulatory Committee in Beijing, Voorzitter bestuur Van Leer Jerusalem Institute, voorzitter Adviesraad Rotterdam School of Management Erasmus Universiteit, voorzitter Raad van Toezicht Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis/Nederlands Kanker Instituut

Jos Streppel (1949) *vicevoorzitter*

Nationaliteit
Nederlandse

Benoemd
11 mei 2005; derde zittingsperiode eindigt in 2017

Vorige functie
Oud-lid Raad van Bestuur Aegon NV

Overige commissariaten en boardfuncties
KPN NV (voorzitter) en RSA Insurance Group Plc

Belangrijkste overige functies
Voorzitter bestuur Duisenberg School of Finance, lid Raad van Toezicht Stichting Arq., lid bestuur Amsterdam Center for Corporate Finance, voorzitter Stichting Communicatiekanaal Aandeelhouders, voorzitter Raad van Advies Koninklijk Actuarieel Genootschap

Willy Duron (1945)

Nationaliteit
Belgische

Benoemd
10 mei 2007; tweede zittingsperiode eindigt in 2015

Functie
Erevoorzitter KBC Group NV

Overige commissariaten en boardfuncties
Agfa-Gevaert NV, Ravago Plastics nv, Van Breda Risk & Benefits NV, TiGenix NV, Windvision BV

Belangrijkste overige functies
Universitair Centrum Kortenberg, Universitaire Ziekenhuizen Leuven

Jeanine Helthuis (1962)

Nationaliteit
Nederlandse

Benoemd
2 juli 2013; eerste zittingsperiode eindigt in 2017

Vorige functies
Oud-directievoorzitter Monuta Holding en oud-lid van de Raad van Bestuur van Fortis Bank Nederland

Overig commissariaat
Prorail B.V.

Belangrijkste overige functie
Lid Raad van Advies Nintes

Heleen Kersten (1965)

Nationaliteit
Nederlandse

Benoemd
11 mei 2011; eerste zittingsperiode eindigt in 2015

Functie
Partner Stibbe

Overig commissariaat
Egeria Investments BV

Belangrijkste overige functie
Lid bestuur Stichting Donateurs Koninklijke
Concertgebouworkest

Abel Slippens (1951)

Nationaliteit
Nederlandse

Benoemd
10 mei 2007; tweede zittingsperiode eindigt in 2015

Vorige functie
Oud-directievoorzitter Sligro Food Group NV

Overige commissariaten
Beter Bed Holding N.V., Blokker Holding B.V., Simac Techniek N.V.
(voorzitter)

Belangrijkste overige functies
Voorzitter Raad van Advies Hobij Groep B.V., lid Raad van Advies
Menken Combinatie B.V., lid Raad van Advies Nabuurs B.V.,
Voorzitter Bestuur Stichting Administratiekantoor Beccus

Godfried van Lanschot (1964)

Nationaliteit
Nederlandse

Benoemd
10 mei 2006; tweede zittingsperiode eindigt in 2014

Vorige functies
ABN AMRO Bank in diverse functies

Overige boardfunctie
Fetch, Inc.

HET AANDEEL VAN LANSCHOT

GEPLAATST AANDELENKAPITAAL

Het geplaatste aandelenkapitaal van Van Lanschot NV bestond per 31 december 2013 uit 41.016.668 gewone aandelen met elk een nominale waarde van € 1.

Begin 2013 stonden 38.705.997 gewone aandelen A en 2.310.671 gewone aandelen B uit, respectievelijk 94% en 6% van het geplaatste aandelenkapitaal. De gewone aandelen B waren in handen van twee grootaandeelhouders: Stichting Pensioenfonds ABP en LDDM Holding BV. In 2013 hebben zij de laatste tranche van de door hen gehouden gewone aandelen B omgezet in gewone aandelen A. Hierdoor is de samenstelling van het geplaatste kapitaal gewijzigd: per 31 december 2013 bestaat dit uitsluitend uit gewone aandelen A. In het hoofdstuk Corporate Governance onder Kapitaalstructuur en aandelen op pagina 56 vindt u meer informatie over deze omzettingen, de voorwaarden daarvoor en de kapitaalstructuur van Van Lanschot.

Een overzicht van de deelnemingen in Van Lanschot zoals vermeld in de registers van de Autoriteit Financiële Markten is opgenomen in het hoofdstuk Corporate Governance op pagina 57. Per 31 december 2013 hield Van Lanschot 90.419 eigen aandelen.

HET AANDEEL VAN LANSCHOT

Alle geplaatste gewone aandelen A worden gehouden door Stichting Administratiekantoor van gewone aandelen A Van Lanschot (de Stichting). De gewone aandelen A van Van Lanschot zijn gecertificeerd. Dat wil zeggen dat de Stichting daartegenover certificaten heeft uitgegeven. Deze certificaten van aandelen zijn genoteerd op de officiële markt van NYSE Euronext Amsterdam. Meer informatie over de certificering vindt u in het hoofdstuk Corporate Governance onder Certificaten van aandelen op pagina 57.

De certificaten van gewone aandelen A Van Lanschot worden sinds 29 juni 1999 verhandeld op NYSE Euronext Amsterdam (ISIN Code: NL0000302636; ticker: LANS.NA). Ultimo 2013 bedroeg de marktkapitalisatie van Van Lanschot € 734 miljoen. Het aandeel Van Lanschot werd in 2013 gevolgd door drie sell-side-analisten (ABN AMRO, ING en Rabo Securities).

CREDITRATINGS

Creditratings zijn indicatoren voor de waarschijnlijkheid van tijdige en volledige terugbetaling van rente en hoofdsom van vastrentende waarden. Fitch Ratings (Fitch) heeft in oktober 2013 zijn creditrating voor Van Lanschot opnieuw bevestigd op Single A minus, met 'negative' outlook. In een toelichting schrijft het ratingbureau dat de creditrating van Van Lanschot gebaseerd is op de nichepositie die de bank heeft in Nederland, haar evenwichtige fundingprofiel en de goede liquiditeitspositie en kapitaalbasis. Tegelijkertijd verwacht Fitch dat de strategische heroriëntatie van de bank met focus op wealth management onder andere zal leiden tot een verbetering van de winstgevendheid, lagere kredietverliezen en hogere kapitaalratio's. De onveranderde 'negative' outlook op de creditrating is vooral te wijten aan de economische omstandigheden in Nederland.

In november 2013 herbevestigde Standard & Poor's (S&P) de creditrating van Van Lanschot op BBB+, met negative outlook. Volgens S&P heeft Van Lanschot een sterke kapitaalpositie, gezonde liquiditeits- en fundingpositie en prudent management. De negative outlook op de creditrating reflecteert de verwachting van S&P dat de winstgevendheid de komende twee jaar onder druk zal blijven.

Aandeelhoudersstructuur	31/12/2013		31/12/2012	
	Gewone aandelen A	Belang (%)	Gewone aandelen A	Belang (%)
Stichting Administratiekantoor van gewone aandelen A Van Lanschot	41.016.668	100,00	38.705.997	94,37
Stichting Pensioenfonds ABP	–	–	980.291	2,39
LDDM Holding BV	–	–	1.330.380	3,24
Totaal	41.016.668	100,00	41.016.668	100,00

Creditratings

	Long-term	Short-term
Fitch Ratings	A-, negative outlook	F2
Standard & Poor's	BBB+, negative outlook	A-2

DIVIDEND EN DIVIDENDBELEID

Van Lanschot streeft ernaar om tussen de 40% en 50% van de nettowinst, gecorrigeerd voor de rente op perpetuele leningen, uit te keren als dividend aan de houders van gewone aandelen. Op de korte termijn ligt de prioriteit bij het behalen van de kapitaaldoelstelling: Core Tier I-ratio >15%.

De behaalde resultaten en de solide kapitaalpositie aan het einde van het jaar geven ons aanleiding om, voor het eerst sinds 2011, weer een dividendvoorstel aan onze aandeelhouders voor te leggen. De nettowinst beschikbaar voor aandeelhouders komt uit op € 29,2 miljoen. Aan de aandeelhoudersvergadering op 15 mei 2014 wordt voorgesteld een dividend over 2013 uit te keren van € 0,20 per gewoon aandeel A. Dit komt overeen met een pay-out ratio van 28%. Het dividend zal in contanten betaalbaar worden gesteld op woensdag 28 mei 2014.

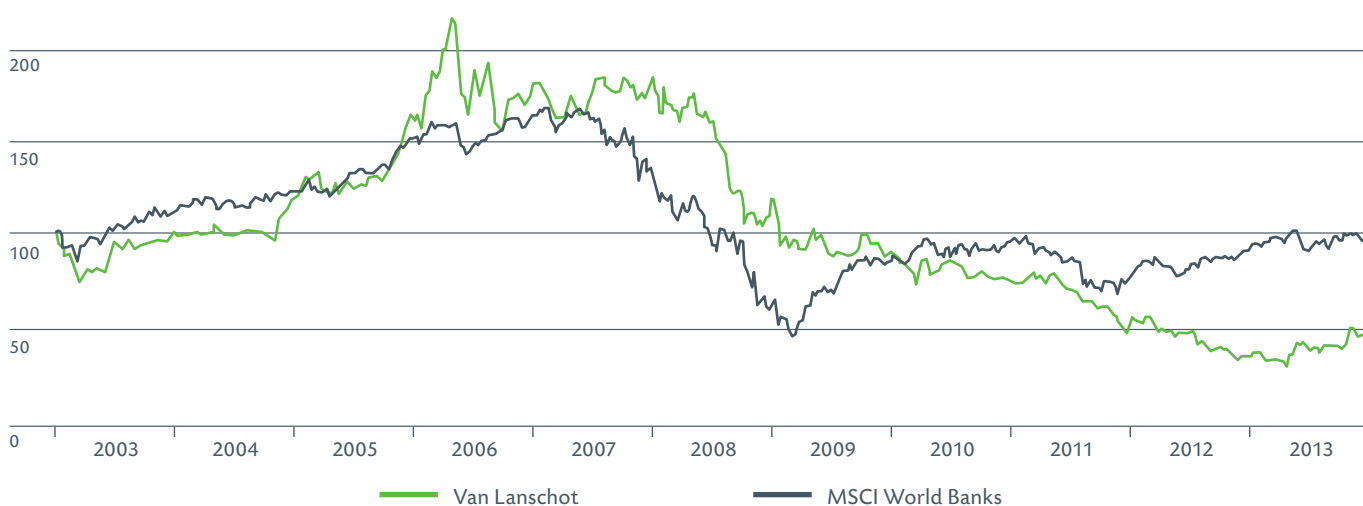
Kerngegevens over gewone aandelen

	2013	2012	2011	2010	2009
Aandelenkoers (€)					
Hoog	20,77	22,70	32,49	36,37	48,00
Laag	11,63	12,99	18,95	29,47	35,00
Slot	17,90	14,10	21,74	30,05	36,84
Gemiddelde dagomzet certificaten Van Lanschot NV	6.025	2.584	2.944	4.432	3.548
Marktkapitalisatie (ultimo, € miljoen)	734	578	892	1.233	1.424
Intrinsieke waarde per aandeel (€)	31,29	33,09	36,93	35,32	35,50
Koers-winstratio	25,2	n.v.t.	25,9	20,4	n.v.t.

Gegevens over het dividend per gewoon aandeel

	2013	2012	2011	2010	2009
Winst per gewoon aandeel (€)	0,71	-3,67	0,84	1,47	-0,75
Dividend per gewoon aandeel (€)	0,20	-	0,40	0,70	-
Dividendrendement (%)	1,1	-	1,8	2,3	-
Pay-outratio (%)	28,2	-	47,3	50,5	-
Totaalrendement voor houders van gewone aandelen (%)	27	-33	-25	-17	-23

Koersontwikkelingen aandeel Van Lanschot t.o.v. MSCI World Banks-index

INVESTOR-RELATIONSBELEID

Het investor-relationsbeleid van Van Lanschot is erop gericht de financiële stakeholders zo goed en tijdig mogelijk te informeren over de ontwikkelingen binnen de onderneming die van invloed kunnen zijn op beleggingsbeslissingen. Wij voeren een actieve dialoog met onze financiële stakeholders, inclusief de credit-ratingbureaus, door onder andere persberichten en het jaarverslag te publiceren en bijeenkomsten en een-op-een-gesprekken met (potentiële) beleggers te organiseren. Van Lanschot hanteert een gesloten periode van één kalendermaand voorafgaand aan de publicatie van de jaarcijfers en halfjaarcijfers. Tijdens deze periodes houden wij geen bijeenkomsten met beleggers of analisten.

Alle documenten en relevante informatie zijn te vinden op www.vanlanschot.nl/overvanlanschot. Degenen die persberichten van Van Lanschot rechtstreeks per e-mail willen ontvangen, kunnen zich inschrijven via de Nieuwsservice op www.vanlanschot.nl/persberichten.

Meer informatie

Rechtstreekse vragen van beleggers en hun adviseurs zijn welkom via telefoonnummer +31 (0)20 354 45 90 en via e-mail investorrelations@vanlanschot.com.

Belangrijke data

Aandeelhoudersvergadering 2014	15 mei 2014
Publicatie trading update eerste kwartaal 2014	15 mei 2014
Ex-dividendnotering	19 mei 2014
Record date	21 mei 2014
Betalbaarstelling dividend 2013	28 mei 2014
Publicatie halfjaarcijfers 2014	26 augustus 2014
Publicatie trading update derde kwartaal 2014	7 november 2014

GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2013

€ duizend

		31/12/2013	31/12/2012*	01/01/2012*
Activa				
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	(1)	1.999.963	1.647.231	1.154.324
Financiële activa handelsactiviteiten	(2)	47.083	52.427	80.044
Vorderingen op bankiers	(3)	429.215	430.850	544.947
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	(4)	725.938	631.411	515.331
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	(5)	1.197.731	913.079	844.977
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	(6)	12.490.723	13.464.234	14.270.431
Derivaten (vorderingen)	(7)	208.134	213.623	252.648
Beleggingen in deelnemingen equitymethode	(8)	50.385	46.443	43.986
Materiële vaste activa	(9)	84.638	100.366	135.200
Goodwill en overige immateriële vaste activa	(10)	172.431	173.875	318.672
Acute belastingvorderingen	(11)	13.616	2.552	4.319
Latente belastingvorderingen	(12)	59.797	69.698	41.113
Overige activa	(13)	190.711	195.076	195.834
Totaal activa		17.670.365	17.940.865	18.401.826
Passiva				
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten	(14)	798	382	29.614
Verplichtingen aan bankiers	(15)	1.175.422	1.522.640	398.052
Verplichtingen private en publieke sector	(16)	10.161.397	11.368.814	13.100.131
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	(17)	357.633	214.355	20.165
Derivaten (verplichtingen)	(7)	299.662	364.568	379.541
Uitgegeven schuldbewijzen	(18)	3.849.119	2.543.905	2.321.837
Voorzieningen	(19)	35.910	77.938	23.501
Acute belastingverplichtingen	(20)	22.904	7.397	9.271
Latente belastingverplichtingen	(21)	8.358	22.533	28.132
Overige passiva	(22)	291.978	370.643	418.863
Achtergestelde schulden	(23)	128.218	132.482	152.764
Totaal verplichtingen		16.331.399	16.625.657	16.881.871
Aandelenkapitaal		41.017	41.017	41.017
Ingekochte eigen aandelen		- 2.135	- 3.638	- 5.837
Agioreserve		479.914	479.914	479.914
Overige reserves		735.461	895.138	911.739
Onverdeelde winst toekomstend aan aandeelhouders Van Lanschot NV		29.230	- 150.083	34.499
Eigen vermogen toekomstend aan aandeelhouders Van Lanschot NV		1.283.487	1.262.348	1.461.332
Eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen		36.063	36.063	36.063
Onverdeelde winst toekomstend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen		1.125	1.132	7.587
Eigen vermogen toekomstend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen		37.188	37.195	43.650
Overige belangen van derden		15.140	13.995	13.932
Onverdeelde winst toekomstend aan overige belangen van derden		3.151	1.670	1.041
Eigen vermogen toekomstend aan overige belangen van derden		18.291	15.665	14.973
Totaal eigen vermogen	(24)	1.338.966	1.315.208	1.519.955
Totaal passiva		17.670.365	17.940.865	18.401.826
Voorwaardelijke schulden	(25)	177.912	217.874	337.518
Onherroepelijke faciliteiten	(26)	447.342	1.033.277	587.527
		625.254	1.251.151	925.045

* Bepaalde vermelde bedragen corresponderen niet met de jaarrekening 2012 en laten aanpassingen zien, zie voor toelichting paragraaf Veranderingen in de presentatie en stelselwijzigingen.

De bij de balansposten vermelde nummers verwijzen naar de Toelichting.

GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING OVER 2013

€ duizend

		2013	2012*
Inkomsten uit operationele activiteiten			
	Interestbaten	780.728	917.465
	Interestlasten	568.517	685.286
Interest	(27)	212.211	232.179
	Opbrengsten uit deelnemingen volgens equitymethode	10.602	6.901
	Overige opbrengsten uit effecten en deelnemingen	6.524	14.187
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	(28)	17.126	21.088
	Provisiebaten	240.294	224.170
	Provisielasten	7.017	7.384
Provisies	(29)	233.277	216.786
Resultaat uit financiële transacties	(30)	66.273	54.256
Overige inkomsten	(31)	22.306	17.455
Totaal inkomsten uit operationele activiteiten		551.193	541.764
Lasten			
	Personeelskosten	239.662	236.845
	Andere beheerskosten	153.081	181.636
Personeels- en andere beheerskosten		392.743	418.481
	Afschrijvingen	15.890	30.719
Bedrijfslasten		408.633	449.200
	Toevoegingen aan de kredietvoorziening	102.385	113.365
	Overige bijzondere waardeverminderingen	2.732	144.656
Bijzondere waardeverminderingen	(35)	105.117	258.021
Totaal lasten		513.750	707.221
Bedrijfsresultaat voor belastingen		37.443	- 165.457
	Belastingen	3.937	- 18.176
Nettoresultaat		33.506	-147.281
	Waarvan toekomend aan aandeelhouders van Van Lanschot NV	29.230	- 150.083
	Waarvan toekomend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen	1.125	1.132
	Waarvan toekomend aan overige belangen van derden	3.151	1.670
	Nettoresultaat per gewoon aandeel (€)	0,71	- 3,67
	Verwaterd nettoresultaat per gewoon aandeel (€)	0,71	- 3,67
	Voorgesteld dividend per gewoon aandeel (€)	0,20	-

* Bepaalde vermelde bedragen corresponderen niet met de jaarrekening 2012 en laten aanpassingen zien, zie voor toelichting paragraaf Veranderingen in de presentatie en stelselwijzigingen.

GECONSOLIDEERD OVERZICHT GEREALISEERDE EN ONGEREALISEERDE RESULTATEN OVER 2013

€ duizend

	2013	2012*
Nettoresultaat (volgens winst-en-verliesrekening)	33.506	– 147.281
Ongerealiseerde resultaten**		
Ongerealiseerde resultaten die in toekomstige periodes vrijvallen in de winst-en-verliesrekening		
Ongerealiseerde resultaten via de herwaarderingsreserve		
Herwaardering beleggingen in eigenvermogensinstrumenten	2.823	8.360
Herwaardering beleggingen in vreemdvermogensinstrumenten	– 5.696	46.997
Gerealiseerd beleggingsresultaat eigenvermogensinstrumenten	– 1.049	– 8.785
Gerealiseerd beleggingsresultaat vreemdvermogensinstrumenten	– 26.476	– 11.249
Bijzondere waardeverminderingen eigenvermogensinstrumenten naar winst-en-verliesrekening	–	124
Belasting hierover	8.564	– 9.302
Totaal ongerealiseerde resultaten via de herwaarderingsreserve (24)	– 21.834	26.145
Ongerealiseerde resultaten uit waardeveranderingen derivaten (kasstroomhedges)		
Waardevermeerderingen derivaten direct toegevoegd aan het eigen vermogen	758	12.149
Waardeverminderingen derivaten direct onttrokken aan het eigen vermogen	– 5.494	– 14.470
Realisatie ten gunste van de winst-en-verliesrekening	–	1.977
Belasting hierover	1.184	86
Totaal ongerealiseerde resultaten uit waardeveranderingen derivaten (kasstroomhedges) (24)	– 3.552	– 258
Ongerealiseerde resultaten uit omrekeningsverschillen vreemde valuta		
Belasting hierover	– 535	368
	–	–
Totaal ongerealiseerde resultaten uit omrekeningsverschillen vreemde valuta (24)	– 535	368
Totaal ongerealiseerde resultaten die in toekomstige periodes vrijvallen in de winst-en-verliesrekening na belastingen	– 25.921	26.255
Ongerealiseerde resultaten die niet in toekomstige periodes vrijvallen in de winst-en-verliesrekening		
Ongerealiseerde resultaten uit hoofde van toegezegde pensioenregelingen		
Ongerealiseerde resultaten uit hoofde van toegezegde pensioenregelingen	22.680	– 70.355
Belasting hierover	– 5.736	17.708
Totaal ongerealiseerde resultaten uit hoofde van toegezegde pensioenregelingen (24)	16.944	– 52.647

* Bepaalde vermelde bedragen corresponderen niet met de jaarrekening 2012 en laten aanpassingen zien, zie voor toelichting paragraaf Veranderingen in de presentatie en stelselwijzigingen.

** Voor de overige toelichting over de aard en samenstelling van het eigen vermogen, zie toelichting 24.

GECONSOLIDEERD OVERZICHT GEREALISEERDE EN ONGEREALISEERDE RESULTATEN OVER 2013
 (VERVOLG)

€ duizend

	2013	2012*
Ongerealiseerde resultaten uit hoofde van reclassificaties naar deelnemingen equitymethode		
Reclassificaties naar deelnemingen equitymethode	–	– 6.776
Belasting hierover	–	–
Totaal ongerealiseerde resultaten uit hoofde van reclassificaties naar deelnemingen equitymethode	(24) –	– 6.776
Totaal ongerealiseerde resultaten die niet in toekomstige periodes vrijvallen in de winst-en-verliesrekening na belastingen	16.944	– 59.423
Totaal ongerealiseerde resultaten	– 8.977	– 33.168
Totaal gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten	24.529	– 180.449
Waarvan toekomend aan aandeelhouders van Van Lanschot NV	20.253	– 183.251
Waarvan toekomend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen	1.125	1.132
Waarvan toekomend overige belangen van derden	3.151	1.670

* Bepaalde vermelde bedragen corresponderen niet met de jaarrekening 2012 en laten aanpassingen zien, zie voor toelichting paragraaf Veranderingen in de presentatie en stelselwijzigingen.

** Voor de overige toelichting over de aard en samenstelling van het eigen vermogen, zie toelichting 24.

GECONSOLIDEERD VERLOOPOVERZICHT EIGEN VERMOGEN PER 31 DECEMBER 2013

€ duizend

Eigen vermogen toe te rekenen aan de houders van eigenvermogensinstrumenten van Van Lanschot 2013									
	Aandelen- kapitaal	Ingekochte eigen aandelen	Agio- reserve*	Overige reserves*	Onver- deelde winst	Totaal eigen vermogen toekomend aan aandeel- houders	Eigen vermogen toekomend aan eigen- vermogens- instrumen- ten uitge- geven door dochter- maatschap- pijen	Eigen vermogen toekomend aan overige belangen van derden	Totaal eigen vermogen
Stand per 1 januari	41.017	- 3.638	479.914	895.138	- 150.083	1.262.348	37.195	15.665	1.315.208
Nettoresultaat (volgens winst-en-verliesrekening)	-	-	-	-	29.230	29.230	1.125	3.151	33.506
Totaal ongerealiseerde resultaten	-	-	-	- 8.977	-	- 8.977	-	-	- 8.977
Totaal gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten	-	-	-	- 8.977	29.230	20.253	1.125	3.151	24.529
Uitoefening opties	-	1.503	-	- 465	-	1.038	-	-	1.038
Naar overige reserves	-	-	-	- 158.167	158.167	-	-	-	-
Inkoop eigenvermogens- instrumenten	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dividenden	-	-	-	-	-	-	- 1.132	- 1.670	- 2.802
Overige mutaties	-	-	-	7.932	- 8.084	- 152	-	-	- 152
Verwerving/mutatie van minderheidsbelangen	-	-	-	-	-	-	-	1.145	1.145
Stand per 31 december	41.017	- 2.135	479.914	735.461	29.230	1.283.487	37.188	18.291	1.338.966

* Voor de overige toelichting over de aard en samenstelling van het eigen vermogen, zie toelichting 24.

Eigen vermogen toe te rekenen aan de houders van eigenvermogensinstrumenten van Van Lanschot 2012*

	Aandelen- kapitaal	Ingekochte eigen aandelen	Agio- reserve**	Overige reserves**	Onver- deelde winst	Totaal eigen vermogen toekomend aan aandeel- houders	Eigen vermogen toekomend aan eigen- vermogens- instrumen- ten uitge- geven door dochter- maatschap- pijen	Eigen vermogen toekomend aan overige belangen van derden	Totaal eigen vermogen
Stand per 1 januari	41.017	- 5.837	479.914	957.652	34.499	1.507.245	43.650	14.973	1.565.868
Verandering in waarderingsgrondslagen**	-	-	-	- 45.913	-	- 45.913	-	-	- 45.913
Stand per 1 januari (herzien)	41.017	- 5.837	479.914	911.739	34.499	1.461.332	43.650	14.973	1.519.955
Nettoresultaat (volgens winst-en-verliesrekening)	-	-	-	-	- 150.083	- 150.083	1.132	1.670	- 147.281
Totaal ongerealiseerde resultaten	-	-	-	- 33.168	-	- 33.168	-	-	- 33.168
Totaal gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten	-	-	-	- 33.168	- 150.083	- 183.251	1.132	1.670	- 180.449
Uitoefening opties	-	2.985	-	- 1.406	-	1.579	-	-	1.579
Naar overige reserves	-	-	-	18.133	- 18.133	-	-	-	-
Inkoop eigenvermogens- instrumenten	-	- 786	-	-	-	- 786	-	-	- 786
Dividenden	-	-	-	-	- 16.366	- 16.366	- 7.587	- 1.105	- 25.058
Overige mutaties	-	-	-	- 160	-	- 160	-	-	- 160
Verwerving/mutatie van minderheidsbelangen	-	-	-	-	-	-	-	127	127
Stand per 31 december	41.017	- 3.638	479.914	895.138	- 150.083	1.262.348	37.195	15.665	1.315.208

* Zie voor toelichting paragraaf Veranderingen in de presentatie en stelselwijzigingen.

** Voor de overige toelichting over de aard en samenstelling van het eigen vermogen, zie toelichting 24.

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT OVER 2013

€ duizend

	2013	2012*
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Bedrijfsresultaat voor belastingen	37.443	- 165.457
Aanpassingen voor		
- Afschrijvingen (34)	24.133	32.972
- Kosten aandelenplannen	1.340	1.007
- Waarderingsresultaten deelnemingen equitymethode	- 10.095	- 6.758
- Waarderingsresultaten financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	13.232	- 30.321
- Waarderingsresultaten financiële verplichtingen aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	- 6.900	16.911
- Waarderingsresultaten derivaten (vorderingen en verplichtingen)	5.235	-
- Bijzondere waardeverminderingen (35)	105.117	258.021
Kasstroom verkregen uit operationele activiteiten	169.505	106.375
Nettostijging (-daling) in operationele activa en passiva		
- Financiële activa/verplichtingen handelsactiviteiten	5.106	- 1.615
- Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	- 105.862	- 87.464
- Vorderingen op/verplichtingen aan bankiers	- 382.903	1.205.701
- Kredieten en vorderingen/verplichtingen private en publieke sector	- 336.978	- 1.039.013
- Derivaten (vorderingen en verplichtingen)	- 69.542	24.396
- Voorzieningen	- 19.348	- 15.918
- Overige activa en passiva	- 76.815	- 73.380
- Acute belastingvorderingen/belastingverplichtingen	-	- 2.909
- Ontvangen vennootschapsbelasting	506	20.978
- Ontvangen dividenden	3.033	4.497
Totale mutatie activa en passiva	- 982.803	35.273
Nettokasstroom aangewend voor operationele activiteiten	- 813.298	141.648
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings en aankopen		
- Beleggingen in vreemdvermogensinstrumenten	- 1.120.065	- 444.871
- Beleggingen in eigenvermogensinstrumenten	- 1.741	- 5.289
- Beleggingen in deelnemingen equitymethode	- 1.082	- 2.803
- Materiële vaste activa	- 14.353	- 5.912
- Goodwill en overige immateriële activa	- 16.134	- 4.210
Desinvesteringen, aflossingen en verkopen		
- Beleggingen in vreemdvermogensinstrumenten	802.696	385.116
- Beleggingen in eigenvermogensinstrumenten	1.170	17.775
- Beleggingen in deelnemingen equitymethode	2.904	-
- Materiële vaste activa	23.780	17.759
- Goodwill en overige immateriële activa	35	171
Ontvangen dividenden	1.855	5.178
Nettokasstroom aangewend voor investeringsactiviteiten	- 320.935	- 37.086

* Bepaalde vermelde bedragen corresponderen niet met de jaarrekening 2012 en laten aanpassingen zien, zie voor toelichting paragraaf Veranderingen in de presentatie en stelselwijzigingen.

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT OVER 2013 (VERVOLG)

€ duizend

	2013	2012*
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Uitgifte opties	20	2.013
Inkoop eigenvermogensinstrumenten	–	– 786
Overige belangen van derden	1.145	127
Aflossingen achtergestelde schulden	– 4.110	– 20.282
Ontvangsten uit schuldbewijzen	1.930.558	861.484
Aflossingen schuldbewijzen	– 625.345	– 639.416
Ontvangsten uit financiële verplichtingen aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	175.348	179.188
Aflossingen financiële verplichtingen aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	– 25.169	– 1.909
Betaald dividend	– 2.802	– 25.058
Nettokasstroom aangewend voor financieringsactiviteiten	1.449.645	355.361
Nettotoename in liquide middelen en tegoeden bij centrale banken ⁽¹⁾	315.412	459.923
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken per 1 januari	1.670.625	1.210.702
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken per 31 december	1.986.037	1.670.625
Aanvullende toelichting		
Kasstroom uit hoofde van interestontvangsten	792.275	948.585
Kasstroom uit hoofde van interestbetalingen	633.152	796.208

* Bepaalde vermelde bedragen corresponderen niet met de jaarekening 2012 en laten aanpassingen zien, zie voor toelichting paragraaf Veranderingen in de presentatie en stelselwijzigingen.

SAMENVATTING VAN DE BELANGRIJKSTE GRONDSLAGEN VOOR DE FINANCIËLE VERSLAGGEVING

Algemeen

Van Lanschot is een gespecialiseerde en onafhankelijke wealth manager, die zich richt op behoud en opbouw van vermogen voor haar klanten. Van Lanschot NV is de houdstermaatschappij van F. van Lanschot Bankiers NV. Het adres van Van Lanschot NV is Hooge Steenweg 27-31, 5211 JN 's-Hertogenbosch. Van Lanschot is een naar Nederlands recht opgerichte Naamloze Vennootschap, waarvan de certificaten van gewone aandelen A worden verhandeld aan de officiële markt van Euronext Amsterdam. De geconsolideerde jaarrekening van Van Lanschot NV per 31 december 2013 is door de Raad van Bestuur opgemaakt op 10 maart 2014 en wordt 15 mei 2014 ter vaststelling aan de aandeelhouders voorgelegd tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De aandeelhouders hebben de formele macht om de jaarrekening na publicatie te wijzigen.

Grondslagen bij de opstelling van de jaarrekening

De geconsolideerde jaarrekening van Van Lanschot en haar dochter-ondernemingen is opgesteld in overeenstemming met International Financial Reporting Standards (IFRS), zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU). In de geconsolideerde jaarrekening opgenomen activa en passiva worden gewaardeerd tegen de hierna vermelde waarderinggrondslagen.

Continuïteit

De Raad van Bestuur heeft onderzocht in hoeverre de bank de mogelijkheden heeft haar bedrijfsactiviteiten voort te zetten en heeft hierbij geconcludeerd dat de bank de mogelijkheden heeft haar activiteiten te blijven ontplooiën in de voorzienbare toekomst. Daarnaast zijn bij de Raad van Bestuur geen materiële onzekerheden bekend die zouden kunnen leiden tot significante twijfel over de mogelijkheden van de bank om op continuïteitsbasis te blijven functioneren. Op basis hiervan is de jaarrekening opgesteld.

Functionele valuta en rapporteringsvaluta

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in euro's, de functionele valuta en rapporteringsvaluta van Van Lanschot. Alle bedragen luiden in duizenden euro's tenzij anders aangegeven.

Veranderingen in de presentatie en stelselwijzigingen

De amortisatielasten van afgebroken hedgerelaties worden verantwoord onder Interestbaten, daar waar deze voorheen onder het Resultaat uit financiële transacties werden opgenomen. De vergelijkende cijfers zijn hiervoor aangepast, een bedrag van € 3,3 miljoen is geherrubriceerd.

Van Lanschot past voor de eerste keer de gewijzigde standaard IAS 19 Personeelsbeloningen met terugwerkende kracht toe. De vergelijkende cijfers zijn in lijn hiermee aangepast. Diverse overige standaardwijzigingen, genoemd onder Wijzigingen in gepubliceerde IFRS-standaarden en -interpretaties, zijn voor de eerste keer toegepast in 2013. Deze wijzigingen hebben echter geen impact op de geconsolideerde financiële overzichten van de bank.

De aard en de impact van de nieuwe standaarden en wijzigingen worden hier verder toegelicht:

IAS 1 Presentatie van de jaarrekening - presentatie van posten van ongerealiseerde resultaten

De wijzigingen in IAS 1 betreffen presentatievoorschriften om in het overzicht van gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten te groeperen welke posten in toekomstige periodes in aanmerking komen voor opname in de winst-en-verliesrekening en welke posten niet.

IAS 1 Verduidelijking in vergelijkende informatievereisten

De wijzigingen in IAS 1 verduidelijken het onderscheid tussen vrijwillige opname van vergelijkende informatie en de minimaal vereiste vergelijkende informatie. Vergelijkende informatie is vereist in de toelichtingen wanneer er vrijwillig vergelijkende informatie is verstrekt naast de minimaal vereiste informatie. Van Lanschot presenteert een balans per 1 januari 2012 voor de retrospectieve verwerking van de veranderingen in presentatie en stelselwijzigingen. Als gevolg van de wijzigingen in IAS 1 hoeft geen vergelijkende informatie voor deze balansdatum in de toelichting te worden opgenomen.

IAS 19 Personeelsbeloningen

Van Lanschot paste in 2013 met inachtneming van de overgangsbepalingen de gewijzigde IAS 19-standaard toe. De gepresenteerde openingsbalans van 1 januari 2012 en de vergelijkende cijfers zijn dienovereenkomstig aangepast. De wijzigingen betreffen de vereisten inzake de verantwoording van vergoedingen na uitdiensttreding. Het gaat om omvangrijke wijzigingen, die als volgt kunnen worden samengevat:

- De corridor komt te vervallen en niet-verwerkte actuariële resultaten worden direct verwerkt in het eigen vermogen.
- Toekomstige actuariële resultaten worden ook verwerkt in het eigen vermogen.
- De (netto)rente wordt niet meer als onderdeel van de pensioenkosten verantwoord onder Personeelskosten, maar wordt in de resultatenrekening gerubriceerd onder Interest.
- Er zijn aanvullende toelichtingen op het defined-benefitplan, deze zijn opgenomen in toelichting Voorzieningen.

Voor de vergelijkende cijfers 2012 in de jaarrekening 2013 heeft de nieuwe richtlijn de volgende consequenties:

Impact op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening en ongerealiseerde resultaten	2013	2012
Geconsolideerde winst-en-verliesrekening		
Inkomsten uit operationele activiteiten		
Interestbaten	908	783
Interestlasten	-	-
Interest	908	783
Totaal inkomsten uit operationele activiteiten	908	783
Lasten		
Personeelskosten	- 10.796	- 9.996
Andere beheerskosten	-	-
Personeels- en andere beheerskosten	- 10.796	- 9.996
Bedrijfslasten	- 10.796	- 9.996
Totaal lasten	- 10.796	- 9.996
Bedrijfsresultaat voor belastingen	11.704	10.779
Belastingen	2.926	2.695
Nettoresultaat	8.778	8.084
Waarvan toekomend aan aandeelhouders van Van Lanschot NV	8.778	8.084
Waarvan toekomend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen	-	-
Waarvan toekomend aan overige belangen van derden	-	-
Geconsolideerd overzicht gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten		
Ongerealiseerde resultaten uit hoofde van toegezegde pensioenregelingen	22.680	- 70.355
Belasting hierover	- 5.736	17.708
Totaal ongerealiseerde resultaten uit hoofde van toegezegde pensioenregelingen	16.944	- 52.647
Totaal gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten	25.722	- 44.563
Waarvan toekomend aan aandeelhouders van Van Lanschot NV	25.722	- 44.563
Waarvan toekomend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen	-	-
Waarvan toekomend aan overige belangen van derden	-	-

De impact op de winst per aandeel en de verwaterde winst per aandeel bedraagt € 0,21.

Impact op het eigen vermogen	31/12/2013	31/12/2012	01/01/2012
Verwerking actuariële resultaten	22.680	- 70.355	- 61.217
Latente belasting hierover	- 5.736	17.708	- 15.304
Mutatie eigen vermogen	16.944	- 52.647	- 45.913
Waarvan toekomend aan aandeelhouders van Van Lanschot NV	16.944	- 52.647	- 45.913
Waarvan toekomend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen	-	-	-
Waarvan toekomend aan overige belangen van derden	-	-	-

De transitie heeft geen impact op het geconsolideerd kasstroomoverzicht.

Wijzigingen in gepubliceerde IFRS-standaarden en -interpretaties

De hierna volgende IFRS-standaarden zijn in de loop van 2013 verplicht geworden en zijn verwerkt in de jaarrekening 2013 van Van Lanschot. De standaarden hebben geen significante invloed gehad op het vermogen of resultaat van de bank. De toepassing van de standaarden houdt veelal aanpassing of uitbreiding van toelichtingen in.

IFRS 1 Eerste toepassing IFRS

De wijzigingen in IFRS 1, zoals gepubliceerd op 13 maart 2012 en effectief per 1 januari 2013, betreffen het verwerken van overheidsleningen bij de eerste toepassing van IFRS. Deze aanpassingen hebben geen gevolgen voor de jaarrekening van Van Lanschot.

IFRS 7 Financiële instrumenten: informatieverschaffing

De wijziging in IFRS 7, die effectief is per 1 januari 2013, betreft aanvullende toelichtingsvereisten. Deze toelichtingsvereisten verplichten een onderneming informatie te geven over rechten van saldering en gerelateerde overeenkomsten voor financiële instrumenten onder een 'master-nettingovereenkomst'. Van Lanschot heeft deze aanvullende toelichtingsvereisten toegepast in de jaarrekening 2013.

IFRS 13 Bepaling van reële waarde

IFRS 13 resulteert uit een gezamenlijk project met de Amerikaanse regelgever (FASB) om een uniek raamwerk voor de bepaling van de reële waarde te ontwikkelen. De standaard definieert de reële waarde, geeft indicaties over de waardering ervan en introduceert nieuwe bepalingen met betrekking tot de informatieverschaffing. IFRS 13 geeft geen overzicht van de situaties waarin de bepaling van de reële waarde wordt verplicht; de standaard bespreekt veel meer de manier waarop de bepaling van de reële waarde moet worden uitgevoerd wanneer een standaard dit vereist. Toepassing van IFRS 13 heeft niet geleid tot materiële impact op de reëlewaardebepaling. De additionele toelichtingsvereisten zijn opgenomen in de betreffende individuele toelichting. De reëlewaardehiërarchie is opgenomen in Tabel 9.A.

IAS 36 Toelichtingsvereisten realiseerbare waarde niet financiële activa

De wijzigingen in IAS 36 verduidelijken de toelichtingsvereisten, informatie die als bedrijfsgevoelig wordt ervaren behoeft niet langer te worden toegelicht. Additionele informatie is vereist indien de realiseerbare waarde is gebaseerd op de reële waarde minus verkoopkosten. De wijzigingen zijn van toepassing op jaarrekeningen die aanvangen op of na 1 januari 2014. Van Lanschot past deze wijziging vervroegd toe in de jaarrekening 2013.

Verbeteringen in cyclus van IFRS 2009-2011

De wijzigingen in de standaarden betreffen:

- IFRS 1 Eerste toepassing IFRS. Herhaalde toepassing van IFRS 1 en Financieringskosten.
- IAS 16 Materiële vaste activa. De belangrijkste reserveonderdelen en onderhoud aan apparatuur, die voldoen aan de definitie van materiële vaste activa, worden verantwoord als materiële vaste activa en niet als voorraad.
- IAS 32 Financiële instrumenten: presentatie. Verduidelijking van de verwerking van het belastingeffect van eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen en het belastingeffect van kosten op eigenvermogenstransacties.
- IAS 34 Tussentijdse financiële overzichten. Bepalingen wanneer de totale activa en passiva van segmenten verplicht moeten worden opgenomen in de interimrapportages.

Schattingswijzigingen

Met ingang van juli 2013 heeft Van Lanschot haar hedge-accounting-systematiek verder aangepast. Als gevolg van deze aanpassing vindt vanaf 2013 op maandelijkse basis de de-designation en re-designation van de macro fair value hedges plaats. Dit heeft in 2013 geleid tot extra amortisatielasten van € 6,7 miljoen.

In 2013 heeft er een schattingswijziging plaatsgevonden voor de bepaling van de waardering van derivaten. Bij de waardering van derivaten wordt met ingang van 2013 rekening gehouden met het tegenpartijrisico, de impact bedraagt € 1 miljoen negatief.

Gepubliceerde IFRS-standaarden en -interpretaties die nog niet verplicht zijn

Naast de hiervoor genoemde IFRS-standaarden en -interpretaties, is ook een aantal IFRS-standaarden en -interpretaties nieuw of gewijzigd, waarbij toepassing hiervan verplicht is in boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2014. Van Lanschot past deze standaarden niet toe in de jaarrekening 2013. Tenzij anders vermeld, worden standaarden verwerkt als ze verplicht zijn en door de Europese Unie zijn bekrachtigd.

Vrijwel alle wijzigingen hebben naar verwachting geen significante invloed op het vermogen of resultaat van de bank, behalve IFRS 9. Het effect van IFRS 9 op het vermogen of resultaat zal worden bepaald in samenhang met de nog te publiceren delen van IFRS 9.

IFRS 9 Financiële instrumenten: classificatie, waardering en hedge accounting

IFRS 9 voor financiële activa werd voor het eerst gepubliceerd in november 2009 en werd bijgewerkt in oktober 2010 voor financiële verplichtingen. Deze standaard was oorspronkelijk van toepassing voor jaarrekeningen die aanvangen op of na 1 januari 2013. Door uitgifte van wijzigingen IFRS 9 Verplichte Ingangsdatum en Overgangsbepalingen op 19 december 2011 is de verplichte ingangsdatum van 1 januari 2013 uitgesteld naar 1 januari 2015. Tijdens de IASB-vergadering in juli 2013 is voorlopig besloten om de verplichte ingangsdatum uit te stellen tot de uitgiftedatum van de complete IFRS 9-standaard bekend is. Van Lanschot zal de totale invloed van de standaard bepalen, indien alle delen zijn uitgegeven en door de Europese Unie zijn bekrachtigd.

De derde fase van het project betreft hedge accounting. Het voorgestelde model is principles-based en zorgt voor een nauwere aansluiting van hedge accounting op de risicomanagementactiviteiten van entiteiten die hun financiële en niet-financiële risico's afdekken. Tevens bevatten de voorstellen verbeterde presentatie- en nieuwe toelichtingsvereisten. In de IASB-vergadering in november 2013 is besloten de deadline van 1 januari 2015 tot nader order uit te stellen.

IFRS 10 Geconsolideerde jaarrekening

IFRS 10 bevat een nieuwe definitie van control die bepaalt welke entiteiten moeten worden opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening. De nieuwe standaard vervangt SIC 12 'Consolidatie – Voor een bijzonder doel opgerichte entiteiten' en het gedeelte van de geconsolideerde jaarrekening in IAS 27 'De geconsolideerde jaarrekening en de enkelvoudige jaarrekening'. Toepassing wordt verplicht voor jaarrekeningen die aanvangen op of na 1 januari 2014. Naar verwachting zal de consolidatiekring van Van Lanschot niet materieel wijzigen.

IFRS 11 Gezamenlijke overeenkomsten

Als onderdeel van het consolidatieproject van de IASB, heeft ook een herziening van de toelichtingseisen ten aanzien van belangen in andere entiteiten plaatsgevonden. IFRS 11 tracht meer transparantie en minder divergentie te realiseren ten aanzien van de verslaggeving omtrent investeringen in andere entiteiten, inclusief joint arrangements. IFRS 11 is van toepassing op jaarrekeningen die beginnen op of na 1 januari 2014.

IFRS 12 Informatieverschaffing over belangen in andere entiteiten

IFRS 12 betreft een nieuwe standaard waarin toelichtingseisen ten aanzien van geconsolideerde en niet-geconsolideerde entiteiten onder IFRS 10, IFRS 11 (joint arrangements), IAS 27 en IAS 28 zijn opgenomen. IFRS 12 is van toepassing op jaarrekeningen die aanvangen op of na 1 januari 2014.

IFRS 10, IFRS 12 en IAS 27 Beleggingsinstellingen

De wijzigingen met betrekking tot beleggingsinstellingen zijn van toepassing voor investeringen in dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen die worden gehouden door een entiteit die voldoet aan de definitie van beleggingsinstelling. Het betreft een belangrijke wijziging voor beleggingsinstellingen die momenteel de deelnemingen waarin zij control hebben dienen mee te consolideren. De wijzigingen zijn van toepassing op jaarrekeningen die aanvangen op of na 1 januari 2014.

IAS 28 Investerings in geassocieerde deelnemingen

De wijzigingen in IAS 28 geven nadere voorschriften voor de verslaggeving van beleggingen in geassocieerde deelnemingen en geven nadere voorwaarden voor de toepassing van de equitymethode. De wijzigingen zijn van toepassing voor jaarrekeningen die aanvangen op of na 1 januari 2014.

IAS 32 Financiële instrumenten: presentatie

De wijzigingen in IAS 32, zoals gepubliceerd op 16 december 2011 en effectief per 1 januari 2014, betreft verduidelijking van verrekeningscriteria van activa en passiva.

IAS 39 Derivaten en continuatie van hedge accounting

De wijzigingen in IAS 39 betreffen een verandering van de regelgeving inzake de beëindiging hedge accounting in geval van vernieuwing van een hedge-instrument. De wijzigingen zijn van toepassing op jaarrekeningen die aanvangen op of na 1 januari 2014.

IFRIC 21 Heffingen

IFRIC 21 is van toepassing voor alle heffingen anders dan uitgaven binnen de scope van andere standaarden en boetes of overige sancties voor schending van wetgeving. IFRIC 21 geeft richtlijnen over de verantwoording van heffingen opgelegd door een overheid en is van toepassing op jaarrekeningen die aanvangen op of na 1 januari 2014. De Europese Unie heeft deze interpretatie nog niet bekrachtigd.

Schattingonzekerheden

Bij de toepassing van de grondslagen voor financiële verslaggeving van Van Lanschot is gebruikgemaakt van schattingen en veronderstellingen die belangrijke gevolgen hebben voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. De schattingen en veronderstellingen zijn gebaseerd op de meest recente informatie. De werkelijke bedragen kunnen in de toekomst afwijken van de schattingen en veronderstellingen. De belangrijkste schattingen en veronderstellingen hebben betrekking op de bijzondere waardeverminderingen van beleggingen voor verkoop beschikbaar, kredieten en vorderingen private en publieke sector, beleggingen in deelnemingen

equitymethode, materiële vaste activa, goodwill, immateriële vaste activa en activa verkregen uit executies en latente belastingposities. Daarnaast betreft het de bepaling van de reële waarde voor financiële instrumenten, belastingen, op aandelen gebaseerde betalingen, de consolidatie van Special Purpose Entities, personeelsbeloningen en voorzieningen.

Bepaling van de reële waarde

De reële waarden van financiële instrumenten zijn, voor zover deze beschikbaar zijn en sprake is van een actieve markt, gebaseerd op beurskoersen per balansdatum. Voor financiële activa wordt de biedprijs gehanteerd, voor financiële verplichtingen de laatprijs. De reële waarden van financiële instrumenten die niet worden verhandeld op een actieve markt worden bepaald op basis van kasstroom- en (optie-)waarderingsmodellen. Deze modellen zijn gebaseerd op de per balansdatum bekende marktomstandigheden. Schattingen hebben voornamelijk betrekking op toekomstige kasstromen en disconteringsvoeten. Voor meer details wordt verwezen naar het hoofdstuk Risicobeheer (pagina 94).

Bijzondere waardeverminderingen

Tenminste jaarlijks wordt voor alle activa beoordeeld of er objectieve indicatoren zijn die duiden op een bijzondere waardevermindering. Objectieve indicatoren worden vastgesteld bij sterk gewijzigde marktomstandigheden in bijvoorbeeld beurs- en valutakoersen en rentestanden.

Indien oninbare financiële activa na het afboeken toch kasstromen genereren, worden deze rechtstreeks in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Bijzondere waardeverminderingen worden bepaald aan de hand van het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Bijzondere waardeverminderingen worden direct verantwoord in de winst-en-verliesrekening onder de post Bijzondere waardeverminderingen.

Bijzondere waardeverminderingen Kredieten en vorderingen private en publieke sector

Bij de bepaling van bijzondere waardeverminderingen wordt onderscheid gemaakt naar posten waarbij sprake is van een objectieve aanwijzing voor een bijzondere waardevermindering en posten waarvoor geen objectieve aanwijzing voor bijzondere waardeverminderingen aanwezig is. Objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen zijn aanzienlijke financiële problemen van de klant, wanbetaling met betrekking tot rente en aflossingen, en waarschijnlijkheid van faillissement of een andere financiële reorganisatie van de klant.

Voor alle posten waarbij sprake is van een objectieve aanwijzing voor een bijzondere waardevermindering wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige kasstromen die op basis van de Discounted Cashflowmethode (DCF-methode) contant worden gemaakt. Veronderstellingen die hierbij gebruikt worden, zijn de inschatting van de (executie)waarde van zekerheden, inschatting van nog te ontvangen betalingen, de inschatting van de timing van deze betalingen en de disconteringsvoet.

Aangezien sprake is van een loss event en onder IFRS geen rekening mag worden gehouden met toekomstige loss events, speelt waarschijnlijkheid geen rol in de bepaling van de individuele waardeverminderingen, anders dan in de verwachtingen ten aanzien van kasstromen. Kredieten waarvoor geen objectieve aanwijzing voor bijzondere waardevermindering aanwezig is, worden meegenomen in de collective assessment Incurred But Not Reported (IBNR). De waardeverminderingen die hebben plaatsgevonden per rapportagedatum waar de bank als gevolg van een informatieachterstand nog geen weet van heeft, worden op basis van het product van EAD (Exposure at Default),

PD (Probability of Default), LGD (Loss Given Default) en de confirmation period ingeschat. De confirmation period is het aantal kwartalen dat er sprake is van informatieachterstand (minimaal 0, maximaal 4).

Indien een actief definitief oninbaar wordt, wordt de reeds gevormde voorziening afgeboekt ten laste van de betreffende balanspost.

Bijzondere waardeverminderingen geherstructureerde financieringen

Van Lanschot streeft er naar indien er sprake is van bijzondere waardevermindering kredieten te herstructureren om zo uitwinning van het onderpand te voorkomen. Dit kan door het verlengen van de contractuele einddatum of het overeenkomen van nieuwe leningscondities. De methodiek voor bepaling van de bijzondere waardeverminderingen is identiek aan die van niet-geherstructureerde financieringen.

Bijzondere waardeverminderingen beleggingen in eigenvermogensinstrumenten

Bij beleggingen in eigenvermogensinstrumenten is sprake van een bijzondere waardevermindering indien de kostprijs de realiseerbare waarde duurzaam overtreft, dat wil zeggen dat de realiseerbare waarde langdurig of significant lager is dan de kostprijs. Bij voor verkoop beschikbare beleggingen wordt een eventuele herwaardering in het eigen vermogen eerst afgeboekt. Een waardevermeerdering die optreedt na een duurzame waardevermindering wordt hierbij als een (nieuwe) herwaardering behandeld en opgenomen in het eigen vermogen.

Bijzondere waardeverminderingen beleggingen in vreemdvermogensinstrumenten

Beleggingen in vreemdvermogensinstrumenten worden getoetst op bijzondere waardeverminderingen indien objectieve aanwijzingen bestaan voor financiële problemen bij de tegenpartij, het wegvallen van een markt of andere aanwijzingen. Bij voor verkoop beschikbare beleggingen wordt een eventuele herwaardering in het eigen vermogen eerst afgeboekt. Indien in de periode daarna de bijzondere waardevermindering van voor verkoop beschikbare vreemdvermogensinstrumenten afneemt en de afname objectief kan worden toegeschreven aan een gebeurtenis die zich na de afwaardering heeft voorgedaan, wordt de bijzondere waardevermindering teruggenomen via de winst-en-verliesrekening.

Bijzondere waardeverminderingen niet-financiële activa

De realiseerbare waarde van niet-financiële activa is de hoogste van de reële waarde van een actief, onder verrekening van verkoopkosten, en de bedrijfswaarde. De reële waarde, onder verrekening van verkoopkosten, is de prijs die ontvangen zou worden bij verkoop van een actief of betaald zou moeten worden bij het overdragen van een verplichting in een ordelijke transactie tussen marktpartijen op de waarderingsdatum. Om bijzondere waardeverminderingen te kunnen bepalen, worden individuele activa ingedeeld op het laagste niveau waarop kasstromen te identificeren zijn (kasstroombenerende eenheden). Niet-financiële activa, anders dan betaalde goodwill, die aan een bijzondere waardevermindering onderhevig zijn geweest, worden jaarlijks beoordeeld voor mogelijke terugboeking van de waardevermindering. Voor niet-financiële activa, anders dan betaalde goodwill, vindt jaarlijks een toetsing op bijzondere waardeverminderingen plaats door na te gaan of aanwijzingen bestaan dat deze activa aan bijzondere waardeverminderingen onderhevig zijn.

Op goodwill wordt jaarlijks een impairmenttest uitgevoerd om vast te stellen of een bijzondere waardevermindering heeft plaatsgevonden.

Latente belastingvorderingen

Actieve belastinglatenties worden alleen opgenomen indien het waarschijnlijk is dat in de nabije toekomst fiscale winsten worden gerealiseerd ter compensatie van deze tijdelijke verschillen. Bij de bepaling van toekomstige fiscale winsten is gebruikgemaakt van schattingen daar deze aan onzekerheid onderhevig zijn.

Overnames

Bij acquisities dient de reële waarde van de verkregen activa (inclusief verworven immateriële vaste activa en goodwill), verplichtingen en niet in de balans opgenomen verplichtingen te worden bepaald. Hierbij wordt gebruikgemaakt van schattingen, met name voor die posten die niet worden verhandeld op een actieve markt.

Actuariële veronderstellingen voorzieningen

Voor de bepaling van de pensioenverplichtingen wordt gebruikgemaakt van actuariële berekeningen. Bij actuariële berekeningen worden veronderstellingen gemaakt over onder andere de disconteringsvoet, toekomstige salarisontwikkelingen en rendementen op beleggingen. Deze veronderstellingen zijn aan onzekerheid onderhevig.

Zie hiervoor de toelichting voorzieningen zoals opgenomen onder toelichting 19.

GRONDSLAGEN VOOR CONSOLIDATIE

Dochterondernemingen

De geconsolideerde jaarrekening van Van Lanschot NV bevat de jaarrekeningen van F. van Lanschot Bankiers NV en haar dochterondernemingen. De jaarrekeningen van F. van Lanschot Bankiers NV en haar dochterondernemingen zijn opgesteld per 31 december op basis van eenduidige waarderingsgrondslagen. Het boekjaar van F. van Lanschot Bankiers NV en haar dochterondernemingen is gelijk aan het kalenderjaar.

De effecten van intragroeptransacties worden geëlimineerd in het consolidatieproces. Dochterondernemingen worden geconsolideerd vanaf oprichtingsdatum c.q. overnamedatum, zijnde de datum waarop feitelijke zeggenschap wordt verworven; consolidatie wordt voortgezet tot het moment dat de feitelijke zeggenschap ophoudt te bestaan. Van zeggenschap is sprake indien Van Lanschot de mogelijkheid heeft om, direct of indirect, het financiële of operationele beleid van een onderneming te bepalen.

Voor belangen in beleggingsfondsen wordt bij het bepalen of Van Lanschot overheersende zeggenschap heeft, rekening gehouden met Van Lanschots belang voor eigen rekening en de rol van Van Lanschot of een van haar groepsmaatschappijen als fondsbeheerder.

Bij dochterondernemingen waarbij Van Lanschot geen honderd procent zeggenschap heeft, wordt het belang van derden in het eigen vermogen afzonderlijk in de geconsolideerde balans gepresenteerd als component van het totale eigen vermogen. Het resultaat over de verslagperiode dat aan het belang van derden kan worden toegerekend, wordt apart zichtbaar gemaakt.

Overnames

Acquisities worden verantwoord volgens de overnamemethode, waarbij de kostprijs van de acquisities wordt toegerekend aan de reële waarde van de verkregen activa (inclusief voorheen niet in de balans opgenomen immateriële vaste activa), verplichtingen en niet in de balans opgenomen verplichtingen. Goodwill, zijnde het verschil tussen de kostprijs van de acquisitie (inclusief overgenomen schulden) en het aandeel van Van Lanschot in de reële waarde van de verkregen activa, verplichtingen en niet in de balans opgenomen verplichtingen op de acquisitiedatum, wordt geactiveerd als immaterieel vast actief. Is dit verschil negatief (negatieve goodwill), dan wordt dit onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Een belang derden (minderheidsbelang) in de overgenomen onderneming wordt gewaardeerd tegen de reële waarde op acquisitiedatum of tegen het proportioneel aandeel in de identificeerbare activa en verplichtingen van de overgenomen onderneming.

De resultaten van de activiteiten van de overgenomen vennootschappen worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening vanaf de datum waarop zeggenschap is verkregen.

Correcties in de reële waarde van overgenomen activa en passiva op de overnamedatum die binnen twaalf maanden na de overname worden geconstateerd, kunnen leiden tot een aanpassing van de goodwill. Correcties die na het verstrijken van de periode van een jaar worden geconstateerd, worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening. Bij verkoop van groepsmaatschappijen wordt het verschil tussen de verkoopopbrengst en de kostprijs (inclusief goodwill) en ongerealiseerd resultaat verantwoord in de winst-en-verliesrekening.

Bij verkoop van groepsmaatschappijen wordt het verschil tussen de verkoopopbrengst en de kostprijs (inclusief goodwill) en ongerealiseerd resultaat verantwoord in de winst-en-verliesrekening. Op de goodwill wordt niet afgeschreven. Zie voor de waardering toelichting 10.

SAMENVATTING VAN BELANGRIJKE WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Vreemde valuta

Functionele valuta

Balansposten voor elke groepsmaatschappij worden gewaardeerd in de valuta van de economische omgeving waarin de entiteit voornamelijk haar bedrijfsactiviteiten uitoefent (de functionele valuta).

Groepsmaatschappijen

De activa, passiva, baten en lasten van groepsmaatschappijen met een andere functionele valuta dan de rapporteringsvaluta worden als volgt omgerekend:

- Activa en passiva worden omgerekend tegen de slotkoers op de balansdatum.
- Baten en lasten worden omgerekend tegen de koers op transactiedatum, die te benaderen is door middel van gemiddelde koersen.
- Het resterende omrekeningsverschil wordt in een aparte reserve in het eigen vermogen verwerkt.

Bij consolidatie worden valutakoersverschillen op monetaire posten die onderdeel uitmaken van een netto-investering in buitenlandse bedrijfsonderdelen verantwoord in het eigen vermogen. Tevens worden van schulden en andere posten, die zijn aangemerkt als afdekkingsinstrumenten van een dergelijke investering, de koersverschillen in het eigen vermogen verwerkt.

Transacties en balansposten

Transacties in vreemde valuta worden bij eerste verwerking omgerekend naar de functionele valuta tegen de koers die geldt op de transactiedatum. Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling van dergelijke transacties dan wel bij de omrekening van monetaire posten in vreemde valuta worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening. Behalve als deze onderdeel uitmaken van een kasstroomhedge of een hedge van een netto-investering in buitenlandse bedrijfsonderdelen waarbij koersverschillen worden verantwoord in het eigen vermogen.

Voor niet-monetaire posten die worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij de waardemutaties in het resultaat worden verwerkt, worden koersverschillen verantwoord als onderdeel van deze waardemutaties. Omrekening naar rapporteringsvaluta gebeurt voor deze posten gelijktijdig met de bepaling van de reële waarde. Voor niet-monetaire posten, waarbij waardemutaties in het eigen vermogen worden verantwoord, worden koersverschillen in de herwaarderingsreserve in het eigen vermogen verwerkt.

Niet-monetaire posten die niet worden gewaardeerd tegen reële waarde worden omgerekend tegen de wisselkoers op de oorspronkelijke transactiedatum. Koersverschillen in de winst-en-verliesrekening worden in het algemeen opgenomen onder het resultaat uit financiële transacties. Koersverschillen die betrekking hebben op de verkoop van voor verkoop beschikbare beleggingen worden als een inherent onderdeel beschouwd van de (on)gerealiseerde resultaten en verantwoord onder Opbrengsten uit effecten en deelnemingen.

Classificatie verplichting of eigen vermogen

Financiële instrumenten, of de afzonderlijke componenten van het instrument, worden geclassificeerd als een verplichting of als eigen vermogen in overeenstemming met de economische realiteit voor Van Lanschot als uitgever.

Een eigenvermogensinstrument is elk contract dat het overblijvende belang omvat in de activa van een entiteit, na aftrek van alle verplichtingen.

In de balans opnemen van financiële activa

De aankoop van financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde met waardeveranderingen via de winst-en-verliesrekening of financiële activa geclassificeerd als voor verkoop beschikbaar of voor handelsactiviteiten die volgens standaardmarktconventies worden afgewikkeld, worden opgenomen op de transactiedatum. Dit is de datum waarop Van Lanschot zich verbindt om het actief te kopen of te verkopen. Leningen en vorderingen worden verwerkt op de afwikkelingsdatum; de datum dat Van Lanschot het actief ontvangt of levert.

Niet langer in de balans opnemen van financiële activa en passiva

Financiële activa worden niet langer in de balans opgenomen indien:

- Van Lanschot geen recht meer heeft op de kasstromen van het actief, of
- Van Lanschot het recht heeft behouden om de kasstromen uit een actief te ontvangen, maar een verplichting is aangegaan om deze volledig te betalen aan een derde ingevolge een bijzondere afspraak, en
- Van Lanschot haar rechten om de kasstromen uit het actief heeft overgedragen en ofwel grotendeels alle risico's en voordelen van dit actief heeft overgedragen, ofwel niet grotendeels alle risico's en voordelen van dit actief heeft overgedragen of behouden, maar de zeggenschap over dit actief heeft overgedragen.

Indien Van Lanschot haar rechten om de kasstromen uit een actief te ontvangen heeft overgedragen, maar niet grotendeels alle risico's en voordelen van dit actief heeft overgedragen of behouden, noch de zeggenschap heeft overgedragen, wordt dit actief opgenomen voor zover Van Lanschot nog een voortgezette betrokkenheid heeft bij dit actief.

Een financieel passief wordt niet langer in de balans opgenomen zodra aan de prestatie ingevolge de verplichting is voldaan, deze is opgeheven of is verlopen.

Repo-transacties en reverse-repo-transacties

Verkochte effecten met een overeenkomst tot terugkoop (repo's) blijven in de balans opgenomen. De gerelateerde verplichting is opgenomen onder de betreffende balanspost (hoofdzakelijk Verplichtingen aan bankiers).

Effecten gekocht met een overeenkomst tot terugverkoop (reverse-repo's) worden gepresenteerd onder de balanspost Vorderingen op bankiers of Kredieten en vorderingen op private en publieke sector. Het verschil tussen de verkoopprijs en de prijs waartegen zal worden ingekocht, wordt in de winst-en-verliesrekening over de looptijd van de overeenkomst verantwoord als interest.

Securitisaties

Van Lanschot heeft delen van haar kredietportefeuille ondergebracht in Special Purpose Entities (SPE's). Met deze transacties is het economische eigendom van deze vorderingen overgedragen aan de afzonderlijke entiteiten. Deze afzonderlijke entiteiten worden door Van Lanschot geconsolideerd indien Van Lanschot op basis van de economische realiteit de feitelijke zeggenschap (control) heeft over de SPE.

De belangrijkste indicator voor control is het behouden van het merendeel van de aan de financiële activa verbonden risico's en economische voordelen.

Bij het consolideren van SPE's worden de grondslagen van Van Lanschot gevolgd.

Overdracht van financiële activa

Er is sprake van gehele of gedeeltelijke overdracht van een financieel actief, indien

- de contractuele rechten op de ontvangst van de kasstromen uit het financiële actief worden overdragen; dan wel
- de contractuele rechten blijven behouden op de ontvangst van de kasstromen uit het financiële actief, maar een contractuele verplichting is aangegaan om de kasstromen aan één of meer ontvangende partijen te betalen volgens een afspraak.

Van Lanschot heeft securitisatietransacties uitgevoerd waarbij niet alle notes door Van Lanschot worden gehouden. In dit geval is sprake van gedeeltelijke overdracht van financiële activa. Voor meer details wordt verwezen naar het hoofdstuk Risicobeheer, paragraaf 7 Liquiditeitsrisico.

Daarnaast heeft Van Lanschot geen activa die voldoen aan de criteria van overdracht van financiële activa.

Derivaten

De initiële waardering geschiedt tegen reële waarde op het moment van ingaan van het contract. Na de eerste verwerking wordt het derivaat gewaardeerd tegen reële waarde en waardemutaties worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening onder resultaat uit financiële transacties. Reële waarden worden gebaseerd op beurskoersen en kasstroom- en (optie)waarderingmodellen.

Hedge accounting

Van Lanschot maakt gebruik van derivaten, zoals renteswaps, ter afdekking van de risico's. De boekwaarde van de door reële-waardehedges afgedekte activa en verplichtingen die anders tegen kostprijs worden opgenomen, is aangepast voor de mutaties in de reële waarde die kunnen worden toegerekend aan de afgedekte risico's. Eventuele winsten of verliezen voortkomend uit wijzigingen in de reële waarde van derivaten die geen betrekking hebben op de afgedekte risico's, worden direct in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Bij het afsluiten van een afdekkingstransactie, wordt de afdekkingsrelatie door Van Lanschot formeel aangewezen en gedocumenteerd, evenals de doelstelling en het beleid van Van Lanschot ten aanzien van beheer van financiële risico's bij het aangaan van de afdekkingstransactie.

De documentatie vermeldt de gegevens van het afdekkingsinstrument, de afgedekte positie of transactie, de aard van het af te dekken risico en hoe Van Lanschot zal beoordelen in hoeverre het afdekkingsinstrument effectief is bij het compenseren van het risico.

Een afdekking wordt geacht effectief te zijn indien Van Lanschot, vanaf het begin en gedurende de looptijd, kan verwachten dat veranderingen van de reële waarde of de kasstromen van de afgedekte positie vrijwel volledig worden gecompenseerd door veranderingen van de reële waarde of kasstromen van het afdekkingsinstrument, voor zover deze het gehedgde risico betreffen, en de werkelijke uitkomsten binnen een bandbreedte van 80-125% blijven.

De effectiviteit wordt maandelijks beoordeeld en gedocumenteerd waarbij wordt vastgesteld dat de afdekking gedurende de verslagperioden, waarvoor de afdekking was bedoeld, feitelijk effectief is geweest.

Afdekkingen die aan strikte voorwaarden voor hedge accounting voldoen, worden als volgt verantwoord:

Reële-waardehedges

Bij reële-waardehedges worden afdekkingsinstrumenten gebruikt om het blootstaan aan wijzigingen in de reële waarde van een actief of verplichting af te dekken, die ontstaan als gevolg van rentewijzigingen. Waardeveranderingen van het afdekkingsinstrument worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening. De verandering in de reële waarde van het hedged item wordt, indien sprake is van een effectieve hedge over de afgelopen periode, eveneens verantwoord in de winst-en-verliesrekening.

Indien een afdekkingsrelatie wordt verbroken door verkoop, expiratie of uitoefening van het afdekkingsinstrument of omdat de afdekkings-transactie niet meer aan de hedge-accountingcriteria voldoet, wordt de nog aanwezige waardeaanpassing van het hedged item geamortiseerd ten laste van de winst-en-verliesrekening tot aan het einde van de looptijd van het hedged item.

Kasstroomhedges

Bij kasstroomhedges worden afdekkingsinstrumenten gebruikt om het blootstaan aan schommelingen in kasstromen van een actief, verplichting of toekomstige transactie die ontstaan als gevolg van wijzigingen in rente en/of inflatie, af te dekken. Het deel van de winst of het verlies op het afdekkingsinstrument waarvan is vastgesteld dat het een effectieve afdekking is, wordt direct in het eigen vermogen opgenomen tot het moment dat het afgedekte item de winst-en-verliesrekening beïnvloedt. Het niet-effectieve deel wordt in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

Indien een afdekkingsinstrument afloopt of wordt verkocht, of indien een instrument niet langer als afdekkingsinstrument kan worden aangemerkt, blijven de cumulatieve winsten en verliezen in het eigen vermogen totdat de verwachte toekomstige transactie uiteindelijk wordt opgenomen in de winst-en-verliesrekening. Als de verwachte toekomstige transactie niet langer waarschijnlijk is, wordt het cumulatieve resultaat direct overgebracht vanuit het eigen vermogen naar de winst-en-verliesrekening.

In een contract besloten derivaat

Een in een contract besloten derivaat, een zogenoemd embedded derivative, wordt separaat gewaardeerd indien geen nauw verband bestaat tussen de economische eigenschappen van een embedded derivative en het financiële contract waarvan het deel uitmaakt. Het besloten derivaat wordt apart gewaardeerd indien het financiële contract zelf niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen via de winst-en-verliesrekening. Een voorbeeld van een in een contract besloten derivaat (nauw verbonden) zijn interestopties in een hypotheek, die de boven- of ondergrens op de interest bepalen. Een voorbeeld van een in een contract besloten derivaat (niet nauw verbonden) is een aan een aandelenindex gekoppelde interestbetaling en aflossing.

Vooraf wordt bepaald of een in een contract besloten derivaat al dan niet nauw verbonden is.

Day 1 profit

Als op het moment van het aangaan van een financieel instrument tegen reële waarde gebruik wordt gemaakt van waarderingstechnieken, kan er verschil ontstaan tussen de transactieprijs en de reële waarde. Een eventueel verschil hiertussen wordt de day 1 profit genoemd. Hieruit voortvloeiende resultaten worden direct verantwoord in de winst-en-verliesrekening, indien de waarderingstechniek gebaseerd is op waarneembare inputs (van actieve markten). Bij niet-waarneembare inputs wordt het resultaat geamortiseerd over de looptijd van de transactie.

Saldering financiële activa en passiva

Financiële activa en financiële passiva worden gesaldeerd en in de geconsolideerde jaarrekening gepresenteerd voor het nettobedrag indien Van Lanschot het juridisch afdwingbaar recht heeft om de verantwoorde bedragen te salderen en indien het voornemen bestaat om de verwachte toekomstige kasstromen op nettobasis te verrekenen, of tegelijkertijd het actief te realiseren en de verplichting af te wikkelen. Het betreft hier met name saldering van rekeningcourant en derivaten.

Balansindeling naar IFRS-waarderingsgrondslagen

Voor de balansindeling naar IFRS-waarderingsgrondslagen wordt verwezen naar de 'Geconsolideerde balans naar waarderingsgrondslag' in de additionele toelichting.

Balans

Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken

Onder liquide middelen en tegoeden bij centrale banken zijn tegen nominale waarde opgenomen alle liquide middelen, deposito's bij banken met een looptijd korter dan drie maanden, tegoeden bij centrale banken en vrij beschikbare en direct opeisbare tegoeden bij andere banken en centrale overheid, waarbij het risico op waardeveranderingen van deze liquide middelen en tegoeden insignificant is. Ook een vordering op De Nederlandsche Bank inzake de minimumreserveregeling is hieronder opgenomen.

Financiële activa handelsactiviteiten

Onder financiële activa handelsactiviteiten worden verantwoord de transacties voor eigen rekening met het doel deze instrumenten op korte termijn weer te verkopen. De financiële activa handelsactiviteiten bevatten de handelsportefeuille van zowel eigenvermogensinstrumenten als vreemdvermogensinstrumenten. De financiële activa handelsactiviteiten worden vanaf het moment van aangaan van het contract (trade date) gewaardeerd tegen de reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening onder Resultaat uit financiële transacties.

Vorderingen op bankiers

Vorderingen op bankiers worden bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, waarbij de amortisatie wordt berekend met behulp van de effectieve-interestmethode.

Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening

Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening bevatten beleggingen waarvan het management waardering tegen reële waarde via de winst-en-verliesrekening van toepassing acht, op grond van één van de volgende redenen:

1. Het elimineert of vermindert in belangrijke mate inconsistenties in waardering en verantwoording die anders zouden ontstaan als gevolg van de waardering van activa of het verantwoorden van baten en lasten op afwijkende grondslagen.
2. De performance van de betreffende financiële activa wordt beoordeeld op basis van de reële waarde, in overeenstemming met een gedocumenteerde risicomanagement- of investeringsstrategie. Rapportage aan het management geschiedt op basis van de reële waarde.
3. Het contract waarin het financiële instrument is opgenomen, bevat één of meerdere ingesloten derivaten en het gehele contract wordt tegen reële waarde via de winst-en-verliesrekening verantwoord, mits het ingesloten derivaat significante invloed heeft op de contractueel overeengekomen kasstromen.

Rente verdiend op deze activa wordt verantwoord als rentebaten.

Alle overige gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen bij herwaardering van deze financiële instrumenten tegen reële waarde worden opgenomen onder Resultaat uit financiële transacties.

Beleggingen voor verkoop beschikbaar

De onder deze balanspost opgenomen beleggingen zijn door het management aangemerkt als transacties aangehouden voor onbepaalde duur en worden gewaardeerd als voor verkoop beschikbaar. Deze post bevat beleggingen in zowel eigenvermogensinstrumenten als vreemdvermogensinstrumenten. Deze beleggingen worden bij eerste opname tegen de reële waarde opgenomen en vervolgens aangepast voor na verwerving opgetreden wijzigingen in reële waarde van de belegging. Niet-gerealiseerde winsten en verliezen voortvloeiende uit wijzigingen in de reële waarde van als voor verkoop beschikbaar gerubriceerde beleggingen worden netto opgenomen in het eigen vermogen.

Gerealiseerde winsten en verliezen worden gepresenteerd onder Resultaat uit financiële transacties (obligaties) en onder Opbrengsten uit effecten en deelnemingen (aandelen). Rente verdiend op deze activa wordt verantwoord als rentebaten. Ontvangen dividenden worden opgenomen onder Opbrengsten uit effecten en deelnemingen.

De voor verkoop beschikbare beleggingen kunnen worden verkocht als gevolg van liquiditeitssturing, veranderingen in de rente, valutakoersen en aandelenkoersen.

(Dis)agio van rentedragende voor verkoop beschikbare beleggingen wordt op basis van de effectieve rentevoet geamortiseerd en ten gunste of ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Als de beleggingen worden afgestoten of als een bijzondere waardevermindering plaatsvindt, worden de aanpassingen van de reële waarde opgenomen in de winst-en-verliesrekening.

Van Lanschot toetst tweemaal per jaar of er bijzondere waardeverminderingen zijn. Als de reële waarde van een belegging in een eigenvermogensinstrument significant of duurzaam onder de kostprijs ligt, is dit een objectieve aanwijzing voor een bijzondere waardevermindering. De vaststelling of de reële waarde van een post significant of duurzaam onder kostprijs is, vindt plaats in de Impairmentcommissie op basis van het vastgestelde beleid.

Van Lanschot beschouwt de ongerealiseerde verliezen op de vreemdvermogensinstrumenten in de beleggingsportefeuille, als gevolg van rentefluctuaties, als tijdelijke waardeverminderingen. Van Lanschot heeft de intentie om deze beleggingen in vreemdvermogensinstrumenten aan te houden gedurende een periode die lang genoeg is om deze ongerealiseerde verliezen te compenseren en verwacht indien aangehouden tot einde looptijd de volledige hoofdsom terug te ontvangen.

Bij realisatie van een voor verkoop beschikbaar eigenvermogensinstrument valt de opgebouwde herwaarderingsreserve vrij in de winst-en-verliesrekening onder Opbrengsten effecten en deelnemingen. Bij realisatie van een voor verkoop beschikbaar vreemdvermogensinstrument valt de opgebouwde herwaarderingsreserve vrij in de winst-en-verliesrekening onder Resultaat financiële transacties. Voor de bepaling van het transactieresultaat wordt de kostprijs bepaald op basis van de methode van gemiddelde kostprijs.

Participaties worden in het eerste jaar van investeren gewaardeerd tegen reële waarde en (indien van toepassing) aangepast voor na verwerving opgetreden wijzigingen in de reële waarde van de belegging. De marktwaarde van participaties is gebaseerd op de door de fondsmanager opgestelde rapportage. Hierbij wordt een correctie gemaakt (waar van toepassing) voor carried-interestregelingen en jaarlijkse fondskosten.

Alle aankopen en verkopen volgens standaardmarktconventies van beleggingen voor verkoop beschikbaar worden verantwoord op transactiedatum. Alle overige aan- en verkopen worden verantwoord op de datum van afwikkeling.

Kredieten en vorderingen private en publieke sector

Kredieten en vorderingen private en publieke sector worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, waarbij de amortisatie wordt berekend met behulp van de effectieve-interestmethode.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde. De positieve en negatieve waarden van derivaten zijn apart zichtbaar op de balans, aan de actief- respectievelijk passiefzijde. De waarden van derivaten met een positieve en een negatieve waarde, afgesloten met dezelfde tegenpartij, worden slechts gesaldeerd indien de cashflows op een nettobasis worden afgewikkeld en dit juridisch is toegestaan. Waardeveranderingen van derivaten worden rechtstreeks opgenomen in het resultaat uit financiële transacties. Als de hedges onder hedge accounting geheel effectief zijn, is het resultaatteffect hierbij nihil. Het verschil, voor zover binnen de gestelde bandbreedtes, betreft ineffectiviteit en wordt in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Onder derivaten worden opgenomen:

- *De reële waarde van derivaten voor handelsdoeleinden*
Derivaten voor handelsdoeleinden zijn transacties voor eigen rekening met het doel dit actief op korte termijn weer te verkopen.
- *Economische hedges*
Economische hedges zijn derivaten voor het managen van risico's zonder toepassing van hedge accounting.
- *Derivaten structured products*
Derivaten structured products betreffen opties die Van Lanschot heeft gekocht ter afdekking van structured products verkocht aan klanten, zonder toepassing van hedge accounting.

- *Optiepositie klanten*
Alle optieposities van onze klanten worden één-op-één tegengesloten in de markt.
- *Derivaten met toepassing van hedge accounting*
Dit betreft derivaten die als hedging-instrument worden gebruikt bij de toepassing van hedge accounting.

Beleggingen in deelnemingen equitymethode

Beleggingen zijn door het management aangemerkt als transacties aangehouden voor onbepaalde duur en kunnen, als gevolg van de verkregen zeggenschap, worden gerubriceerd als Beleggingen in deelnemingen equitymethode. Dit betreffen beleggingen in entiteiten waarop Van Lanschot invloed van betekenis kan uitoefenen, maar geen overheersende zeggenschap heeft. Indien een wijziging plaatsvindt in het eigen vermogen van de deelneming, neemt Van Lanschot haar aandeel in de wijziging op en verwerkt dit in het overzicht van mutaties in het eigen vermogen. Dit geldt ook voor de resultaten van de deelnemingen die verantwoord worden in de winst-en-verliesrekening van Van Lanschot.

De beleggingen aangemerkt als deelnemingen volgens equitymethode worden in het eerste jaar van investeren tegen kostprijs opgenomen, en (indien van toepassing) aangepast voor na verwerving opgetreden wijzigingen in de waarde van de individuele vorderingen en verplichtingen van de deelneming, gemeten naar de grondslagen van Van Lanschot.

Elk kwartaal wordt de realiseerbare waarde bepaald van de deelnemingen onder de equitymethode. De gehanteerde waarderingsmethodieken betreffen: kapitalisatiemethode (peergroepanalyse), nettocontantewaardemethode en zichtbare-intrinsiekewaardemethode. Indien de realiseerbare waarde onder de boekwaarde komt, wordt een bijzondere waardevermindering gevormd.

De kapitalisatiemethode bepaalt de waarde van een onderneming door het bedrijfsresultaat (EBIT) en het bedrijfsresultaat voor afschrijvingen (EBITDA) te vermenigvuldigen met vermenigvuldigingsfactoren die zijn afgeleid uit de beurskoersen van vergelijkbare beursgenoteerde ondernemingen (de peergroep) waarbij eventueel rekening wordt gehouden met een discount van 20% voor illiquiditeit en minderheidsbelang. De EBIT en EBITDA worden, indien van toepassing, gecorrigeerd voor eenmalige posten.

De nettocontantewaardemethode berekent de ondernemingswaarde door het contant maken tegen een disconteringsvoet van de geprognosticeerde operationele kasstromen voor de planperiode en een eindwaarde op basis van de extrapolatie van het bedrijfsresultaat. De disconteringsvoet (WACC) wordt zoveel mogelijk bepaald op basis van de disconteringsvoet van sterk vergelijkbare beursgenoteerde ondernemingen en de specifieke eigenschappen van de onderneming. Bij de nettocontantewaardemethode wordt eventueel rekening gehouden met een discount van 20% voor illiquiditeit en minderheidsbelang.

Van de waarde die resulteert uit de kapitalisatie- en/of nettocontantewaardemethode wordt vervolgens de nettoschuld van de onderneming afgetrokken en vermenigvuldigd met het belang in de kapitaalstructuur om van ondernemingswaarde tot aandeelhouderswaarde te komen.

De zichtbare-intrinsiekewaardemethode bepaalt de waarde van een onderneming op basis van balansgegevens en kan in geval van going concern als bodemwaardering worden gezien.

Indien het aandeel van Van Lanschot in de verliezen van de deelneming gelijk is aan of groter dan haar belang in de deelneming, worden geen verdere verliezen verantwoord tenzij Van Lanschot verplichtingen is aangegaan of betalingen heeft verricht ten behoeve van de deelnemingen.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa bevatten onroerend goed, informatietechnologie, inventaris, communicatie- en beveiligingsapparatuur. De materiële vaste activa worden bij de eerste opname gewaardeerd tegen kostprijs en hierna tegen historische kostprijs onder aftrek van de cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De boekwaarde bevat de kosten voor vervanging van een deel van het bestaande object zodra deze kosten worden gemaakt en is exclusief de kosten van het dagelijks onderhoud. De afschrijving wordt lineair berekend op basis van de economische levensduur van de betreffende activa.

Tenminste iedere vijf jaar wordt van het individuele onroerend goed de directe opbrengstwaarde bepaald. Indien marktomstandigheden daar aanleiding voor geven, vindt taxatie eerder plaats. Onder de directe opbrengstwaarde wordt verstaan de taxatiewaarde die is vastgesteld door een onafhankelijke taxateur. Indien de taxatiewaarde onder de kostprijs na aftrek van cumulatieve afschrijvingen komt, wordt de indirecte opbrengstwaarde bepaald. De indirecte opbrengstwaarde is gebaseerd op de value-in-use-methode. Indien de indirecte opbrengstwaarde ook onder de kostprijs na aftrek van cumulatieve afschrijvingen komt, wordt een bijzondere waardevermindering gevormd ter grootte van het verschil tussen de boekwaarde en de hoogste van de taxatiewaarde en de indirecte opbrengstwaarde.

Verwachte economische levensduur materiële vaste activa in jaren

Grond	oneindig
Opstal	40
Verbouwingen	15
Besturingssoftware en IT	3-5
Communicatieapparatuur	5
Beveiligingsapparatuur	15
Infrastructuur	10
Inventaris en inrichting	5-10

De ontwikkelingskosten van besturingssoftware worden geactiveerd indien deze identificeerbaar zijn, het waarschijnlijk is dat toekomstige opbrengsten binnen de onderneming vallen en de kosten betrouwbaar kunnen worden bepaald.

Onroerend goed niet in eigen gebruik betreft kantoorpanden die niet meer in eigen gebruik zijn. Het beleid van Van Lanschot is erop gericht deze activa op termijn te verkopen. Onroerend goed niet in eigen gebruik wordt gewaardeerd tegen historische kostprijs onder aftrek van de cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen.

Er is sprake van een bijzondere waardevermindering indien de boekwaarde de realiseerbare waarde overtreft. De realiseerbare waarde verminderd met de relevante variabele verkoopkosten is gebaseerd op de taxatiewaarde bepaald door een onafhankelijke taxateur.

Goodwill en overige immateriële vaste activa

Goodwill is het verschil tussen de reële waarde van de verworven activa (inclusief immateriële vaste activa) en passiva en de betaalde kostprijs (exclusief overnamekosten). Betaalde goodwill wordt tegen kostprijs opgenomen in de jaarrekening na aftrek van eventuele cumulatieve verliezen wegens bijzondere waardevermindering. Betaalde goodwill wordt jaarlijks, of indien gebeurtenissen of veranderingen in de omstandigheden erop wijzen, getoetst op bijzondere waardeverminderingen. Een waardevermindering wordt vastgesteld aan de hand van het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde van de kasstroomgenererende eenheid (zogenaamde Cash Generating Units, CGU's) waarop de goodwill betrekking heeft. De realiseerbare waarde van een kasstroomgenererende eenheid wordt bepaald door de hoogste van de reële waarde minus verkoopkosten en de gebruikswaarde.

Voor Van Lanschot is het, door het ontbreken van een markt voor separate CGU's, niet mogelijk om een betrouwbare reële waarde minus verkoopkosten per CGU te bepalen. De realiseerbare waarde is derhalve gelijkgesteld aan de gebruikswaarde. De gebruikswaarde wordt bepaald door de nettocontantewaarde te berekenen van toekomstige kasstromen die door een CGU worden gegenereerd. Indien de realiseerbare waarde per CGU onder de boekwaarde van de betreffende CGU ligt, is sprake van een bijzondere waardevermindering van de goodwill. De bijzondere waardevermindering wordt eerst volledig aan de goodwill toegerekend en daarna pro rata aan individuele activa.

Kasstroomvoorspellingen zijn gebaseerd op het meerjarenplan, strategische plannen en andersoortige onderzoeken betreffende mogelijke ontwikkelingen. Gebeurtenissen en factoren die de schattingen significant kunnen beïnvloeden zijn ondermeer marktverwachtingen, effecten van fusies en overnames, concurrentieverhoudingen, cliëntgedrag en het verloop van het klantenbestand, kostenstructuur, rente- en risico-ontwikkelingen en overige bedrijfstak- en sectorspecifieke omstandigheden.

Overige immateriële vaste activa met een beperkte gebruiksduur (zoals applicatiesoftware, klantenbestanden, contractuele rechten en de waarde van verworven toevertrouwde middelen en kredieten) worden geactiveerd tegen de kostprijs en gedurende hun gebruiksduur lineair afgeschreven.

Verwachte economische levensduur immateriële activa in jaren

Klantenbestanden	5-20
Distributiekanalen van derde partijen	12-20
Merkmamen	20
Applicatiesoftware	3-5

Acute belastingvorderingen en -verplichtingen

Acute belastingvorderingen en verplichtingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Actieve en passieve belastingen worden gesaldeerd wanneer zij betrekking hebben op dezelfde belastingautoriteit, op dezelfde soort belasting én het wettelijk is toegestaan om deze vorderingen en verplichtingen te salderen.

Latente belastingen

Belastinglatenties worden in de balans opgenomen indien de waardering van een actief of passief in de balans tijdelijk afwijkt van de waardering voor belastingdoeleinden. De belastinglatenties worden berekend met behulp van de per balansdatum geldende belastingpercentages. Actieve en passieve belastinglatenties worden gesaldeerd wanneer zij betrekking hebben op dezelfde belastingautoriteit, op dezelfde soort belasting, het wettelijk is toegestaan om deze latenties te salderen en de verwachting bestaat dat de latenties simultaan worden afgewikkeld. Belastinglatenties worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Actieve belastinglatenties worden alleen opgenomen indien het waarschijnlijk is dat in de nabije toekomst fiscale winsten zullen worden gerealiseerd ter compensatie van deze tijdelijke verschillen.

De belastingvorderingen worden iedere balansdatum beoordeeld en verminderd in zoverre het niet langer waarschijnlijk is dat voldoende fiscale winst beschikbaar zal zijn om het mogelijk te maken het voordeel van de uitgestelde belastingvordering geheel of gedeeltelijk aan te wenden. De vermindering moet worden teruggenomen in zoverre het waarschijnlijk wordt dat voldoende fiscale winst beschikbaar zal zijn.

Waardeveranderingen van beleggingen geclassificeerd als voor verkoop beschikbaar en waardemutaties van derivaten die onderdeel uitmaken van een kasstroomhedge worden onder aftrek van belastinglatenties opgenomen in het eigen vermogen. Bij realisatie wordt de belastinglatentie tegelijk met de waardemutatie in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Overige activa

Activa verkregen uit executies worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde is de geschatte verkoopprijs onder normale voorwaarden, verminderd met de relevante variabele verkoopkosten. De realiseerbare waarde verminderd met de relevante variabele verkoopkosten is gebaseerd op de taxatiewaarde bepaald door een onafhankelijke taxateur.

De andere overige activa worden gewaardeerd tegen historische kostprijs.

Financiële verplichtingen handelsactiviteiten

Financiële verplichtingen handelsactiviteiten zijn transacties voor eigen rekening met het doel deze instrumenten op korte termijn weer terug te kopen. Financiële verplichtingen handelsactiviteiten worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waarde-veranderingen in de winst-en-verliesrekening onder Resultaat uit financiële transacties. De balanspost omvat de shortposities inzake de handelsportefeuille van zowel eigenvermogensinstrumenten als vreemdvermogensinstrumenten. Opname vindt plaats bij het aangaan van het contract.

Verplichtingen aan bankiers

De post Verplichtingen aan bankiers wordt bij eerste verwerking tegen de reële waarde verantwoord na aftrek van transactiekosten. Na eerste verwerking worden verplichtingen aan bankiers gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, waarbij de amortisatie wordt berekend met behulp van de effectieve-interestmethode.

Verplichtingen private en publieke sector

Verplichtingen private en publieke sector worden bij eerste verwerking tegen de reële waarde verantwoord na aftrek van transactiekosten. Na eerste verwerking worden Verplichtingen private en publieke sector gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, waarbij de amortisatie berekend wordt met behulp van de effectieve-interestmethode.

Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening

Financiële passiva tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening bevatten financiële instrumenten waarvan het management waardering tegen reële waarde via de winst-en-verliesrekening van toepassing acht, op grond van één van de volgende redenen:

1. Het elimineert of vermindert in belangrijke mate inconsistenties in waardering en verantwoording die anders zouden ontstaan als gevolg van de waardering van passiva of het verantwoorden van baten en lasten op afwijkende grondslagen.
2. De performance van de betreffende financiële passiva wordt beoordeeld op basis van de reële waarde, in overeenstemming met een gedocumenteerde risicomanagement- of investeringsstrategie. Rapportage aan het management geschiedt op basis van de reële waarde.
3. Het contract waarin het financiële instrument is opgenomen, bevat één of meerdere ingesloten derivaten en het gehele contract wordt tegen reële waarde via de winst-en-verliesrekening verantwoord, mits het ingesloten derivaat significante invloed heeft op de contractueel overeengekomen kasstromen.

Van Lanschot houdt in de waardering rekening met haar eigen kredietrisico.

Uitgegeven schuldbewijzen

Uitgegeven schuldbewijzen worden bij eerste verwerking tegen de reële waarde verantwoord na aftrek van transactiekosten. Na eerste verwerking worden uitgegeven schuldbewijzen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs met gebruikmaking van effectieve rentemethode. Inkoop van eigen schuldbewijzen door Van Lanschot wordt in de geconsolideerde jaarrekening gesaldeerd met de verplichting, waarbij het verschil tussen kostprijs en boekwaarde op basis van de resterende looptijd wordt verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Voorzieningen

Een voorziening is een verplichting waarvan de omvang of het moment van afwikkeling onzeker is. Een voorziening wordt in de balans opgenomen als Van Lanschot een uit het verleden voortvloeiende verplichting heeft, het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling ervan een uitstroom van middelen noodzakelijk is en een betrouwbare inschatting kan worden gemaakt. Voorzieningen worden verdisconteerd indien de tijdswaarde van het geld of verplichting een materieel effect heeft.

Pensioenvoorzieningen

Van Lanschot heeft pensioenregelingen op basis van toezeggingen op grond van het salarisdienstjarensysteem (defined-benefitregeling) en pensioenregelingen waarbij het pensioen is gebaseerd op gestorte bedragen (defined-contributionregeling).

Bij defined-contributionregelingen worden te betalen premies aan pensioenfondsen als personeelskosten verantwoord in de winst-en-verliesrekening. Van Lanschot heeft bij defined-contributionregelingen geen verdere verplichtingen nadat de premies zijn betaald.

Bij defined-benefitregelingen worden uitkeringen aan gepensioneerde medewerkers gegarandeerd. Bij het bepalen van de uitkeringen wordt rekening gehouden met factoren zoals leeftijd, dienstjaren en salaris.

De voorziening voor defined-benefitregelingen is de contante waarde van de pensioenverplichtingen op balansdatum verminderd met de reële waarde van beleggingen. De pensioenverplichting wordt berekend gebruikmakend van het verwachte rendement op beleggingen.

Verschillen tussen het verwachte en het werkelijke rendement op beleggingen alsmede actuariële wijzigingen worden direct in het eigen vermogen verantwoord, de nettorente wordt verwerkt onder Interest in de winst-en-verliesrekening.

Voorziening jubileumregeling

Ter gelegenheid van het 10-, 20-, 30- en 40-jarig dienstverband ontvangen medewerkers een gratificatie. Daarnaast wordt bij het 25- en 40-jarig dienstverband een receptie aan de medewerkers aangeboden. Deze vergoedingen worden op actuariële basis berekend en als voorziening opgenomen in de balans.

Voorziening personeelskortingen

Van Lanschot heeft personeelscondities waarbij medewerkers korting ontvangen op bijvoorbeeld de hypotheekinterest. Deze vergoeding wordt op actuariële basis berekend voor de periode waarin de medewerkers niet actief is voor Van Lanschot (pensioen) en als voorziening opgenomen in de balans.

Reorganisatievoorziening

Een reorganisatievoorziening wordt uitsluitend opgenomen als aan de opnamecriteria voor een voorziening is voldaan. Van Lanschot heeft een feitelijke verplichting wanneer een gedetailleerd plan voor de reorganisatie is geformaliseerd waarin ten minste is aangegeven, de betrokken activiteiten, de plaats en het aantal betrokken medewerkers, een gedetailleerde raming van de daaraan verbonden kosten, en een passende tijdslijn. Bovendien zijn de betrokken medewerkers in kennis gesteld van de belangrijkste kenmerken van het plan.

Overige voorzieningen

Hieronder zijn alle overige voorzieningen opgenomen.

Overige passiva

Overige passiva worden gewaardeerd tegen historische kostprijs.

Achtergestelde schulden

Achtergestelde schulden worden bij eerste verwerking tegen de reële waarde verantwoord na aftrek van transactiekosten. Na eerste verwerking worden achtergestelde schulden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Inkoop van eigen achtergestelde schulden door Van Lanschot wordt in de geconsolideerde jaarrekening gesaldeerd met de verplichting, waarbij het verschil tussen kostprijs en boekwaarde op basis van de resterende looptijd wordt verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Eigen vermogen

Directe kosten van uitgifte van nieuwe aandelen worden in mindering gebracht op het eigen vermogen, rekening houdend met belasting.

Wanneer Van Lanschot eigen aandelen inkoop, wordt de aankoopprijs, inclusief directe transactiekosten na belasting, in mindering gebracht op het eigen vermogen. Ingekochte aandelen door Van Lanschot hebben geen recht op winst of dividend en worden buiten beschouwing gelaten bij de berekening van het nettoresultaat per aandeel.

De onder het eigen vermogen opgenomen eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Hieronder zijn verplichtingen opgenomen die een potentieel kredietrisico bevatten. Voor de andere niet uit de balans blijvende verplichtingen wordt verwezen naar de Langlopende verplichtingen in de additionele toelichting.

Voorwaardelijke schulden

Voorwaardelijke schulden worden gewaardeerd tegen contractwaarde en betreffen met name garanties en onherroepelijke accreditieven.

Onherroepelijke faciliteiten

Onder Onherroepelijke faciliteiten worden opgenomen de niet-opgenomen kredietfaciliteiten, de overeenkomsten uit hoofde van cessie en retrocessie en alle overige verplichtingen uit hoofde van onherroepelijke toezeggingen die kunnen leiden tot kredietverlening.

Winst-en-verliesrekening

Algemeen

Opbrengsten worden verantwoord voorzover het waarschijnlijk is dat de economische voordelen ten goede vallen aan Van Lanschot en de opbrengsten betrouwbaar kunnen worden bepaald. Kosten worden zoveel mogelijk toegerekend aan de periode waarin de diensten zijn geleverd of aan de gerelateerde opbrengsten waar deze tegenover staan.

Interest

Hieronder zijn opgenomen de opbrengsten en kosten voortvloeiend uit het (uit)lenen van gelden en daarmee samenhangende transacties en hiermee verbandhoudende provisies en andere baten/lasten die het karakter hebben van interest. De amortisatie van nog aanwezige waardeaanpassing op de hypotheekportefeuilles van in het verleden vervallen reële-waardehedges wordt verantwoord onder Interestbaten.

Interestbaten en interestlasten worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord op basis van het toerekeningsbeginsel (accrual basis) met behulp van de effectieve-interestmethode. De effectieve interest is de interestvoet die de contante waarde van de verwachte kasstromen over de looptijd van het financieel instrument, of waar van toepassing over een kortere periode, exact disconteert naar de nettoboekwaarde van het financieel actief of de verplichting. Bij de berekening van de effectieve interest wordt rekening gehouden met alle contractuele bepalingen van het financieel instrument (zoals bijvoorbeeld vervroegde aflossing), maar niet met toekomstige verliezen als gevolg van oninbaarheid.

Opbrengsten uit effecten en deelnemingen

Onder Dividenden en fees zijn alle ontvangen dividenden van beleggingen in eigenvermogensinstrumenten opgenomen. Dividenden worden direct in de winst-en-verliesrekening verantwoord op het moment van betaalbaarstelling. Waardeverminderingen onder kostprijs op eigenvermogensinstrumenten die onderdeel zijn van de beleggingen voor verkoop beschikbaar worden als bijzondere waardevermindering verwerkt in de winst-en-verliesrekening. Verkoopresultaten van voor verkoop beschikbare beleggingen in eigenvermogensinstrumenten en vreemdvermogensinstrumenten worden verantwoord onder respectievelijk Verkoopresultaat voor verkoop beschikbare beleggingen in eigenvermogensinstrumenten (Opbrengsten uit effecten en deelnemingen) en Gerealiseerde resultaten voor verkoop beschikbare vreemdvermogensinstrumenten (Resultaat uit financiële transacties).

Van de resultaten van op equitymethode gewaardeerde deelnemingen wordt Van Lanschot's aandeel in de resultaten van deze deelnemingen opgenomen onder Opbrengsten uit effecten en deelnemingen van op equitymethode gewaardeerde deelnemingen.

Ontvangen dividenden worden afgeboekt van de boekwaarde van de op equity gewaardeerde deelneming.

Provisies

Hieronder worden opgenomen de vergoedingen van voor derden verrichte bancaire diensten en vermogensbeheeractiviteiten, voor zover deze niet het karakter van interest hebben. De bedragen die aan derden zijn vergoed, worden als provisielasten verantwoord.

Van Lanschot ontvangt provisie als gevolg van een scala aan dienstverlening aan klanten. Deze provisie kunnen worden onderverdeeld in provisie op transactiebasis en periodieke provisie die bij de klant gedurende het jaar in rekening worden gebracht.

Provisie op transactiebasis

De provisie-inkomsten op transactiebasis worden verantwoord in de perioden waarin Van Lanschot inspanningen levert. Transactieprovisie waarvoor Van Lanschot slechts op transactiedatum inspanningen levert (zoals effectenprovisies), wordt direct in het resultaat verwerkt. Transactieprovisie waarvoor Van Lanschot nog inspanningen moet leveren in de toekomst, zoals afsluitprovisie Index Garantie Contracten, is onderdeel van de geamortiseerde kostprijs en wordt gedurende de verwachte looptijd van het instrument in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Periodieke provisie

Periodieke provisie (zoals beheerprovisie) worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening in de periode waarin de diensten worden geleverd.

Resultaat uit financiële transacties

Onder Resultaat handel effecten zijn verantwoord de al dan niet gerealiseerde waardeverschillen op resultaten uit de financiële instrumenten samenhangend met de handelsportefeuille effecten. Valutakoersverschillen en koersverschillen uit hoofde van de handel in de overige financiële instrumenten zijn opgenomen onder Resultaat handel valuta. De resultaten uit hoofde van ineffectiviteit in hedge accounting zijn opgenomen onder Ongerealiseerde resultaten derivaten onder hedge accounting. Onder Resultaat economische hedges zijn opgenomen de al dan niet gerealiseerde resultaten op derivaten die niet zijn opgenomen in een hedge-accountingmodel.

Overige inkomsten

Overige inkomsten bestaan uit niet-bancaire baten, voortkomend uit meegeconsolideerde niet-bancaire dochtermaatschappijen. Deze baten worden conform de eisen van IFRS (met name IAS 18) opgenomen.

Personeelskosten

Onder Personeelskosten zijn opgenomen lonen en salarissen, pensioen- en VUT-lasten, overige sociale lasten en andere personeelskosten, zoals lasten uit hoofde van op aandelen gebaseerde personeelsbeloningen.

Op aandelen gebaseerde personeelsbeloningen

Medewerkers ontvangen op aandelen gebaseerde beloningen. De kosten van deze in eigenvermogensinstrumenten afgewikkelde transacties met medewerkers worden bepaald op basis van de reële waarde per

toekenningsdatum. De reële waarde wordt bepaald op basis van het binomiale model. De kosten van in eigenvermogensinstrumenten afgewikkelde transacties worden, samen met dezelfde verhoging van het eigen vermogen, opgenomen in de periode waarin aan de voorwaarden met betrekking tot de prestatie is voldaan, eindigend op de datum waarop de betrokken medewerkers volledig recht krijgen op de toezegging (de datum waarop deze onvoorwaardelijk zijn geworden).

Op aandelen gebaseerde personeelsbeloningen: Management Investmentsplan
Aan geselecteerde medewerkers van Kempen wordt de mogelijkheid geboden te participeren in het Kempen Management Investmentsplan (MIP).

Onder de voorwaarden van het MIP kopen deze medewerkers indirect gehouden gewone aandelen in het aandelenkapitaal van Kempen en winstbewijzen in Kempen.

Deze gewone aandelen en winstbewijzen zijn uitgegeven door Kempen aan de Kempen Management Investeringsplan Coöperatief UA (Coöperatie MIP), waarvan vrijwel alle lidmaatschapsrechten in bezit zijn van de Stichting Administratiekantoor Kempen Management Investeringsplan (Stichting MIP), die op zijn beurt certificaten uitgeeft aan de betreffende medewerkers, tegen betaling van de uitgifteprijs. Het MIP betreft een op eigenvermogensinstrumenten afgewikkelde transactie.

Indien op het moment van verstrekking de reële marktwaarde per certificaat hoger is dan de uitgifteprijs per certificaat, is sprake van personeelsbeloning. De reële waarde van deze personeelsbeloning wordt als last in aanmerking genomen gedurende de vesting period, met een corresponderende aanpassing van het eigen vermogen. Het totale bedrag dat in aanmerking wordt genomen is vastgesteld op basis van reële waarde van de certificaten zoals bepaald op de toekenningsdatum, zonder rekening te houden met voortgezette dienstbetrekkingbepalingen.

Andere beheerskosten

Onder Andere beheerskosten zijn opgenomen automatiseringskosten, kosten voor marketing en communicatie, huisvestingskosten, kantoorkosten en overige beheerskosten.

Afschrijvingen

Afschrijvingen worden bepaald aan de hand van de geschatte economische levensduur en zijn als last in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

Bijzondere waardeverminderingen

Deze post omvat het saldo van de noodzakelijk geachte waardeverminderingen, alsmede de vrijval van dergelijke waardeverminderingen.

Belastingen

De belastingen op het bedrijfsresultaat worden in het resultaat opgenomen conform de geldende belastingwetten in de verschillende rechtsgebieden waarin Van Lanschot actief is. De belastingeffecten van eventuele geleden verliezen in bepaalde rechtsgebieden worden als activa verantwoord indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige winsten in de betreffende rechtsgebieden voldoende groot zijn om gebruik te kunnen maken van de verliescompensatie.

Nettoresultaat per gewoon aandeel

Het nettoresultaat per gewoon aandeel wordt berekend door het nettoresultaat beschikbaar voor gewone aandeelhouders over de periode te delen door het gewogen gemiddeld aantal uitstaande gewone aandelen gedurende de periode.

Het verwaterd nettoresultaat per gewoon aandeel wordt berekend door het nettoresultaat beschikbaar voor gewone aandeelhouders te delen door het gewogen gemiddeld aantal gewone aandelen gedurende de periode, gecorrigeerd voor mogelijke verwatering als gevolg van bijvoorbeeld uitstaande optierechten.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Dit overzicht geeft inzicht in de herkomst van de geldmiddelen en de wijze waarop deze middelen zijn aangewend. De kasstromen worden gesplitst in de operationele, investerings- en financieringsactiviteiten.

Onder geldmiddelen en kasequivalenten zijn tegen nominale waarde opgenomen alle liquide middelen, vrij beschikbare en direct opeisbare tegoeden bij de centrale banken en andere banken, waarbij het risico op waardeveranderingen van deze liquide middelen en tegoeden insignificant is.

Lease

Leaseovereenkomsten, operating sale-en-leasebackovereenkomsten inbegrepen, waarbij een aanzienlijk deel van de risico's en voordelen van het eigendom wordt behouden door de lessor, worden behandeld als operating leaseovereenkomsten. Van Lanschot heeft als lessee operating leaseovereenkomsten afgesloten. Betalingen uit hoofde van deze overeenkomsten worden (na aftrek van eventuele kortingen door de lessor) lineair ten laste gebracht van de winst-en-verliesrekening over de leaseperiode. Bij sale en leaseback wordt wanneer de verkoopprijs van de materiële vaste activa beneden de reële waarde ligt het verschil tussen de boekwaarde en de verkoopprijs rechtstreeks in de winst-en-verliesrekening verantwoord tenzij het verschil tussen de reële waarde en de verkoopprijs wordt gecompenseerd door toekomstige niet-marktconforme leasebetalingen.

Segmentinformatie

Van Lanschot heeft als segmentatiebasis de verschillende bedrijfssegmenten. Een bedrijfssegment is een onderdeel van de onderneming dat opbrengsten kan genereren en kosten maakt, waarvan de resultaten regelmatig beoordeeld worden door het bestuur respectievelijk de 'chief operating decision maker' en waarvoor afzonderlijke financiële informatie beschikbaar is. Een aanvullende segmentatiebasis is geografisch op basis van waar het bedrijfsonderdeel is gevestigd. Transacties tussen de bedrijfssegmenten vinden plaats tegen commerciële voorwaarden en marktomstandigheden (at arm's length).

RISICOBEBEER

€ duizend

I Risico- en kapitaalbeheer

Het nemen en managen van verantwoorde risico's is één van de essenties van bankieren. Van Lanschot benadert risicobeheer op een manier die past bij de beperkte schaalgrootte en de focus van de bank. Van Lanschot wil de invloed van onverwachte gebeurtenissen op haar solvabiliteit, liquiditeit en resultaat zoveel mogelijk beperken.

Van Lanschot streeft daarom bewust naar een laag risicoprofiel en doet dit met beleid, systemen en procedures die zoveel mogelijk anticiperen op risico's en deze waar mogelijk voorkomen of limiteren. Heldere keuzes en adequate verankering van risicobeheer op elk niveau in de organisatie spelen daarbij een belangrijke rol.

Van Lanschot rapporteert vanaf 1 juli 2012 haar kredietportefeuille op basis van risicosensitieve IRB-modellen. Deze modellen geven een risicosensitief beeld van de kredietportefeuille. Van Lanschot heeft zodoende van de gehele portefeuille (met uitzondering van het residu) een goed beeld van de defaultkans, van het potentiële verlies en het kapitaal dat aangehouden moet worden. In 2013 heeft Van Lanschot verdere stappen gezet in de ontwikkeling van risicobeheersing door implementatie van een retailbenadering (A-IRB) van midden- en kleinbedrijf (MKB)-relaties tot € 1 miljoen. In 2014 zal de A-IRB-benadering van de deelportefeuille van consumptieve financieringen tot € 250.000,- worden uitgebreid tot consumptieve financieringen tot € 2 miljoen. Hiervoor is een model gebouwd dat extern is gevalideerd en goedkeuring van De Nederlandsche Bank heeft verkregen. Dankzij deze ontwikkelingen is Van Lanschot op de korte én de lange termijn beter in staat om de risico's van de bank te monitoren en te mitigeren.

Als reactie op de financiële crisis hebben toezichthouders financiële instellingen gevraagd om een Recovery Plan op te stellen, met als doel het verbeteren van de stabiliteit van de financiële sector. In 2013 heeft Van Lanschot een Recovery Plan opgesteld, dit plan maakt nu integraal onderdeel uit van het risicomanagement binnen Van Lanschot. Het Recovery Plan laat zien dat Van Lanschot in staat is adequaat te reageren op stressvolle situaties en in staat is om haar solide positie in de financiële sector te handhaven.

Het risicobeheer van Van Lanschot richt zich op de volgende risicosoorten:

- Kredietrisico
- Operationeel risico
- Marktrisico
- Strategisch risico
- Renterisico
- Liquiditeitsrisico
- Compliancerisico

Deze risicosoorten worden vanaf paragraaf 2 afzonderlijk behandeld, waarbij ook nader wordt ingegaan op aspecten verbonden aan Basel II en Basel III. Aansluitend volgt in paragraaf 9 informatie over reële waarde.

1.1 Risicobereidheid

Van Lanschot is een gespecialiseerde en onafhankelijke wealth manager, die zich richt op het behoud en de opbouw van vermogen voor haar klanten. Dit vertaalt zich ook in de risicobereidheid van de bank. Bij een wealth manager horen solide kapitaal- en liquiditeitsratio's; hieraan geeft Van Lanschot al jarenlang invulling. Bij kredietverlening ligt de nadruk op private banking. Zakelijke kredieten worden nog uitsluitend verleend aan geselecteerde doelgroeprelaties, waarbij sprake is van een private-bankingpotentieel. Hierdoor is de balans niet goed vergelijkbaar met een private bank die zich beperkt tot vermogende particulieren, en ook niet met een grootbank.

De risicobereidheid van Van Lanschot kan als volgt samenvattend worden omschreven:

In haar streven een gespecialiseerde en onafhankelijk wealth manager te zijn, met een stabiele rentabiliteit en een solide profiel, neemt Van Lanschot alleen risico's die zij begrijpt. We zijn er voor de klant en vermijden risico's die de stabiliteit, soliditeit en liquiditeitspositie van de bank bedreigen.

Van Lanschot heeft een uitgebreid risicobereidheidsproces met een bijbehorende rapportage en beleid. Om een stevige verankering van de risicobereidheid in de organisatie te waarborgen, is een formeel raamwerk opgezet waarin de rollen en verantwoordelijkheden eenduidig vastliggen. De Raad van Bestuur legt de risicobereidheid elk halfjaar middels een managementletter voor aan de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen toetst de risicobereidheid elk halfjaar aan de hand van de rapportage, de managementletter en de vastgestelde limieten.

De Raad van Bestuur legt de uitwerking van de risicobereidheid in strategische risicolimieten jaarlijks vast in een beleidsdocument, zijnde het risk appetite statement, dat ter beoordeling wordt voorgelegd aan de Raad van Commissarissen. De doelstellingen worden door de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen gezamenlijk herijkt. De risicobereidheid van Van Lanschot is gebaseerd op de volgende doelstellingen:

1. de geformuleerde strategie, doelstellingen en kernwaarden;
2. het bezit van een minimale externe creditrating A (stable outlook);
3. de rentabiliteit door de cyclus heen, met een bijbehorend consistent dividendbeleid;
4. de reputatie van Van Lanschot mag niet in het geding komen;
5. voldoen aan de eisen van toezichthouders.

Van Lanschot heeft de afgelopen jaren geen beroep hoeven doen op steun vanuit de overheid. Dit komt door het gevoerde risicobeleid, dat zich uit in de ruime liquiditeits- en kapitaalpositie, waarbij de balans ten dienste heeft gestaan van onze relaties en niet is gebruikt voor beleggingsproducten voor eigen risico.

Tabel 1.1 Kapitaalratio's (%)

	Extern vereist	Van Lanschot	
		31/12/2013	31/12/2012
BIS-ratio	8,0	13,9	11,9
Tier I-ratio	4,0	13,1	11,0
Core Tier I-ratio	–	13,1	11,0

1.2 Organisatie risico- en kapitaalbeheer

In de organisatie is veel aandacht voor compliance en corporate governance. De principes van compliance en corporate governance maken deel uit van de zorgvuldigheid waarmee Van Lanschot waakt over haar reputatie als solide en integere bank. Belangrijk is het behoud van een conservatieve risicohouding in alle geledingen van de bank en een strikte naleving van wet- en regelgeving. Het doel van het risicoraamwerk van de bank is in een vroegtijdig stadium risico's te onderkennen en te analyseren en verantwoorde limieten vast te stellen en te bewaken. Adequate beheersmaatregelen en rapportagesystemen zijn dan ook wezenlijke onderdelen van risicobeheersing bij de bank. Daartoe hanteert de bank passende limieten, die met behulp van betrouwbare informatiesystemen worden bewaakt. Risicobeheer is een continu proces waarbij de kwaliteit en inzet van het management en de medewerkers van groot belang zijn.

Bij het inrichten van het risicoraamwerk is uitgegaan van het three-lines-of-defense-principe. De commerciële c.q. uitvoerende afdelingen vormen de eerste lijn en hebben de dagelijkse verantwoordelijkheid voor het beheersen van risico's. Compliance & Toezicht, Risk Management en Financial Risk Management vormen de tweede lijn; zij zijn verantwoordelijk voor het initiëren van risicobeleid en voor het toezicht op de beheersing van risico's binnen Van Lanschot. Group Audit vormt de derde lijn en is verantwoordelijk voor de onafhankelijke toetsing van het risicoraamwerk.

In het verlengde van risicobeheer ligt kapitaalbeheer. Het kapitaalbeheer binnen Van Lanschot heeft als doel het bewaken en beheren van de externe kapitaalvereisten en de interne kapitaal-doelstellingen op groepsniveau. Hierbij staat het beschermen van de financiële soliditeit en stabiliteit van de bank centraal. Ten behoeve van het kapitaalbeheer wordt jaarlijks een kapitaal- en fundingplan opgesteld.

1.2.1 Toezicht

De Raad van Commissarissen evalueert de risico's en de kapitaalvereisten die verbonden zijn aan de activiteiten en portefeuille van de bank. Om dit mogelijk te maken heeft de Raad van Commissarissen een tweetal commissies ingesteld.

De **Risicocommissie** oefent namens de Raad van Commissarissen toezicht uit op de geïdentificeerde risico's die verbonden zijn aan de ondernemingsactiviteiten. Deze commissie keurt het risicoraamwerk van de bank goed en bereidt de besluitvorming met betrekking tot de risicobereidheid van Van Lanschot voor.

De **Audit- & Compliancecommissie** is ingesteld met het doel de Raad van Commissarissen te adviseren met betrekking tot de financiële verslaglegging, liquiditeitsrisico, kapitaalmanagement, de interne en externe accountantscontrole, alsmede compliance inclusief zorgplicht.

1.2.2 Risico- en kapitaalbeleid

De Raad van Bestuur draagt de eindverantwoordelijkheid voor het formuleren van de strategie van Van Lanschot. De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor een tijdige en juiste aanlevering van gegevens op basis waarvan de Raad van Commissarissen zijn oordeel kan vellen met betrekking tot de risicobereidheid van Van Lanschot. Daarnaast is het risico- en kapitaalbeleid en het daaruit voortvloeiende kapitaalbeheerplan een belangrijk onderdeel van de strategie van de bank. De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor de jaarlijkse review en goedkeuring van dit kapitaalbeheerplan.

Dit impliceert dat de Raad van Bestuur eindverantwoordelijk is voor het bestaan en de effectieve werking van de processen die ervoor zorgdragen dat Van Lanschot voldoende kapitaal aanhoudt in relatie tot haar doelstellingen, haar risicobereidheid en de wettelijke kapitaalvereisten.

Tabel 1.2 Risico- en kapitaalbeheer

Toezicht § 1.2.1	Raad van Commissarissen <ul style="list-style-type: none"> – Risicocommissie – Audit- & Compliancecommissie 				
Risico- en kapitaalbeleid § 1.2.2	Raad van Bestuur <ul style="list-style-type: none"> – Beleidsrisicocommissie – Asset- & Liabilitycommissie – Operational Risk Management Commissie – Kredietcommissie – Crisis Management Team en IT Security – Impairmentcommissie – Compliancecommissie – Product Board – Project Board 				
Implementatie en toetsing § 1.2.3	Risk Management Van Lanschot	Financial Risk Management	Financial Control	Compliance & Toezicht Group Audit	Risk Management Kempen
Uitvoering § 1.2.4	Private Banking	Corporate Banking	Asset Management	Corporate Finance & Securities	Treasury

In dit kader heeft de Raad van Bestuur specifieke taken gedelegeerd aan bedrijfsonderdelen of commissies. In alle commissies heeft tenminste één lid van de Raad van Bestuur zitting. Binnen de bank zijn de volgende commissies op de verschillende risicogebieden werkzaam:

Beleidsrisicocommissie: Integraal risico- en kapitaalmanagementbeleid, inclusief de vaststelling van de risicobereidheid

Het vaststellen en wijzigen van het integrale risico- en kapitaalbeleid van de bank vindt plaats in de Beleidsrisicocommissie. De commissie bepaalt de totale risicobereidheid van Van Lanschot en vertaalt deze naar normen, limieten en/of kapitaalbeslag voor de verschillende risico's. Hierbij wordt rekening gehouden met de strategische doelstellingen en uitgangspunten voor de risicobereidheid. De commissie komt eens per kwartaal bijeen. In de commissie hebben alle leden van de Raad van Bestuur alsmede vertegenwoordigers van (Financial) Risk Management, Compliance & Toezicht, Service centers Private Banking en Corporate Banking zitting.

Asset- & Liabilitycommissie: Beheersing van rente-, markt- en liquiditeitsrisico en kapitaalmanagement

De Asset- & Liabilitycommissie ziet toe op de implementatie en uitvoering van het kapitaalbeleid en het daarvan afgeleide kapitaalbeheerplan en liquiditeitsbeleid. De commissie ziet bij de uitvoering van transacties toe op de naleving van de relevante richtlijnen, vooral met betrekking tot de balansstructuur, de vermogensratio's en de funding en is daarnaast verantwoordelijk voor de goedkeuring van de Internal Capital Adequacy Assessment Proces (ICAAP)-rapportage en de Internal Liquidity Adequacy Assessment Proces (ILAAP)-rapportage. In de Asset- & Liabilitycommissie hebben naast specialisten en betrokken directeuren ook alle leden van de Raad van Bestuur zitting. Deze commissie komt eenmaal per maand bijeen.

Operational Risk Management Commissie: Beheersing van operationeel risico

In de Operational Risk Management Commissie wordt toegezien op de implementatie en uitvoering van het operationeel risicomanagementbeleid. In dit beleid staan de standaarden voor identificatie, meting, bewaking en beheersing van operationele risico's. De commissie beoordeelt de operationele risico's van de bank en bewaakt de voortgang van de acties die zijn uitgezet om deze risico's te beperken. De commissie komt acht keer per jaar bijeen en staat onder voorzitterschap van een lid van de Raad van Bestuur.

Enkele overige commissies waar de Raad van Bestuur taken aan heeft gedelegeerd zijn:

- Kredietcommissie: het hoogste kredietfiatteringsorgaan binnen Van Lanschot;
- Crisis Management Team en IT Security: de commissie ten behoeve van de beheersing van het informatiebeveiligingsrisico;
- Impairmentcommissie: ten behoeve van de vaststelling van bijzondere waardeverminderingen en voorzieningen;
- Compliancecommissie: is verantwoordelijk voor de opzet, werking en uitvoering van het beleid met betrekking tot de compliancerisico's;
- Product Board: is verantwoordelijk voor de introductie van nieuwe producten en de review van bestaande producten;
- Project Board: is verantwoordelijk voor de besluitvoering omtrent projecten.

1.2.3 Implementatie en toetsing van het risico- en kapitaalbeleid
Van Lanschot en Kempen hebben ieder een aparte governance op het gebied van risicomanagement.

Bij Van Lanschot is de implementatie en bewaking van het risico- en kapitaalbeleid gedelegeerd aan de afdelingen:

- Risk Management Van Lanschot
- Financial Risk Management
- Financial Control
- Compliance & Toezicht
- Risk Management Kempen

Daarnaast vindt toetsing plaats door Group Audit Van Lanschot en Internal Audit Kempen.

De hoofdafdeling **Risk Management Van Lanschot** geeft uitvoering aan het risicobereidheidsproces. Hieronder valt de acceptatie van kredieten en het beheer van defaultrelaties. Daarnaast is deze afdeling verantwoordelijk voor het meten, beheersen en rapporteren van het operationele risico. In de loop van het eerste kwartaal 2014 wordt een deel van de activiteiten op het gebied van Credit Risk (met name Acceptatie en Beheer) overgeheveld naar de eerste lijn (Corporate Banking en Service center Private Banking). Hierdoor ontstaat een duidelijker onderscheid tussen eerstelijns en tweedelijns Credit Risk Management.

De hoofdafdeling **Financial Risk Management** is integraal verantwoordelijk voor de tweede lijnsmonitoring en beheersing van alle balansrisico's. Onder deze verantwoordelijkheid valt o.a. het modelleren, meten, beheersen en rapporteren van krediet-, markt-, rente-, liquiditeits- en strategisch risico van Van Lanschot. Daarnaast geeft Financial Risk Management uitvoering aan het kapitaalbeleid binnen Van Lanschot. Tevens worden binnen deze afdeling alle risico's op groepsniveau geaggregeerd en gerapporteerd. Daarnaast is Financial Risk Management verantwoordelijk voor het opstellen van rapportages inzake ICAAP en ILAAP.

De hoofdafdeling **Financial Control** zorgt samen met Risk Management Van Lanschot, Financial Risk Management Van Lanschot en Compliance & Toezicht voor het risicobeleid, het challengen van de business en voor de coördinatie van en het toezicht op de beheersing van de risico's binnen Van Lanschot Bankiers. De directeur Financial Control rapporteert rechtstreeks aan de Raad van Bestuur van Van Lanschot.

De afdeling **Compliance & Toezicht** heeft zowel een adviserende als monitorende rol ten aanzien van de naleving van de interne en externe wet- en regelgeving door de Raad van Bestuur, (concern)directie en medewerkers van Van Lanschot. Binnen Van Lanschot opereert Compliance & Toezicht onafhankelijk en heeft de directeur Compliance een rechtstreekse rapportagelijns naar de voorzitter van de Raad van Bestuur. Daarnaast wordt periodiek verantwoording afgelegd aan de Audit- & Compliancecommissie van de Raad van Commissarissen. Kempen heeft een eigen afdeling Compliance & Toezicht, die rapporteert aan de voorzitter van de directie van Kempen.

Bij Kempen is de afdeling **Risk Management Kempen** verantwoordelijk voor het meten, beheersen en rapporteren van alle relevante risico's. De afdeling rapporteert rechtstreeks aan de directie van Kempen. De focus ligt op markt- en operationeel risico.

Dagelijks vervaardigt Risk Management Kempen risicorapportages met betrekking tot de marktrisico's. De marktrisico's worden tevens intraday gemonitord door directie Securities en Risk Management van Kempen.

Directie Kempen is verantwoordelijk voor de definiëring van het marktrisicobeleid. Dit marktrisicobeleid moet passen binnen de normen van de Beleidsrisicocommissie van Van Lanschot en moet door dit orgaan worden goedgekeurd.

Maandelijks wordt over kredietrisico's en operationele risico's gerapporteerd aan de Kredietcommissie respectievelijk de Operationeel Risico Commissie van Kempen. De CFO van Kempen is voorzitter van deze commissies. De desbetreffende business units en afdelingen zijn vertegenwoordigd in deze commissies.

De notulen van de commissies worden gedeeld met de directie van Kempen. Hierdoor is gewaarborgd dat directie, senior management en de leiding van de business units goed geïnformeerd blijven over het risicoprofiel van Kempen en tijdig op de hoogte worden gebracht van significante problemen en ontwikkelingen. Met betrekking tot limiet-overschrijdingen is een autorisatiestructuur van kracht, die door de Beleidsrisicocommissie van Van Lanschot is goedgekeurd.

De afdeling Risk Management binnen Kempen rapporteert over de risico's aan:

- Het relevante lijnmanagement,
- De directie van Kempen,
- Audit, Risk & Compliance Commissie van de Raad van Commissarissen van Kempen. De Raad van Commissarissen van Kempen wordt gevormd door de Raad van Bestuur van Van Lanschot,
- Financial Risk Management Van Lanschot en Risk Management Van Lanschot,
- Beleidsrisicocommissie van Van Lanschot,
- Risicocommissie van de Raad van Commissarissen van Van Lanschot.

Binnen Kempen is een Risk Appetite Proces ingericht. De risico's van Kempen moeten passen binnen de totale risk appetite van Van Lanschot; derhalve worden kaders en normen bepaald ten aanzien van de risico's en het risicomangement van Kempen. Binnen deze kaders en normen heeft Kempen een grote mate van autonomie. Dit geldt ook voor de afdeling Risk Management Kempen. De bevoegdheden van Risk Management Kempen worden vastgesteld door de Beleidsrisicocommissie van Van Lanschot. Risk Management Kempen rapporteert periodiek en voorts op eerste verzoek aan Financial Risk Management Van Lanschot en Risk Management Van Lanschot.

Dit om te garanderen dat een integraal beeld van alle relevante risico's binnen Van Lanschot aanwezig is.

Group Audit Van Lanschot beoordeelt de opzet en de werking van de risico-organisatie en de uitvoering van het risico- en kapitaalbeleid. De afdeling rapporteert hierover aan de Raad van Bestuur. Het beleid van Van Lanschot vormt het startpunt voor de onafhankelijke toetsing door Group Audit. Processen, infrastructuur, organisatie en systemen worden daarom op grond van het beleid getoetst om vast te stellen dat de organisatie voldoende maatregelen heeft getroffen om op adequate wijze het risico- en kapitaalbeleid uit te voeren. Tevens houdt Group Audit toezicht op de kwaliteit van implementatie, uitvoering en toetsing van het risico- en kapitaalbeleid.

Internal Audit Kempen rapporteert aan de voorzitter van de directie van Kempen.

1.2.4 Uitvoering van het risico- en kapitaalbeleid

De commerciële afdelingen zijn verantwoordelijk voor het aanleveren van commerciële plannen. Op basis van deze plannen worden de actuele en toekomstige risico's en de daaruit voortvloeiende kapitaalbehoeften bepaald. Deze dienen als input voor de Asset- & Liabilitycommissie. De Asset- & Liabilitycommissie is richtinggevend voor het vaststellen van de uitvoering van het beleid.

De besluiten van de Asset- & Liabilitycommissie worden uitgevoerd door de afdeling Treasury en de commerciële afdelingen.

1.3 Externe en interne kapitaaleisen

Van de Pijler I-risico's is kredietrisico de belangrijkste risicoklasse.

De kapitaaleis voor kredietrisico is gebaseerd op het totale obligo aan kredieten dat Van Lanschot heeft verstrekt of verplicht is te verstrekken. De beperkte aanwezigheid van marktrisico is een gevolg van het risico-beleid waarbij Van Lanschot zeer beperkt voor eigen risico handelt. De solvabiliteits eis voor operationeel risico is gebaseerd op de gemiddelde baten over de afgelopen drie jaar.

De Basel II-richtlijnen zijn in Nederland van toepassing op alle banken. Dit integrale raamwerk voor het toezicht op banken bestaat uit drie pijlers die geacht worden elkaar te versterken:

- Pijler I: Externe kapitaaleisen voor kredietrisico, marktrisico en operationeel risico;
- Pijler II: Interne processen voor het risicobeheer en voor de berekening van de interne kapitaaleisen, het economisch kapitaal en de wijze waarop de toezichthouder naar deze interne processen kijkt: de Supervisory Review;
- Pijler III: Informatieplicht van risico-informatie richting externe belanghebbenden.

Pijler III staat voor de informatieplicht van risico-informatie richting externe belanghebbenden en is ondersteunend aan de bepaling van de minimumsolvabiliteitsvereisten (Pijler I) en de door het management gestelde solvabiliteitsvereisten (Pijler II). Het doel van Pijler III is een verbetering van de kwaliteit van het risicomangement van een instelling door de disciplinerende werking van de markt.

Van Lanschot heeft ervoor gekozen haar Pijler III-rapportage integraal op te nemen in haar jaarrekening, die éénmaal per jaar wordt gepubliceerd. In uitzonderlijke situaties, ingegeven door bijzondere interne of externe factoren, kan de frequentie van rapporteren van Pijler III worden verhoogd.

1.3.1 Externe kapitaaleisen

Banken zijn op basis van de Basel II-regelgeving verplicht een kapitaalbuffer aan te houden om de risico's op te kunnen vangen die ontstaan als gevolg van de uitvoering van het bankbedrijf.

Pijler I biedt richtlijnen voor de berekening van het kapitaal dat een bank van toezichthouders minimaal moet aanhouden voor krediet-, markt- en operationele risico's.

De voorschriften voorzien in een aantal varianten van kapitaalberekenningsmethoden voor deze risico's van relatief eenvoudig tot geavanceerd.

Een bank heeft onder voorwaarden de mogelijkheid een van deze methoden te kiezen. Aan de keuze zijn verschillende kwalitatieve eisen gekoppeld. Indien wordt besloten over te gaan naar een meer geavanceerde methode houdt dit in dat niet meer terug kan worden gegaan naar de eenvoudigere methode.

De kredietportefeuille van Van Lanschot kan grofweg opgesplitst worden in twee portefeuilles: een retailportefeuille met voornamelijk hypotheek en (vanaf 2013) zakelijke financieringen van het midden- en kleinbedrijf en een non-retailportefeuille met maatwerkfinancieringen. Per 1 juli 2010 is Van Lanschot overgegaan op de Advanced Internal Ratings Based (A-IRB)-benadering voor de retailportefeuille. Per 1 juli 2012 heeft De Nederlandsche Bank additioneel goedkeuring verleend voor het gebruik van de Foundation Internal Ratings Based (F-IRB)-benadering voor alle non-retailmodellen. Hiermee is de overgang naar een meer risicogevoelige Basel II Credit Risk-benadering afgerond. Het residu van de kredietportefeuille valt onder de Standardised Approach (SA). Voor operationeel risico en marktrisico hanteert Van Lanschot de SA-methode.

In tabel 1.3.1.C zijn de dochters van Van Lanschot weergegeven, onder weglating van de namen van vennootschappen van relatief ondergeschikte betekenis. De risico's van deze dochters vertegenwoordigen 99% van het kapitaal dat Van Lanschot dient aan te houden onder Pijler I.

Tabel 1.3.1.A Minimum extern kapitaalbeslag (Pijler I)

	31/12/2013		31/12/2012	
Totaal	720.226	100%	824.783	100%
Kredietrisico	639.287	89%	758.601	90%
Marktrisico	8.083	1%	8.400	1%
Operationeel risico	72.856	10%	75.782	9%

Tabel 1.3.1.B Kapitaalbeslag belangrijkste exposureklassen onder kredietrisico

	31/12/2013		31/12/2012	
Totaal	639.287	100%	758.601	100%
Vorderingen op ondernemingen	445.792	70%	580.030	76%
Retailvorderingen	103.482	16%	90.793	12%
Overige	90.013	14%	87.778	12%

Tabel 1.3.1.C Belang in dochterondernemingen (%)

	31/12/2013	31/12/2012
F. van Lanschot Bankiers NV	100	100
F. van Lanschot Bankiers (Schweiz) AG	100	100
Kempen & Co NV	95	94
Van Lanschot Participaties BV	100	100
Van Lanschot Bankiers (Curaçao NV)	–	100
Lesalanda BV	100	100

1.3.2 Interne kapitaaleisen

De doelstelling van Pijler II is om te waarborgen dat de bank interne processen heeft geïmplementeerd die erop zijn gericht vast te stellen dat het benodigde kapitaal in overeenstemming is met de risico's die de bank loopt. Van Lanschot heeft deze processen vastgelegd in het handboek ICAAP. In dit handboek zijn onder andere de governancestructuur, de procedures, de uitgangspunten en de methoden voor het vaststellen van het noodzakelijke kapitaal beschreven.

Het doel van het ICAAP is zowel de huidige als de toekomstige kapitaal-toereikendheid van Van Lanschot te beoordelen en te handhaven.

Tabel 1.3.2 geeft de interne kapitaalvereisten per risicosoort aan.

De interne vermogens eis wordt op dit moment gebaseerd op de externe kapitaalvereisten onder Pijler I, aangevuld met een opslag voor overige risico's. Deze zijn:

- concentratierisico in de kredietportefeuille
- renterisico
- strategisch dan wel bedrijfsrisico

De gehanteerde modellen en methodieken zijn afgestemd op de complexiteit en omvang van Van Lanschot. Deze laten een mix zien van kwalitatieve en kwantitatieve aspecten van risicomanagement. Er wordt geen rekening gehouden met diversificatie-effecten tussen de risicocategorieën onderling. Door middel van stresstesten wordt periodiek getoetst of het interne kapitaal toereikend is.

Tabel 1.3.2 Interne kapitaaleisen		31/12/2013		31/12/2012	
Totaal	983.249	100%	1.126.833	100%	
Kredietrisico	639.287	65%	758.601	67%	
Concentratierisico	75.582	8%	85.407	8%	
Marktrisico	8.083	1%	8.400	1%	
Operationeel risico	72.856	7%	71.315	6%	
Renterisico	129.000	13%	156.000	14%	
Strategisch risico	58.441	6%	47.110	4%	

1.4 Aanwezig risicokapitaal

Het beleid en monitoring van kapitaal wordt beschreven in het Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP). Het doel van ICAAP is het beschrijven van het kapitaalrisicomanagement binnen Van Lanschot. Ook wordt de huidige en toekomstige kapitaaltoereikendheid van Van Lanschot beoordeeld.

Als onderdeel hiervan wordt jaarlijks een kapitaal- en fundingplan opgesteld. In dit plan staan projecties van de verwachte ontwikkelingen aangaande kapitaal. Op deze manier kan de toekomstige kapitaal-toereikendheid gemanaged worden en zorgt Van Lanschot ervoor te allen tijde te beschikken over voldoende risicokapitaal.

Het risicokapitaal is onderverdeeld in Pijler I en Pijler II kapitaal. Binnen Pijler I wordt de wettelijke kapitaalvereiste berekend en binnen Pijler II het risicokapitaal voor de additionele risico's. Voor Pijler II hanteert Van Lanschot als minimumnorm om 10% meer kapitaal aan te houden dan noodzakelijk is volgens interne kapitaalberekeningen (het ICAAP-kapitaal).

Het kernkapitaal is in 2013 gestegen met € 18 miljoen van € 1.158 miljoen tot € 1.176 miljoen. Deze stijging wordt in positieve zin beïnvloed door een gerealiseerde winst van € 21 miljoen en in negatieve zin door een toename van de aftrekpost shortfall op het kernkapitaal van € 18 miljoen.

Tabel 1.4.A Vereist en aanwezig kapitaal		31/12/2013	31/12/2012
Vereist minimumkapitaal		720.226	842.783
Kredietrisico		639.287	758.601
Marktrisico		8.083	8.400
Operationeel risico		72.856	75.782
Toetsingsvermogen		1.254.280	1.254.057
waarvan kernkapitaal		1.176.129	1.158.483
waarvan Tier I-vermogen		1.176.129	1.158.482
waarvan lager Tier II-vermogen		78.151	95.575
Kapitaalratio's			
BIS-ratio		13,9%	11,9%
Tier I-ratio		13,1%	11,0%
Core Tier I-ratio		13,1%	11,0%

Tabel 1.4.B Entiteiten in mindering gebracht op het toetsingsvermogen

	Belang (ultimo 2013)	31/12/2013	31/12/2012
Totaal		5.580	5.018
Van Lanschot Chabot Holding BV	49%	5.580	5.018

De stijging van shortfall is het gevolg van een stijging in de Expected Loss als gevolg van slechte economische omstandigheden met tegenvallende economische groei en dalende huizenprijzen. Het kernkapitaal wordt daarnaast beïnvloed door een afname van de aftrekpost immateriële vaste activa met € 5 miljoen en een toename in de algemene reserves van € 8 miljoen.

In tabel 1.4.C is aangegeven hoe het toetsingsvermogen van Van Lanschot is opgebouwd. Daarnaast wordt aangegeven hoe de relatie is tussen het toetsingsvermogen en het eigen vermogen, zoals opgenomen in de geconsolideerde balans.

Voor het opstellen van het toetsingsvermogen dient een aantal zaken, dat bij de invoering van IFRS invloed heeft gehad op de grootte en de samenstelling van het eigen vermogen, te worden gecorrigeerd. Enerzijds betreft dit de goodwill en alle uit hoofde van een overname onderkende immateriële vaste activa. Anderzijds betreft dit de herwaardering van obligaties en de overige eigenvermogensinstrumenten.

Aandelen die een belang van meer dan tien procent vertegenwoordigen van het geplaatste aandelenkapitaal van een financiële instelling of kredietinstelling worden in mindering gebracht op het toetsingsvermogen. De ene helft op het Core Tier-I-vermogen dan wel Tier I-vermogen en de andere helft op het Tier II-vermogen. Dit geldt eveneens voor deelnemingen in verzekeringsondernemingen.

De post Goodwill in het toetsingsvermogen is exclusief de goodwill die zich in de niet-bancaire dochters bevindt (€ 8,7 miljoen, 2012: € 3,0 miljoen). Tabel 1.4.B geeft aan welke entiteiten in mindering worden gebracht op het toetsingsvermogen.

2 Kredietrisico

Kredietrisico wordt gedefinieerd als het risico dat een tegenpartij niet meer aan zijn verplichtingen jegens de bank kan voldoen. Het kredietrisicobeleid van Van Lanschot richt zich in de eerste plaats op de tegenpartijrisico's die samenhangen met de kredietverlening aan haar particuliere en zakelijke relaties. Strenge selectiecriteria voor nieuwe relaties en actief kredietbeheer voor bestaande relaties moeten de kwaliteit van de kredietportefeuille waarborgen.

Uitgangspunt bij de kredietverlening is dat deze ondersteunend moet zijn aan de doelstellingen van Van Lanschot. Op individuele basis wordt beoordeeld of de verstrekking binnen deze doelstellingen past.

Kredietrisico van posities op overheden en financiële instellingen hangen samen met beleggingsactiviteiten, internationaal betalingsverkeer en liquiditeitsbeheer. Het tegenpartijrisico op financiële instellingen wordt grotendeels veroorzaakt door het bij deze instellingen kortstondig uitzetten van overtollige liquide middelen dan wel beleggingen in onder andere covered bonds.

Ten aanzien van het instellen van landenlimieten en limieten voor financiële instellingen hanteert Van Lanschot een stringent beleid, waarbij de landenlimiet als een crosslimiet fungeert. Dat wil zeggen dat de tegenpartijrisico's op financiële instellingen in één enkel land worden gelimiteerd door de hoogte van de desbetreffende landenlimiet. Deze ligt doorgaans op een lager niveau dan de som van de individuele tegenpartijlimieten.

2.1 Kredietverlening

2.1.1 Kredietacceptatie

Het beleid inzake kredietacceptatie is bij Van Lanschot gericht op bewaking en handhaving van een goede kwaliteit van de kredietportefeuille. De bevoegdheid om kredieten en kredietrevisies goed te keuren ligt bij de afdeling Acceptatie & Beheer.

De fiatteringsbevoegdheid voor grote kredieten is belegd bij de Kredietcommissie, waarin vertegenwoordigers uit relevante bedrijfs-onderdelen en leden van de Raad van Bestuur zitting hebben. Voor Kempens zijn specifieke fiatteringsbevoegdheden gedefinieerd voor zover de financiering volledig is gedekt door een effectenportefeuille.

Limieten voor financiële instellingen en landen worden op basis van een aantal harde criteria bepaald, zoals de externe rating, BIS-ratio's, kapitaalratio's, Bruto Nationaal Product (in het geval van landen) en land van herkomst. Tevens kunnen limieten op dagbasis worden aangepast en ingetrokken.

2.1.2 Kredietbeheer

Stringent kredietbeheer is een vereiste om de kwaliteit van de kredietportefeuille te bewaken. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen kredietbeheer op individueel niveau en kredietbeheer op portefeuille-niveau. Op individueel niveau wordt nadrukkelijk gelet op ongeoorloofde debetstanden en achterstandenbeheer. Daarnaast vindt bij revisies controle plaats op de kwaliteit van de financieringen. De revisiefrequentie kan per kredietnemer verschillen, afhankelijk van het risicoprofiel, maar gebeurt minimaal jaarlijks. Tijdens de revisie wordt naast de financiële analyse ook aandacht besteed aan de toekomstige ontwikkelingen van de klant en relevante macro-economische ontwikkelingen.

Een verslechtering van het risicoprofiel kan leiden tot verscherpt toezicht, aangepaste rating, corrigerende maatregelen (zoals uitbreiding van de zekerhedenpositie of de verhoging van de frequentie van financiële rapportages), inschakeling van de afdeling Bijzonder Beheer of een combinatie van deze maatregelen. Zie voor meer informatie paragraaf 2.3.

Op portefeuilleniveau worden op maandbasis relevante (verwachte) ontwikkelingen besproken in de Kredietcommissie en op kwartaalbasis in de Beleidsrisicocommissie. Een negatieve ontwikkeling van het risicoprofiel voor een bepaald cliëntsegment (of voor een bepaalde sector of type uitzetting) kan leiden tot aanpassing van het bijbehorende kredietbeleid. Vooral ontwikkelingen in sectoren waar een concentratie-risico aanwezig is, worden nauwlettend in de gaten gehouden.

Tabel 1.4.C Toetsingsvermogen	31/12/2013	31/12/2012
Tier I-vermogen		
Geplaatst aandelenkapitaal	41.017	41.017
Agioreserve	479.914	479.914
Algemene reserve	793.677	943.940
Voorlopige winstverdeling t.b.v. solvabiliteit	21.045	- 158.167
Minderheidsbelangen	15.140	13.995
Af: Goodwill	- 125.584	- 125.584
Af: Overige immateriële activa	- 16.757	- 21.871
Af: Aftrekpost shortfall IRB	- 32.323	- 14.761
Core Tier I-vermogen	1.176.129	1.158.483
Innovatieve instrumenten met rentestep-up (eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen)	27.250	27.250
Innovatieve instrumenten zonder rentestep-up (eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen)	8.813	8.813
Oorspronkelijk Tier I-vermogen	1.212.192	1.194.546
Aftrekpost vermogenselementen	- 2.790	- 2.509
Aftrekpost shortfall IRB	- 33.273	- 33.555
Tier I-totaalvermogen	1.176.129	1.158.482
Tier II-vermogen		
Hoger aanvullend kapitaal	21.498	19.718
Landgebonden hoger aanvullend eigen vermogen	6.100	5.569
Lager aanvullend kapitaal	118.939	121.112
Oorspronkelijk Tier II-vermogen	146.537	146.399
Aftrekpost vermogenselementen	- 2.790	- 2.509
Aftrekpost shortfall IRB	- 65.596	- 48.315
Tier II-totaalvermogen	78.151	95.575
Totaal toetsingsvermogen	1.254.280	1.254.057
Aansluiting toetsingsvermogen met geconsolideerd vermogen		
Bij: Verwacht uit te keren dividend lopend jaar	8.185	-
Bij: Resultaat 2013/2012 toekomend aan derden	4.276	2.802
Bij: Goodwill	125.584	125.584
Bij: Overige immateriële vaste activa	16.758	21.871
Af: Totaal lager aanvullend kapitaal	- 118.939	- 121.112
Bij: Aftrekpost vermogenselementen	5.580	5.018
Bij: Aftrekpost shortfall IRB	131.192	96.631
Bij: Herwaarderingsreserves niet-behoorend tot het toetsingsvermogen	410	24.024
Bij: Overige vermogenscomponenten niet-behoorend tot het toetsingsvermogen	- 6.743	- 3.191
Af: Actuariële resultaten u.h.v. toegezegde pensioenregeling	- 81.617	- 90.476
Totaal geconsolideerd eigen vermogen	1.338.966	1.315.208

Als op basis van de revisie, betalingsachterstand of externe signalen sprake is van een verhoogde kans op discontinuïteit, dan wordt de afdeling Bijzonder Beheer ingeschakeld. Er wordt een inschatting gemaakt van het continuïteitsperspectief. Afhankelijk van de ernst en omvang van de problematiek is er sprake van bewakend of intensief toezicht. Bij twijfelachtige of onvoldoende continuïteits-perspectief maakt de afdeling Bijzonder Beheer een voorstel voor een bijzondere waardevermindering. Op basis van dit voorstel stelt de Impairment-commissie de definitieve bijzondere waardevermindering vast.

2.2 Verdeling kredietportefeuille

Het kredietrisico is geconcentreerd bij Van Lanschot Bankiers. Bij Kempen en de buitenlandse dochters worden beperkt kredieten verstrekt. De limieten zijn volledig afhankelijk van het onderpand en kunnen op dagbasis muteren.

Tabel 2.2.A Verdeling van de kredietportefeuille naar entiteiten (exclusief bijzondere waardeverminderingen)	31/12/2013		31/12/2012	
	Limiet	Benutting	Limiet	Benutting
Totaal	13.820.714	12.823.351	15.086.987	13.774.612
Van Lanschot Bankiers	13.466.178	12.488.675	14.602.672	13.326.053
Kempen	167.995	148.135	211.850	211.850
Van Lanschot overig	186.541	186.541	272.465	236.709

Het totaal uitstaand bedrag is, zoals opgenomen in de tabellen 2.2.B en 2.2.C, verminderd met de bijzondere waardeverminderingen kredieten. Dit geeft het totaal aan kredieten en vorderingen van de private en publieke sector. De bijzondere waardeverminderingen zijn opgedeeld in Incurred But Not Reported (IBNR) enerzijds en specifieke voorzieningen anderzijds. IBNR is opgenomen onder Achterstallig. Specifieke voorzieningen zijn opgenomen onder Onvolwaardig, zowel nominaal als procentueel.

Alle kredieten waarvan de rente en/of aflossing niet tijdig worden voldaan, zijn achterstallig. Als een klant waarschijnlijk of daadwerkelijk zijn verplichtingen jegens de bank niet meer kan nakomen, wordt een voorziening getroffen. De kredieten van de klant worden dan aangemerkt als onvolwaardige kredieten.

Van Lanschot is terughoudend met het verstrekken van blanco kredieten. Voor zakelijke financieringen geldt een zeer stringent acceptatiebeleid. Bij deze financieringen worden reguliere zakelijke zekerheden gesteld zoals vastgoed, debiteuren, voorraden en inventaris.

Particuliere financieringen hebben als dekking doorgaans een woonhuis (hypotheken), een beleggingsportefeuille (beleggingskrediet) of commercieel vastgoed dat in privé wordt aangehouden (vastgoed). Het restant betreft regulier consumptief krediet en particuliere maatwerkfinancieringen (overig). Voor maatwerkfinancieringen wordt structuur en onderpand op individuele casus vastgesteld. Deze categorie financieringen is voorbehouden aan klanten die een substantieel vermogen bij Van Lanschot hebben ondergebracht.

Bij nieuwe financieringen wordt kritisch gekeken in hoeverre deze passen bij de doelstellingen van Van Lanschot. Vanuit deze benadering blijft Van Lanschot terughoudend met de verstrekking van kredieten en vindt voor een deel van de portefeuille een doelgerichte afbouw plaats.

Tabel 2.2.B Kredieten en vorderingen private en publieke sector naar sector per 31/12/2013

	% van het totaal	Totaal	Limiet	Volwaardig	Achterstallig	Onvolwaardig	Voorzien	%
Totaal		12.490.723			4,4%	600.150	322.652	53,8
Bedrijven en instellingen								
Vastgoed	12	1.518.221	1.508.658	1.347.689	25.478	145.054	61.135	42,1
Zorg	2	257.039	285.517	243.047	1.045	12.947	7.436	57,4
Financiële holdings	3	381.634	515.980	371.204	7.401	3.029	2.749	90,7
Dienstverlening	4	556.779	662.278	475.099	47.876	33.804	29.473	87,2
Detailhandel	2	297.114	349.081	289.961	1.058	6.095	4.363	71,6
Kapitaalgoederen	2	271.988	340.909	258.988	3.070	9.930	2.041	20,6
Voedselwaren, drank en tabak	1	154.214	200.585	152.523	156	1.535	1.715	111,7
Overig	9	1.086.472	1.278.886	986.976	16.557	82.939	54.682	65,9
Totaal Bedrijven en instellingen	35	4.523.461	5.141.894	4.125.487	102.641	295.333	163.594	55,4
Particulieren								
Hypotheke	51	6.482.569	6.580.410	6.304.357	71.351	106.861	66.431	62,2
Belegingskrediet	1	170.200	432.731	169.616	-	584	387	66,3
Vastgoed	5	660.949	661.134	568.910	20.874	71.165	32.268	45,3
Overig	8	986.172	1.004.545	827.454	32.511	126.207	59.972	47,5
Totaal Particulieren	65	8.299.890	8.678.820	7.870.337	124.736	304.817	159.058	52,2
Bijzondere waardeverminderingen kredieten		332.628			9.976	322.652		

Tabel 2.2.C Kredieten en vorderingen private en publieke sector naar sector per 31/12/2012

	% van het totaal	Totaal	Limiet	Volwaardig	Achterstallig	Onvolwaardig	Voorzien	%
Totaal		13.464.234			4,1%	536.036	298.924	55,8
Bedrijven en instellingen								
Vastgoed	13	1.729.228	1.716.492	1.493.884	55.517	179.827	97.531	54,2
Zorg	2	272.978	311.726	263.935	374	8.669	6.082	70,2
Financiële holdings	3	438.083	621.895	415.216	1.950	20.917	10.667	51,0
Dienstverlening	4	570.396	711.701	548.588	3.786	18.022	9.521	52,8
Detailhandel	2	319.545	369.693	303.826	1.521	14.198	9.067	63,9
Kapitaalgoederen	2	318.120	402.301	312.986	1.708	3.426	2.408	70,3
Voedselwaren, drank en tabak	1	146.033	191.687	136.860	7.647	1.526	1.572	103,0
Overig	9	1.208.152	1.471.448	1.106.181	34.212	67.759	40.942	60,4
Totaal Bedrijven en instellingen	36	5.002.535	5.796.943	4.581.476	106.715	314.344	177.790	56,6
Particulieren								
Hypotheke	50	6.944.782	7.058.074	6.767.990	82.469	94.323	56.835	60,3
Belegingskrediet	2	213.784	585.398	212.554	-	1.230	545	44,3
Vastgoed	5	716.698	715.559	651.576	37.277	27.845	18.180	65,3
Overig	7	896.813	931.013	748.739	49.780	98.294	45.574	46,4
Totaal Particulieren	64	8.772.077	9.290.044	8.380.859	169.526	221.692	121.134	54,6
Bijzondere waardeverminderingen kredieten		310.378			11.454	298.924		

Het onderdeel 'Overig' bij bedrijven en instellingen (Nederland) omvat in 2013 onder andere: Constructies en infrastructuur 1,27% (2012: 1,26%), Bouwmaterialen 1,35% (2012: 1,17%), Transport & logistiek 0,78% (2012: 0,88%), Consumentenproducten non-food 0,72% (2012: 0,73%), Toerismesector 0,56% (2012: 0,62%), Landbouw en visserij 0,23% (2012: 0,49%), Autoindustrie 0,36% (2012: 0,43%), Technologie 0,29% (2012: 0,24%), Basismaterialen 0,27% (2012: 0,17%), Media 0,17% (2012: 0,14%), Chemicaliën 0,01% (2012: 0,05%), Olie & Gas 0,02% (2012: 0,02%) en Nutsbedrijven 0,01% (2012: 0,01%). De percentages zijn uitgedrukt als aandeel van het totaal aan kredieten en vorderingen private en publieke sector Nederland.

2.3 Verhoogd kredietrisico

Verhoogd kredietrisico treedt op als een relatie gedurende minimaal dertig dagen niet aan de verplichtingen kan voldoen. Als op basis van de revisie, betalingsachterstand of externe signalen sprake is van een verhoogde kans op discontinuïteit, dan zal de afdeling Bijzonder Beheer worden ingeschakeld. Er wordt een inschatting gemaakt van het continuïteitsperspectief. Zodra er signalen zijn die kunnen duiden op een verslechterd continuïteitsperspectief, dan zal de relatie onder toezicht worden gesteld van de afdeling Bijzonder Beheer. Bij twijfelachtige of onvoldoende continuïteitsperspectief maakt de afdeling Bijzonder Beheer een voorstel voor een bijzondere waardevermindering. Deze afweging wordt gemaakt door de afdelingen Bijzonder Beheer en Corporate Banking. Deze afdelingen maken op basis van obligo, aanwezige zekerheden en verwachte kasstromen een voorstel voor de benodigde bijzondere waardevermindering. De Impairmentcommissie beoordeelt deze voorstellen en stelt conform het beleid viermaal per jaar de uiteindelijke bijzondere waardevermindering vast.

Financieringen waarbij sprake is van een verhoogd kredietrisico worden ingedeeld in de categorie achterstallig of de categorie onvolwaardig. Alle leningen waarvan de rente en/of aflossing niet tijdig worden voldaan, zijn achterstallig. Als een bijzondere waardevermindering is geplaatst op een vordering, worden de kredieten van de klant aangemerkt als onvolwaardige kredieten.

De Bijzonder Beheer-activiteiten zijn erop gericht om relaties te begeleiden naar reguliere behandeling (zonder Bijzonder Beheer-toezicht). Het streven is om dit binnen de met de klant gemaakte afspraken te doen, maar indien nodig wordt herstructurering toegepast. Meer informatie over herstructurering van financieringen is opgenomen in paragraaf 2.3.3.

2.3.1 Achterstallige vorderingen

Van Lanschot definieert een vordering als achterstallig als sprake is van een overschrijding van minimaal € 5.000,- voor een periode van meer dan dertig dagen. Hierbij wordt rekening gehouden met saldo-compensatie voor zover deze juridisch is geformaliseerd. De Beheerdesk bewaakt de achterstallige vorderingen en ondersteunt het kantorennet bij het terugdringen hiervan (zie tabel 2.3.1).

Door actief beheer van achterstallige vorderingen zijn potentiële probleemfinancieringen in een vroeg stadium onderkend.

Als op basis van individuele beoordeling wordt vastgesteld dat sprake is van een verhoogd risico, zal de afdeling Bijzonder Beheer toezicht op de betreffende relatie houden. De tabel 2.3.1 heeft betrekking op de kredietportefeuille.

In het algemeen zijn zekerheden gesteld voor alle huidige en toekomstige schulden van een debiteur. Naast hypothecaire zekerheden en garanties door overheden en kredietinstellingen, kunnen zakelijk onroerend goed, debiteuren, voorraden en inventaris ook als onderpand zijn gegeven. De meeste zekerheden zijn niet direct gekoppeld aan een specifieke financiering, maar aan de betreffende klant.

Tabel 2.3.1 Ouderdomsanalyse achterstallige vorderingen (exclusief onvolwaardige kredieten)

	31/12/2013		31/12/2012	
	Uitstaand saldo	Overschrijding	Uitstaand saldo	Overschrijding
Totaal	227.377	42.758	276.241	45.083
30-60 dagen	42.095	1.002	59.599	10.262
61-90 dagen	52.943	1.969	23.101	1.490
>90 dagen	132.339	39.787	193.541	33.331

2.3.2 Onvolwaardige kredieten

Als een klant waarschijnlijk of daadwerkelijk zijn verplichting jegens de bank niet meer kan nakomen, wordt een voorziening getroffen. Het krediet wordt dan aangemerkt als een onvolwaardig krediet. Van Lanschot heeft afgelopen jaar opnieuw de negatieve effecten van de economische recessie ondervonden. Dit resulteert in een relatief hoog aantal onvolwaardige kredieten.

Indien een krediet onvolwaardig is, zal de behandelaar van de afdeling Bijzonder Beheer (rekening houdend met de verwachte uit te winnen bedragen) de voorziening vaststellen. Deze voorzieningen worden op individuele basis vastgesteld. De totale dotatie aan de voorzieningen in 2013 bedraagt 117 basispunten van de gemiddelde risicogewogen activa (RWA) over 2013 (2012: 105 basispunten). Deze dotatie wordt deels gecompenseerd door een verhoging van de renteopslag aan klanten. Van Lanschot boekt kredieten direct af, zodra voldoende zekerheid is over het verlies (verwachting dat er geen opbrengsten meer zullen worden gegenereerd, alle zekerheden zijn te gelde gemaakt en/of de definitieve uitkering van de curator is nog te ontvangen). De omvang van de onvolwaardige kredieten die ook achterstallig zijn, bedraagt € 440 miljoen (2012: € 330 miljoen).

Bij de bepaling van bijzondere waardeverminderingen worden alle relaties die in default zijn individueel beoordeeld en opgenomen onder specifieke voorzieningen. Daarnaast wordt een voorziening getroffen voor kredietverliezen die reeds zijn opgetreden, maar die per balansdatum nog niet bekend zijn bij Van Lanschot. Voor het berekenen van de bijzondere waardeverminderingen worden onderstaande methodieken gehanteerd:

Individuele posten

Voor een individuele post waarbij sprake is van een objectieve aanwijzing voor een bijzondere waardevermindering, wordt een inschatting van de toekomstige kasstromen gemaakt die op basis van de DCF-methode contant worden gemaakt tegen de originele disconteringsvoet. Veronderstellingen die hierbij worden gebruikt zijn de inschatting van de (executie)waarde van zekerheden, de inschatting van nog te ontvangen betalingen, de inschatting van de timing van deze betalingen en de disconteringsvoet.

Incurring But Not Reported (IBNR)

Alle kredieten waarvoor geen objectieve aanwijzing voor bijzondere waardevermindering aanwezig is, worden meegenomen in IBNR-voorzieningen. IBNR-voorzieningen betreffen de waardeverminderingen die hebben plaatsgevonden per rapportagedatum, maar waar de bank als gevolg van een informatieachterstand nog geen weet van heeft. Deze waardevermindering wordt berekend op basis van het verwachte verlies (Expected Loss). Deze wordt op relatieniveau (non-retail) en productniveau (retail) berekend met de aanwezige Probability of Default (PD), Exposure at Default (EAD) en Loss Given Default (LGD). Daarnaast wordt de confirmation period geschat. Dit is het aantal kwartalen dat sprake is van informatieachterstand (minimaal 0, maximaal 4). De uiteindelijke berekening van de bijzondere waardevermindering is het product van Expected loss (EL) en de confirmation period. Deze methodiek is consistent met de Basel II-modellen en maakt gebruik van historische informatie.

Tabel 2.3.2.A Verloop Bijzondere waardeverminderingen 2013

	Specifiek	Collectief	IBNR	Totaal
Stand per 1 januari	298.924	–	11.454	310.378
Afboekingen	– 84.269	–	–	– 84.269
Toevoegingen aan of vrijval van de voorziening	103.863	–	– 1.478	102.385
In rekening gebrachte rente	4.134	–	–	4.134
Stand per 31 december	322.652	–	9.976	332.628
Als percentage van de RWA				3,69

Tabel 2.3.2.B Verloop Bijzondere waardeverminderingen 2012

	Specifiek	Collectief	IBNR	Totaal
Stand per 1 januari	204.935	–	13.355	218.290
Afboekingen	– 21.277	–	–	– 21.277
Toevoegingen aan of vrijval van de voorziening	115.266	–	– 1.901	113.365
Stand per 31 december	298.924	–	11.454	310.378
Als percentage van de RWA				2,95

Tabel 2.3.2.C Bijzondere waardevermindering ten laste van de winst-en-verliesrekening

2013

2012

Bijzondere waardevermindering ten laste van de winst-en-verliesrekening	102.385	113.365
Als percentage van de gemiddelde RWA	1,05	1,05

Tabel 2.3.2.D Voorzieningen op basis van entiteit

31/12/2013

31/12/2012

	31/12/2013		31/12/2012	
	Onvolwaardig	Voorzien	Onvolwaardig	Voorzien
Totaal	600.150	322.652	536.036	298.924
Van Lanschot Bankiers	598.294	320.796	534.507	297.585
Kempen	1.759	1.759	1.499	1.309
Van Lanschot overig	97	97	30	30

2.3.3 Geherstructureerde financieringen

Een financiering wordt aangemerkt als een geherstructureerde financiering als buiten de reguliere kredietnormen de voorwaarden van een financiering door de afdeling Bijzonder Beheer worden herzien, omdat een klant door economische omstandigheden niet in staat is om aan zijn contractuele verplichtingen te voldoen. De tabellen 2.3.3.A t/m 2.3.3.E geven het totaalvolume weer van klantgroepen met een of meer geherstructureerde financieringen (inclusief financieringen die niet zijn

geherstructureerd). Binnen Van Lanschot komen verschillende vormen van herstructureringen voor (zie tabel 2.3.3.B). Na een herstructurering blijft de financiering onder toezicht bij de afdeling Bijzonder Beheer totdat is aangetoond dat de herstructurering succesvol is geweest. Zodra de behandeling van financiering weer plaatsvindt op basis van regulier beheer ziet Van Lanschot de financiering als een reguliere financiering en is er geen sprake meer van een geherstructureerde financiering.

Tabel 2.3.3.A Geherstructureerde financieringen naar sector per 31/12/2013

	% van het totaal	Totaal	Limiet	Volwaardig	Achterstallig	Onvolwaardig	Voorzien	%
Totaal		415.907				339.693	171.464	50,5
Bedrijven en instellingen								
Vastgoed	23	135.359	120.614	27.725	6.584	101.050	47.591	47,1
Zorg	2	9.180	2.354	785	–	8.395	5.786	68,9
Financiële holdings	1	4.127	3.875	1.429	–	2.698	920	34,1
Dienstverlening	9	55.205	46.590	20.821	83	34.301	18.547	54,1
Detailhandel	10	56.022	63.237	50.366	822	4.834	2.696	55,8
Kapitaalgoederen	2	11.231	10.603	5.306	–	5.925	281	4,7
Voedselwaren, drank en tabak	1	5.926	5.973	4.602	–	1.324	1.715	129,5
Overig	17	103.482	85.022	40.070	7.569	55.843	31.257	56,0
Totaal Bedrijven en instellingen	65	380.532	338.268	151.104	15.058	214.370	108.793	50,8
Particulieren								
Hypotheke	8	47.421	50.851	20.839	3.794	22.788	18.419	87,7
Beleggingskrediet	–	–	–	–	–	–	–	–
Vastgoed	18	106.440	103.487	39.926	1.812	64.702	28.420	43,9
Overig	9	52.978	30.100	6.643	8.502	37.833	15.832	42,0
Totaal Particulieren	35	206.839	184.438	67.408	14.108	125.323	62.671	50,0
Bijzondere waardeverminderingen kredieten		171.464				171.464		

Tabel 2.3.3.B Type geherstructureerde financieringen

31/12/2013

Totaal	415.907
Aflossingen/reducties zijn (tijdelijk) verlaagd/opgeschort	222.049
(tijdelijke) Verhoging van de kredietlimiet voor financiering van de financieringslasten/cashflow tekorten	110.648
Rente is (tijdelijk) verlaagd of financiering is rentevrij gemaakt	67.650
(voorwaardelijke en/of gedeeltelijke) Kwijtschelding van de vordering	15.560

Tabel 2.3.3.C Verloop geherstructureerde financieringen

31/12/2013

Stand per 1 januari	283.198
Nieuwe geherstructureerde financieringen	213.819
Toevoegingen en aflossingen	- 27.228
Bijzondere waardeverminderingen	- 53.882
Stand per 31 december	415.907

Tabel 2.3.3.D geeft inzicht in de onderliggende zekerheden van geherstructureerde financieringen. Het uitgangspunt voor het opstellen van het overzicht zijn de gebruikte zekerheden onder Basel II met uitzondering van Commercieel vastgoed.

Tabel 2.3.3.D Geherstructureerde financieringen naar zekerheden 2013

	Uitstaand saldo	Hypothecaire zekerheid	Commercieel vastgoed*	Financiële zekerheden	Totaal primaire zekerheden	Secundaire zekerheden en blanco kredieten
Totaal	415.907	36.450	192.881	447	229.778	193.577
Hypothecaire leningen	29.002	36.450	-	-	36.450	-
Rekeningcourant	155.854	-	-	-	442	155.412
Leningen	225.042	-	192.881	442	192.881	32.161
Effectenkredieten en -afrekeningsvorderingen	9	-	-	-	5	4
Achtergestelde leningen	6.000	-	-	5	-	6.000

* Op basis van beleggingswaarde

De geografische indeling in tabel 2.3.3.E is gebaseerd op de vestigingsplaats van de klant.

Tabel 2.3.3.E Geherstructureerde financiering geografisch

31/12/2013

Totaal	415.907
Nederland	409.374
België	4.009
Overig	2.524

2.4 Kredietrisicomodellen

In de Basel-II-regelgeving bestaat de mogelijkheid om de berekening van het kredietrisico te baseren op interne modellen. De modellen variëren in risicosensitiviteit. Naar gelang de bank meer en betere (statistische) informatie heeft over haar klanten en producten, kunnen modellen met een meer geavanceerdere benadering ontwikkeld worden. Oplopend in risicosensitiviteit zijn de mogelijke benaderingen: Standardized Approach (SA), Foundation Internal Ratings Based (F-IRB) en Advanced Internal Ratings Based (A-IRB).

Tabel 2.4 geeft de parameters voor interne modellen op basis waarvan het risico op kredieten wordt bepaald.

Sinds medio 2012 heeft Van Lanschot goedkeuring gekregen om met alle kredietportefeuilles onder de Internal Ratings Based methode te rapporteren. Daardoor heeft Van Lanschot een volledig risicosensitief beeld van de kredietportefeuille. De kredietportefeuille kan in twee onderdelen worden opgesplitst, een retailportefeuille en een non-retail portefeuille.

Retailportefeuille

Van Lanschot berekent voor de retailportefeuille de risico- gewogen activa op basis van een A-IRB-methode. Het betreft hierbij verschillende deelpartefeuilles:

- de hypotheekportefeuille;
- rekening-courantkredieten tot € 40.000,-;
- de portefeuille met automatische effectenkredieten;
- consumptieve financieringen tot € 250.000,-;
- de MKB-relaties tot € 1 miljoen (vanaf maart 2013).

Voor deze portefeuilles worden op basis van interne segmenteringsmodellen de PD, LGD en EAD voor ieder afzonderlijk product bepaald. Deze parameters worden bepaald aan de hand van statistische modellen.

De PD-modellen zijn voornamelijk gebaseerd op gedragsmatige aspecten en de LGD-modellen op basis van onderliggende zekerheden. Voor de LGD in de RWA-berekening wordt een downturn-LGD gehanteerd (het verwachte verlies bij default in slechte economische situaties). Voor het bepalen van de EAD wordt gekeken naar de limiet en de benutting van de betreffende rekening.

De segmenteringsmodellen worden daarnaast gebruikt voor het bewaken van de risico-ontwikkelingen en het berekenen van stress-scenario's (zowel sensitiviteit als scenariostresstesten). Hierbij wordt ook de impact op de rentabiliteit en de kapitaalratio's vastgesteld.

In 2014 zal de A-IRB benadering van de deelpartefeuille van consumptieve financieringen tot € 250.000,- worden uitgebreid tot consumptieve financieringen tot € 2 miljoen. Hiervoor is een model gebouwd dat extern is gevalideerd en door De Nederlandsche Bank is goedgekeurd.

Non-retailportefeuille

Van Lanschot berekent voor de non-retailportefeuille de risicogewogen activa op basis van de F-IRB-methode. Het betreft de volgende modellen:

- het Commercieel-vastgoedmodel, waarin de portefeuille van commercieel-vastgoedrelaties is ondergebracht;
- het Holdingmodel, waarin de portefeuille van relaties met minderheidsdeelnemingen en participaties is ondergebracht;
- het Zakelijk Krediet Relaties-model;
- het Particulier Krediet Relaties-model.

Voor deze portefeuilles wordt de PD op basis van interne ratingmodellen voor ieder afzonderlijke relatie bepaald. De EAD en LGD worden op basis van regelgeving vastgesteld.

Overige kredieten

De RWA van de portefeuille, niet-zijnde retail of non-retail (overheid, financiële instellingen, non-profitorganisaties, kortlopende debetstanden en vorderingen verstrekt door dochtermaatschappijen), wordt op basis van de SA-methoden berekend.

2.4.1 Waarborging kwaliteit van de interne modellen

Het raamwerk waarbinnen de modellen zijn ontwikkeld, ligt vast in het Modelgovernance Framework. Dit is onderdeel van het overkoepelende Handboek Kredietgovernance. In dit raamwerk ligt het proces van modelontwikkeling en -goedkeuring vast. De methodiek om de modellen te valideren ligt vast in het Raamwerk Modelvalidatie.

De modelontwikkeling heeft plaatsgevonden op basis van data uit een voor dit doeleinde opgezette datawarehouse. Dit datawarehouse en het ontwikkelingsproces van alle modellen is door Group Audit getoetst en akkoord bevonden. Daarnaast heeft ook een externe validator dit proces beoordeeld en akkoord bevonden.

Van Lanschot hanteert segmenteringsmodellen voor het beoordelen van het risicoprofiel van de retailportefeuille. Maandelijks wordt de werking van de modellen getoetst. Dit gebeurt onder andere door maandelijks back testing van modellen en een periodieke externe validatie.

Tabel 2.4 Sleutelparameters bij de berekening van de risicoweging

PD = Probability of Default (%)
EAD = Exposure at Default (€)
LGD = Loss Given Default (%)

M = Maturity (jaren)
S = Sales (M€)

De kans dat een klant binnen een jaar in gebreke blijft.
De financiële verplichting van de debiteur op het moment dat deze in gebreke blijft.
Een schatting van het verlies dat Van Lanschot leidt als het onderpand voor een lening wordt uitgewonnen of bij liquidatie van een onderneming als onderdeel van een uitwinningproces.
De resterende verwachte looptijd.
De omzet van een bedrijf (gebruikt bij zakelijke non-retailmodellen).

De externe validaties tonen aan dat de modellen goed presteren, stabiel zijn door de tijd en dat de PD-schattingen correct zijn. Dit heeft geleid tot een formele goedkeuring van deze modellen door De Nederlandsche Bank in 2010.

Van Lanschot hanteert ratingmodellen voor het beoordelen van de non-retailportefeuille. Deze modellen zijn een combinatie van statistiek en modelinput op basis van expertkennis. De uitkomsten van de modellen worden maandelijks gerapporteerd en periodiek worden deze modellen extern gevalideerd. Dit heeft geleid tot de formele goedkeuring door De Nederlandsche Bank van twee modellen in 2011 en de overige modellen in 2012.

2.4.2 Toekomstige ontwikkelingen interne modellen

Van Lanschot is gefaseerd overgegaan naar een IRB-benadering. Zoals eerder gemeld heeft Van Lanschot toestemming van De Nederlandsche Bank voor uitbreiden van de A-IRB-benadering naar alle consumptieve financieringen tot € 2 miljoen.

2.5 Kwaliteit kredietportefeuille

In paragraaf 2.4 is een onderverdeling van de kredietportefeuille gemaakt in retailkredieten en non-retailkredieten. Voor retail- en non-retailkredieten wordt een verschillende benadering gehanteerd voor de bepaling van het risico van de portefeuille.

Retailportefeuille

De kwaliteit van de retailportefeuille (zie de omschrijving in paragraaf 2.4) wordt bepaald aan de hand van statistische segmenteringsmodellen. In deze segmenteringsmodellen worden retailkredieten op basis van specifieke kenmerken en statistische modellen ingedeeld in de juiste risicoklasse.

Non-retailportefeuille

Voor het beoordelen van non-retailkredieten wordt in Nederland gebruikgemaakt van intern ontwikkelde ratingmodellen. De rating van een klant is een bepalende factor in de beoordeling en tarifiering bij maatwerkfinancieringen. Tevens wordt de rating gebruikt om het inzicht in de kredietportefeuille te vergroten en de kwaliteit hiervan te monitoren.

Voor de ratingmodellen heeft Van Lanschot een ratingschaal opgesteld. De topklasse (T) is de hoogst mogelijke rating. De ratingschaal loopt vervolgens van klasse A tot en met F, waarbij door combinaties van deze letters met een cijfer nog een verdere differentiatie mogelijk is. Voor alle relaties in een betreffend segment wordt dezelfde ratingklasse gehanteerd. In tabel 2.5.A is de benutting van de kredietportefeuille ingedeeld naar rating.

De ratingverdeling heeft zich conform de economische ontwikkelingen bewogen. De economische crisis heeft de afgelopen jaren een aanzienlijke invloed gehad op de defaultkans (PD) van de maatwerkfinancieringen. Nagenoeg de volledige maatwerkportefeuille is van een rating voorzien.

De tabel 2.5.B en 2.5.C geven inzicht in de onderliggende zekerheden van de kredietportefeuille. Het uitgangspunt voor het opstellen van het overzicht zijn de gebruikte zekerheden onder Basel II met uitzondering van Commercieel vastgoed.

Van Lanschot is terughoudend met het verstrekken van blanco kredieten. De categorie Secundaire zekerheden en ongedekte kredieten bevat hoofdzakelijk kredieten waarvoor bedrijfsmiddelen, voorraden en debiteuren in onderpand zijn gegeven en zekerheden die door

systeemtechnische redenen niet direct zijn gekoppeld aan een specifieke krediet. Het totaal aan ongedekte kredieten is gering. In het algemeen zijn zekerheden gesteld voor alle huidige en toekomstige schulden van een debiteur.

De gemiddelde Loan-To-Value (LTV) van hypotheken, op basis van 100% executiewaarde, bedraagt 95% (2012: 91%).

Tabel 2.5.A Verdeling interne rating maatwerkfinancieringen als percentage van het uitstaand obligo

	Omschrijving	31/12/2013	31/12/2012
Totaal		100	100
T	Topklasse	–	–
A1 - A3	Sterk	–	1
B1 - B3	Goed	17	20
C1 - C3	Voldoende	45	45
D1 - D3	Zwak	27	26
E	Zeer zwak	3	3
F1 - F3	Default	8	5

De omvang van de maatwerkportefeuille bedraagt € 4,8 miljard (2012: € 5,9 miljard).

Tabel 2.5.B Kredieten en vorderingen private en publieke sector naar zekerheden 2013

	Uitstaand saldo	Hypothecaire zekerheid	Commercieel vastgoed*	Financiële zekerheden	Garanties	Totaal primaire zekerheden	Secundaire zekerheden en ongedekte kredieten
Totaal	12.490.723	5.551.349	1.999.268	712.388	15.156	8.278.161	4.212.562
Hypothecaire leningen	6.593.548	5.551.349	–	–	–	5.551.349	1.042.199
Rekening-courant	1.653.410	–	–	498.248	–	498.248	1.155.162
Leningen	3.867.146	–	1.999.268	–	15.156	2.014.424	1.852.722
Effectenkredieten en -afrekeningsvorderingen	329.642	–	–	214.140	–	214.140	115.502
Achtergestelde leningen	46.977	–	–	–	–	–	46.977

* Op basis van beleggingswaarde

Tabel 2.5.C Kredieten en vorderingen private en publieke sector naar zekerheden 2012

	Uitstaand saldo	Hypothecaire zekerheid	Commercieel vastgoed*	Financiële zekerheden	Garanties	Totaal primaire zekerheden	Secundaire zekerheden en ongedekte kredieten
Totaal	13.464.234	6.135.778	2.417.743	799.646	24.675	9.377.482	4.086.392
Hypothecaire leningen	7.070.279	6.135.778	–	–	–	6.135.778	934.392
Rekening-courant	1.732.325	–	–	542.436	–	542.436	1.189.889
Leningen	4.270.850	–	2.417.743	–	24.675	2.442.418	1.828.432
Effectenkredieten en -afrekeningsvorderingen	357.457	–	–	257.210	–	257.210	100.247
Achtergestelde leningen	33.323	–	–	–	–	–	33.323

* Op basis van beleggingswaarde

2.6 Concentratie in de kredietportefeuille

De grootste concentratie qua uitzettingen betreft de hypotheekportefeuille. Het kredietrisico in deze portefeuille is beperkt. Het grootste kredietrisico en de daadwerkelijke historische verliezen zitten in de zakelijke portefeuille. Van Lanschot streeft naar een gediversificeerde kredietportefeuille. Hierbij heeft Van Lanschot een sterke positie in middelgrote (familie)bedrijven en commercieel vastgoed. Gezien de aard en omvang van de bank zijn concentratie-effecten waar te nemen.

Van Lanschot heeft actief beleid ingezet om de concentratie op individuele tegenpartijen te verkleinen. Dit heeft in 2013 geresulteerd in een afname van het totaalvolume van de grootste twintig limieten met 14%, ten opzichte van het totaalvolume van de twintig grootste limieten in 2012. In het kader van de risicobereidheid heeft Van Lanschot tevens limieten bepaald voor de concentratie in individuele sectoren.

Commercieel vastgoed

Van Lanschot heeft een relatief grote concentratie in commercieel vastgoed. Van oudsher worden hierbij conservatieve verstrekking-normen gehanteerd. Het beleid voor nieuwe commercieel-vastgoed-financieringen is in 2013 dusdanig aangescherpt dat deze feitelijk niet meer worden verstrekt (zie tabel 2.6.A).

De commercieel-vastgoedportefeuille van Van Lanschot bevat € 1,5 miljard aan zakelijke vastgoedleningen (2012: € 1,7 miljard) en bevat € 0,6 miljard aan particuliere vastgoedleningen (2012: € 0,7 miljard).

Uitmo 2013 heeft de bank € 216 miljoen aan onvolwaardige vastgoedkredieten (2012: € 208 miljoen). Voor deze kredieten is een voorziening van circa € 93 miljoen (43%) getroffen (2012: € 116 miljoen en 56%).

De gemiddelde Loan-To-Value (LTV) van de portefeuille met vastgoedfinancieringen bedraagt 87% (2012: 71%).

Concentratie op individuele uitzettingen

De omvang van de twintig grootste uitzettingen aan individuele tegenpartijen, niet-zijnde financiële instellingen, bedraagt € 755 miljoen op een totale post kredieten van € 12,8 miljard (2012: € 764 miljoen op een totale post kredieten van € 13,8 miljard).

Concentratie geografische gebieden

Conform de strategie van Van Lanschot vindt het merendeel van de kredietverlening plaats in Nederland en België. De geografische indeling is gebaseerd op de vestigingsplaats van de klant. Een gedeelte van de Belgische markt wordt vanuit het Nederlandse kantorennet bediend.

2.7 Beleggingen

De beleggingen van Van Lanschot hebben overwegend een laag risicoprofiel, een hoge kredietwaardigheid en worden voornamelijk aangehouden voor liquiditeitsdoeleinden. Investerings dienen daarom in hoge mate verhandelbaar en beleenbaar te zijn.

De besluitvorming omtrent beleggingen en toewijzing aan de portefeuille ligt bij de Asset- & Liabilitycommissie. Alle nieuwe posities in de portefeuille kapitaalmarktinstrumenten dienen vooraf te worden beoordeeld door de afdelingen Acceptatie & Beheer (landenlimieten) en Treasury (individuele limieten). Nieuwe posities in aandelen en participaties dienen vooraf te worden goedgekeurd door de Raad van Bestuur.

Nieuwe beleggingen in vreemdvermogensinstrumenten van banken dienen van een senior (niet-achtergesteld) niveau te zijn, met een minimale rating van AA (externe creditrating).

Van Lanschot heeft 62% van haar beleggingen ondergebracht in de categorie Beleggingen voor verkoop beschikbaar en 38% onder Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening.

Tabel 2.6.A Commercieel vastgoed: ratingverdeling als percentage van uitstaand obligo

	Omschrijving	31/12/2013	31/12/2012
Totaal		100	100
A1-A3	Sterk	1	1
B1-B3	Goed	18	25
C1-C3	Voldoende	47	47
D1-D3	Zwak	20	17
E	Zeer zwak	3	2
F1-F3	Default	11	8

Tabel 2.6.B Kredieten en vorderingen private en publieke sector geografisch

	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	12.490.723	13.464.234
Nederland	11.847.321	12.574.704
België	283.035	428.218
Overig	360.367	461.312

De beleggingen in vreemdvermogensinstrumenten gegarandeerd door de staat betreffen overwegend staatsobligaties uitgegeven door Nederland, de Europese Unie en Italië.

Van Lanschot heeft uit hoofde van staatsobligaties uitgegeven door Italië een exposure van € 217,9 miljoen per 31 december 2013 (2012: nihil).

De nominale omvang van de obligatiepositie bedraagt € 200,0 miljoen.

Van Lanschot heeft geen beleggingen in de overige GIIPS-landen.

Slechts een gering gedeelte van de beleggingen van Van Lanschot heeft geen Fitch-rating en zijn zodoende onder 'Overig' geplaatst. De categorie 'Overig' bestaat onder andere voor € 79,8 miljoen uit aandelen (2012: € 61,0 miljoen) en € 40,1 miljoen uit participaties (2012: € 66,9 miljoen).

De belegging in aandelen heeft grotendeels betrekking op posities in eigen aandelenfondsen.

2.8 Additionele informatie Basel II: kredietrisico

Het kredietrisico bestaat uit vier verschillende exposuretypen: balansposten, buiten de balansposten, repo-transacties en derivatentransacties. In tabellen 2.8.A en 2.8.B is per exposuretype aangegeven de bruto- en netto-exposure, risicoweging en kapitaalrisico. Door de risicoweging te delen door de netto-exposure wordt de gemiddelde risicoweging per exposuretype berekend.

Indien vorderingen zijn gegarandeerd door andere partijen (zoals overheden), dan wordt de bruto-exposure in de betreffende exposureklasse opgenomen, terwijl de netto-exposure onder de exposureklasse van de garanderen partij wordt opgenomen (zoals Vorderingen op centrale overheden en centrale banken). Vandaar dat in deze exposureklasse de netto-exposure hoger is dan de bruto-exposure. Voor een toelichting op de Basel II-exposureklassen wordt verwezen naar de begrippenlijst.

Tabel 2.7.A Beleggingen naar type

	31/12/2013		31/12/2012	
Totaal	1.923.669	100%	1.544.490	100%
Overheidspapier en papier gegarandeerd door overheid	1.040.065	54%	688.446	44%
Gedekte obligaties	442.137	23%	426.661	28%
Asset-Backed Securities	316.465	16%	261.787	17%
Overige vermogensinstrumenten	125.002	7%	167.596	11%

Tabel 2.7.B Beleggingen naar externe rating

(meest actuele Fitch Ratings zoals bekend bij Van Lanschot)

	31/12/2013		31/12/2012	
Totaal	1.923.669	100%	1.544.490	100%
AAA	1.474.995	76%	1.268.701	82%
AA	76.575	4%	109.259	7%
A	30.207	2%	8.588	1%
Overig	341.892	18%	157.942	10%

Tabel 2.8.A Onderverdeling kredietrisico naar exposuretype per 31/12/2013

	Bruto-exposure	Netto-exposure	Gemiddelde risicoweging	Risicoweging	Kapitaalrisico
Totaal	20.820.430	19.252.056	42%	7.991.100	639.289
Balansposten	18.702.862	18.262.095	40%	7.394.311	591.545
Buiten de balansposten	1.586.144	772.550	62%	480.507	38.441
Repo-transacties	266.569	–	0%	–	–
Derivatentransacties	264.855	217.411	53%	116.282	9.303

Tabel 2.8.B Onderverdeling kredietrisico naar exposuretype per 31/12/2012

	Bruto-exposure	Netto-exposure	Gemiddelde risicoweging	Risicoweging	Kapitaalrisico
Totaal	21.857.781	19.830.280	48%	9.482.527	758.601
Balansposten	19.007.615	18.608.746	47%	8.688.371	695.069
Buiten de balansposten	1.876.931	940.623	68%	640.429	51.234
Repo-transacties	677.332	646	20%	129	10
Derivatentransacties	295.903	280.265	55%	153.598	12.288

Tabel 2.8.C Kapitaaleis per exposureklasse per 31/12/2013

	Bruto-exposure	Netto-exposure	Gemiddelde risicoweging	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal	20.820.430	19.252.056	42%	7.991.100	639.289
SA-exposureklassen					
Vorderingen op centrale overheden en centrale banken	2.704.657	2.719.816	0%	–	–
Vorderingen op internationale organisaties	258.264	258.264	0%	–	–
Vorderingen op financiële ondernemingen en financiële instellingen	1.009.467	480.492	23%	110.906	8.872
Vorderingen op ondernemingen	915.777	547.248	99%	544.231	43.542
Vorderingen op particulieren en middelgrote ondernemingen	158.968	140.906	75%	105.680	8.454
Vorderingen gedekt door onroerend goed	188.792	188.792	35%	66.077	5.286
Achterstallige posten	40.813	14.773	133%	19.714	1.577
Posten met een verhoogd risico	44.056	44.031	150%	66.046	5.284
Gedekte obligaties	440.775	440.775	18%	80.556	6.444
Overige risicogewichten	706.580	706.451	87%	616.229	49.298
Securitisatieposities	65.768	65.768	20%	13.154	1.052
Totaal SA	6.533.917	5.607.316	29%	1.622.593	129.809
F-IRB-exposureklassen					
Ondernemingen	6.153.212	5.973.806	84%	5.028.168	402.253
Aandelen	64.568	64.568	305%	197.100	15.768
Securitisatieposities	267.010	267.010	8%	21.459	1.717
Totaal F-IRB	6.484.790	6.305.384	83%	5.246.727	419.738
A-IRB-exposureklassen					
Retailvorderingen	7.801.723	7.339.356	15%	1.121.780	89.742
Totaal A-IRB	7.801.723	7.339.356	15%	1.121.780	89.742

Tabel 2.8.D Kapitaaleis per exposureklasse per 31/12/2012

	Bruto- exposure	Netto- exposure	Gemiddelde risicoweging	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal	21.857.781	19.830.280	48%	9.482.527	758.601
SA-exposureklassen					
Vorderingen op centrale overheden en centrale banken	2.022.517	2.022.155	0%	–	–
Vorderingen op internationale organisaties	182.832	182.832	0%	–	–
Vorderingen op regionale en lokale overheden	1.678	1.678	0%	–	–
Vorderingen op publiekrechtelijke lichamen	17	–	0%	–	–
Vorderingen op multilaterale ontwikkelingsbanken	555	4.189	50%	2.094	168
Vorderingen op financiële ondernemingen en financiële instellingen	1.526.037	598.651	28%	169.562	13.565
Vorderingen op ondernemingen	925.726	563.434	100%	563.435	45.075
Vorderingen op particulieren en middelgrote ondernemingen	134.493	133.639	75%	100.229	8.018
Vorderingen gedekt door onroerend goed	285.602	285.602	35%	99.961	7.997
Achterstallige posten	28.861	9.353	142%	13.314	1.065
Posten met een verhoogd risico	54.524	46.985	146%	68.789	5.503
Gedekte obligaties	422.185	422.185	18%	75.398	6.032
Overige risicogewichten	657.331	656.699	86%	567.943	45.435
Securitisatieposities	69.433	69.433	20%	13.887	1.111
Totaal SA	6.311.791	4.996.835	34%	1.674.612	133.969
F-IRB-exposureklassen					
Ondernemingen	7.676.909	7.414.710	90%	6.686.943	534.955
Aandelen	67.419	67.419	254%	171.268	13.701
Securitisatieposities	188.922	188.922	8%	14.979	1.198
Totaal F-IRB	7.933.250	7.671.051	90%	6.873.190	549.854
A-IRB-exposureklassen					
Retailvorderingen	7.612.740	7.162.394	13%	934.725	74.778
Totaal A-IRB	7.612.740	7.162.394	13%	934.725	74.778

Risicogewichten van SA-exposureklassen gebaseerd op kredietbeoordelingen door ratingbureaus

Van Lanschot maakt gebruik van Fitch Ratings. De combinatie van de exposureklasse en de rating (zie de tabellen 2.8.E en 2.8.F) bepaalt welke weging een SA-exposure (zei tabel 2.8.G) krijgt.

Een vordering op een financiële instelling wordt op basis van de rating in één van de zes kredietkwaliteitstrappen ingedeeld. Een langlopende vordering op een financiële instelling met een AA-rating krijgt een

20%-weging (trede 1). Indien er sprake is van een A-rating, dan is trede 2 van toepassing en krijgt de vordering een 50%-weging. Heeft de financiële instelling een C-rating (trede 6) dan krijgt de vordering een 150%-weging. Voor vorderingen zonder rating wordt trede 3 van de kredietkwaliteitstrap toegepast.

Tabel 2.8.E Kredietkwaliteitstrap per relevante exposureklasse (%)

	Trede 1	Trede 2	Trede 3	Trede 4	Trede 5	Trede 6
Vorderingen op centrale overheden en centrale banken	0	20	50	100	100	150
Vorderingen op regionale en lokale overheden	20	50	100	100	100	150
Vorderingen op financiële ondernemingen en financiële instellingen	20	50	50	100	100	150
Kortlopende vorderingen op financiële ondernemingen en ondernemingen	20	20	20	50	50	150
Ondernemingen	20	50	100	100	150	150

Tabel 2.8.F Fitch Ratings per kwaliteitstrap

	Trede 1	Trede 2	Trede 3	Trede 4	Trede 5	Trede 6
	AAA	A+	BBB+	BB+	B+	CCC
	AA+	A	BBB	BB	B	CC
	AA	A-	BBB-	BB-	B-	C
	AA-	F-2	F-3			D
	F-1					

Tabel 2.8.G SA-exposures

Risicogewicht	31/12/2013		31/12/2012	
	Bruto-exposure	Netto-exposure	Bruto-exposure	Netto-exposure
Totaal	6.533.917	5.607.316	6.311.791	4.996.835
0%	3.076.583	3.091.742	2.295.779	2.295.419
10%	75.994	75.994	90.388	90.388
20%	1.331.107	827.679	1.779.821	870.931
35%	188.792	188.792	285.602	285.602
50%	88.465	62.917	134.910	112.532
75%	158.968	140.906	134.493	133.639
100%	1.559.857	1.165.373	1.535.893	1.155.103
150%	54.151	53.913	54.905	53.221

Onderverdeling IRB-ondernemingen exposures naar probability of defaultklassen

De vorderingen op ondernemingen worden in de IRB-modellen in tien defaultklassen ingedeeld, zie tabel 2.8.H en 2.8.I.

Tabel 2.8.H Probability of defaultklasse IRB-ondernemingen 2013

	Gemiddelde LGD-weging van de exposure	Gemiddelde PD-weging van de exposure	Netto-exposure	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal			5.973.806	5.028.168	402.253
1	44,44%	0,09%	23.620	6.212	497
2	12,95%	0,17%	336.909	42.411	3.393
3	38,87%	0,33%	261.903	142.277	11.382
4	37,06%	0,55%	613.576	406.941	32.555
5	39,67%	0,84%	700.538	622.443	49.795
6	39,61%	1,58%	1.584.628	1.600.982	128.079
7	31,29%	2,97%	728.155	641.090	51.287
8	37,42%	5,43%	669.578	845.172	67.614
9	34,47%	11,87%	246.861	369.893	29.591
10	37,70%	79,50%	808.038	350.747	28.060

Tabel 2.8.I Probability of defaultklasse IRB-ondernemingen 2012

	Gemiddelde LGD-weging van de exposure	Gemiddelde PD-weging van de exposure	Netto-exposure	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal			7.414.710	6.686.943	534.955
1	43,09%	0,09%	33.099	9.487	759
2	38,46%	0,17%	164.512	69.059	5.525
3	35,24%	0,33%	488.673	250.276	20.022
4	34,63%	0,55%	945.739	615.401	49.232
5	41,64%	0,84%	788.854	780.074	62.406
6	36,67%	1,56%	2.303.807	2.245.713	179.657
7	27,77%	2,97%	888.329	716.419	57.314
8	38,98%	5,43%	824.438	1.098.189	87.855
9	39,12%	11,87%	353.562	611.140	48.891
10	41,18%	84,82%	623.697	291.185	23.295

Tabel 2.8.J IRB-aandelen eenvoudige risicowegingmethode 2013

Risicogewicht	Bruto-exposure	Netto-exposure	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal	64.568	64.568	197.100	15.768
190%	12.546	12.546	23.836	1.907
290%	24.022	24.022	69.664	5.573
370%	28.000	28.000	103.600	8.288

Tabel 2.8.K IRB-aandelen eenvoudige risicowegingmethode 2012

Risicogewicht	Bruto-exposure	Netto-exposure	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal	67.419	67.419	171.269	13.701
190%	41.846	41.846	79.506	6.360
290%	3.573	3.573	10.363	829
370%	22.000	22.000	81.400	6.512

Tabel 2.8.L IRB-securitisaties 2013

Risicogewicht		Bruto-exposure	Netto-exposure	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal	Categorie	267.010	267.010	21.459	1.717
7 - 10%	A (most senior)	248.829	248.829	18.463	1.477
12 - 18%	A2 (mezzanine)	10.123	10.123	1.288	103
20 - 35%	B (mezzanine)	8.058	8.058	1.708	137

Tabel 2.8.M IRB-securitisaties 2012

Risicogewicht		Bruto-exposure	Netto-exposure	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal	Categorie	188.922	188.922	14.979	1.198
7 - 10%	A (most senior)	181.944	181.944	13.500	1.080
20 - 35%	B (mezzanine)	6.978	6.978	1.479	118

Onderverdeling IRB-Retail exposures naar probability of defaultklassen

De retailvorderingen worden in de IRB-modellen in defaultklassen ingedeeld, zie tabellen 2.8.N en 2.8.O.

Tabel 2.8.N Probability of defaultklasse IRB-retail 2013

	Gemiddelde LGD-weging van de exposure	Gemiddelde PD-weging van de exposure	Netto-exposure	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal			7.339.356	1.121.780	89.742
1	33,50%	0,04%	50.849	2.410	193
2	12,16%	0,07%	1.653.176	36.649	2.932
3	13,20%	0,13%	2.243.329	92.743	7.419
4	1,20%	0,22%	27.745	151	12
5	36,60%	0,29%	292.683	58.767	4.701
6	27,50%	0,33%	119.751	19.640	1.571
7	14,07%	0,63%	1.379.007	186.048	14.884
8	34,97%	2,75%	345.083	177.111	14.169
9	33,50%	3,48%	26.170	13.223	1.058
10	13,34%	6,10%	992.009	510.430	40.834
11	20,11%	100,00%	209.554	24.608	1.969

Tabel 2.8.O Probability of defaultklasse IRB-retail 2012

	Gemiddelde LGD-weging van de exposure	Gemiddelde PD-weging van de exposure	Netto-exposure	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal			7.162.394	934.725	74.778
1	33,50%	0,04%	46.571	2.207	177
2	11,73%	0,07%	1.680.896	36.023	2.882
3	12,51%	0,13%	2.437.703	95.431	7.634
4	1,20%	0,22%	38.446	210	17
5	27,50%	0,33%	123.009	20.174	1.614
6	13,38%	0,63%	1.432.008	183.635	14.691
7	27,50%	2,75%	74.168	29.752	2.380
8	33,50%	3,48%	31.874	16.105	1.288
9	12,47%	6,10%	1.123.579	540.569	43.246
10	17,35%	100,00%	174.140	10.619	850

Maximale kredietrisico

De tabellen 2.8.P en 2.8.Q geven inzicht in het maximale kredietrisico waaraan Van Lanschot op balansdatum is blootgesteld. Het uitgangspunt voor het opstellen van dit overzicht zijn de exposures die onder Basel II als kredietrisico worden aangemerkt. In deze tabellen zijn de exposures ingedeeld naar balans en buiten-balansposten en repo-transacties om op deze manier inzicht te geven in het maximale kredietrisico.

De verschillen tussen de saldi zoals opgenomen in de balans en de saldi zoals opgenomen in de kolom bruto-exposure kennen verschillende oorzaken. De grootste verschillen betreffen de toepassing van saldo-compensatie, de rubricering van de kredietvoorziening, de behandeling van actuariële winsten en verliezen uit hoofde van IAS 19R en de voor toezichtdoeleinden afwijkende consolidatiekring. Daarnaast vormen goodwill, immateriële activa uit hoofde van acquisities en bepaalde investeringen in financiële instellingen aftrekposten van het toetsingsvermogen en behoren hiermee niet tot de bruto-exposure volgens de definitie van Basel II. Daarnaast worden de Financiële vorderingen uit handelsactiviteiten meegenomen onder het marktrisico.

Tabel 2.8.P Maximale kredietrisico per 31/12/2013

	Bruto-exposure	Netto-exposure	Gemiddelde risicoweging	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal	20.820.430	19.252.056	42%	7.991.100	639.289
Activa					
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	1.999.963	1.976.505	1%	14.272	1.141
Vorderingen op bankiers	429.222	268.001	17%	44.879	3.591
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	725.938	725.938	21%	149.279	11.942
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	1.197.623	1.197.623	13%	156.813	12.545
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	13.825.470	13.568.589	48%	6.548.961	523.917
Derivaten (vorderingen)	264.855	217.411	53%	116.282	9.303
Beleggingen in deelnemingen equitymethode	49.931	49.931	104%	52.075	4.166
Materiële vaste activa	74.019	74.019	100%	74.019	5.921
Goodwill en overige immateriële vaste activa	23.939	23.939	100%	23.939	1.915
Acute belastingvorderingen	13.616	13.616	0%	–	–
Latente belastingvorderingen	34.898	34.898	0%	–	–
Overige activa	328.243	329.036	100%	330.074	26.407
Totaal activa	18.967.717	18.479.506	41%	7.510.593	600.848
Buiten-de-balansposten	1.586.144	772.550	62%	480.507	38.441
Repo-transacties	266.569	–	0%	–	–
	1.852.713	772.550	62%	480.507	38.441

Tabel 2.8.Q Maximale kredietrisico per 31/12/2012

	Bruto- exposure	Netto- exposure	Gemiddelde risicoweging	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal	21.857.781	19.830.280	48%	9.482.527	758.601
Activa					
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	1.647.231	1.646.036	2%	33.661	2.693
Vorderingen op bankiers	430.843	221.141	24%	53.039	4.243
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	631.411	631.411	24%	152.474	12.198
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	913.076	913.078	18%	165.758	13.261
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	14.907.565	14.720.224	53%	7.852.344	628.187
Derivaten (vorderingen)	295.903	280.265	55%	153.598	12.288
Beleggingen in deelnemingen equitymethode	46.111	46.111	100%	46.111	3.689
Materiële vaste activa	95.941	95.941	100%	95.941	7.676
Goodwill en overige immateriële vaste activa	17.493	17.493	100%	17.493	1.399
Acute belastingvorderingen	2.540	2.540	0%	–	–
Latente belastingvorderingen	42.966	42.966	0%	–	–
Activa aangehouden voor verkoop	–	–	0%	–	–
Overige activa	272.438	271.805	100%	271.550	21.724
Totaal activa	19.303.518	18.889.011	47%	8.841.969	707.357
Buiten-de-balansposten	1.876.931	940.623	68%	640.429	51.234
Repo-transacties	677.332	646	20%	129	10
	2.554.263	941.269	68%	640.558	51.244

2.9 Additionele informatie Basel II: Tegenpartij-kredietrisico

Tegenpartij-kredietrisico is het risico dat de tegenpartij bij een transactie in gebreke blijft voordat de definitieve afwikkeling van de met de transactie samenhangende kasstromen heeft plaatsgevonden.

Van Lanschot past waardering tegen vervangingswaarde toe.

De waarde van de potentiële kredietpositie wordt vastgesteld op basis van het totaal van de theoretische hoofdsommen of op basis van de

onderliggende waarden van derivatencontracten ongeacht of de actuele vervangingswaarde positief of negatief is. De theoretische hoofdsommen of onderliggende waarden worden, afhankelijk van het type derivaat, vermenigvuldigd met een percentage dat varieert van 0% voor rentecontracten met een resterende looptijd van een jaar of korter tot 15% voor grondstoffencontracten met een resterende looptijd van langer dan vijf jaar.

Tabel 2.9.A Tegenpartij-kredietrisico derivatencontracten	31/12/2013	31/12/2012
Brutovervangingswaarde derivatencontracten (beperkt tot items met een waarde > 0)	182.773	181.577
Verrekening derivatencontracten	- 47.444	- 15.000
Add-ons derivatencontracten uit hoofde van potentieel toekomstig kredietrisico	82.082	113.688
Nettokredietequivalent derivatencontracten	217.411	280.265

Tabel 2.9.B Nettokredietvordering naar soort derivatencontract	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	217.411	280.265
Rentecontracten	117.462	149.474
Valutacontracten	46.828	63.397
Aandelenderivatencontracten	53.103	67.394
Grondstoffencontracten	18	-

Benaderingen voor berekening risicogewogen activa van securitisatieposities

In de tabel 2.9.C is weergegeven welke soorten securitisatieposities aanwezig zijn.

De berekening van de risicogewogen activa voor de schuldbewijzen eigen securisatietransacties vindt plaats op basis van de onderliggende leningen. Bij de investorposities in securitisaties bepaalt de externe rating de risicoweging. Securitisatieposities waaraan een risicogewicht van 1.250% moet worden toegekend komen niet voor.

Tabel 2.9.C Type securitisatie	31/12/2013		31/12/2012	
	Risicoweging	Kapitaaleis	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal	34.613	2.769	28.866	2.309
Overige investorposities	34.613	2.769	28.866	2.309

Dekking door garanties, financiële en andere zekerheden per exposureklasse (kredietrisico)

In tabel 2.9.D staan de dekkingen per exposureklasse onder Basel II weergegeven.

Garanties

Dit betreft door de overheid gegarandeerde obligaties, Nationale Hypotheekgaranties, borgstellingskredieten en overige kredietvervangende garanties.

Tabel 2.9.D Dekking per exposureklasse	31/12/2013			31/12/2012		
	Garanties	Financiële zekerheden	Overige zekerheden	Garanties	Financiële zekerheden	Overige zekerheden
Totaal	15.156	2.038.503	271.998	24.675	2.679.913	326.995
SA-exposureklassen						
Vorderingen op publiekrechtelijke lichamen	–	–	–	–	17	–
Vorderingen op financiële ondernemingen en financiële instellingen	–	498.692	–	–	902.582	–
Vorderingen op ondernemingen	–	225.471	–	3.634	162.647	–
Vorderingen op particulieren en middelgrote ondernemingen	14.519	–	–	15.652	–	–
Achterstallige posten	–	204	–	–	413	–
Overige risicogewichten	–	128	–	–	633	–
Totaal SA	14.519	724.495	–	19.286	1.066.292	–
IRB-exposureklassen						
Retail	–	194.828	621	–	311.028	536
Ondernemingen	637	1.119.180	271.377	5.389	1.302.593	326.459
Totaal IRB	637	1.314.008	271.998	5.389	1.613.621	326.995

Financiële zekerheden

In tabel 2.9.E wordt aangegeven welke voor Basel II relevante soorten financiële zekerheden aanwezig zijn.

De financiële zekerheid Cash is inclusief compensabele saldi in rekeningcourant. Deze compensabele saldi zijn in de balans gesaldeerd

opgenomen in de rubrieken Kredieten en vorderingen private en publieke sector en Verplichtingen private en publieke sector.

De effectendekking heeft zowel betrekking op de rubrieken Vorderingen op bankiers als Kredieten en vorderingen private en publieke sector.

Tabel 2.9.E Financiële zekerheden	31/12/2013			31/12/2012		
	SA	IRB	Totaal	SA	IRB	Totaal
Totaal	724.495	1.314.008	2.038.503	1.066.292	1.613.621	2.679.913
Cash	595.814	1.213.842	1.809.656	951.550	1.457.661	2.409.211
Effectendekking	128.681	100.166	228.847	114.742	155.960	270.702

Afwikkelingsrisico

Financiële transacties die langer dan vijf dagen na de overeengekomen leveringsdatum nog niet zijn afgewikkeld, krijgen een solvabiliteitseis indien het prijsverschil tussen de overeengekomen afwikkelprijs en de prijs op rapportagedatum tot een verlies zou kunnen leiden.

Van Lanschot had eind 2013 € 8,7 miljoen aan financiële transacties die onder afwikkelingsrisico dienen te worden gerapporteerd, eind 2012 was er geen sprake van afwikkelingsrisico's.

2.10 Saldering financiële vaste activa en passiva

Tabel 2.10.A toont de saldering binnen de financiële activa en tabel 2.10.B de salderingen binnen de financiële passiva.

Tabel 2.10.A Saldering financiële activa per 31/12/2013

	Brutobedragen van opgenomen financiële activa	Brutobedragen van opgenomen financiële passiva die gesaldeerd zijn in de balans	Nettobedragen van financiële activa gepresenteerd in de balans	Gerelateerde bedragen die niet gesaldeerd zijn in de balans	Nettobedrag
Totaal	2.979.248	1.040.859	1.938.389	–	1.938.389
Derivaten (vorderingen)	267.287	59.153	208.134	–	208.134
Rekening-courant	2.711.961	981.706	1.730.255	–	1.730.255

Tabel 2.10.B Saldering financiële passiva per 31/12/2013

	Brutobedragen van opgenomen financiële passiva	Brutobedragen van opgenomen financiële activa die gesaldeerd zijn in de balans	Nettobedragen van financiële passiva gepresenteerd in de balans	Gerelateerde bedragen die niet gesaldeerd zijn in de balans	Nettobedrag
Totaal	5.272.191	1.252.376	4.019.815	–	4.019.815
Derivaten (verplichtingen)	570.332	270.670	299.662	–	299.662
Rekening-courant*	4.701.859	981.706	3.720.153	–	3.720.153

* Rekening-courant is onderdeel van Overige toevertrouwde middelen.

3 Operationeel risico

Operationeel risico is het risico dat verliezen ontstaan als gevolg van ontoereikende of gebrekkige interne processen en systemen, van ontoereikend of gebrekkig menselijk handelen, dan wel van externe gebeurtenissen en fraudes. De hoofdcategorisering van de operationele incidenten is binnen Van Lanschot gebaseerd op de indeling van de incidenttypes volgens Basel II, zie tabel 3.A.

Van Lanschot heeft een breed raamwerk ontwikkeld voor de beoordeling, bewaking en beheersing van het operationeel risico en de risico's rondom informatiebeveiliging en business continuity.

Dit raamwerk omvat de volgende processen:

- risico-identificatie en -classificatie middels onder andere risk self assessments en security assessments;
- risicometing middels centrale incidentendatabase en communicatie over kritische risicosignalen (early warnings) die grote potentiële financiële risico's in beeld brengen;
- risicomitigatie, -acceptatie en -bewaking middels action tracking (follow-up van openstaande acties en bevindingen audits);
- risicomonitoring middels het opzetten en onderhouden van een control framework en daaraan gekoppeld een testcyclus ter bepaling van de effectiviteit van belangrijke beheersmaatregelen (key controls);

- risicobeheersing middels het afsluiten van verzekeringen en het houden van periodieke risicogesprekken met benoemde risico-eigenaren. Beheersing vindt ook plaats door het in beeld brengen van de status van de risicobereidheid van de bank, door crisisbeheer en Business Continuity Management.

Om de bank verder te beschermen tegen grote financiële schades heeft Van Lanschot verzekeringen afgesloten die dekking bieden tegen claims en verliezen uit hoofde van haar dienstverlening. Samengevat betreft dit een gecombineerde fraude- en beroepsaansprakelijkheidsverzekering, een bestuurders- en commissarissen aansprakelijkheidsverzekering en diverse overige aansprakelijkheids- en ongevallenverzekeringen.

De verantwoordelijkheid voor het managen van operationeel risico ligt zo dicht mogelijk bij de uitvoerende en commerciële afdelingen zelf, dat wil zeggen bij het lijnmanagement (first line of defense). Diverse programma's en instrumenten ondersteunen het lijnmanagement van de bank in zijn rol als eindverantwoordelijke voor de beheersing van operationele risico's binnen het eigen onderdeel. Belangrijke instrumenten hierbij zijn de reeds genoemde risk self assessments, security assessments, action tracking, control framework en de centrale incidentendatabase. Risk self assessment is een hulpmiddel voor het lijnmanagement om risico's systematisch te identificeren en te beoordelen, zodat in geval van onacceptabele restrisico's beperkende maatregelen kunnen worden genomen.

Action tracking wordt gebruikt om geïdentificeerde risico's en acties naar aanleiding van bevindingen van interne en externe toezichthouders, incidenten, klachten en andere relevante gebeurtenissen te registreren.

Daarnaast beschikt Van Lanschot over een bankbreed Control Framework waarmee op periodieke basis de effectiviteit van de belangrijkste beheersmaatregelen wordt getoetst en verzamelt Van Lanschot kennis over incidenten.

Binnen het proces van Business Continuity Management worden onder andere Business Impact Analyses gedaan om inzicht te krijgen in de kritische processen, de kritische resources die nodig zijn voor de continuïteit van de dienstverlening en de mogelijke bedreigingen. Het inregelen van Business Continuity Management is noodzakelijk om Van Lanschot voldoende veerkracht te bieden om de nadelige gevolgen van een calamiteit zo goed mogelijk op te kunnen vangen. Business Continuity behelst dan ook een bedrijfsbrede aanpak die beleid, standaarden en procedures omvat, gericht op het waarborgen dat de benoemde kritische processen behouden dan wel binnen een bepaald tijdsbestek kunnen worden herstart wanneer zich een calamiteit

voordoet. De doelstelling daarbij is om financiële, reputationele en/of andere materiële schade tot een minimum te beperken.

De incidentendatabase van de bank maakt het mogelijk om verliezen uit hoofde van operationele risico's systematisch vast te leggen en nader te analyseren. In deze database wordt derhalve informatie vastgelegd over verliezen als gevolg van operationele verliezen uit het verleden. Deze loss database vormt voor Van Lanschot (inclusief Kempen) het fundament van het meetsysteem van Operational Risk Management. In 2013 zijn in de database 340 incidenten met een schade groter dan € 1.000,- vastgelegd (2012: 280 incidenten), zie tabel 3.A.

Onder Pijler I van Basel II wordt een solvabiliteitseis voor operationeel risico berekend op de totale inkomsten uit operationele activiteiten. Van Lanschot past de Standaardbenadering toe. Deze Standaardbenadering kent vaste beta's aan elk businesssegment toe. De betacoëfficiënt varieert van 12% tot en met 18%. De risicoweging voor operationeel risico is gebaseerd op de gemiddelde baten van de Basel II-segmenten van de afgelopen drie jaar.

Tabel 3.A Incidenten in aantallen (Basel II-categorie)

	2013	2012
Totaal	340	280
Interne fraude	–	–
Externe fraude (met name skimming van bankpassen)	53	61
Arbeidsomstandigheden en veilige werkplek	–	–
Productaansprakelijkheid en zorgplicht	40	35
Fysieke beveiliging en calamiteiten	1	–
Informatiebeveiliging en systeemuitval	10	4
Uitvoering en besturing (met name uitvoering van transacties)	236	180

Tabel 3.B Basel II-segmenten operationeel risico

	%	31/12/2013		31/12/2012	
		Risicoweging	Kapitaaleis	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal		543.854	72.856	572.097	75.782
Corporate Finance	18	31.832	5.730	31.167	5.610
Trading en Sales	18	43.650	7.857	30.995	5.579
Retail Brokerage	12	106.638	12.797	111.793	13.415
Commercial Banking	15	38.745	5.812	45.872	6.881
Retail Banking	12	216.561	25.986	252.600	30.312
Payment en Settlement	18	18.771	3.379	20.927	3.767
Agency Services	15	25.859	3.879	25.649	3.847
Assetmanagement	12	61.798	7.416	53.094	6.371

4 Marktrisico

Marktrisico is het risico op verlies als gevolg van veranderingen in marktvariabelen waaronder objectief waarneembare variabelen als rentestanden, valutakoersen en prijzen van aandelen. Daarnaast zijn er variabelen die niet direct waarneembaar hoeven te zijn, zoals volatiliteiten en correlaties.

Het marktrisico van Van Lanschot is opgesplitst in twee onderdelen. Het marktrisico dat Van Lanschot loopt uit hoofde van het noodzakelijke marktonderhoud en de dienstverlening aan klanten is geconcentreerd bij Van Lanschot zelf. Het marktrisico uit hoofde van handelsactiviteiten op institutioneel effectengebied is geconcentreerd bij Kempen.

Drie van de ingebrijzende methoden voor het berekenen en limiteren van marktrisico's zijn parametrische Value at Risk (VaR), Basepoint Value (BPV) en stresstesten.

4.1 Marktrisico: Kempen

De handelsactiviteiten van de bank op institutioneel effectengebied zijn geconcentreerd bij Kempen. Om een effectief marktriscomanagement mogelijk te maken is hiervoor een governancestructuur ingericht. De risico's worden beheerst door het gebruik van onder meer VaR-limieten en bruto- en nettolimieten. De dagelijkse stresstesten geven informatie over de waardeontwikkeling van portefeuilles onder extreme marktomstandigheden en vormen daarmee een aanvulling op de VaR-berekening.

De VaR voor de handelsportefeuilles wordt op basis van historische simulatie berekend met een waarschijnlijkheidsinterval van 97,5% en een horizon van één dag waarbij gebruikgemaakt wordt van één jaar historische data.

Middels back testing wordt regelmatig gecontroleerd of de uitgangspunten die bij de berekening van de VaR worden gehanteerd, nog geldig zijn. De VaR uit hoofde van handelsactiviteiten wordt dagelijks aan het management gerapporteerd.

4.2 Marktrisico: Treasury

Naast de handelsactiviteiten van de bank op institutioneel effectengebied loopt Van Lanschot uit hoofde van haar treasury-activiteiten ook marktrisico. In de marktriscorapportage worden rentegerelateerde producten geanalyseerd. De rentegerelateerde producten worden op basis van BPV gestuurd. De valutaposities worden op basis van nominale limieten gestuurd.

Het valutarisico dat Van Lanschot loopt uit hoofde van treasury-activiteiten, evenals het renterisico van de bank wordt gerapporteerd op basis van de bruto nominale positie (voor valutarisico) en basispunten (voor renterisico).

Wekelijks worden stresstesten uitgevoerd voor de verschillende marktrisico's. Bij het berekenen van de stressverliezen wordt gekeken naar de maximale koersbewegingen die zich in het verleden hebben voorgedaan. Verder worden ook stressverliezen berekend uit hoofde van zowel parallelle als niet-parallelle verschuivingen van de yieldcurve.

Tabel 4.1 VaR-handelsactiviteiten Kempen

	Derivatengerelateerd		Rentegerelateerd		Aandelengerelateerd	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
VaR op 31 december	39	66	–	–	43	90
Hoogste VaR	164	141	–	118	274	425
Laagste VaR	17	16	–	–	37	32
Gemiddelde VaR	61	64	–	4	96	192

Tabel 4.2.A Renterisico handelsactiviteiten Treasury (totale bruto BPV)

	2013	2012
BPV op 31 december	43	50
Hoogste BPV	43	55
Laagste BPV	1	3
Gemiddelde BPV	8	11

Tabel 4.2.B Valutarisico handelsactiviteiten Treasury (totale bruto nominale positie in vreemde valuta)

	2013	2012
Positie op 31 december	5.501	1.676
Hoogste positie	7.610	15.060
Laagste positie	510	570
Gemiddelde positie	3.180	2.370

4.3 Marktrisico: valutagerelateerde instrumenten

De financiële positie en kasstromen van Van Lanschot worden in beperkte mate beïnvloed door schommelingen in valutakoersen. Het overgrote deel van de balansposities en transacties zijn in euro's. Van Lanschot zorgt ervoor dat het valutarisico effectief wordt beheerst binnen de gestelde limieten. De valutaposities staan in de tabel 4.3.

De valutapositie geeft het saldo weer van alle contante-, termijn- en optieposities van de tot de consolidatiekring behorende entiteiten (omgerekend in duizenden euro's).

Per ultimo 2013 en 2012 is de kapitaaleis uit hoofde van valutarisico nihil.

De kapitaaleis valutarisico bedraagt 8% van de netto-openposities per valuta. Uitzondering hierop vormen de valuta's van de landen die behoren tot de tweede fase van het Europees wisselkoersmechanisme (Denemarken, Letland en Litouwen). Hier bedraagt de kapitaaleis 1,6% van de netto-openpositie.

Tabel 4.3. Valutaposities	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	- 14.806	- 4.201
Amerikaanse dollar	- 28.033	- 1.679
Noorse kroon	5.208	- 249
Pond sterling	3.030	229
Indonesische roepia	2.611	7
Zwitserse frank	- 1.775	224
Zweedse kroon	1.026	29
Australische dollar	954	- 93
Canadese dollar	584	28
Turkse lira	517	- 55
Japanse yen	35	- 2.895
Antilliaanse gulden	12	780
Overig	1.025	- 527

4.4 Marktrisico: rente- en aandelengerelateerde instrumenten

Voor de berekening van de solvabiliteitsvereiste ter dekking van het algemene risico met betrekking tot schuldinstrumenten in de handelsportefeuille past Van Lanschot de looptijdsmethode toe.

De aandelengerelateerde instrumenten betreffen aandeleninstrumenten opgenomen onder de balanspost financiële vorderingen handelsactiviteiten (zie tabel 4.4).

Weging en eisen

Voor alle vormen van marktrisico past Van Lanschot de Standaardbenadering toe.

Het marktrisico op rentederivaten is opgenomen onder marktrisico rentegerelateerde instrumenten, het marktrisico op aandelenderivaten is opgenomen onder marktrisico aandelengerelateerde instrumenten.

Tabel 4.4 Marktrisico	31/12/2013		31/12/2012	
	Risicoweging	Kapitaaleis	Risicoweging	Kapitaaleis
Totaal	101.000	8.079	105.000	8.400
Marktrisico rentegerelateerde instrumenten	125	10	1.375	110
Marktrisico aandelengerelateerde instrumenten	100.875	8.069	103.625	8.290

5 Strategisch risico

Strategisch risico betreft het risico op verminderde baten door een verandering van de omgeving waarin de bank zich bevindt en de activiteiten die de bank ontplooit. Het wordt door Van Lanschot gedefinieerd als: de bestaande of toekomstige bedreiging van het resultaat of vermogen van de bank, door het niet of onvoldoende anticiperen op veranderingen in de omgeving en/of door onjuiste strategische besluiten. Strategisch risico ontstaat door veranderingen in prijs, marge en/of volume. Het bestaat uit externe invloeden als marktomstandigheden, reputatie en regelgeving en het inspelen en anticiperen hierop door het management van Van Lanschot.

Van Lanschot maakt strategische keuzes die samenhangen met de schaal-grootte van de bank. In mei 2013 heeft Van Lanschot haar strategische heroriëntatie gepresenteerd. Deze is opgebouwd rondom drie principes: focus, vereenvoudiging en groei. Om groei te kunnen realiseren is het essentieel om meer focus aan te brengen en om het productaanbod, de IT-infrastructuur en de organisatie te vereenvoudigen. Dit zal Van Lanschot onder andere helpen om haar solide kapitaal- en liquiditeitspositie te behouden.

De kapitaal-eis van het strategisch risico wordt berekend op basis van de volatiliteit van de baten, waarbij rekening wordt gehouden met de kostenstructuur. Het strategisch risico kan worden verminderd door de fluctuatie in de baten te verminderen en door een flexibel kostenprofiel. Een groot gedeelte van het risico wordt extern bepaald. Beheersing van strategisch risico vindt daarom plaats door de reguliere bedrijfsvoering en effectief management.

6 Renterisico

Onder renterisico wordt verstaan de bestaande of toekomstige bedreiging van het resultaat of vermogen van de bank als gevolg van rentebewegingen.

Van Lanschot beheerst het renterisico met behulp van een aantal methoden waaronder de gap-analyse, de duration-analyse en de scenario-analyse. Op basis hiervan voert Van Lanschot een actief

balansbeheer uit om de mogelijk negatieve invloed van renterisico's te beperken. Dit houdt bijvoorbeeld in dat aanpassingen plaatsvinden in de vastrentende beleggingsportefeuille of dat middelen met de gewenste rentetypische looptijd worden aangetrokken. Daarnaast worden afgeleide producten, zoals renteswaps en renteopties, ingezet om de renterisico's te beheersen. De wijze waarop de bank haar balansbeheer uitvoert, hangt af van haar verwachtingen over de ontwikkeling van de rente en het verschil tussen het niveau van de korte en lange rente. De uitvoering van balansbeheer heeft een effect op de gevoeligheid van het vermogen en resultaat voor veranderingen op de financiële markten.

Van Lanschot hanteert een gespecialiseerd asset- en liabilitystelsel voor het beheer van het renterisico en het vervaardigen van de interne en externe rapportages.

De duration-analyse, gap-analyse en scenario-analyse worden maandelijks aan de Asset- & Liabilitycommissie gerapporteerd.

Een belangrijke risicomaatstaf voor het renterisico is de duration van het eigen vermogen. Deze maatstaf geeft een indicatie van de gevoeligheid van het eigen vermogen voor renteveranderingen. Een positieve duration betekent dat het eigen vermogen afneemt bij een stijging van de rente-curve. De duration van het eigen vermogen wordt bepaald op basis van contante waarde. De huidige marktwaarde van een balanspost wordt bepaald door de som van de contante waarde van de toekomstige cashflows van een balanspost. De contante waarde van het eigen vermogen wordt bepaald door de contante waarde van de activa te verminderen met de contante waarde van de passiva (zie tabel 6.A).

De maximale duration van het eigen vermogen die Van Lanschot acceptabel vindt, bedraagt acht jaar. De Asset- & Liabilitycommissie heeft in 2013 het beleid van 2012 doorgezet door te blijven sturen op een duration tussen vier en zeven jaar. Hoewel de eerste lichtpunten voor een herstel voorzichtig te zien zijn, was de verwachting in 2013 nog steeds een laag renteniveau. De duration van vier jaar per 31 december 2013 geeft aan dat de waarde van het eigen vermogen met ongeveer 4% afneemt als de yieldcurve met 1% stijgt (parallel).

Tabel 6.A Gevoeligheidsanalyse eigen vermogen

	31/12/2013	31/12/2012
Duration (in jaren)	4,0	4,5
Contante waarde van het eigen vermogen (€ miljoen)	1.682	2.066

Maandelijks wordt aan de Asset- & Liabilitycommissie de gevoeligheid van het eigen vermogen bij parallelle, schoksgewijze verschuivingen van de yieldcurve gerapporteerd. Dit zijn de scenario's waarbij de yieldcurve parallel stijgt of daalt met 100 basispunten. Bij een parallelle stijging van de yieldcurve met 100 basispunten neemt het eigen vermogen met circa € 65 miljoen af (2012: € 91 miljoen). Een parallelle daling van de yieldcurve heeft een stijging van het eigen vermogen tot gevolg van € 68 miljoen. Hierin is ook het renterisico van posten die verantwoord zijn onder Resultaat uit financiële transacties meegenomen. Het renterisico van deze posten is grotendeels gehedged middels rentederivaten.

Voor de kapitaalrisico Pijler II wordt een renterisicoberekening uitgevoerd op de waardeverandering van de contante waarde van het eigen vermogen. Voor deze berekening wordt gebruik gemaakt van de key-rate duration (per rentebucket), wat het gebruik van een gestresste niet-parallelle yield shift mogelijk maakt.

Naast de berekening van de contante waarde van het eigen vermogen past Van Lanschot ook scenario-analyses toe op de rentemarge. Uitgangspunt hierbij is het basisscenario voor de verwachte rentemarge over 2013. Bij een parallelle stijging van de yieldcurve met 100 basispunten zal de rentemarge ten opzichte van dit basisscenario met € 11,1 miljoen dalen (2012: € 12,5 miljoen).

Tabel 6.B Rentetypische vervalkalender per 31/12/2013

	Variabel	< 3 maanden	≥ 3 maanden < 1 jaar	≥ 1 jaar < 5 jaar	≥ 5 jaar	Geen rentestroom	Totaal
Activa							
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	1.999.963	–	–	–	–	–	1.999.963
Financiële activa handelsactiviteiten	–	–	–	–	–	47.083	47.083
Vorderingen op bankiers	44.562	363.937	–	293	–	20.423	429.215
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	–	55.000	237.000	356.500	77.438	725.938
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	–	345.521	–	272.500	468.161	111.549	1.197.731
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	2.035.052	3.493.970	844.332	3.528.034	2.413.157	176.178	12.490.723
Derivaten (vorderingen)	–	2.631.455	1.843.608	428.469	494.007	119.234	5.516.773
Beleggingen in deelnemingen equitymethode	–	–	–	–	–	50.385	50.385
Overige activa	–	86.222	77.968	59.797	–	297.206	521.193
Totaal activa	4.079.577	6.921.105	2.820.908	4.526.093	3.731.825	899.496	22.979.004
Verplichtingen							
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten	–	–	–	–	–	798	798
Verplichtingen aan bankiers	58.191	1.105.976	172	10.343	–	740	1.175.422
Verplichtingen private en publieke sector	7.236.576	1.035.908	1.342.887	284.176	259.742	2.108	10.161.397
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	80.457	239.396	16.678	–	21.102	357.633
Derivaten (verplichtingen)	–	2.512.262	1.872.633	503.812	177.509	120.641	5.186.857
Uitgegeven schuldbewijzen	–	2.226.471	558.640	1.077.716	–	– 13.708	3.849.119
Overige passiva	–	221.806	93.397	8.358	–	35.589	359.150
Achternestelde schulden	–	4.651	2.000	3.454	116.563	1.550	128.218
Totaal passiva	7.294.767	7.187.531	4.109.125	1.904.537	553.814	168.820	21.218.594
Gap	– 3.215.190	– 266.426	– 1.288.217	2.621.556	3.178.011	730.676	1.760.410

Een ander belangrijk scenario is dat Van Lanschot haar spaar- en depositotarieven onder druk van concurrentie geleidelijk met 1% moet verhogen. In dit scenario zullen de rentelasten met € 23 miljoen toenemen (ceteris paribus).

Parallele verschuivingen in de rente leiden tot een verwachte hogere volatiteit in Resultaat uit financiële transacties met name door toegenomen in effectiviteit.

Ten behoeve van het renterisicobeheer wordt het renterisico van de spaar- en betaalproducten, hypotheek en geldleningen gemodelleerd, rekening houdend met de contractuele en cliënt-gedragsaspecten van de producten. Derivatencontracten zijn opgenomen tegen de nominale

waarde, omdat renteaanpassingen betrekking hebben op de nominale waarde en niet op marktwaarde zoals de waardingsgrondslag voor deze contracten is. De tabellen 6.B en 6.C tonen de rentegevoeligheid van Van Lanschot op basis van de contractuele rentetypische resterende looptijden van de afzonderlijke balansposten.

Spaargeld en rekeningcourant hebben geen vaste looptijd; de saldi worden gesplitst in een volledig elastisch, een semi-elastisch en een niet-elastisch deel.

Van Lanschot bepaalt het percentage vervroegde aflossingen per productsoort op basis van de historische gegevens van het afgelopen jaar en past deze gedurende een jaar toe. Herziening vindt jaarlijks plaats.

Tabel 6.C Rentetypische vervalkalender per 31/12/2012

	Variabel	< 3 maanden	≥ 3 maanden < 1 jaar	≥ 1 jaar < 5 jaar	≥ 5 jaar	Geen rentestroom	Totaal
Activa							
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	1.647.231	–	–	–	–	–	1.647.231
Financiële activa handelsactiviteiten	–	–	–	–	–	52.427	52.427
Vorderingen op bankiers	46.152	360.695	–	630	–	23.373	430.850
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	25.000	–	162.000	370.728	73.683	631.411
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	–	500	32.179	159.655	638.368	82.377	913.079
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	2.151.851	3.833.969	837.172	3.498.475	2.976.963	165.804	13.464.234
Derivaten (vorderingen)	–	2.811.360	1.968.766	309.788	173.561	320.212	5.583.687
Beleggingen in deelnemingen equitymethode	–	–	–	–	–	46.443	46.443
Overige activa	–	65.343	15.236	69.698	–	391.290	541.567
Totaal activa	3.845.234	7.096.867	2.853.353	4.200.246	4.159.620	1.155.609	23.310.929
Verplichtingen							
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten	–	–	–	–	–	382	382
Verplichtingen aan bankiers	18.592	738.950	3.800	760.515	–	783	1.522.640
Verplichtingen private en publieke sector	7.460.651	1.338.355	1.927.513	391.942	245.256	5.097	11.368.814
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	2.185	182.170	–	–	30.000	214.355
Derivaten (verplichtingen)	–	1.717.437	1.878.406	169.856	246.433	318.744	4.330.876
Uitgegeven schuldbewijzen	–	613.570	459.028	1.307.747	161.795	1.765	2.543.905
Overige passiva	–	253.469	92.356	26.223	–	106.463	478.511
Achtergestelde schulden	–	2.019	2.090	9.992	116.676	1.705	132.482
Totaal passiva	7.479.243	4.665.985	4.545.363	2.666.275	770.160	464.939	20.591.965
Gap	– 3.634.009	2.430.882	– 1.692.010	1.533.971	3.389.460	690.670	2.718.964

7 Liquiditeitsrisico

Het beleid en monitoring van de liquiditeitspositie van Van Lanschot wordt beschreven in het ILAAP (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process).

De liquiditeitspositie van Van Lanschot wordt dagelijks beïnvloed door onder andere opnames en stortingen op deposito's, spaargelden en rekeningen-courant en opnames en aflossingen van kredieten. Het management heeft limieten vastgesteld ten aanzien van de aan te houden minimale kaspositie en op afroep beschikbare faciliteiten. Op deze manier kunnen fluctuaties worden opgevangen.

De interne norm voor de minimale liquiditeitspositie wordt maandelijks vastgesteld op basis van de omvang van de toevertrouwde middelen. De liquiditeitspositie wordt dagelijks bewaakt door Financial Risk Management. Verder rapporteert Financial Risk Management dagelijks het verloop van de liquiditeitspositie aan de (concern) directie van de bank.

Van Lanschot hanteert een liquiditeitsbeleid waarin de bank consequent streeft naar een ruime liquiditeitspositie. De vastgestelde minimale interne norm voor de liquiditeitspositie wordt toereikend geacht om onverwachte schokken in de liquiditeit op te vangen. Door deze minimumpositie waarborgt Van Lanschot tevens dat de bank een liquiditeitsoverschot realiseert ten opzichte van de eisen van De Nederlandsche Bank.

Van Lanschot heeft haar liquiditeitsbeleid vastgelegd in het ILAAP. Het ILAAP is opgesteld op basis van de richtlijnen ILAAP van De Nederlandsche Bank. Van de instellingen onder toezicht van De Nederlandsche Bank wordt verwacht dat ze, op basis van een eigen liquiditeitsplanning en eigen stress-scenario's, de adequaatheid van hun liquiditeitsbuffer op korte termijn en het kunnen handhaven hiervan op langere termijn aanneembaar kunnen maken.

De Nederlandsche Bank beoordeelt het ILAAP jaarlijks door middel van een Supervisory Review & Evaluation Process (SREP). In 2013 heeft De Nederlandsche Bank het ILAAP gereviewd en positief beoordeeld. Aan de hand van liquiditeitsstresstesten is uitvoerig getest in welke mate Van Lanschot bestand is tegen een onverwacht grote uitstroom van klantengelden. Het ILAAP van Van Lanschot is in 2013 verder doorontwikkeld. Een 18-maandsliquiditeitsforecastmodel is ontwikkeld en op basis van dit model wordt een idiosyncratische, een marktspecifieke en een gecombineerde reverse stresstest uitgevoerd. Deze reverse stresstesten tonen aan dat Van Lanschot goed bestand is tegen stresssituaties.

Liquiditeitsmanagement is expliciet onderdeel van de Risk Appetite. Hierin wordt jaarlijks de limietenstructuur voor liquiditeit vastgesteld en op kwartaalbasis gerapporteerd. Onderdelen hierin zijn de liquiditeitspositie, de fundingratio en de Basel III-liquiditeitsratio's. De Basel III-ratio's worden maandelijks vastgesteld en gerapporteerd aan de Asset & Liabilitycommissie en vormen een integraal onderdeel van het liquiditeitsrisicomanagement.

De invoering van de nieuwe Basel III-richtlijnen zorgt ervoor dat de bancaire sector meer aandacht heeft voor het versterken van haar

kapitaal- en liquiditeitspositie. De geldmarktrentes staan nog steeds op een zeer laag niveau. Ook de officiële tarieven van de centrale banken zijn in 2013 op historisch lage niveaus gebleven. De vraag naar stabiele funding door Nederlandse banken blijft hoog waardoor de spaartarieven gedurende langere tijd hoger liggen dan de marktrentes.

Van Lanschot heeft traditioneel een relatief hoog aandeel van (direct opvraagbare) spaargelden voor de funding van haar activiteiten. In het verlengde van de aangescherpte strategie heeft Van Lanschot haar fundingprofiel in 2013 verder gediversifieerd, zowel qua instrument, bron als looptijd. Daardoor is het relatieve belang van spaargelden en deposito's in 2013 teruggebracht en was Van Lanschot actiever op de kapitaalmarkt. Ultimo 2013 heeft de bank een zeer ruime liquiditeitsbuffer van circa € 4 miljard.

Van Lanschot heeft diverse succesvolle fundingtransacties uitgevoerd in 2013. In april 2013 zijn € 750 miljoen aan Residential Mortgage Backed Securities (RMBS) notes (Citadel 2010-II) verkocht aan een brede groep institutionele beleggers. Deze schuldbewijzen hebben een eerste calldatum in 2015. In mei 2013 heeft Van Lanschot een senior unsecured obligatie van € 300 miljoen met een looptijd van 5 jaar uitgegeven. Daaropvolgend heeft Van Lanschot in november 2013 € 884 miljoen aan RMBS-notes (Lunet RMBS 2013-I) verkocht aan een brede groep institutionele beleggers. Deze schuldbewijzen hebben een eerste calldatum in 2018. Naast het plaatsen van kapitaalmarkttransacties is ook een deel van de hypotheekportefeuille gesecuritiseerd met als doel het creëren van additionele beleenbare activa ten behoeve van de liquiditeitsbuffer (retained RMBS € 545 miljoen).

Het balanstotaal van Van Lanschot is in 2013 afgenomen. De afname van spaargelden en deposito's in de eerste helft van 2013 werd vooral veroorzaakt door het aflopen van het Jubileumdeposito (een premium-deposito ter gelegenheid van het 275-jarig bestaan van de bank) waarbij het relatief hoge tarief niet werd verlengd. Van Lanschot is bewust geen prijsleider op het gebied van spaartarieven. Daarnaast gebruikten onze klanten hun spaargelden voor aflossingen en beleggingen. In dezelfde periode was ook sprake van een algemeen negatieve stemming door onder meer de Cyprus bail-out en de nationalisatie van SNS Bank. De kredietportefeuille is in 2013 met circa € 1 miljard afgenomen als gevolg van de strategische keuzes en de economische marktomstandigheden. Ultimo 2013 bedraagt de fundingratio, de mate waarin de kredietportefeuille gefinancierd wordt door de spaargelden van klanten 81,4%, zie tabel 7.A.

Om inzicht te krijgen in een mogelijke verhoging van het liquiditeitsrisico maakt Van Lanschot gebruik van een zogenaamde liquiditeitsmonitor. Deze monitor geeft door middel van een rapportage inzicht in de ontwikkeling van tien indicatoren die kunnen duiden op een verhoogd risico voor de liquiditeitspositie van de bank. Het doorbreken van één of meerdere grenswaarden kan aanleiding zijn om het liquiditeitscontingencyplan te activeren. De liquiditeitsmonitor wordt wekelijks opgesteld voor de leden van de Raad van Bestuur en het betrokken management.

Tabel 7.A Fundingratio (%)

31/12/2013

31/12/2012

Fundingratio

81,4

84,4

Securitisaties 2010

Op 2 juli 2010 heeft Van Lanschot de RMBS-transactie Citadel 2010-I afgerond. Het betreft een securitisatie van Nederlandse hypotheekleningen. De transactie had een omvang van € 1,2 miljard. Er heeft geen overdracht plaatsgevonden van kredietrisico. Een substantieel deel van de A2-notes zijn geplaatst bij een brede groep van institutionele beleggers. De verkoop van deze obligaties zorgt voor een verdere diversificatie van de funding. Van Lanschot treedt in de structuur op als pool servicer. Door de opzet van de structuur kan Van Lanschot niet beschikken over alle liquiditeiten van de Citadel 2010-I-vennootschap. De liquiditeiten waarover Van Lanschot niet kan beschikken bedragen ultimo 2013 € 21,2 miljoen (2012: € 21,0 miljoen). Daarnaast kan Van Lanschot de gesecuritiseerde leningen niet verkopen aan derden. In de structuur zijn geen andere restricties voor Van Lanschot opgenomen.

De boekwaarde van de gesecuritiseerde leningen, exclusief lopende rente, voor de Citadel 2010-I-transactie bedraagt ultimo 2013 € 929 miljoen (2012: € 1.003 miljoen).

De reële waarde van de gesecuritiseerde leningen bedraagt ultimo 2013 € 1.003 miljoen. Van de Citadel 2010-I-transactie is een gedeelte van de Senior Class A2 notes extern geplaatst. De nominale waarde van deze notes bedraagt ultimo 2013 € 487 miljoen en de reële waarde bedraagt € 492 miljoen. De houders van de Senior Class A2 notes hebben het eerste recht op de kasstromen uit de gesecuritiseerde leningen.

De marktwaarde van de in onderpand gegeven stukken bedraagt ultimo 2013 € 203 miljoen (2012: € 212 miljoen).

Deze stukken zijn in onderpand gegeven in het kader van repotransacties aan een financiële instelling.

Op 30 juli 2010 heeft Van Lanschot de RMBS-transactie Citadel 2010-II afgerond. De omvang van de transactie bedraagt € 1,3 miljard en bestaat uit hypotheekleningen. Er heeft geen overdracht plaatsgevonden van kredietrisico. In het tweede kwartaal van 2013 is een substantieel deel van de A-notes geplaatst bij een brede groep van institutionele beleggers. De verkoop van deze obligaties zorgt voor een verdere diversificatie van de funding. Van Lanschot treedt in de structuur op als pool servicer. Door de opzet van de structuur kan Van Lanschot niet beschikken over alle liquiditeiten van de Citadel 2010-II-vennootschap. De liquiditeiten waarover Van Lanschot niet kan beschikken bedraagt ultimo 2013 € 20,5 miljoen (2012: € 23,9 miljoen). Daarnaast kan Van Lanschot de gesecuritiseerde leningen niet verkopen aan derden. In de structuur zijn geen andere restricties voor Van Lanschot opgenomen.

De boekwaarde van de gesecuritiseerde leningen, exclusief lopende rente, voor de Citadel 2010-II-transactie bedraagt ultimo 2013 € 960 miljoen (2012: € 1.046 miljoen).

De reële waarde van de gesecuritiseerde leningen bedraagt ultimo 2013 € 1.037 miljoen. Van de Citadel 2010-II-transactie is een gedeelte van de Senior Class A notes extern geplaatst. De nominale waarde van deze notes bedraagt ultimo 2013 € 710 miljoen en de reële waarde bedraagt € 703 miljoen. De houders van de Senior Class A notes hebben het eerste recht op de kasstromen uit de gesecuritiseerde leningen.

Tabel 7.B Citadel 2010-I BV

	Fitch Ratings	Standard & Poor's	Oorspronkelijke hoofdsom	Datum van securitisatie	Hoofdsom per 31/12/2013	Eerste calloptiedatum	Contractuele datum afloop	Spread
Totaal			1.249.400		945.424			
Senior Class A1	–	–	247.400	02/07/2010	–	26/08/2015	26/11/2042	1,30%
Senior Class A2	AAA	AAA	753.350	02/07/2010	709.174	26/08/2015	26/11/2042	1,40%
Mezzanine Class B	–	AAA	75.450	02/07/2010	75.450	26/08/2015	26/11/2042	0,00%
Mezzanine Class C	BBB	BBB+	129.900	02/07/2010	129.900	26/08/2015	26/11/2042	0,00%
Junior Class D	–	–	30.900	02/07/2010	30.900	26/08/2015	26/11/2042	0,00%
Subordinated Class E	–	–	12.400	02/07/2010	–	26/08/2015	26/11/2042	0,00%

Tabel 7.C Citadel 2010-II BV

	Fitch Ratings	Standard & Poor's	Oorspronkelijke hoofdsom	Datum van securitisatie	Hoofdsom per 31/12/2013	Eerste calloptiedatum	Contractuele datum afloop	Spread
Totaal			1.255.450		978.298			
Senior Class A	AAA	AAA	990.650	30/07/2010	725.948	26/08/2015	26/11/2042	1,20%
Mezzanine Class B	–	AA–	84.550	30/07/2010	84.550	26/08/2015	26/11/2042	0,00%
Mezzanine Class C	BBB	BBB+	136.700	30/07/2010	136.700	26/08/2015	26/11/2042	0,00%
Junior Class D	–	–	31.100	30/07/2010	31.100	26/08/2015	26/11/2042	0,00%
Subordinated Class E	–	–	12.450	30/07/2010	–	26/08/2015	26/11/2042	0,00%

Ultimo 2013 zijn er geen stukken in onderpand gegeven. De marktwaarde van de in onderpand gegeven stukken bedroeg ultimo 2012 € 637 miljoen.

Securitisaties 2011

Op 9 februari 2011 heeft Van Lanschot de Citadel 2011-I-transactie afgerond. Het betreft een transactie met een omvang van € 1,5 miljard en bestaat uit woninghypotheken. Er heeft geen overdracht plaatsgevonden van kredietrisico.

De schuldbewijzen zijn door Van Lanschot zelf gekocht en zijn beleenbaar bij De Nederlandsche Bank. Zodoende is deze transactie ondersteunend aan het liquiditeitsmanagement van de bank. Van Lanschot treedt in de structuur op als poolservicer. Door de opzet van de structuur kan Van Lanschot niet beschikken over alle liquiditeiten van de Citadel 2011-I-vennootschap. De liquiditeiten waarover Van Lanschot niet kan beschikken bedragen ultimo 2013 € 38,5 miljoen (2012: € 39,5 miljoen). Daarnaast kan Van Lanschot de gesecuritiseerde leningen niet verkopen aan derden. In de structuur zijn geen andere restricties voor Van Lanschot opgenomen.

De boekwaarde van de gesecuritiseerde leningen, exclusief lopende rente, voor de Citadel 2011-I-transactie bedraagt ultimo 2013 € 1.179 miljoen (2012: € 1.276 miljoen).

De marktwaarde van de in onderpand gegeven stukken bedraagt ultimo 2013 € 802 miljoen (2012: € 861 miljoen). Deze stukken zijn in onderpand gegeven bij De Nederlandsche Bank.

Securitisaties 2013

Op 1 augustus 2013 heeft Van Lanschot de Courtine RMBS 2013-I-transactie afgerond. Het betreft een transactie met een omvang van € 862,6 miljoen en bestaat uit Nederlandse woninghypotheken. In het vierde kwartaal van 2013 zijn de ontvangen aflossingen ter hoogte van € 27,5 miljoen aangewend voor aanvulling van de pool met woninghypotheken. Er heeft geen overdracht plaatsgevonden van kredietrisico.

De schuldbewijzen zijn door Van Lanschot zelf gekocht en zijn beleenbaar bij De Nederlandsche Bank. Zodoende is deze transactie ondersteunend aan het liquiditeitsmanagement van de bank. Van Lanschot treedt in de structuur op als poolservicer. Door de opzet van de structuur kan Van Lanschot niet beschikken over alle liquiditeiten van de Courtine RMBS 2013-I-vennootschap. De liquiditeiten waarover Van Lanschot niet kan beschikken bedragen ultimo 2013 € 19,2 miljoen. Daarnaast kan Van Lanschot de gesecuritiseerde leningen niet verkopen aan derden. In de structuur zijn geen andere restricties voor Van Lanschot opgenomen.

De boekwaarde van de gesecuritiseerde leningen, exclusief lopende rente, voor de Courtine RMBS-I-transactie bedraagt ultimo 2013 € 848 miljoen.

De marktwaarde van de in onderpand gegeven stukken bedraagt ultimo 2013 € 489 miljoen. Deze stukken zijn in onderpand gegeven bij De Nederlandsche Bank.

Op 7 november 2013 heeft Van Lanschot de Lunet RMBS 2013-I-transactie afgerond. Het betreft een transactie met een omvang van € 1,1 miljard en bestaat uit Nederlandse woninghypotheken. Er heeft geen overdracht plaatsgevonden van kredietrisico. Alle A1-notes en A2-notes zijn geplaatst bij een brede groep institutionele beleggers. De verkoop van deze obligaties zorgt voor een verdere diversificatie van de funding. Van Lanschot treedt in de structuur op als poolservicer. Door de opzet van de structuur kan Van Lanschot niet beschikken over alle liquiditeiten van de Lunet RMBS 2013-I-vennootschap. De liquiditeiten waarover Van Lanschot niet kan beschikken bedragen ultimo 2013 € 31,0 miljoen. Daarnaast kan Van Lanschot de gesecuritiseerde leningen niet verkopen aan derden. In de structuur zijn geen andere restricties voor Van Lanschot opgenomen.

De boekwaarde van de gesecuritiseerde leningen, exclusief lopende rente, voor de Lunet RMBS 2013-I-transactie bedraagt ultimo 2013 € 1.041 miljoen.

De reële waarde van de gesecuritiseerde leningen bedraagt ultimo 2013 € 1.125 miljoen. Van de Lunet RMBS 2013-I-transactie zijn de Senior Class A1 en Senior Class A2 notes extern geplaatst. De nominale waarde van deze notes bedraagt ultimo 2013 € 868 miljoen en de reële waarde bedraagt € 871 miljoen. De houders van de Senior Class A1 en Senior Class A2 notes hebben het eerste recht op de kasstromen uit de gesecuritiseerde leningen.

Ultimo 2013 zijn er geen stukken in onderpand gegeven.

Alle bovengenoemde securitisaties betreffen traditionele securitisaties. Kenmerkend voor een traditionele securitisatie is dat de gesecuritiseerde vorderingen in economische zin worden overgedragen aan een entiteit voor securitisatiedoeleinden die daartoe effecten uitgeeft. De uitgegeven effecten leiden niet tot een betalingsverplichting bij Van Lanschot, maar bij de securitisatie vennootschappen.

Ondanks het feit dat Van Lanschot op basis van het stemrecht geen zeggenschap heeft over de Citadel-, Courtine- en Lunet-vennootschappen, wijzen diverse andere omstandigheden erop dat Van Lanschot zeggenschap heeft over deze vennootschappen. Deze omstandigheden betreffen het niet overdragen van de meerderheid van de resterende risico's met betrekking tot de activa van de Citadel-, Courtine- en Lunet-vennootschappen, de mogelijkheid tot het verkrijgen van voordelen met betrekking tot de bedrijfsactiviteit van deze vennootschappen en de blootstelling aan de bijbehorende risico's. Hierdoor behoudt Van Lanschot het economisch belang in de Citadel-, Courtine- en Lunet-vennootschappen en heeft deze vennootschappen integraal in haar geconsolideerde jaarrekening opgenomen.

Tabel 7.D Citadel 2011-I

	Fitch Ratings	Standard & Poor's	Oorspronkelijke hoofdsom	Datum van securitisatie	Hoofdsom per 31/12/2013	Eerste calloptiedatum	Contractuele datum afloop	Spread
Totaal			1.515.000		1.209.242			
Senior Class A1	AAA	AAA	324.000	10/02/2011	33.242	26/04/2016	26/04/2043	1,10%
Senior Class A2	AAA	AAA	801.000	10/02/2011	801.000	26/04/2016	26/04/2043	1,40%
Mezzanine Class B	AAA	AAA	120.000	10/02/2011	120.000	26/04/2016	26/04/2043	0,00%
Mezzanine Class C	–	–	135.000	10/02/2011	135.000	26/04/2016	26/04/2043	0,00%
Junior Class D	–	–	120.000	10/02/2011	120.000	26/04/2016	26/04/2043	0,00%
Subordinated Class E	–	–	15.000	10/02/2011	–	26/04/2016	26/04/2043	0,00%

Tabel 7.E Courtine RMBS 2013-I

	Fitch Ratings	Standard & Poor's	Oorspronkelijke hoofdsom	Datum van securitisatie	Hoofdsom per 31/12/2013	Eerste calloptiedatum	Contractuele datum afloop	Spread
Totaal			862.600		855.214			
Senior Class A1	AAA	AAA	175.000	01/08/2013	175.000	26/09/2018	26/09/2050	1,15%
Senior Class A2	AAA	AAA	370.000	01/08/2013	370.000	26/09/2018	26/09/2050	2,15%
Mezzanine Class B	AAA	AA–	81.500	01/08/2013	81.500	26/09/2018	26/09/2050	0,00%
Mezzanine Class C	–	–	112.000	01/08/2013	112.000	26/09/2018	26/09/2050	0,00%
Junior Class D	–	–	115.500	01/08/2013	115.500	26/09/2018	26/09/2050	0,00%
Subordinated Class E	–	–	8.600	01/08/2013	1.214	26/09/2018	26/09/2050	0,00%

Tabel 7.F Lunet RMBS 2013-I

	Fitch Ratings	Standard & Poor's	Oorspronkelijke hoofdsom	Datum van securitisatie	Hoofdsom per 31/12/2013	Eerste calloptiedatum	Contractuele datum afloop	Spread
Totaal			1.085.800		1.068.939			
Senior Class A1	AAA	AAA	244.000	07/11/2013	228.052	27/12/2018	27/12/2045	0,50%
Senior Class A2	AAA	AAA	639.600	07/11/2013	639.600	27/12/2018	27/12/2045	1,08%
Mezzanine Class B	AAA	AA–	49.400	07/11/2013	49.400	27/12/2018	27/12/2045	0,00%
Mezzanine Class C	–	–	71.000	07/11/2013	71.000	27/12/2018	27/12/2045	0,00%
Junior Class D	–	–	71.000	07/11/2013	71.000	27/12/2018	27/12/2045	0,00%
Subordinated Class E	–	–	10.800	07/11/2013	9.887	27/12/2018	27/12/2045	0,00%

7.1 Looptijdenoverzicht

De tabellen 7.1.A en 7.1.B tonen de activa en passiva op basis van hun resterende contractuele looptijd per balansdatum.

De totaalbedragen sluiten aan op de waarden in de geconsolideerde balans. Op onderdelen kan dit verschillen van andere overzichten, aangezien in deze tabellen de bedragen gebaseerd zijn op kasstromen op niet-gedisconteerde basis, gerelateerd aan zowel de hoofdsom als aan alle toekomstige rentebetalingen. De posten die niet tot een kasstroom leiden (zoals verdiscontering, de amortisatie van kosten, de waardeveranderingen uit hoofde van derivaten, opslagen voor eigen risico en dergelijke) zijn in een aparte kolom weergegeven om hiermee de aansluiting met de balans inzichtelijk te houden.

Tabel 7.1.A Looptijdenoverzicht balansposten per 31/12/2013

	Direct opeisbaar	< 3 maanden	≥ 3 maanden < 1 jaar	≥ 1 jaar < 5 jaar	≥ 5 jaar	Subtotaal	Geen kasstroom	Totaal
Activa								
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	1.999.963	–	–	–	–	1.999.963	–	1.999.963
Financiële activa handelsactiviteiten	–	47.083	–	–	–	47.083	–	47.083
Vorderingen op bankiers	44.562	130.948	–	233.282	20.423	429.215	–	429.215
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	39.963	55.000	237.000	356.500	688.463	37.475	725.938
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	–	44.897	–	287.500	797.682	1.130.079	67.652	1.197.731
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	2.011.735	210.284	255.137	956.991	8.882.331	12.316.478	174.245	12.490.723
Derivaten (vorderingen)	–	47.427	26.549	77.473	51.408	202.857	5.277	208.134
Beleggingen in deelnemingen equitymethode	–	–	–	50.385	–	50.385	–	50.385
Overige activa	–	86.222	77.968	59.797	–	223.987	297.206	521.193
Totaal activa	4.056.260	606.824	414.654	1.902.428	10.108.344	17.088.510	581.855	17.670.365
Totaal activa exclusief derivaten	4.056.260	559.397	388.105	1.824.955	10.056.936	16.885.653	576.578	17.462.231
Verplichtingen								
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten	–	798	–	–	–	798	–	798
Verplichtingen aan bankiers	58.191	52.838	106.569	957.084	–	1.174.682	740	1.175.422
Verplichtingen private en publieke sector	7.238.106	1.036.990	1.303.663	302.911	277.619	10.159.289	2.108	10.161.397
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	–	2.950	177.824	155.757	336.531	21.102	357.633
Derivaten (verplichtingen)	–	72.198	25.844	147.932	49.296	295.270	4.392	299.662
Uitgegeven schuldbewijzen	–	47.318	548.556	1.152.854	2.114.099	3.862.827	– 13.708	3.849.119
Overige passiva	–	221.806	93.397	8.358	–	323.561	35.589	359.150
Achtergestelde schulden	–	4.538	–	5.000	117.130	126.668	1.550	128.218
Totaal verplichtingen	7.296.297	1.436.486	2.080.979	2.715.963	2.713.901	16.279.626	51.773	16.331.399
Totaal verplichtingen exclusief derivaten	7.296.297	1.364.288	2.055.135	2.604.031	2.664.605	15.984.356	47.381	16.031.737
On balance gap	– 3.240.037	– 829.662	– 1.666.325	– 849.535	7.394.443	808.884	530.082	1.338.966
Vorderingen uit hoofde van toekomstige rentestromen	–	108.433	322.143	1.530.745	4.644.077	6.605.398	–	6.605.398
Verplichtingen uit hoofde van toekomstige rentestromen	–	27.822	121.676	348.782	111.586	609.866	–	609.866
On balance gap inclusief toekomstige rentestromen	– 3.240.037	– 749.051	– 1.465.858	332.428	11.926.934	6.804.416	530.082	7.334.498

Tabel 7.1.B Looptijdenoverzicht balansposten per 31/12/2012

	Direct opeisbaar	< 3 maanden	≥ 3 maanden < 1 jaar	≥ 1 jaar < 5 jaar	≥ 5 jaar	Subtotaal	Geen kasstroom	Totaal
Activa								
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	1.647.231	–	–	–	–	1.647.231	–	1.647.231
Financiële activa handelsactiviteiten	–	52.427	–	–	–	52.427	–	52.427
Vorderingen op bankiers	43.640	99.661	–	283.515	4.034	430.850	–	430.850
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	–	–	177.000	397.321	574.321	57.090	631.411
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	–	42.157	32.157	153.300	639.025	866.639	46.440	913.079
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	1.953.222	388.671	254.081	4.372.622	6.329.792	13.298.388	165.846	13.464.234
Derivaten (vorderingen)	–	35.820	9.781	61.772	96.402	203.775	9.848	213.623
Beleggingen in deelnemingen equitymethode	–	–	–	–	–	–	–	–
Overige activa	–	65.343	15.236	69.698	–	150.277	391.290	541.567
Totaal activa	3.644.093	684.079	311.255	5.164.350	7.466.574	17.270.351	670.514	17.940.865
Totaal activa exclusief derivaten	3.644.093	648.259	301.474	5.102.578	7.370.172	17.066.576	660.666	17.727.242
Verplichtingen								
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten	–	382	–	–	–	382	–	382
Verplichtingen aan bankiers	20.245	539.258	163.628	798.726	–	1.521.857	783	1.522.640
Verplichtingen private en publieke sector	7.360.104	1.786.029	1.608.325	364.631	243.734	11.362.823	5.991	11.368.814
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	–	–	–	214.355	214.355	–	214.355
Derivaten (verplichtingen)	–	29.904	36.501	108.055	181.658	356.118	8.450	364.568
Uitgegeven schuldbewijzen	37	55.193	459.028	1.307.747	720.135	2.542.140	1.765	2.543.905
Overige passiva	–	–	–	–	–	–	–	–
Achtergestelde schulden	–	253.469	92.356	26.223	–	372.048	106.463	478.511
	–	1.905	91	11.537	117.243	130.776	1.706	132.482
Totaal verplichtingen	7.380.386	2.666.140	2.359.929	2.616.919	1.477.125	16.500.499	125.158	16.625.657
Totaal verplichtingen exclusief derivaten	7.380.386	2.636.236	2.323.428	2.508.864	1.295.467	16.144.381	116.708	16.261.089
On balance gap	– 3.736.293	– 1.982.061	– 2.048.674	2.547.431	5.989.449	769.852	545.356	1.315.208
Vorderingen uit hoofde van toekomstige rentestromen	–	116.257	348.584	1.667.330	5.374.555	7.506.726	–	7.506.726
Verplichtingen uit hoofde van toekomstige rentestromen	–	29.434	104.940	317.120	123.663	575.157	–	575.157
On balance gap inclusief toekomstige rentestromen	– 3.736.293	– 1.895.238	– 1.805.030	3.897.641	11.240.341	7.701.421	545.356	8.246.777

De toekomstige rentestromen zijn gebaseerd op de economische looptijd van de balansposten en de rentepercentages op het rapportagemoment. In de gaps zijn grote verschillen zichtbaar doordat onder de activa veel langlopende woninghypotheken zijn opgenomen, terwijl bij de verplichtingen veel kortlopende deposito's en rekening-courant posities aanwezig zijn.

De tabellen 7.1.C en 7.1.D tonen de buiten-de-balansposten op basis van hun resterende contractuele looptijd per balansdatum.

Voor iedere transactie waarbij de bank garant staat, is het maximale garantiebedrag opgenomen in de looptijdbucket waarbij de bank voor het eerst de transactie kan beëindigen.

Voor iedere verplichting uit hoofde van onherroepelijke toezegging is het toegezegde bedrag ingedeeld in de looptijdbucket waarbij de bank voor het eerst de toezegging kan intrekken.

Tabel 7.1.C Looptijdenoverzicht buiten de balansposten per 31/12/2013

	Direct opeisbaar	< 3 maanden	≥ 3 maanden < 1 jaar	≥ 1 jaar < 5 jaar	≥ 5 jaar	Totaal
Garanties	3.201	10.972	15.685	38.444	82.843	151.145
Onherroepelijke accreditieven	–	10.645	3.600	–	–	14.245
Overige voorwaardelijke schulden	–	6.644	4.578	1.300	–	12.522
Niet-opgenomen kredietfaciliteiten	–	6.994	58	36.567	62.182	105.801
Cessie-retrocessie overeenkomsten	–	–	127.394	202.881	–	330.275
Overige onherroepelijke faciliteiten	–	5.153	488	2.092	3.533	11.266
Totaal buiten-de-balansposten	3.201	40.408	151.803	281.284	148.558	625.254

Tabel 7.1.D Looptijdenoverzicht buiten de balansposten per 31/12/2012

	Direct opeisbaar	< 3 maanden	≥ 3 maanden < 1 jaar	≥ 1 jaar < 5 jaar	≥ 5 jaar	Totaal
Garanties	6.404	9.232	24.049	42.612	96.673	178.970
Onherroepelijke accreditieven	965	11.433	8.720	–	–	21.118
Overige voorwaardelijke schulden	–	7.946	4.281	5.559	–	17.786
Niet-opgenomen kredietfaciliteiten	32.542	15.935	136	46.739	62.157	157.509
Cessie-retrocessie overeenkomsten	–	637.279	211.855	–	–	849.134
Overige onherroepelijke faciliteiten	–	14.182	–	7.813	4.639	26.634
Totaal buiten-de-balansposten	39.911	696.007	249.041	102.723	163.469	1.251.151

7.2 Looptijdenoverzicht

Tabellen 7.2.A en 7.2.B tonen de activa en passiva op basis van hun verwachte resterende looptijd tot en met twaalf maanden en langer dan twaalf maanden.

Tabel 7.2.A Looptijdenoverzicht per 31/12/2013

	≤ 12 maanden	> 12 maanden	Subtotaal	Geen kasstroom	Totaal
Activa					
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	1.999.963	–	1.999.963	–	1.999.963
Financiële activa handelsactiviteiten	47.083	–	47.083	–	47.083
Vorderingen op bankiers	175.510	253.705	429.215	–	429.215
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	94.963	593.500	688.463	37.475	725.938
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	44.897	1.085.182	1.130.079	67.652	1.197.731
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	2.477.156	9.839.322	12.316.478	174.245	12.490.723
Derivaten (vorderingen)	73.976	128.881	202.857	5.277	208.134
Beleggingen in deelnemingen equitymethode	–	50.385	50.385	–	50.385
Overige activa	164.190	59.797	223.987	297.206	521.193
Totaal activa	5.077.738	12.010.772	17.088.510	581.855	17.670.365
Verplichtingen					
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten	798	–	798	–	798
Verplichtingen aan bankiers	217.598	957.084	1.174.682	740	1.175.422
Verplichtingen private en publieke sector	9.578.759	580.530	10.159.289	2.108	10.161.397
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	2.950	333.581	336.531	21.102	357.633
Derivaten (verplichtingen)	98.042	197.228	295.270	4.392	299.662
Uitgegeven schuldbewijzen	595.874	3.266.953	3.862.827	– 13.708	3.849.119
Overige passiva	315.203	8.358	323.561	35.589	359.150
Achtergestelde schulden	4.538	122.130	126.668	1.550	128.218
Totaal verplichtingen	10.813.762	5.465.864	16.279.626	51.773	16.331.399

Tabel 7.2.B Looptijdenoverzicht per 31/12/2012

	≤ 12 maanden	> 12 maanden	Subtotaal	Geen kasstroom	Totaal
Activa					
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	1.647.231	–	1.647.231	–	1.647.231
Financiële activa handelsactiviteiten	52.427	–	52.427	–	52.427
Vorderingen op bankiers	143.301	287.549	430.850	–	430.850
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	574.321	574.321	57.090	631.411
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	74.314	792.325	866.639	46.440	913.079
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	2.595.975	10.702.413	13.298.388	165.846	13.464.234
Derivaten (vorderingen)	54.628	149.147	203.775	9.848	213.623
Beleggingen in deelnemingen equitymethode	–	46.443	46.443	–	46.443
Overige activa	107.206	43.071	150.277	391.290	541.567
Totaal activa	4.675.082	12.595.269	17.270.351	670.514	17.940.865
Verplichtingen					
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten	382	–	382	–	382
Verplichtingen aan bankiers	723.131	798.726	1.521.857	783	1.522.640
Verplichtingen private en publieke sector	10.754.458	608.365	11.362.823	5.991	11.368.814
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	214.355	214.355	–	214.355
Derivaten (verplichtingen)	57.378	298.740	356.118	8.450	364.568
Uitgegeven schuldbewijzen	514.258	2.027.882	2.542.140	1.765	2.543.905
Overige passiva	345.825	26.223	372.048	106.463	478.511
Achtergestelde schulden	1.996	128.780	130.776	1.706	132.482
Totaal verplichtingen	12.397.428	4.103.071	16.500.499	125.158	16.625.657

8 Compliancerisico

Van Lanschot en haar dochterondernemingen vervullen in het maatschappelijk verkeer een dienstverlenende taak. Van Lanschot kan deze taak alleen naar behoren uitoefenen als elke partij waarmee zij te maken heeft vertrouwen in haar kan stellen. Integer handelen door Van Lanschot en haar medewerkers vormt de basis voor dat vertrouwen. De geldende wet- en regelgeving schept hiervoor het kader. Binnen dit kader laat Van Lanschot zich leiden door de voortdurende drijfveer om het belang van de klant centraal te stellen. De afdeling Compliance & Toezicht, die rechtstreeks rapporteert aan de voorzitter van de Raad van Bestuur, ziet toe op de naleving van wet- en regelgeving door de Raad van Bestuur, (concern)directie en medewerkers van de bank.

9 Reële waarde

Een deel van de financiële instrumenten wordt in de balans tegen reële waarde opgenomen. In tabellen 9.A en 9.B zijn deze instrumenten verdeeld over Level 1, Level 2 en Level 3. Ofwel de reële waarde is gebaseerd op genoteerde marktprijzen, op in de markt waarneembare gegevens of niet in de markt waarneembare gegevens. Van Lanschot bepaalt aan het einde van iedere verslagperiode voor in de balans tegen reële waarde opgenomen financiële activa en passiva of er overdracht heeft plaatsgevonden tussen levels in hiërarchie door de indeling opnieuw te beoordelen.

Level 1: Genoteerde marktprijzen

De reële waarde van financiële instrumenten die worden verhandeld op een actieve markt wordt gebaseerd op de koers per balansdatum (marktnotering). Voor financiële activa wordt de biedprijs gehanteerd; voor financiële verplichtingen de laatprijs. Omdat bij deze instrumenten sprake is van een actieve markt vormen de koersen een goede afspiegeling van actuele en veel voorkomende markttransacties tussen onafhankelijke partijen.

Level 2: In de markt waarneembare gegevens

De reële waarde van financiële instrumenten die niet worden verhandeld op een actieve markt (bijvoorbeeld over-the-counter afgeleide financiële instrumenten) wordt vastgesteld met behulp van kasstroom- en optiewaarderingsmodellen. Van Lanschot selecteert op basis van haar inschattingen een aantal methoden en maakt aannames die gebaseerd zijn op de marktomstandigheden (observeerbare data) per balansdatum. De geschatte contante waarde van toekomstige kasstromen wordt gebruikt om de reële waarde voor de overige financiële instrumenten te bepalen. De reële waarde van renteswaps wordt berekend als de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen. De disconteringsvoet is gelijk aan de marktrente op balansdatum voor een vergelijkbaar instrument met dezelfde voorwaarden, waarbij rekening gehouden wordt met gestelde zekerheden uit hoofde van credit support annexes (CSA's).

De reële waarde van valutatermijncontracten wordt vastgesteld met gebruik van forward valutakoersen per balansdatum.

Verondersteld wordt dat de nominale waarde (na aftrek van geschatte aanpassingen) van handelsvorderingen en -verplichtingen de reële waarde ervan benadert. De reële waarde van niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen wordt geschat door het contant maken van de toekomstige contractuele kasstromen tegen huidige rentetarieven voor gelijksoortige financiële instrumenten.

Schattingen en beoordelingen zijn gebaseerd op in het verleden opgedane ervaringen en andere factoren, waaronder ook verwachtingen over toekomstige gebeurtenissen zoals deze zich, naar de huidige stand van zaken, redelijkerwijs kunnen voordoen. Schattingen en beoordelingen worden continu geëvalueerd.

Level 3: Niet in de markt waarneembare gegevens

De financiële instrumenten in deze categorie zijn individueel beoordeeld. De waardering is gebaseerd op de beste inschatting van het management, rekening houdend met de laatstbekende prijzen, prijzen voor vergelijkbare instrumenten en, voor een meer dan niet-significant deel, informatie die niet in de markt waarneembaar is.

Tabel 9.A Financiële instrumenten tegen reële waarde per 31/12/2013

	Level 1	Level 2	Level 3	Totaal
Activa				
Financiële activa handelsactiviteiten				
Aandelen genoteerd	7.162	3.031	–	10.193
Aandelen niet-genoteerd	9.112	27.551	227	36.890
	16.274	30.582	227	47.083
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via de winst-en-verliesrekening				
Vreemdvermogensinstrumenten overheidspapier en papier gegarandeerd door overheid	319.756	–	–	319.756
Vreemdvermogensinstrumenten gedekte obligaties	366.218	–	–	366.218
Aandelen niet-genoteerd	881	19.739	19.344	39.964
	686.855	19.739	19.344	725.938
Beleggingen voor verkoop beschikbaar				
Vreemdvermogensinstrumenten overheidspapier en papier gegarandeerd door overheid	720.309	–	–	720.309
Vreemdvermogensinstrumenten banken en financiële instellingen genoteerd	1.003	–	–	1.003
Vreemdvermogensinstrumenten gedekte obligaties	75.919	–	–	75.919
Vreemdvermogensinstrumenten Asset-Backed Securities	180.940	–	135.525	316.465
Vreemdvermogensinstrumenten bedrijven cumprefs (Participaties)	–	–	40.137	40.137
Aandelen genoteerd	1.587	4.446	–	6.033
Aandelen niet-genoteerd	–	–	10.558	10.558
Participaties	–	–	27.307	27.307
	979.758	4.446	213.527	1.197.731
Derivaten (vorderingen)				
Equityderivaten	–	473	–	473
Optiepositie klanten	14.603	–	–	14.603
Derivaten reële-waarde-hedge-accounting	–	26.979	–	26.979
Derivaten portfolio-reële-waarde-hedge-accounting	–	573	–	573
Derivaten kasstroomhedge-accounting	–	258	–	258
Economische hedges	–	106.633	–	106.633
Derivaten structured products	–	58.615	–	58.615
	14.603	193.531	–	208.134
Totaal activa	1.697.490	248.298	233.098	2.178.886

Tabel 9.A Financiële instrumenten tegen reële waarde per 31/12/2013 (vervolg)

	Level 1	Level 2	Level 3	Totaal
Verplichtingen				
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten				
Aandelen genoteerd	798	–	–	798
	798	–	–	798
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening				
Niet-gestructureerde schuldbewijzen	–	167.400	–	167.400
Gestructureerde schuldbewijzen	–	173.948	16.285	190.233
	–	341.348	16.285	357.633
Derivaten (verplichtingen)				
Interestderivaten	–	1.880	–	1.880
Optiepositie klanten	13.826	–	–	13.826
Derivaten reële-waarde-hedge-accounting	–	13.750	–	13.750
Derivaten portfolio-reële-waarde-hedge-accounting	–	68.699	–	68.699
Derivaten kasstroom-hedge-accounting	–	9.926	–	9.926
Economische hedges	–	144.619	–	144.619
Derivaten structured products	–	46.962	–	46.962
	13.826	285.836	–	299.662
Totaal verplichtingen	14.624	627.184	16.285	658.093

Tabel 9.B Financiële instrumenten tegen reële waarde per 31/12/2012

	Level 1	Level 2	Level 3	Totaal
Activa				
Financiële activa handelsactiviteiten				
Vreemdvermogensinstrumenten banken en financiële instellingen niet-genoteerd	–	–	1.096	1.096
Aandelen genoteerd	5.021	–	–	5.021
Aandelen niet-genoteerd	–	46.063	247	46.310
	5.021	46.063	1.343	52.427
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via de winst-en-verliesrekening				
Vreemdvermogensinstrumenten overheidspapier en papier gegarandeerd door overheid	196.380	–	–	196.380
Vreemdvermogensinstrumenten gedekte obligaties	362.582	–	–	362.582
Vreemdvermogensinstrumenten Asset-Backed Securities	24.628	–	–	24.628
Aandelen niet-genoteerd	–	31.228	16.593	47.821
	583.590	31.228	16.593	631.411
Beleggingen voor verkoop beschikbaar				
Vreemdvermogensinstrumenten overheidspapier en papier gegarandeerd door overheid	492.066	–	–	492.066
Vreemdvermogensinstrumenten banken en financiële instellingen genoteerd	39.700	–	–	39.700
Vreemdvermogensinstrumenten gedekte obligaties	64.079	–	–	64.079
Vreemdvermogensinstrumenten Asset-Backed Securities	94.463	–	142.696	237.159
Vreemdvermogensinstrumenten bedrijven cumprefs (Participaties)	–	–	38.417	38.417
Aandelen genoteerd	337	3.819	–	4.156
Aandelen niet-genoteerd	–	–	8.995	8.995
Participaties	–	–	28.507	28.507
	690.645	3.819	218.615	913.079
Derivaten (vorderingen)				
Equityderivaten	–	377	70	447
Optiepositie klanten	18.693	–	–	18.693
Derivaten reële-waarde-hedge-accounting	–	14.420	–	14.420
Derivaten portfolio-reële-waarde-hedge-accounting	–	–	–	–
Derivaten kasstroomhedge-accounting	–	172	–	172
Economische hedges	–	132.450	–	132.450
Derivaten structured products	–	47.441	–	47.441
	18.693	194.860	70	213.623
Totaal activa	1.297.949	275.970	236.621	1.810.540

Tabel 9.B Financiële instrumenten tegen reële waarde per 31/12/2012 (vervolg)

	Level 1	Level 2	Level 3	Totaal
Verplichtingen				
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten				
Aandelen genoteerd	382	–	–	382
	382	–	–	382
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening				
Niet-gestructureerde schuldbewijzen	–	158.599	–	158.599
Gestructureerde schuldbewijzen	–	39.491	16.265	55.756
	–	198.090	16.265	214.355
Derivaten (verplichtingen)				
Interestderivaten	–	–	2.132	2.132
Optiepositie klanten	18.693	–	–	18.693
Derivaten reële-waarde-hedge-accounting	–	2.793	–	2.793
Derivaten portfolio-reële-waarde-hedge-accounting	–	100.322	–	100.322
Derivaten kasstroomhedge-accounting	–	5.196	–	5.196
Economische hedges	–	159.967	–	159.967
Derivaten structured products	–	75.465	–	75.465
	18.693	343.743	2.132	364.568
Totaal verplichtingen	19.075	541.833	18.397	579.305

De reële waarde van activa en passiva gewaardeerd op basis van waarderingsmethoden met niet in de markt waarneembare variabelen, wordt slechts in beperkte mate beïnvloed door wijzigingen in uitgangspunten. De posities per balansdatum in financiële activa en passiva tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening dekken elkaar af, waardoor wijzigingen geen materieel resultaat-effect tot gevolg zullen hebben.

Wijzigingen van financiële activa of passiva tussen Levels

In 2013 heeft Van Lanschot een bedrag van € 6,4 miljoen verschoven van Level 2 naar Level 1. De onderliggende activa zijn genoteerd en op dagelijkse basis is een koers beschikbaar. De marktwaarde van deze activa per 31 december 2012 bedraagt € 8,5 miljoen.

In 2013 heeft Van Lanschot een bedrag van € 2,1 miljoen verschoven van Level 3 naar Level 2. De onderliggende activa zijn niet genoteerd en worden met in de markt waarneembare gegevens gewaardeerd. De derivaten zijn per 1 januari 2013 verschoven.

Verloopoverzicht financiële activa en passiva verantwoord onder Level 3

In tabellen 9.C en 9.D zijn verloopoverzichten opgenomen van alle financiële activa en passiva, die worden verantwoord onder Level 3-posten en die in de balans worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Tabel 9.C.1 Verloopoverzicht financiële activa verantwoord onder Level 3 in 2013

Balanspost	Stand per 1 januari	Naar winst-en-verliesrekening	Naar eigen vermogen*	Aankopen	Verkopen	Transfers	Stand per 31 december
Financiële activa handelsactiviteiten							
Vreemdvermogensinstrumenten banken en financiële instellingen niet-genoteerd	1.096	–	–	–	– 1.096	–	–
Aandelen niet-genoteerd	247	–	–	–	– 20	–	227
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening							
Aandelen niet-genoteerd	16.593	– 300	–	306	–	2.745	19.344
Beleggingen voor verkoop beschikbaar							
Vreemdvermogensinstrumenten Asset-Backed Securities	142.696	–	811	–	– 7.982	–	135.525
Vreemdvermogensinstrumenten bedrijven cumprefs (Participaties)	38.417	2.359	97	1.000	– 1.736	–	40.137
Aandelen niet-genoteerd	8.995	–	1.466	97	–	–	10.558
Participaties	28.507	– 444	632	830	– 2.218	–	27.307
Derivaten (vorderingen)							
Equityderivaten	70	– 27	–	–	– 25	– 18	–
Totaal financiële activa Level 3	236.621	1.588	3.006	2.233	– 13.077	2.727	233.098

Tabel 9.C.2 Verloopoverzicht financiële passiva verantwoord onder Level 3 in 2013

Balanspost	Stand per 1 januari	Naar winst-en-verliesrekening	Naar eigen vermogen*	Uitgiftes	Settlements	Transfers	Stand per 31 december
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening							
Gestructureerde schuldbewijzen	16.265	– 284	–	304	–	–	16.285
Derivaten (verplichtingen)							
Interestderivaten	2.132	–	–	–	–	– 2.132	–
Totaal financiële passiva Level 3	18.397	– 284	–	304	–	– 2.132	16.285
Totaal	218.224	1.872	3.006	1.929	– 13.077	4.859	216.813

* De waardemutaties verantwoord in het eigen vermogen zijn opgenomen in het overzicht gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten onder Herwaarderingsbeleggingen in eigenvermogensinstrumenten en Herwaarderingsvreemdvermogensinstrumenten.

Tabel 9.D.1 Verloopoverzicht financiële activa verantwoord onder Level 3 in 2012

Balanspost	Stand per 1 januari	Naar winst-en-verliesrekening	Naar eigen vermogen*	Aankopen	Verkopen	Transfers	Stand per 31 december
Financiële activa handelsactiviteiten							
Vreemdvermogensinstrumenten banken en financiële instellingen niet-genoteerd	–	–	–	1.096	–	–	1.096
Aandelen niet-genoteerd	357	–	–	–	– 110	–	247
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening							
Aandelen niet-genoteerd	19.588	– 3.225	–	230	–	–	16.593
Beleggingen voor verkoop beschikbaar							
Vreemdvermogensinstrumenten							
Asset-Backed Securities	139.888	–	2.808	–	–	–	142.696
Vreemdvermogensinstrumenten bedrijven cumprefs (Participaties)							
Aandelen niet-genoteerd	34.747	2.274	1.170	3.587	– 3.361	–	38.417
Participaties	11.921	782	426	–	– 4.134	–	8.995
Participaties	37.053	748	– 884	2.421	– 1.955	– 8.876	28.507
Derivaten (vorderingen)							
Equityderivaten	33	57	–	–	– 20	–	70
Totaal financiële activa Level 3	243.587	636	3.520	7.334	– 9.580	– 8.876	236.621

Tabel 9.D.2 Verloopoverzicht financiële passiva verantwoord onder Level 3 in 2012

Balanspost	Stand per 1 januari	Naar winst-en-verliesrekening	Naar eigen vermogen*	Uitgiftes	Settlements	Transfers	Stand per 31 december
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten							
Aandelen niet-genoteerd	3	–	–	–	– 3	–	–
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening							
Gestructureerde schuldbewijzen	18.174	– 2.138	–	229	–	–	16.265
Derivaten (verplichtingen)							
Interestderivaten	1.837	295	–	–	–	–	2.132
Totaal financiële passiva Level 3	20.014	– 1.843	–	229	– 3	–	18.397
Totaal	223.573	2.479	3.520	7.105	– 9.577	– 8.876	218.224

* De waardemutaties verantwoord in het eigen vermogen zijn opgenomen in het overzicht gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten onder Herwaardering beleggingen in eigenvermogensinstrumenten en Herwaardering vreemdvermogensinstrumenten.

Tabel 9.E Reële-waardeveranderingen opgenomen in de winst-en-verliesrekening van financiële instrumenten in categorie 3

	2013			2012		
	Gerealiseerd	Ongerealiseerd	Totaal	Gerealiseerd	Ongerealiseerd	Totaal
Interest	2.989	–	2.989	2.850	–	2.850
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	–	– 300	– 300	2.245	– 3.225	– 980
Resultaat uit financiële transacties	– 27	284	257	– 238	2.138	1.900
Bijzondere waardeverminderingen	–	– 1.074	– 1.074	–	– 1.291	– 1.291
Totaal	2.962	– 1.090	1.872	4.857	– 2.378	2.479

Tabel 9.F Toelichting reële-waardebepaling met behulp van in de markt waarneembare gegevens (Level 2) 31/12/2013

	Reële waarde (€ duizend)	Waarderingsmethode	Significante in de markt waarneembare gegevens
Activa			
Financiële activa handelsactiviteiten	3.031	Netto intrinsieke waarde waarbij onderliggende activa tegen reële waarde zijn gewaardeerd	<ul style="list-style-type: none"> • Laatst bekende (slot)beurskoers • Laatst gepubliceerde intrinsieke waardes • Nominale waarde • Actuele waarde met inachtneming van de daarvoor geldende algemeen geaccepteerde waarderingsmethoden
Aandelen genoteerd			
Aandelen niet-genoteerd	27.551	Net asset value	<ul style="list-style-type: none"> • Inschattingen van de net asset value van de onderliggende investeringen met inachtneming van de daarvoor geldende algemeen geaccepteerde waarderingsmethoden ontvangen van fondsmanagers
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening			
Aandelen niet-genoteerd	19.739	Netto intrinsieke waarde waarbij onderliggende activa tegen reële waarde zijn gewaardeerd	<ul style="list-style-type: none"> • Laatst gepubliceerde netto intrinsieke waarde • Marktwaaarde welke op waarderingsdatum wordt gelijkgesteld aan de beurskoers • Reële waarde met inachtneming van de daarvoor geldende, in het maatschappelijk verkeer aanvaardbare, maatstaven
Beleggingen voor verkoop beschikbaar			
Aandelen genoteerd	4.446	Netto intrinsieke waarde waarbij onderliggende activa tegen reële waarde zijn gewaardeerd	<ul style="list-style-type: none"> • Laatst bekende (slot)beurskoers • Laatst gepubliceerde netto intrinsieke waardes • Nominale waarde • Actuele waarde met inachtneming van de daarvoor geldende algemeen geaccepteerde waarderingsmethoden
Derivaten (vorderingen)			
Equityderivaten			
– Interest rate swaps	219	Discounted cash flow	<ul style="list-style-type: none"> • Interest rate
– Inflation linked swaps	254	Option model and discounted cash flow	<ul style="list-style-type: none"> • Asset price, interest rate, dividend yield, volatility, correlation, FX rates
Derivaten reële-waarde-hedge-accounting			
– Interest rate swaps	19.362	Discounted cash flow	<ul style="list-style-type: none"> • Interest rate
– Inflation linked swaps	7.617	Discounted cash flow	<ul style="list-style-type: none"> • Interest rate, inflation rate, Realised consumer price index (CPI), seasonality
Derivaten portfolio-reële-waarde-hedge-accounting			
– Interest rate swaps	573	Discounted cash flow	<ul style="list-style-type: none"> • Interest rate
Derivaten kasstroomhedge-accounting			
– Inflation linked swaps	258	Discounted cash flow	<ul style="list-style-type: none"> • Interest rate, inflation rate, realised consumer price index (CPI)
Economische hedges			
– Interest rate swaps	96.405	Option model and discounted cash flow	<ul style="list-style-type: none"> • Interest rate
– FX options	10.228	Option model	<ul style="list-style-type: none"> • Asset price, interest rate, dividend yield, volatility, FX rates
Derivaten structured products			
– Options	29.899	Option model	<ul style="list-style-type: none"> • Asset price, interest rate, dividend yield, volatility, FX rates
– Interest rate swaps	5.931	Discounted cash flow	<ul style="list-style-type: none"> • Interest rate
– Equity swaps	22.785	Option model and discounted cash flow	<ul style="list-style-type: none"> • Asset price, interest rate, dividend yield, volatility, correlation, FX rates
Totaal activa	248.298		

Tabel 9.F Toelichting reële-waardebepaling met behulp van in de markt waarneembare gegevens (Level 2) 31/12/2013 (vervolg)

	Reële waarde (€ duizend)	Waarderingsmethode	Significante in de markt waarneembare gegevens
Verplichtingen			
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening			
– Niet-gestructureerde schuldbewijzen	167.400	Discounted cash flow	• Interest rate
– Gestructureerde schuldbewijzen	173.948	Option model and discounted cash flow	• Interest rate, asset price, dividend yield, volatility, correlation, FX rates
Derivaten (verplichtingen)			
– Interest rate swaps	1.686	Discounted cash flow	• Interest rate
– Interestderivaten	194	Option model	• Interest rate, asset price, dividend yield, volatility, FX rates
– FX options			
Derivaten reële-waarde-hedge-accounting	13.727	Discounted cash flow	• Interest rate
– Interest rate swaps	23	Discounted cash flow	• Interest rate, inflation rate, realised consumer price index (CPI)
– Inflation linked swaps			
Derivaten portfolio-reële-waarde-hedge-accounting	68.699	Discounted cash flow	• Interest rate
– Interest rate swaps			
Derivaten kasstroomhedge-accounting	9.926	Discounted cash flow	• Interest rate, inflation rate, realised consumer price index (CPI)
– Inflation linked swaps			
Economische hedges	134.809	Discounted cash flow	• Interest rate
– Interest rate swaps	9.810	Discounted cash flow	• Interest rate, FX rates
– Cross currency swaps			
Derivaten structured products	35.048	Option model	• Asset price, interest rate, dividend yield, volatility, FX rates
– Options			
– Interest rate swaps	6.862	Discounted cash flow	• Interest rate
– Equity swaps	5.052	Option model and discounted cash flow	• Asset price, interest rate, dividend yield, volatility, correlation, FX rate
Totaal verplichtingen	627.184		

Tabel 9.G Toelichting reële-waardebepaling met behulp van niet in de markt waarneembare gegevens (Level 3) 31/12/2013

	Reële waarde (€ duizend)	Waarderingsmethode	Significante niet in de markt waarneembare gegevens
Activa			
Financiële activa handelsactiviteiten			
Aandelen niet-genoteerd	227	Net asset value	<ul style="list-style-type: none"> Intrinsieke waarde Nominale waarde
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening			
Aandelen niet-genoteerd	16.599	Discounted cash flow Market multiples Trade multiples	<ul style="list-style-type: none"> n/a*
	2.745	Net asset value	<ul style="list-style-type: none"> Kostprijs of lagere marktwaarde
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	135.525	Bloomberg valuation price ¹	<ul style="list-style-type: none"> n/a*
Vreemdvermogensinstrumenten Asset-Backed Securities	40.137	Discounted cash flow	<ul style="list-style-type: none"> Interest rates¹ Discount rates¹ Laatst bekende (slot)beurskoers Laatst gepubliceerde intrinsieke nominale waarde Actuele waarde met inachtneming van de daarvoor geldende algemeen geaccepteerde waarderingsmethoden
Vreemdvermogensinstrumenten bedrijven cumprefs (Participaties)	10.558	Intrinsieke waarde waarbij onderliggende activa zijn gewaardeerd tegen reële waarde	<ul style="list-style-type: none"> n/a* Multiple analyses of comparable companies less a discount of 25% for illiquidity and company size Laatst bekende aandelenkoers EBITA² Emissie of overdrachtskoers Beurskoers van de laatste handelsdag Nominale waarde met aftrek van voorzieningen Sales growth EBIT(DA) margin development Net working capital development Capital expenditures Weighted average cost of capital (WACC)
Aandelen niet-genoteerd	12.571	Net asset value	
Participaties	2.647	Net asset value	
	4.687	Net asset value	
	7.402	Discounted cash flow Market multiples Transaction multiples	
Totaal activa	233.098		
Verplichtingen			
Financiële pasiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening			
Gestructureerde schuldbewijzen	16.285	Net asset value	<ul style="list-style-type: none"> Reële waarde Egeria NV en Egeria Private Equity Fund II Eigen kredietrisico
Totaal verplichtingen	16.285		

* Van Lanschot ontvangt de waardering van een derde partij. Van Lanschot heeft geen inzicht in de significante niet in de markt waarneembare gegevens, range en sensitiviteit.

¹ De gehanteerde range is 6,5%-12%² De gehanteerde multiple is 7

Sensitiviteit Level 3-posten

Van Lanschot heeft alleen inzicht in de sensitiviteit van de vreemdvermogensinstrumenten Asset-Backed Securities en bedrijven cumprefs (Participaties). Bij de Asset-Backed Securities heeft een parallelle stijging van de credit spread met 100 basispunten een negatief effect van € 1,0 miljoen op de waardering. Bij de bedrijven cumprefs (Participaties) heeft een stijging van de interest rate van 100 basispunten een positief effect op de waardering van € 0,3 miljoen. Een stijging van de discount rate van 100 basispunten heeft een negatief effect op de waardering van € 0,3 miljoen.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

€ duizend

1 Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	1.999.963	1.647.231
Kas	1.562	1.212
Verplichte reservedeposito's bij centrale banken	19.811	20.282
Tegoeden bij centrale bank	1.883.711	1.455.666
Vorderingen op banken	94.879	170.071

Verplichte reservedeposito's bestaan uit tegoeden bij de centrale bank in het kader van haar beleid inzake minimumreserves. Deze tegoeden zijn niet beschikbaar voor gebruik bij de dagelijkse bedrijfsuitoefening van Van Lanschot.

Aansluiting geconsolideerd kasstroomoverzicht	2013	2012	Vershil
Kasmiddelen	1.999.963	1.647.231	352.732
Direct opeisbare vorderingen bankiers	44.265	43.640	625
Direct opeisbare verplichtingen bankiers	- 58.191	- 20.246	- 37.945
Bankiers opeisbaar per saldo	- 13.926	23.394	- 37.320
Totaal	1.986.037	1.670.625	315.412

De nominale waarde is een redelijke benadering van de reële waarde.

2 Financiële activa handelsactiviteiten	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	47.083	52.427
Vreemdvermogensinstrumenten		
Banken en financiële instellingen niet-genoteerd	-	1.096
Totaal vreemdvermogensinstrumenten	-	1.096
Eigenvermogensinstrumenten		
Genoteerde aandelen	10.193	5.021
Niet-genoteerde aandelen	36.890	46.310
Totaal eigenvermogensinstrumenten	47.083	51.331

3 Vorderingen op bankiers		
	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	429.215	430.850
Deposito's	363.937	360.692
Afrekeningsvorderingen effectentransacties	44.265	43.640
Leningen en voorschotten	20.716	26.518
Overig	297	-
Geografisch		
	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	429.215	430.850
Nederland	367.296	372.634
België	11.165	9.047
Groot-Brittannië	30.443	41.052
Duitsland	13.920	5.451
Overig	6.391	2.666

De post Deposito's bestaat voor € 233,0 miljoen (2012: € 259,5 miljoen) uit deposito's die als onderpand dienen voor verplichtingen voortvloeiend uit derivatentransacties.

Op Leningen en voorschotten is een voorziening uit hoofde van het depositogarantiestelsel van € 5,5 miljoen (2012: € 7,1 miljoen) in mindering gebracht.

De reële waarde van de Vorderingen op bankiers bedraagt € 429 miljoen. De reële waarde wordt gebaseerd op contant gemaakte kasstromen met gebruik van toepasselijke geldmarktrentepercentages met een vergelijkbare resterende looptijd en rekening houdend met kredietwaardigheid van de tegenpartij en valt hiermee onder Level 2 reële waardebeoordeling.

4 Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening		
	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	725.938	631.411
Vreemdvermogensinstrumenten		
Overheidspapier en papier gegarandeerd door overheid	319.756	196.380
Gedekte obligaties	366.218	362.582
Asset-Backed Securities	-	24.628
Totaal vreemdvermogensinstrumenten	685.974	583.590
Eigenvermogensinstrumenten		
Aandelen niet-genoteerd	39.964	47.821
Totaal eigenvermogensinstrumenten	39.964	47.821

Verloop van Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening

	2013	2012
Stand per 1 januari	631.411	515.331
Aankopen	141.287	634.094
Verkopen	- 44.095	- 576.140
Waardeveranderingen	- 5.779	58.126
Reclassificatie van financiële activa handelsactiviteiten	2.460	-
Reclassificatie van beleggingen in deelnemingen equitymethode	654	-
Stand per 31 december	725.938	631.411

Marked-to-Market-portefeuille

Overtollige liquiditeiten worden belegd in staatspapier, gedekte obligaties en Asset-Backed Securities. Deze beleggingen zijn ondergebracht in een separate portefeuille en worden beheerd en geëvalueerd op basis van reële waarde. Op basis hiervan worden de beleggingen tegen reële waarde opgenomen met waardeveranderingen via de winst-en-verliesrekening.

Aandelen: Fondsbeleggingen

Van Lanschot heeft een belang in een onderneming die is opgericht met als doel het doen van beleggingen. Het betreft een beleggingsfonds waarin Van Lanschot een minderheidsbelang heeft. Van Lanschot beschouwt dit belang als een belegging in een 'similar entity as a mutual fund or unit trust'. De beleggingen in dit fonds worden beheerd en geëvalueerd op basis van reële waarde. Alle informatie die de bank ontvangt van het beleggingsfonds betreft informatie op basis van reële waarde. Op basis hiervan wordt voldaan aan de voorwaarde om de reëlewaarde-optie toe te passen en is het belang opgenomen onder en gewaardeerd als Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening.

Aandelen: Equity Notes

Onder Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening zijn opgenomen de belangen in Egeria NV en Egeria Private Equity Fund II NV. De equity linked notes zijn tegen reële waarde opgenomen onder Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening. De belangen in Egeria en Egeria Private Equity Fund II zouden echter als onderdeel van de beleggingsportefeuille als voor verkoop beschikbaar worden opgenomen, waarbij waardeveranderingen in het eigen vermogen worden verantwoord. Daardoor zou een mismatch ontstaan. Teneinde deze mismatch te beperken maakt Van Lanschot gebruik van de mogelijkheid de reële-waarde-optie toe te passen. De belangen in Egeria en Egeria Private Equity Fund II worden tegen reële waarde opgenomen met waardeveranderingen via de winst-en-verliesrekening.

	31/12/2013	31/12/2012
Totaal in onderpand gegeven stukken	75.675	-
Gedekte obligaties	75.675	-

5 Beleggingen voor verkoop beschikbaar	31/12/2013		31/12/2012	
	Reële waarde	Nominale waarde	Reële waarde	Nominale waarde
Totaal	1.197.731	1.081.181	913.079	824.983
Vreemdvermogensinstrumenten				
Overheidspapier en papier gegarandeerd door overheid	720.309	652.500	492.066	431.957
Banken en financiële instellingen genoteerd	1.003	1.000	39.700	39.500
Gedekte obligaties	75.919	76.000	64.079	61.500
Asset-Backed Securities	316.465	314.520	237.159	241.165
Bedrijven cumprefs (Participaties)	40.137	37.161	38.417	50.861
Totaal vreemdvermogensinstrumenten	1.153.833	1.081.181	871.421	824.983
Eigenvermogensinstrumenten				
Genoteerde aandelen	6.033		4.156	
Niet-genoteerde aandelen	10.558		8.995	
Participaties	27.307		28.507	
Totaal eigenvermogensinstrumenten	43.898		41.658	

Verloop van de beleggingen voor verkoop beschikbaar	2013	2012
Stand per 1 januari	913.079	844.977
Aankopen	1.117.002	436.905
Verkopen	- 788.351	- 181.030
Lossingen	- 34.415	- 217.481
(Dis)Agio vreemdvermogensinstrumenten	- 9.034	- 757
Waardeveranderingen	- 2.464	30.246
Impairments	- 1.074	- 1.368
Overige mutaties	2.988	10.463
Reclassificatie naar beleggingen in deelnemingen equitymethode	-	- 8.876
Stand per 31 december	1.197.731	913.079

	31/12/2013	31/12/2012
Totaal in onderpand gegeven stukken	168.110	254.262
Nederlandse staatsobligaties	–	29.409
Obligaties banken en financiële instellingen genoteerd	30.053	30.048
Obligaties uit securitisatietransacties	138.057	184.295
Gedekte obligaties	–	10.510

De stukken zijn in onderpand gegeven bij De Nederlandsche Bank en in het kader van repo-transacties aan bancaire tegenpartijen. Bij De Nederlandsche Bank kunnen alleen stukken in onderpand worden gegeven die op de 'eligible list of marketable assets' van de Europese Centrale Bank staan. Alle stukken, die in onderpand zijn gegeven in het kader van repo-transacties, staan op de eerdergenoemde lijst van de

Europese Centrale Bank. Deze transacties zijn aangegaan onder de voorwaarden die gebruikelijk zijn bij standaard kooptransacties met terugkoopverplichting.

De in onderpand gegeven stukken zijn opgenomen op basis van marktwaarde.

6 Kredieten en vorderingen private en publieke sector	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	12.490.723	13.464.234
Hypothecaire leningen	6.482.709	6.946.277
Rekening-courant	1.730.255	1.807.435
Leningen	4.055.284	4.454.741
Effectenkredieten en -afrekeningsvorderingen	329.642	357.457
Achtergestelde leningen	46.977	33.323
Waardeaanpassing reële-waarde-hedge-accounting	178.484	175.379
Bijzondere waardeverminderingen	– 332.628	– 310.378
Voorziening bijzondere waardeverminderingen	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	– 332.628	– 310.378
Hypotheke	– 67.645	– 51.379
Kredieten	– 264.983	– 258.999

Van Lanschot heeft gedurende het jaar financiële en niet-financiële activa verworven door bezit te nemen van onderpanden die tot zekerheid werden gehouden met een geschatte waarde van € 0,9 miljoen. Het beleid is er over het algemeen op gericht deze activa op een redelijk korte termijn te verkopen. De opbrengsten zijn gebruikt ter aflossing van het uitstaande bedrag.

De reële waarde van de verstrekte kredieten en vorderingen private en publieke sector bedraagt per 31 december 2013 € 12,9 miljard (2012: € 13,1 miljard). De reële waarde wordt gebaseerd op contant gemaakte kasstromen met gebruik van actuele markttarieven voor soortgelijke kredieten en rekening houdend met kredietwaardigheid van de tegenpartij en valt hiermee onder Level 3 reële waardebepaling.

7 Derivaten

per 31/12/2013	Actief	Passief	Contract- bedrag
Totaal	208.134	299.662	8.031.025
Derivaten gebruikt voor handelsdoeleinden			
Interestderivaten	–	1.880	91.016
Equityderivaten	473	–	18
Optiepositie cliënten	14.603	13.826	14.603
Totaal derivaten gebruikt voor handelsdoeleinden	15.076	15.706	105.637
Derivaten gebruikt voor hedge-accountingdoeleinden			
Derivaten reële-waarde-hedge-accounting	26.979	13.750	1.192.326
Derivaten portfolio-reële-waarde-hedge-accounting	573	68.699	802.000
Derivaten kasstroomhedge-accounting	258	9.926	100.000
Totaal derivaten gebruikt voor hedge-accountingdoeleinden	27.810	92.375	2.094.326
Overige derivaten			
Economische hedges	106.633	144.619	5.486.818
Derivaten structured products	58.615	46.962	344.244
Totaal overige derivaten	165.248	191.581	5.831.062
per 31/12/2012	Actief	Passief	Contract- bedrag
Totaal	213.623	364.568	7.708.085
Derivaten gebruikt voor handelsdoeleinden			
Interestderivaten	–	2.132	43.066
Equityderivaten	447	–	70
Optiepositie cliënten	18.693	18.693	18.693
Totaal derivaten gebruikt voor handelsdoeleinden	19.140	20.825	61.829
Derivaten gebruikt voor hedge-accountingdoeleinden			
Derivaten reële-waarde-hedge-accounting	14.420	2.793	585.938
Derivaten portfolio-reële-waarde-hedge-accounting	–	100.322	802.000
Derivaten kasstroomhedge-accounting	172	5.196	100.000
Totaal derivaten gebruikt voor hedge-accountingdoeleinden	14.592	108.311	1.487.938
Overige derivaten			
Economische hedges	132.450	159.967	5.672.436
Derivaten structured products	47.441	75.465	485.882
Totaal overige derivaten	179.891	235.432	6.158.318

Van Lanschot gebruikt derivaten zowel voor handelsdoeleinden als voor hedgedoeleinden. In bovenstaand overzicht zijn zowel de positieve als negatieve marktwaarden van de derivaten opgenomen, alsmede de nominale waarde.

De volgende vormen van interestderivaten komen voor:

- interest rate swaps
- rente-opties

De volgende vormen van valutaderivaten komen voor:

- cross currency swaps
- valutaopties

De volgende vormen van equityderivaten komen voor:

- forwards
- futures
- long- en shortoptieposities structured products
- equity swaps

Verder komen inflation swaps voor.

Van Lanschot maakt voor hedge accounting gebruik van interest rate swaps en inflation swaps als hedging-instrumenten.

	31/12/2013		31/12/2012	
	Reële waarde	Ineffectief	Reële waarde	Ineffectief
Ineffectiviteit derivaten voor hedge-accountingdoeleinden				
Totaal	- 64.565	1.035	- 93.719	7.417
Reële-waarde-hedge-accountingmodel	13.229	1.087	11.627	6.295
Portfolio-reële-waarde-hedge-accountingmodel	- 68.126	- 52	- 100.322	1.122
Kasstroomhedge-accountingmodel	- 9.668	-	- 5.024	-

De totale ineffectiviteit van reële-waardehedges bedraagt over 2013 € 1,0 miljoen (2012: € 7,4 miljoen) en bestaat voor € 0,5 miljoen uit negatieve waardeveranderingen uit hoofde van hedging-instrumenten (2012: € 15,4 miljoen negatief) en positieve waardeveranderingen van het hedge item van € 1,5 miljoen (2012: € 22,8 miljoen negatief).

Hedged items kasstroomhedge-accounting naar looptijd per 31/12/2013	Binnen 1 jaar	1 tot 3 jaar	3 tot 5 jaar	5 jaar en verder
	Totaal	-	-	-
Kasinstroom	-	-	-	-
Kasuitstroom	-	-	-	- 6.740

Hedged items kasstroomhedge-accounting naar looptijd per 31/12/2012	Binnen 1 jaar	1 tot 3 jaar	3 tot 5 jaar	5 jaar en verder
	Totaal	-	-	-
Kasinstroom	-	-	-	-
Kasuitstroom	-	-	-	- 3.191

8 Beleggingen in deelnemingen equitymethode	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	50.385	46.443
Kortlopende activa	63.745	92.963
Langlopende activa	78.204	84.704
Kortlopende passiva	- 45.206	- 53.906
Langlopende passiva	- 59.910	- 83.774
Goodwill	5.732	8.415
Bijzondere waardeverminderingen	- 2.089	- 10.118
Overig	9.909	8.159

Het aandeel van Van Lanschot in de inkomsten uit operationele activiteiten bedraagt € 15,7 miljoen (2012: € 15,3 miljoen), het aandeel in de nettoresultaat bedraagt € 10,1 miljoen (2012: € 6,3 miljoen).

Het aandeel van Van Lanschot in niet-verwerkte verliezen bedraagt over 2013 € 0,3 miljoen (2012: € 1,1 miljoen). Het cumulatieve aandeel van Van Lanschot in niet-verwerkte verliezen bedraagt € 9,8 miljoen (2012: € 9,5 miljoen).

Alle deelnemingen die gewaardeerd worden volgens de equitymethode zijn niet-genoteerde beleggingen.

De reële waarde van beleggingen in deelnemingen equitymethode bedraagt € 88,3 miljoen en valt onder Level 3 reële-waardebepaling.

Verloop beleggingen in deelnemingen equitymethode	2013	2012
Stand per 1 januari	46.443	43.986
Aankopen en bijstortingen	1.082	2.803
Verkopen en terugbetalingen	- 2.768	-
Resultaat deelnemingen	10.095	6.309
Bijzondere waardeverminderingen	- 16	- 1.678
Ontvangen dividend	- 1.855	- 4.754
Overige mutaties	- 2.596	- 223
Stand per 31 december	50.385	46.443

De cumulatieve herwaardering bedraagt € 0,0 miljoen (in 2012: € 0,0 miljoen).

9 Materiële vaste activa	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	84.638	100.366
Panden	64.675	81.623
IT, besturingssoftware en communicatieapparatuur	7.796	7.738
Andere activa	11.558	10.926
Onderhanden werk	609	79

In 2013 heeft Van Lanschot diverse panden verkocht, voor twee panden zijn huurcontracten afgesloten. Deze contracten zijn meegenomen in de rubriek Langlopende verplichtingen.

De reële waarde van de panden bedraagt € 78,5 miljoen (2012: € 84,7 miljoen). De boekwaarde van panden niet in gebruik bedraagt € 11,4 miljoen (2012: € 6,7 miljoen).

De reële waarde van IT, besturingssoftware, communicatieapparatuur en andere activa wijkt niet materieel af van de boekwaarde.

De rubriek Onderhanden werk heeft betrekking op de lopende projecten inzake IT en onderhoud van panden.

Er zijn geen beperkende rechten gevestigd op de materiële vaste activa.

Verloop Materiële vaste activa 2013	Panden	IT, besturings- software en communicatie- apparatuur	Andere activa	Onderhanden werk	Totaal
Historische kostprijs					
Stand per 1 januari	168.314	67.371	53.198	79	288.962
Overname van dochtermaatschappijen	7.050	1.590	12.722	–	21.362
Investeringen	1.121	3.601	1.688	4.705	11.115
Desinvesteringen	– 41.119	– 19.494	1.946	–	– 58.667
Activeren van investering	–	–	–	– 4.175	– 4.175
Overig	29	– 3	– 31	–	– 5
Stand per 31 december	135.395	53.065	69.523	609	258.592
Cumulatieve afschrijvingen					
Stand per 1 januari	86.691	59.633	42.272	–	188.596
Overname van dochtermaatschappijen	3.126	1.193	9.625	–	13.944
Desinvesteringen	– 18.198	– 19.358	2.669	–	– 34.887
Afschrijvingen	4.510	3.801	3.399	–	11.710
Bijzondere waardeverminderingen	220	–	–	–	220
Terugneming bijzondere waardeverminderingen	– 5.629	–	–	–	– 5.629
Stand per 31 december	70.720	45.269	57.965	–	173.954
Nettoboekwaarde per 31 december	64.675	7.796	11.558	609	84.638

Verloop Materiële vaste activa 2012	Panden	IT, besturings- software en communicatie- apparatuur	Andere activa	Onderhanden werk	Totaal
Historische kostprijs					
Stand per 1 januari	212.334	64.404	51.668	2.438	330.844
Investeringsen	3.065	3.054	2.492	5.700	14.311
Desinvesteringen	- 45.354	- 38	- 577	-	- 45.969
Activeren van investering	-	-	-	- 8.059	- 8.059
Bijzondere waardeverminderingen	- 1.703	- 49	- 73	-	- 1.825
Overig	- 28	-	- 312	-	- 340
Stand per 31 december	168.314	67.371	53.198	79	288.962
Cumulatieve afschrijvingen					
Stand per 1 januari	99.695	56.230	39.719	-	195.644
Desinvesteringen	- 27.431	- 54	- 329	-	- 27.814
Afschrijvingen	6.022	3.533	3.295	-	12.850
Bijzondere waardeverminderingen	8.434	- 49	- 73	-	8.312
Overig	- 29	- 27	- 340	-	- 396
Stand per 31 december	86.691	59.633	42.272	-	188.596
Nettoboekwaarde per 31 december	81.623	7.738	10.926	79	100.366

10 Goodwill en overige immateriële vaste activa

31/12/2013

31/12/2012

Totaal	172.431	173.875
Goodwill	134.289	128.614
Overige immateriële vaste activa	38.142	45.261

Verloop Goodwill en overige immateriële vaste activa 2013	Goodwill	Cliëntenbestand	Distributiekanalen 3 ^e partijen	Deposito's en rekeningen-courant	Merknaam	Applicatie-software	Totaal
Historische kostprijs							
Stand per 1 januari	128.614	58.031	4.899	–	15.330	61.339	268.213
Toevoegingen	10.545	–	–	–	–	5.589	16.134
Onttrekkingen	–	– 3.147	–	–	–	– 6.680	– 9.827
Bijzondere waardeverminderingen	– 4.873	–	–	–	–	– 247	– 5.120
Overig	3	–	–	–	–	9.210	9.213
Stand per 31 december	134.289	54.884	4.899	–	15.330	69.211	278.613
Cumulatieve afschrijvingen							
Stand per 1 januari	–	42.049	2.449	–	4.600	45.240	94.338
Afschrijvingen	–	5.644	408	–	767	5.604	12.423
Onttrekkingen	–	– 3.146	–	–	–	– 6.643	– 9.789
Overig	–	–	–	–	–	9.210	9.210
Stand per 31 december	–	44.547	2.857	–	5.367	53.411	106.182
Nettoboekwaarde per 31 december	134.289	10.337	2.042	–	9.963	15.800	172.431

Van de investeringen in applicatiesoftware betreft € 0,0 miljoen zelfontwikkelde software (2012: € 0,3 miljoen).

De cumulatieve bijzondere waardeverminderingen van de goodwill bedragen per 31 december 2013 € 110,4 miljoen (2012: € 105,6 miljoen).

Verloop Goodwill en overige immateriële vaste activa 2012	Goodwill	Cliëntenbestand	Distributiekanalen 3 ^e partijen	Deposito's en rekeningen-courant	Merknaam	Applicatie-software	Totaal
Historische kostprijs							
Stand per 1 januari	230.446	107.893	5.979	9.480	15.330	57.130	426.258
Toevoegingen	–	–	–	–	–	4.210	4.210
Bijzondere waardeverminderingen	– 101.837	– 49.863	– 1.080	– 9.480	–	–	– 162.260
Overig	5	1	–	–	–	– 1	5
Stand per 31 december	128.614	58.031	4.899	–	15.330	61.339	268.213
Cumulatieve afschrijvingen							
Stand per 1 januari	–	56.844	2.433	6.873	3.833	37.603	107.586
Afschrijvingen	–	10.308	462	948	767	7.637	20.122
Overig	–	– 25.279	– 446	– 7.821	–	–	– 33.546
Verkoop	–	176	–	–	–	–	176
Stand per 31 december	–	42.049	2.449	–	4.600	45.240	94.338
Nettoboekwaarde per 31 december	128.614	15.982	2.450	–	10.730	16.099	173.875

Van Lanschot heeft in 2013 impairmenttesten uitgevoerd op de goodwill die voortkwam uit de overnames in voorgaande jaren. Deze goodwill is toegerekend aan Cash Generating Units (CGU's). Het resultaat van de impairmenttesten was dat in 2013 een bijzondere waardevermindering van de goodwill in de CGU Niet-strategische deelnemingen heeft plaatsgevonden.

De realiseerbare waarde van de CGU's is berekend op basis van bedrijfs-waarde. Bij deze berekening wordt gebruikgemaakt van kasstroom-projecties per CGU over een periode van vijf jaar. Deze projecties zijn per CGU gebaseerd op het lopende jaar en op de financiële ramingen die door het management worden gebruikt voor het bepalen van doelstellingen. Voor de periode na de expliciete projecties per CGU is de groei van Van Lanschot bepaald op de langetermijnmarkt-groei van 2,0%. Het management heeft de belangrijkste aannames afgezet tegen marktramingen en -verwachtingen.

Kasstroomvoorspellingen zijn gebaseerd op het meerjarenplan, strategische plannen en mogelijke toekomstige ontwikkelingen. Gebeurtenissen en factoren die de schattingen significant kunnen beïnvloeden zijn onder meer marktverwachtingen, effecten van fusies en overnames, concurrentieverhoudingen, cliëntgedrag en het verloop van het cliëntenbestand, kostenstructuur, rente- en risico-ontwikkelingen en overige bedrijfstak- en sectorspecifieke omstandigheden. De kasstromen worden contant gemaakt tegen een disconteringsvoet per CGU die de risicoloze rentevoet, vermeerderd met een opslag voor het marktrisico dat de CGU loopt, weerspiegelt.

Bij de berekeningen van de bedrijfswaarde van de Niet-strategische deelnemingen is naast de kasstroomprojecties ook gebruikgemaakt van de multiple-methode.

Bij deze methode wordt de bedrijfswaarde berekend als een veelvoud van de EBITDA. De Weighted Average Cost of Capital (WACC) wordt bij de impairmenttest van de Niet-strategische deelnemingen gebruikt als disconteringsvoet.

De in 2013 uitgevoerde impairmenttest is aanleiding tot een bijzondere waardevermindering ter grootte van € 4,9 miljoen van de geactiveerde goodwill in de CGU Niet-strategische deelnemingen, de realiseerbare waarde van de CGU Niet-strategische deelnemingen bedraagt ultimo 2013 € 27,9 miljoen. Voor de CGU's Asset Management en Corporate Finance & Securities leidt de impairmenttest niet tot een bijzondere waardevermindering. In het gehanteerde model wordt uitgegaan van het basisscenario. Daarnaast is een sensitiviteitsanalyse uitgevoerd waarbij met name is gelet op een verlaging van de nettowinst, een wijziging in de pay-outratio en een verdere verhoging van de cost of equity. Deze analyse toont aan dat bij een verslechtering van de gehanteerde variabelen dit nog niet tot een impairment leidt bij de CGU's Asset Management en Corporate Finance & Securities.

Voor overige immateriële vaste activa met onbepaalde gebruiksduur wordt jaarlijks getoetst of er indicaties zijn voor mogelijke bijzondere waardeverminderingen. Voor de post Klantenbestand wordt het verloop van het aantal klanten beoordeeld. Bij Distributiekkanalen 3^e partijen wordt gekeken of relaties met deze partijen nog bestaan. Voor Merknaam wordt vastgesteld of Van Lanschot de betreffende merknaam in de toekomst blijft voeren. De usefull-lifetests die in 2013 zijn uitgevoerd, zijn geen aanleiding voor nader onderzoek; er is geen sprake van bijzondere waardeverminderingen.

Voor de post Cliëntenbestand wordt het verloop van het aantal cliënten beoordeeld. Bij Distributiekkanalen 3^e partijen wordt gekeken of relaties met deze partijen nog bestaan. Voor Merknaam wordt vastgesteld of Van Lanschot de betreffende merknaam in de toekomst blijft voeren. De useful-lifetests die in 2013 zijn uitgevoerd, zijn geen aanleiding voor nader onderzoek; er is geen sprake van bijzondere waardeverminderingen.

CGU (%)	Disconteringsvoet voor belastingen		Disconteringsvoet na belastingen	
	2013	2012	2013	2012
Private & Business Banking	11,6	10,3	9,4	7,8
Asset Management	9,4	10,4	7,4	8,5
Corporate Finance & Securities	11,6	9,9	9,0	7,7
Niet-strategische deelnemingen	12,5 – 13,6	11,6 – 11,4	11,6 – 11,4	11,1 – 11,2
Overige activiteiten	11,1	10,2	8,6	8,0

Toerekening van de goodwill aan CGU's (op basis van segmentindeling)	Balans 31/12/2012	Toe- voegingen	Afname	Balans 31/12/2013
Totaal	128.614	10.545	- 4.870	134.289
Asset Management	49.292	-	-	49.292
Corporate Finance & Securities	76.293	-	-	76.293
Niet-strategische deelnemingen	3.029	10.545	- 4.870	8.704

Verwachte afschrijvingen immateriële vaste activa	2014	2015	2016	2017	2018	2019-2026
Verwachte afschrijvingen immateriële vaste activa	10.935	7.536	5.211	4.141	3.420	6.899

11 Acute belastingvorderingen	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	13.616	2.552
Te vorderen belastingen	13.616	2.552

12 Latente belastingvorderingen

Verloop Latente belastingvorderingen 2013	Personele beloningen	Provisies	Compensabel verlies	Overige	Totaal
Stand per 1 januari	28.763	390	39.484	1.061	69.698
Onttrekkingen via winst-en-verliesrekening	- 16.980	- 79	-	- 729	- 17.788
Toevoegingen via winst-en-verliesrekening	-	-	15.440	-	15.440
Totaal naar winst-en-verliesrekening	- 16.980	- 79	15.440	- 729	- 2.348
Direct van/naar eigen vermogen	- 7.896	-	-	-	- 7.896
Direct van/naar winst-en-verliesrekening	-	-	-	-	-
Uitbreiding consolidatie	-	-	343	-	343
Stand per 31 december	3.887	311	55.267	332	59.797

Verloop Latente belastingvorderingen 2012	Personele beloningen	Provisies	Compensabel verlies	Overige	Totaal
Stand per 1 januari	1.897	539	36.525	248	39.209
Verandering in waarderingsgrondslagen	1.905	-	-	-	1.905
Stand per 1 januari na stelselwijziging	3.802	539	36.525	248	41.114
Onttrekkingen via winst-en-verliesrekening	- 2.695	- 149	-	- 87	- 2.931
Toevoegingen via winst-en-verliesrekening	14.762	-	2.959	900	18.621
Totaal naar winst-en-verliesrekening	12.067	- 149	2.959	813	15.690
Direct van/naar eigen vermogen	12.894	-	-	-	12.894
Stand per 31 december	28.763	390	39.484	1.061	69.698

Een deel van de latente belastingvorderingen is afhankelijk van toekomstige belastbare winsten. De fiscale verliezen tot en met 2013 kunnen worden verrekend met de fiscale winsten in de komende jaren.

Op basis van de meest recente forecast is het de verwachting dat de bestaande verliezen ruim voor het verstrijken van de uiterlijke termijnen gecompenseerd zullen zijn.

Te verrekenen verliezen		
Boekjaar	Bedrag	Uiterlijke verrekendingsdatum
2009	95.306	2018
2010	1.058	2019
2011	–	2020
2012	68.747	2021
2013	55.956	2022
Niet-gewaardeerde verliezen	31/12/2013	31/12/2012
Niet-gewaardeerde verliezen	–	10.032

Deze posten kennen geen vervaldatum.

13 Overige activa		
	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	190.711	195.076
Nog te ontvangen interest	46.616	58.163
Transitoria	76.938	57.703
Activa uit hoofde van pensioenregelingen	728	7.214
Activa verkregen uit executies	39.389	36.347
Voorraden	1.653	2.222
Overig	25.387	33.427

Activa verkregen uit executies bevat onroerend goed. De boekwaarde vormt een redelijke benadering van de reële waarde.

14 Financiële verplichtingen handelsactiviteiten	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	798	382
Eigenvermogensinstrumenten		
Genoteerde aandelen	798	382
Totaal eigenvermogensinstrumenten	798	382

15 Verplichtingen aan bankiers	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	1.175.422	1.522.640
Speciale beleningen Europese Centrale Bank	750.000	750.000
Deposito's	54.923	26.273
Afrekeningsverplichtingen effectentransacties	22.920	–
Repo-transacties	266.569	676.710
Opgenomen leningen en voorschotten	80.270	68.874
Waardeaanpassingen reële-waarde-hedge-accounting	740	783
Geografisch	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	1.175.422	1.522.640
Nederland	1.116.624	1.180.980
België	10.254	26.467
Groot-Brittannië	2.669	262.208
Luxemburg	35.001	35.001
Overig	10.874	17.984

De reële waarde van de Verplichtingen aan bankiers bedraagt € 1,2 miljard en wordt gebaseerd op contant gemaakte kasstromen met gebruik van toepasselijke geldmarktrenterarieven voor verplichtingen met een vergelijkbare resterende looptijd rekeninghoudend met het eigen kredietrisico en valt hiermee onder Level 3 reële waardebeoordeling.

Voor de repo-transacties onder Verplichtingen aan bankiers is voor € 330,3 miljoen (2012: € 849,1 miljoen) in onderpand gegeven. Dit betreft met name Citadel Notes € 202,9 miljoen en Darts Finance € 127,4 miljoen. De in onderpand gegeven stukken zijn opgenomen op basis van marktwaarde.

16 Verplichtingen private en publieke sector		31/12/2013	31/12/2012
Totaal		10.161.397	11.368.814
Spaargelden		3.481.117	3.645.295
Deposito's		2.523.466	3.618.590
Overige toevertrouwde middelen		4.154.918	4.100.643
Waardeaanpassing reële-waarde-hedge-accounting		1.896	4.286
Geografisch		31/12/2013	31/12/2012
Totaal		10.161.397	11.368.814
Nederland		7.757.894	9.248.021
België		1.935.988	1.493.203
Overig		467.515	627.590

De reële waarde van de Verplichtingen private en publieke sector bedraagt € 10,3 miljard en wordt gebaseerd op contant gemaakte kasstromen met gebruik van toepasselijke geldmarktrentetarieven voor verplichtingen met een vergelijkbare resterende looptijd en rekeninghoudend met het eigen kredietrisico en valt hiermee onder Level 3 reële waardebeoordeling.

17 Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening		31/12/2013	31/12/2012
Totaal		357.633	214.355
Niet-gestructureerde schuldbewijzen		167.400	158.599
Gestructureerde schuldbewijzen		190.233	55.756

Van Lanschot heeft schuldbewijzen uitgegeven, die worden gemanaged op basis van reële waarde. Het management acht de waardering tegen reële waarde via de winst-en-verliesrekening van toepassing, omdat het in belangrijke mate inconsistenties in waarderingen en verantwoording elimineert of vermindert en de performance wordt beoordeeld op basis van de reële waarde.

Onder Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening zijn opgenomen Niet-gestructureerde schuldbewijzen, waaronder Floating Rate Notes en Fixed Rate Notes en Gestructureerde schuldbewijzen, waaronder Egeria en Index Garantie Notes.

Voor de berekening van het eigen kredietrisico wordt gebruikgemaakt van interne en externe modellen, zoals bijvoorbeeld iTraxx. Het eigen kredietrisico is lager geworden, waardoor de verplichting in het verslagjaar met € 3,5 miljoen is toegenomen (2012: € 4,9 miljoen toegenomen). De cumulatieve verandering in de reële waarde van de Financiële passiva tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening, die is toe te rekenen aan de veranderingen in het eigen kredietrisico bedraagt € 6,7 miljoen (2012: € 3,2 miljoen).

Op de einddatum is Van Lanschot de reële waarde verschuldigd.

18 Uitgegeven schuldbewijzen	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	3.849.119	2.543.905
Obligatieleningen en notes	1.528.698	1.231.540
Bank- en spaarbrieven	–	37
Notes in het kader van securitisatietransacties	2.058.196	556.442
Floating rate notes	249.725	343.403
Medium term notes	12.500	412.483

Hierboven zijn opgenomen kapitaalinstrumenten en andere geëmitteerde verhandelbare schuldbewijzen met een vaste of variabele interest en voor zover niet achtergesteld. Van de schuldbewijzen is in 2014 € 588 miljoen opeisbaar (2013: € 514 miljoen) op basis van onderstaande verdeling:

- stukken met contractuele vervaldatum in 2014 € 556 miljoen (2013: € 420 miljoen);
- stukken waarop een trigger rust met optionele vervaldatum in 2014 € 32 miljoen (2013: € 94 miljoen);
- calldatum van gesecuritiseerde transacties met contractuele vervaldatum in 2014 nihil (2013: nihil).

Nominale waarde versus boekwaarde

De waardeaanpassing, als gevolg van hedge accounting, van schuldbewijzen wordt onder de balansrubriek Uitgegeven schuldbewijzen verantwoord.

Nominale waarde versus reële waarde

De reële waarde van de schuldbewijzen bedraagt € 3,9 miljard (2012: € 2,6 miljard) en wordt gebaseerd op contant gemaakte kasstromen met gebruik van toepasselijke rentetarieven voor schuldbewijzen met een vergelijkbare resterende looptijd en rekeninghoudend met het eigen kredietrisico en valt hiermee onder Level 3 reële waardebeoordeling.

Nominale waarde versus boekwaarde schuldbewijzen 31/12/2013	Nominale waarde	Waardeaanpassing reële-waarde-hedge-accounting	Agio/provisie	Boekwaarde
Totaal	3.862.826	1.795	– 15.502	3.849.119
Obligatieleningen en notes	1.544.349	1.795	– 17.447	1.528.697
Notes in het kader van securitisatietransacties	2.057.546	–	650	2.058.196
Floating rate notes	248.431	–	1.294	249.725
Medium term notes	12.500	–	–	12.500

Nominale waarde versus boekwaarde schuldbewijzen 31/12/2012	Nominale waarde	Waardeaanpassing reële-waarde-hedge-accounting	Agio/provisie	Boekwaarde
Totaal	2.542.140	23.344	– 21.579	2.543.905
Obligatieleningen en notes	1.228.539	23.344	– 20.343	1.231.540
Bank- en spaarbrieven	37	–	–	37
Notes in het kader van securitisatietransacties	558.340	–	– 1.898	556.442
Floating rate notes	342.724	–	679	343.403
Medium term notes	412.500	–	– 17	412.483

19 Voorzieningen	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	35.910	77.938
Pensioenvoorzieningen	16.669	52.096
Voorziening jubileumregeling	2.701	3.507
Voorziening personeelskortingen	3.785	3.855
Reorganisatievoorziening	9.862	14.770
Overige voorzieningen	2.893	3.710

Van Lanschot kent diverse personeelsregelingen die een uitkering of vergoeding bieden aan deelnemers na beëindiging van hun dienstverband. Het betreft een pensioenregeling en een kortingsregeling op de hypotheekrente. Daarnaast kent de onderneming een jubileumregeling. Deze regelingen zijn deels zogenaamde defined-benefitregelingen, zoals gedefinieerd in IAS 19.

De volgende defined-benefitregelingen zijn voor de jaarcijfers 2013 gewaardeerd:

- Per 1 januari 2012 is de pensioenregeling, zoals ondergebracht bij Stichting Pensioenfonds F. van Lanschot, gewijzigd. Tot aan het grensbedrag geldt een middelloonregeling met een opbouwpercentage van 1,875% per dienstjaar; daarboven wordt pensioen opgebouwd op basis van een beschikbarepremieregeling (defined-contributionregeling). De grondslag voor de middelloonregeling is het salaris, gemaximeerd tot het grensbedrag, minus de franchise. Het (gemaximeerde) salaris minus het grensbedrag vormt de basis voor de beschikbarepremieregeling. Naast het ouderdomspensioen kent de regeling een tijdelijk ouderdomspensioen.
- Medewerkers bij Van Lanschot komen in aanmerking voor een korting op de hypotheekrente. Deze korting loopt door bij pensionering vanuit actief dienstverband.
- De jubileumuitkering is afhankelijk van de diensttijd.
- Voor de medewerkers die werkzaam zijn op kantoorlocaties in België geldt zowel een defined-contributionregeling als een defined-benefitregeling. Bij de defined-benefitpensioenregeling geldt als pensioengrondslag het gemiddelde basissalaris van de laatste vijf dienstjaren. Dit te verzekeren pensioenkapitaal wordt verzekerd in de verzekeringscombinatie UKZT (Uitgesteld Kapitaal Zonder Tegenverzekering). De overlijdensverzekering wordt gefinancierd met risicopremies.

- De pensioenregeling van Kempen is een middelloonregeling met een opbouw van 2% van de pensioengrondslag (salaris minus franchise) per dienstjaar en een pensioenleeftijd van 65 jaar. Het nabestaandenpensioen is verzekerd op risicobasis. Met ingang van 1 januari 2014 wordt de pensioenleeftijd verhoogd naar 67 jaar.

Alleen binnen de pensioenregeling is sprake van een belegd vermogen ter dekking van de verplichtingen (funded). De overige regelingen zijn unfunded, hierbij worden de uitkeringen in enig jaar direct door de onderneming betaald.

De verplichtingen zijn berekend met behulp van de Projected Unit Credit Methode.

Het Bestuur van het Pensioenfonds heeft de eindverantwoordelijkheid voor de pensioenuitvoering en een solide vermogens- en balansbeheer. Tot de werkzaamheden behoren onder meer het bepalen van het beleggingsbeleid en het beheersen van de daaraan verbonden risico's. De Beleggingscommissie adviseert het Bestuur over het beleggingsbeleid en stuurt in samenwerking met het Bestuursbureau de vermogensbeheerders aan. De Risicomanagementcommissie adviseert het bestuur over het risicobeleid en bevordert de bewustwording binnen alle geledingen van het Pensioenfonds van operationele en andere mogelijke risico's.

Voor de financiering van de regelingen geldt een reglementair maximum aan de premie van 30% van de salarissom. De basispremie over 2013 bedroeg 29,4% (2012: 30,0%). Bovendien was over 2011, 2012 en 2013 door Van Lanschot een additionele herstellpremie aan het Pensioenfonds verschuldigd omdat de dekkingsgraad ultimo 2011 beneden de minimaal vereiste dekkingsgraad lag.

In de balans opgenomen verplichtingen/ actiefpost per regeling, stand per 31/12/2013	Pensioen- regeling	VUT-regeling	Personeels- kortingen	Jubileumregeling
Defined-benefitverplichtingen	821.043	170	3.785	2.701
Marktwaaarde bezittingen	805.272	-	-	-
Overschot/(tekort)	- 15.771	- 170	- 3.785	- 2.701
Verplichting einde van het jaar	- 16.499	- 170	- 3.785	- 2.701
Actiefpost einde van het jaar	728	-	-	-

In de balans opgenomen verplichtingen/ actiefpost per regeling, stand per 31/12/2012	Pensioen- regeling	VUT-regeling	Personeels- kortingen	Jubileumregeling
Defined-benefitverplichtingen	855.156	175	4.310	3.507
Marktwaaarde bezittingen	810.450	-	455	-
Overschot/(tekort)	- 44.706	- 175	- 3.855	- 3.507
Verplichting einde van het jaar	- 51.921	- 175	- 3.855	- 3.507
Actiefpost einde van het jaar	7.215	-		-

Ontwikkeling in de defined-benefitverplichting van de pensioenregeling	2013	2012
Uitkeringsverplichting per 1 januari	855.156	686.179
Jaarlasten	17.981	14.304
Interestkosten	28.841	31.084
Deelnemersbijdrage	4.768	5.052
Actuariële (winsten)/verliezen	- 7.872	- 8.867
Bruto-uitkeringen	- 13.817	- 14.242
Transfers	- 1.418	- 331
Beëindigingen	- 2.418	- 5.206
Wijziging aannames	- 60.178	147.183
Uitkeringsverplichting per 31 december	821.043	855.156

Ontwikkeling in de defined-benefitverplichting van de VUT-regeling	2013	2012
Uitkeringsverplichting per 1 januari	175	10
Jaarlasten	-	165
Beëindigingen	- 5	-
Uitkeringsverplichting per 31 december	170	175

Ontwikkeling in de defined-benefitverplichting van de personeelskortingen	2013	2012
Uitkeringsverplichting per 1 januari	4.310	3.577
Jaarlasten	300	254
Interestkosten	113	165
Actuariële (winsten)/verliezen	- 619	-
Bruto-uitkeringen	- 163	- 178
Beëindigingen	-	- 254
Wijziging aannames	- 156	746
Uitkeringsverplichting per 31 december	3.785	4.310

Ontwikkeling in de defined-benefitverplichting van de jubileumregeling	2013	2012
Uitkeringsverplichting per 1 januari	3.507	2.971
Jaarlasten	342	252
Interestkosten	81	135
Actuariële (winsten)/verliezen	- 527	-
Bruto-uitkeringen	- 203	- 232
Beëindigingen	- 371	- 165
Wijziging aannames	- 128	546
Uitkeringsverplichting per 31 december	2.701	3.507

Ontwikkeling in de marktwaarde van het pensioenvermogen	2013	2012
Marktwaarde per 1 januari	810.450	701.726
Verwacht rendement op beleggingen	27.859	33.095
Actuariële winsten/(verliezen)	- 45.557	52.010
Werkgeversbijdrage	24.548	37.873
Werknemersbijdrage	4.391	4.391
Bruto-uitkeringen	- 13.648	- 14.020
Transfers	- 1.418	- 2.945
Kosten	- 1.353	- 1.680
Marktwaarde per 31 december	805.272	810.450
Werkelijk rendement op beleggingen	- 17.698	85.105

In de werkgeversbijdrage over 2013 zijn opgenomen de in het kader van het herstelplan verrichte stortingen van in totaal € 0,0 miljoen (2012: € 8,4 miljoen).

Jaarlasten in de winst-en-verliesrekening van de pensioenregeling	2013	2012
Jaarlasten	17.830	14.304
Interest	28.622	31.084
Verwacht rendement	- 27.640	- 33.095
Additionele lasten	1.138	1.326
Beëindiging, inperking toezeggingen	- 2.203	- 1.160
Amortisatie	5	5
Nettolasten	17.752	12.464

Als gevolg van de in 2012 gestarte reorganisatie bij Van Lanschot is in 2013 een bedrag van € 2,2 miljoen (2012: € 1,2 miljoen) van de pensioenverplichtingen vrijgevallen ten gunste van de winst-en-verliesrekening.

Jaarlasten in de winst-en-verliesrekening van de VUT-regeling	2013	2012
Jaarlasten	-	165
Beëindigingen, inperking toezeggingen	- 5	-
Nettolasten	- 5	165

Jaarlasten in de winst-en-verliesrekening van de personeelskortingen	2013	2012
Jaarlasten	300	254
Interest	113	165
Nettolasten	413	419

Jaarlasten in de winst-en-verliesrekening van de jubileumregeling	2013	2012
Jaarlasten	302	252
Interest	81	135
Amortisatie	-	381
Beëindigingen, inperking toezeggingen	- 371	-
Nettolasten	12	768

Investeringscategorieën van de beleggingen van de Stichting Pensioenfonds F. van Lanschot per 31 december 2013

De beleggingsmix van het Pensioenfonds is vastgesteld op basis van een AssetLiability Matching-studie. Het doel van deze studie is om een beleggingsmix te construeren die op lange termijn zo goed mogelijk aansluit bij de verplichtingen van het Pensioenfonds.

- Binnen de matchingportefeuille wordt het renterisico afgedekt. De verplichtingen van het Pensioenfonds kennen doorgaans een langere looptijd dan de bezittingen. Om deze aanwezige mismatch te beperken heeft het Pensioenfonds het beleid om 60% van het renterisico af te dekken.
- De rendementsportefeuille bestaat uit een mix van beleggingen en aandelen, obligaties en onroerend goed. Het doel van de rendementsportefeuille is het genereren van beleggingsopbrengsten tegen een aanvaardbare mate van risico.

Het pensioenfonds loopt tevens valutarisico aangezien de verplichtingen veelal in euro luiden en de bezittingen deels in vreemde valuta. Het beleid van het Pensioenfonds is om het valutarisico in de obligaties af te dekken maar niet de zakelijke waarden.

De reële waarden van de beleggingen in het Pensioenfonds wijkt niet materieel af door de toepassing van IFRS 13.

Reële waarde van de beleggingen per investeringscategorie per 31 december 2013

Vastrentend	571.631	71%
Zakelijke waarden	166.430	21%
Mixed fondsen	10.710	1%
Vastgoed	22.739	3%
Liquiditeiten	2.354	0%
Overige	31.408	4%
Totaal	805.272	100%

De belangrijkste actuariële veronderstellingen (%) gebruikt op de balansdatum

	2013	2012
Rekenrente pensioen	3,8 – 3,9	3,15 – 3,4
Rekenrente personeelskortingen	2,9	2,5
Rekenrente jubileumregeling	2,7	2,2
Verwacht beleggingsrendement	3,8 – 3,9	3,15 – 3,4
Prijsinflatie	2,0	2,0 – 2,5
Algemene salarisstijging	1,25 – 2,0	2,0 – 2,5
Carrièrestijging (tot 50 jaar)	2,0	1,0 – 1,8
Pensioenstijging/stijging sociale zekerheid	1,25 – 2,0	2,0 – 2,5
Pensioenleeftijd	65 – 67 jaar	62 – 65 jaar

In de berekeningen per 31 december 2013 wordt de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel AG 2012-2062 toegepast, met ervaringssterfte.

Bij de berekeningen wordt gebruikgemaakt van veronderstellingen. Onderstaand wordt de gevoeligheid van de pensioenverplichtingen en de jaarlasten weergegeven voor een aantal belangrijke veronderstellingen.

Gevoeligheid van de veronderstellingen in 2013	Defined-benefit-verplichting	Jaarlasten in winst-en-verliesrekening
Daling rekenrente met 0,1%	+2,1%	+2,3%
Halvering van de ontslagkansen	+0,4%	+2,5%
Verdubbeling van de correctie in verband met een afwijkende ervaringssterfte	+7,3%	+10,5%

Historie ontwikkelingen van winsten en verliezen pensioenregeling	2013	2012	2011	2010
Defined-benefitverplichtingen	821.043	855.156	686.179	651.132
Marktwaaarde bezittingen	805.272	810.450	701.726	588.063
Overschot/(tekort)	- 15.771	- 44.706	15.547	- 63.069
Actuariële (winsten)/verliezen op de verplichtingen	72.751	- 138.316	- 12.744	19.890
Actuariële winsten/(verliezen) op de beleggingen	- 5.064	52.010	21.411	156

Verwachte bijdragen 2014	Pensioenverplichtingen	Personeelskortingen	Jubileumregeling
Totaal	31.574	374	344
Verwachte werkgeversbijdrage	27.338	374	344
Verwachte werknemersbijdrage	4.236	-	-

Reorganisatievoorziening	2013	2012
Stand per 1 januari	14.770	-
Onttrekking	- 14.489	- 9.824
Vrijval	- 3.131	-
Toevoegingen	12.188	24.594
Overige mutaties	524	-
Stand per 31 december	9.862	14.770

Van Lanschot is in 2012 een investerings- en kostenreductieprogramma gestart in reactie op veranderde marktomstandigheden. Naar aanleiding van de strategische heroriëntatie is in 2013 dit programma verlengd. Dit programma is gericht op een significante kostenreductie, maar omvat ook additionele investeringen in kwaliteit van organisatie en dienstverlening.

De reorganisatievoorziening per 31 december 2013 bestaat hoofdzakelijk uit verwachte afkoopsommen. De uitgaven zullen naar verwachting in 2014 worden geëffectueerd.

Overige voorzieningen	2013	2012
Stand per 1 januari	3.710	4.700
Onttrekking	- 95	- 582
Vrijval	- 1.212	- 1.069
Reclassificatie	- 429	-
Toevoegingen	920	641
Overige mutaties	- 1	20
Stand per 31 december	2.893	3.710

20 Acute belastingverplichtingen	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	22.904	7.397
Te betalen belastingen	22.904	7.397

21 Latente belastingverplichtingen

Verloop 2013	Materiële vaste activa	Immateriële activa	Derivaten	Beleggingsportefeuille	Personeelsbeloningen	Overige	Totaal
Stand per 1 januari	3.305	9.366	- 1.064	8.856	1.804	266	22.533
Onttrekkingen via winst- en-verliesrekening	- 1.071	- 2.483	-	-	-	- 85	- 3.639
Totaal via winst- en-verliesrekening	- 1.071	- 2.483	-	-	-	- 85	- 3.639
Direct van/naar eigen vermogen	-	-	- 1.182	- 8.561	- 1.507	-	- 11.250
Uitbreiding consolidatie	714	-	-	-	-	-	714
Stand per 31 december	2.948	6.883	- 2.246	295	297	181	8.358

Verloop 2012	Materiële vaste activa	Immateriële activa	Derivaten	Beleggingsportefeuille	Personeelsbeloningen	Overige	Totaal
Stand per 1 januari	6.349	18.513	- 986	- 657	16.828	1.485	41.532
Verandering in waarderingsgrondslagen	-	-	-	-	- 13.402	-	- 13.402
Stand per 1 januari na stelselwijziging	6.349	18.513	- 986	- 657	3.426	1.485	28.130
Onttrekkingen via winst- en-verliesrekening	- 3.044	- 9.147	-	-	- 1.622	- 1.219	- 15.032
Totaal via winst- en-verliesrekening	- 3.044	- 9.147	-	-	- 1.622	- 1.219	- 15.032
Direct van/naar eigen vermogen	-	-	- 78	9.513	-	-	9.435
Stand per 31 december	3.305	9.366	- 1.064	8.856	1.804	266	22.533

Voor meer informatie zie toelichting 36.

22 Overige passiva	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	291.978	370.643
Nog te betalen interest	150.651	215.286
Overige overlopende passiva	55.705	63.906
Overige passiva	85.622	91.451

Onder Overige passiva zijn opgenomen: de vooruitontvangen bedragen voor baten die ten gunste van de volgende periode(n) komen, nog te betalen bedragen zoals overlopende interest, crediteuren, tussenrekeningen en nog te verrekenen posten.

De boekwaarde vormt een redelijke benadering van de reële waarde.

23 Achtergestelde schulden	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	128.218	132.482
Kapitaalbankbrieven	100.000	100.000
Overige achtergestelde leningen	28.218	32.482

De waardeaanpassing van de als hedged items gebruikte achtergestelde leningen worden onder de post Achtergestelde schulden verantwoord.

Geamortiseerde kostprijs versus boekwaarde achtergestelde schulden 31/12/2013	Geamortiseerde kostprijs	Waarde-aanpassing reële-waarde-hedge-accounting	Boekwaarde
Totaal	126.668	1.550	128.218
7,233% achtergestelde obligatielening 08/33	25.000	-	25.000
7,182% achtergestelde obligatielening 08/38	25.000	-	25.000
7,131% achtergestelde obligatielening 08/43	50.000	-	50.000
Overige achtergestelde leningen	26.668	1.550	28.218

De gemiddelde coupon op de overige achtergestelde leningen in 2013 bedraagt 5,91% (2012: 6,14%)

De reële waarde van de achtergestelde schulden bedraagt € 146,8 miljoen (2012: € 132,5 miljoen) en wordt gebaseerd op contant gemaakte kasstromen met gebruik van toepasselijke rentetarieven voor achtergestelde leningen met een vergelijkbare resterende looptijd en rekeninghoudend met het eigen kredietrisico en valt hiermee onder Level 3 reële waardebeoordeling.

Geamortiseerde kostprijs versus boekwaarde achtergestelde schulden 31/12/2012	Geamortiseerde kostprijs	Waarde-aanpassing reële-waarde- hedge- accounting	Boekwaarde
Totaal	130.778	1.704	132.482
5,357% achtergestelde obligatielening 08/33	25.000	–	25.000
5,306% achtergestelde obligatielening 08/38	25.000	–	25.000
5,255% achtergestelde obligatielening 08/43	50.000	–	50.000
Overige achtergestelde leningen	30.778	1.704	32.482

24 Eigen vermogen	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	1.338.966	1.315.208
Eigen vermogen toekomend aan aandeelhouders Van Lanschot NV		
Geplaatst kapitaal	41.017	41.017
Ingekochte eigen aandelen	– 2.135	– 3.638
Agioreserve	479.914	479.914
Herwaarderingsreserve	21.908	43.742
Actuariële resultaten u.h.v. toegezegde pensioenregeling	– 81.616	– 98.560
Reserve omrekeningsverschillen	– 1.222	– 687
Reserve kasstroomafdekkingen	– 6.743	– 3.191
Ingehouden winsten	803.134	953.834
Overige reserves	735.461	895.138
Onverdeelde winst (toekomend aan aandeelhouders van Van Lanschot NV)	29.230	– 150.083
Totaal eigen vermogen toekomend aan aandeelhouders Van Lanschot NV	1.283.487	1.262.348
Eigen vermogen toekomend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen		
Eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen	36.063	36.063
Onverdeelde winst (toekomend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen)	1.125	1.132
Totaal eigen vermogen toekomend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen	37.188	37.195
Eigen vermogen toekomend aan overige belangen van derden		
Overige belangen derden	15.140	13.995
Onverdeelde winst (toekomend aan overige belangen derden)	3.151	1.670
Totaal eigen vermogen toekomend aan overige belangen van derden	18.291	15.665

Aandelenkapitaal	31/12/2013		31/12/2012	
	Aantallen	Waarde in € duizend	Aantallen	Waarde in € duizend
Gewone aandelen A (nominale waarde € 1)	41.016.668	41.017	38.705.997	38.706
Gewone aandelen B (nominale waarde € 1)	–	–	2.310.671	2.311
Geplaatst kapitaal	41.016.668	41.017	41.016.668	41.017
Aandelen in portefeuille	93.983.332	93.983	93.983.332	93.983
Maatschappelijk kapitaal	135.000.000	135.000	135.000.000	135.000

Verloop van het geplaatst kapitaal 2013	Gewone aandelen A		Gewone aandelen B	
	Aantallen	Waarde in € duizend	Aantallen	Waarde in € duizend
Geplaatst aandelenkapitaal per 1 januari	38.705.997	38.706	2.310.671	2.311
Omzetting gewone aandelen B in gewone aandelen A	2.310.671	2.311	– 2.310.671	– 2.311
Geplaatst aandelenkapitaal per 31 december	41.016.668	41.017	–	–

Verloop van het geplaatst kapitaal 2012	Gewone aandelen A		Gewone aandelen B	
	Aantallen	Waarde in € duizend	Aantallen	Waarde in € duizend
Geplaatst aandelenkapitaal per 1 januari	34.159.225	34.159	6.857.443	6.858
Omzetting gewone aandelen B in gewone aandelen A	4.546.772	4.547	– 4.546.772	– 4.547
Geplaatst aandelenkapitaal per 31 december	38.705.997	38.706	2.310.671	2.311

In 2013 hebben een aantal grootaandeelhouders een deel van hun belangen in de vorm van gewone aandelen B omgezet in gewone aandelen A, waardoor de samenstelling van het geplaatste kapitaal is gewijzigd. Door deze conversie zijn alle geplaatste gewone aandelen B nu omgezet in gewone aandelen A.

Storting op alle aandelen heeft in contanten plaatsgevonden. Uit hoofde van de per 31 december 2013 uitstaande optierechten kan het aantal gewone aandelen met 13.070 ofwel 0,03% van het ultimo 2013 uitstaande aantal gewone aandelen toenemen. Daarnaast zijn in het verslagjaar voorwaardelijke rechten toegekend ter verkrijging van 142.750 certificaten van gewone aandelen A om niet. Ter afdekking van de openstaande posities houdt de vennootschap een voorraad van 90.416 certificaten van gewone aandelen A aan (2012: 136.746).

(On)voorwaardelijke aandelen- en optieregelingen	2013		2012	
	Aantallen	Gemiddelde uitoefenprijs in €	Aantallen	Gemiddelde uitoefenprijs in €
Uitoefenperiode tot en met				
2013	–	–	160.993	73,53
2016	1.449	40,15	1.449	40,15
2017	4.062	51,04	4.062	51,04
2018	7.559	73,53	7.559	73,53
Onvoorwaardelijke opties	13.070	62,84	174.063	72,73
Voorwaardelijke aandelen	238.298	n.v.t.	142.827	n.v.t.

Sinds 2008 worden geen optierechten meer toegekend. De bestuurders hielden ultimo 2013 in totaal 210.466 (certificaten van) aandelen in de vennootschap.

Nadere informatie over het aandelen(optie)plan voor personeel en Raad van Bestuur wordt vermeld op pagina 57 en volgende van dit verslag.

Verloop Reserves 2013	Herwaarderingsreserve beleggingen voor verkoop beschikbaar		Actuariële resultaten u.h.v. toegezegde- pensioen- regeling	Reserve omrekenings- verschillen vreemde valuta	Reserve kasstroom- afdekkingen	Ingehouden winsten	Totaal
	eigen- vermogens- instrumenten	vreemd- vermogens- instrumenten					
Stand per 1 januari	19.717	24.025	– 98.560	– 687	– 3.191	953.834	895.138
Nettowijzigingen in reële waarde	2.830	– 4.150	–	–	– 3.552	–	– 4.872
Realisatie ten gunste van winst-en-verliesrekening	– 1.049	– 19.465	–	–	–	–	– 20.514
Resultaatbestemming	–	–	–	–	–	– 158.167	– 158.167
Uitoefening opties	–	–	–	–	–	– 465	– 465
Actuariële resultaten	–	–	16.944	–	–	–	16.944
Overige mutaties	–	–	–	– 535	–	7.932	7.397
Stand per 31 december	21.498	410	– 81.616	– 1.222	– 6.743	803.134	735.461
Belastingeffecten	7	8.558	– 5.737	–	1.184	–	4.012

In 2013 is geen dividend beschikbaar gesteld over 2012.

Verloop Reserves 2012	Herwaarderingsreserve beleggingen voor verkoop beschikbaar		Actuariële resultaten u.h.v. toegezegde- pensioen- regeling	Reserve omrekenings- verschillen vreemde valuta	Reserve kasstroom- afdekkingen	Ingehouden winsten	Totaal
	eigen- vermogens- instrumenten	vreemd- vermogens- instrumenten					
Stand per 1 januari	26.063	- 1.690	-	- 1.055	- 2.933	937.267	957.652
Verandering in waarderingsgrondslagen*	-	-	- 45.913	-	-	-	- 45.913
Stand per 1 januari (herzien)	26.063	- 1.690	- 45.913	- 1.055	- 2.933	937.267	911.739
Nettowijzigingen in reële waarde	8.087	35.059	-	-	- 1.741	-	41.405
Realisatie ten gunste van winst-en-verliesrekening	- 7.781	- 9.344	-	-	1.483	-	- 15.642
Netto bijzondere waardeverminderingen (naar winst-en-verlies-rekening)	124	-	-	-	-	-	124
Resultaatbestemming	-	-	-	-	-	18.133	18.133
Uitoefening opties	-	-	-	-	-	- 1.406	- 1.406
Actuariële resultaten	-	-	- 52.647	-	-	-	- 52.647
Reclassificatie	- 6.776	-	-	-	-	-	- 6.776
Overige mutaties	-	-	-	368	-	- 160	208
Stand per 31 december	19.717	24.025	- 98.560	- 687	- 3.191	953.834	895.138
Belastingeffecten	731	- 10.033	17.708	-	86	-	8.492

* Zie voor toelichting paragraaf Veranderingen in de presentatie en stelselwijzigingen.

In 2012 is het dividend over 2011 per gewoon aandeel vastgesteld op € 0,40.

Aard en doel van overige reserves

Ingekochte eigen aandelen: In deze post is opgenomen de kostprijs van eigen aandelen die Van Lanschot houdt ter afdekking van de openstaande optiepositie.

Agioreserve: In deze reserve zijn opgenomen de bedragen die door aandeelhouders aan Van Lanschot zijn betaald boven de nominale waarde van de gekochte aandelen.

Herwaarderingsreserve: In deze reserve worden veranderingen in de reële waarde van de voor verkoop beschikbare beleggingen en deelnemingen opgenomen.

Actuariële resultaten uit hoofde van toegezegde pensioenregeling: In deze reserve worden opgenomen de actuariële winsten en verliezen ontstaan uit de herwaardering van de beleggingen en de defined benefit verplichtingen.

Reserve omrekeningsverschillen: In deze niet-vrij-uitkeerbare reserve worden opgenomen de valutakoersverschillen voortvloeiend uit de waardering tegen de geldende valutakoers van de deelnemingen in groepsmaatschappijen, voor zover het koersrisico niet is ingedekt.

Reserve kasstroomafdekkingen: In deze reserve is opgenomen het aandeel in de winst of het verlies op afdekkingsinstrumenten in een kasstroomafdekking waarvan is vastgesteld dat het een effectieve afdekking betreft.

Ingehouden winsten: In deze post zijn opgenomen de uit het verleden aan het eigen vermogen toegevoegde winsten, de lasten en de mutaties in verband met het aandelenoptieplan.

Verloop Eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen	2013			2012		
	Eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen	Onverdeelde winst toekomend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen	Totaal	Eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen	Onverdeelde winst toekomend aan eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen	Totaal
Stand per 1 januari	36.063	1.132	37.195	36.063	7.587	43.650
Dividend	–	– 1.132	– 1.132	–	– 7.587	– 7.587
Resultaat verslagperiode	–	1.125	1.125	–	1.132	1.132
Stand per 31 december	36.063	1.125	37.188	36.063	1.132	37.195

Eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen

Van Lanschot heeft op 29 oktober 2004 Perpetual Capital Securities uitgegeven met een uitgifteomvang van € 165 miljoen tegen een uitgifteprijs van 100%. In 2011 heeft een groot gedeelte van de houders van deze securities gebruikgemaakt van de mogelijkheid tot terugkoop in contanten dan wel omruil in nieuwe senior obligaties. De securities hebben geen vervaldatum, maar Van Lanschot heeft het recht om op elke couponbetalingsdatum na tien jaar de gehele lening tegen nominale waarde af te lossen. De securities hebben een variabel dividend dat gekoppeld is aan de effectieve interest op tienjaarsstaatsleningen op de interestherzieningsdatum plus een opslag. Het totaal dividendpercentage zal maximaal 8% bedragen. Halfjaarlijks vindt dividendherziening plaats. Van Lanschot kan de uitbetaling op de securities uitstellen, mits geen uitbetalingen op of inkoop van gewone aandelen plaatsvindt. Op eventuele uitgestelde betalingen is hetzelfde dividendpercentage van toepassing als op de hoofdsom.

Van Lanschot heeft op 14 december 2005 Perpetual Capital Securities uitgegeven met een uitgifteomvang van € 150 miljoen tegen een uitgifteprijs van 100%. In 2011 heeft een groot gedeelte van de houders van deze securities gebruikgemaakt van de mogelijkheid tot terugkoop in contanten. De securities hebben geen vervaldatum, maar Van Lanschot heeft het recht om op elke couponbetalingsdatum na tien jaar de gehele lening tegen nominale waarde af te lossen. De securities hebben de eerste tien jaar een vast dividend van 4,855%. Indien de capital securities na tien jaar niet worden afgelost is het dividend gekoppeld aan de driemaands Euribor met een opslag van 2,32%. Van Lanschot kan de uitbetaling op de securities uitstellen, mits geen uitbetalingen op of inkoop van de gewone aandelen plaatsvindt. Op eventuele uitgestelde betalingen is hetzelfde dividendpercentage van toepassing als op de hoofdsom.

Verloop Overige belangen derden	2013			2012		
	Overige belangen derden	Onverdeelde winst toekomend aan overige belangen derden	Totaal	Overige belangen derden	Onverdeelde winst toekomend aan overige belangen derden	Totaal
Stand per 1 januari	13.995	1.670	15.665	13.932	1.041	14.973
Resultaatbestemming	– 3	3	–	– 64	64	–
Dividend	–	– 1.673	– 1.673	–	– 1.105	– 1.105
Resultaat verslagperiode	–	3.151	3.151	–	1.670	1.670
Verwerving belang	1.158	–	1.158	133	–	133
Overige mutaties	– 10	–	– 10	– 6	–	– 6
Stand per 31 december	15.140	3.151	18.291	13.995	1.670	15.665

25 Voorwaardelijke schulden	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	177.912	217.874
Garanties en dergelijke	151.145	178.970
Onherroepelijke accreditieven	14.245	21.118
Overige	12.522	17.786

Ten behoeve van een aantal groepsmaatschappijen zijn garanties afgegeven voor een bedrag van € 271,9 miljoen (2012: € 318,4 miljoen). Het moment en omvang van opeisbaarheid van deze voorwaardelijke schulden is niet voorspelbaar.

26 Onherroepelijke faciliteiten	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	447.342	1.033.277
Niet-opgenomen kredietfaciliteiten	105.801	157.509
Cessie-retrocessie-overeenkomsten	330.275	849.134
Overige	11.266	26.634

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING

€ duizend

27 Interest	2013	2012
Interestbaten		
Totaal	780.728	917.465
Interestbaten op kasequivalenten	490	949
Interestbaten op bankiers en private sector	492.027	565.581
Overige interestbaten	934	1.930
Interestbaten op posten die niet tegen reële waarde worden gewaardeerd	493.451	568.460
Interestbaten op beleggingen voor verkoop beschikbaar	16.328	17.074
Interestbaten op vorderingen tegen reële waarde	17.393	22.508
Interestbaten op derivaten	253.556	309.423
Interestlasten		
Totaal	568.517	685.286
Interestlasten op bankiers en private sector	170.525	250.101
Interestlasten op uitgegeven schuldbewijzen	81.281	67.575
Interestlasten op achtergestelde schulden	9.064	8.758
Overige interestlasten	682	405
Interestlasten op posten die niet tegen reële waarde worden gewaardeerd	261.552	326.839
Interestlasten op derivaten	306.965	358.447

Het interestresultaat op leningen waarbij sprake is van een bijzondere waardevermindering bedraagt € 16,2 miljoen (2012: € 15,9 miljoen).

In 2013 is de gemiddelde verwachte looptijd van de kredietportefeuille bijgesteld, de verwachte looptijd van geldeningen is ingekort. De amortisatietermijn van de kredietprovisie is in lijn hiermee aangepast.

28 Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	2013	2012
Totaal	17.126	21.088
Dividend en fees	3.033	4.497
Waardeveranderingen beleggingen aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	47	4.508
Gerealiseerde resultaten voor verkoop beschikbare beleggingen in eigenvermogensinstrumenten	1.049	5.182
Overige verkoopresultaten	2.395	–
Opbrengsten uit deelnemingen volgens equitymethode	10.602	6.901

29 Provisies	2013	2012
Totaal	233.277	216.786
Effectenprovisie	47.252	47.591
Beheerprovisie	140.672	119.366
Kas- en betalingsverkeerprovisie	15.987	18.990
Provisie Corporate Finance	21.911	18.952
Overige provisies	7.455	11.887

30 Resultaat uit financiële transacties	2013	2012
Totaal	66.273	54.256
Resultaat handel effecten	3.424	3.742
Resultaat handel valuta	13.064	14.587
Ongerealiseerde resultaten derivaten onder hedge accounting	1.157	4.585
(On)gerealiseerde resultaten tradingderivaten	4.640	- 239
Gerealiseerde resultaten voor verkoop beschikbare vreemdvermogensinstrumenten	26.359	11.287
Resultaat economische hedges	32.040	- 19.120
Resultaat financiële instrumenten aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	- 14.411	39.414

31 Overige inkomsten	2013	2012
Totaal	22.306	17.455
Netto-omzet	132.644	154.948
Inkoopwaarde omzet	- 110.338	- 137.493

Overige inkomsten bestaan uit inkomsten van niet-bancaire dochters, met name in de medische sector.

32 Personeelskosten	2013	2012
Totaal	239.662	236.845
Lonen en salarissen	185.722	185.078
Pensioenlasten toegezegde-bijdrageregelingen	2.714	4.734
Pensioenlasten toegezegde-pensioenregelingen	19.963	14.985
Overige sociale lasten	21.804	22.177
Op aandelen gebaseerde betalingen	1.316	1.040
Andere personeelskosten	8.143	8.831

Aan het eigen vermogen is € 0,8 miljoen (2012: € 1,0 miljoen) toegevoegd uit hoofde van de op aandelen gebaseerde betalingen.

Van de Pensioenlasten toegezegde-bijdrageregelingen heeft € 0,5 miljoen (2012: € 0,5 miljoen) betrekking op leden van de Raad van Bestuur.

Het gemiddeld aantal personeelsleden in 2013 was 2.213 (2012: 2.277).
Omgerekend in fte's bedroeg het gemiddeld aantal personeelsleden 2.041
(2012: 2.077).

Gemiddeld aantal personeelsleden (fte's)	2013	2012
Totaal	2.041	2.077
In Nederland	1.872	1.878
In België	129	133
Overig	40	66

Onvoorwaardelijke opties verleend aan medewerkers en leden Raad van Bestuur	2013		2012	
	Aantal opties	Gemiddelde uitoefenprijs in €	Aantal opties	Gemiddelde uitoefenprijs in €
Stand per 1 januari	174.063	72,73	310.979	64,42
Uitgeoefende opties	–	–	–	–
Afgelopen en vervallen opties	– 160.993	73,53	– 136.916	53,86
Stand per 31 december	13.070	62,84	174.063	72,73

De onvoorwaardelijke opties zijn tweemaal per jaar gedurende de open periode na publicatie van de (half-)jaarcijfers uitoefenbaar.
In 2013 zijn geen optierechten uitgeoefend.

Voorwaardelijke certificaten van aandelen leden Raad van Bestuur	2013	2012
Stand per 1 januari	–	27.679
Toegevingen	–	–
Toekenningen	–	– 27.679
Stand per 31 december	–	–

Voorwaardelijke certificaten van aandelen medewerkers (exclusief Raad van Bestuur)	2013	2012
Stand per 1 januari	142.827	85.074
Toegevingen	142.750	127.814
Toekenningen	– 28.129	– 59.997
Vervallen rechten	– 19.150	– 10.064
Stand per 31 december	238.298	142.827

De reële waarde wordt bepaald aan de hand van de naar volume gewogen dagkoers van de certificaten van gewone aandelen A op de tweede beursdag na publicatie van de jaarcijfers van Van Lanschot NV. Van de in 2013 toegezegde certificaten was de reële waarde € 13,62 (2012: € 21,01). Hierbij wordt geen rekening gehouden met dividend.

In 2013 zijn aan de conserndirectie, met uitzondering van de leden van de Raad van Bestuur, 19.296 certificaten van aandelen voorwaardelijk toegezegd (2012: 13.500).

Aandelenparticipatie: Management Investeringsplan (MIP)

Onder de voorwaarden van het MIP kopen geselecteerde medewerkers van Kempen indirect gehouden gewone aandelen in het aandelenkapitaal van Kempen en winstbewijzen in Kempen. Deze gewone aandelen en winstbewijzen zijn uitgegeven door Kempen aan de Coöperatie MIP, waarvan vrijwel alle lidmaatschapsrechten in bezit zijn van de Stichting MIP, die certificaten uitdeelt aan geselecteerde medewerkers, tegen betaling van de uitgifteprijs.

De certificaten geven de deelnemers indirect recht op het economische eigendom van de onderliggende aandelen en winstbewijzen. Dividend dat door Kempen wordt uitgekeerd op de door Coöperatie MIP gehouden gewone aandelen en winstrecht op de winstbewijzen, wordt uitgekeerd aan de Coöperatie MIP, die deze uitkeringen uitkeert aan haar leden Stichting MIP en Van Lanschot.

Deze uitkeringen worden jaarlijks vanuit de Stichting MIP overgedragen aan de deelnemers. De uitgifteprijs van de certificaten wordt gefinancierd door de individuele deelnemers zelf, waarbij geen financiële ondersteuning wordt verzorgd of aangeboden door Van Lanschot of Kempen.

De Stichting MIP kan de deelnemers verplichten hun certificaten te verkopen aan een individu of entiteit aangewezen door de Stichting MIP, in geval van beëindiging van de dienstbetrekking, faillissement/uitstel van betaling van de deelnemers of op verzoek van de Stichting MIP. Op de datum dat de certificaten worden overgedragen door een deelnemer kan een korting worden toegepast op de transactieprijs van de certificaten en deze voorwaarde wordt in aanmerking genomen in de periode waarin de arbeidsprestaties worden verricht. Deze korting wordt toegepast om de langetermijnverbintenis van de deelnemers aan Kempen of zijn dochtervennootschappen te waarborgen.

In het geval een dergelijke langetermijnverbintenis niet wordt gerealiseerd, zullen de opbrengsten van de vertrekker worden verminderd door een korting op de onderliggende uitgifteprijs van de certificaten toe te passen en geen winst uit te keren over het jaar van vertrek.

Van Lanschot beschikt over een calloptie die is toegekend door Coöperatie MIP om de door de Coöperatie MIP gehouden uitstaande aandelen en winstbewijzen te verkrijgen. Deze calloptie kan gedurende drie maanden worden uitgeoefend, vanaf 1 januari van elk vijfde jaar na de implementatie van het MIP en voor het eerst op 1 januari 2016. Deze optie kan alleen worden uitgeoefend door Van Lanschot, ingeval van onvoorziene omstandigheden die zich buiten de werkingssfeer van de deelnemers en Kempen of Van Lanschot bevinden. Hierdoor is de uitoefening van de calloptie aangemerkt als een latent afwikkelingsalternatief.

In 2013 zijn door F. van Lanschot Bankiers NV 1.158.000 lidmaatschapsrechten overgedragen aan de Stichting MIP om 1.158 certificaten te kunnen uitgeven aan medewerkers van Kempen & Co NV. De verkoopprijs van deze certificaten bedroeg € 1.000,- en vertegenwoordigt de reële waarde van de certificaten op het moment van overdracht.

De structuur van het MIP is in 2013 aangepast om een fiscale eenheid tussen Van Lanschot en Kempen & Co te kunnen vormen. De speciale klasse aandelen B in Kempen & Co die werd gehouden door de Coöperatie MIP is daarbij omgewisseld in gewone aandelen en winstbewijzen in Kempen. Deze aanpassing heeft de facto geen gevolgen voor participanten in het MIP.

Per 31 december 2013 bedraagt het aantal uitstaande certificaten 13.686, wat betrekking heeft op 91% van de in totaal beschikbare onderliggende certificaten die kunnen worden uitgegeven onder het Kempen MIP. Het restant van 9% wordt aangehouden door F. van Lanschot Bankiers NV en is beschikbaar voor de toekomstige uitgifte van certificaten door de Stichting MIP. De intentie van de Stichting MIP is om aan geselecteerde medewerkers van Kempen certificaten uit te geven die maximaal 5% van het totale gewone aandelenkapitaal van Kempen vertegenwoordigen.

33 Andere beheerskosten

	2013	2012
Totaal	153.081	181.636
Huisvestingskosten	19.177	20.905
Marketing en communicatie	10.654	10.427
Kantoorkosten	15.277	16.036
Automatiseringskosten	61.598	85.488
Externe accountant	2.662	2.453
Consultancykosten	12.024	9.956
Reis- en verblijfkosten	10.942	11.223
Informatieleveranciers	6.906	6.984
Kosten betalingsverkeer	4.831	5.618
Overige beheerskosten	9.010	12.546

De consultancykosten betreffen onder andere advieskosten (organisatie, fiscaal) en kosten voor implementatie c.q. onderhoud van software en hardware.

De vergoedingen die aan de externe accountant (en het netwerk van zijn vestigingen) zijn betaald, bestaan uit de onderstaande onderdelen:

Vergoeding externe accountantskosten	2013	2012
Totaal	1.776	2.007
Vergoedingen voor controle van de jaarrekening	1.301	1.445
Vergoedingen voor andere controle-opdrachten	184	359
Vergoedingen voor fiscale adviezen	193	185
Overige vergoedingen	98	18

34 Afschrijvingen	2013	2012
Totaal	15.890	30.719
Panden	4.510	6.022
IT, software en communicatieapparatuur	3.801	3.533
Applicatiesoftware	5.604	7.637
Immateriële vaste activa uit hoofde van acquisities	6.819	12.485
Resultaten desinvestering materiële vaste activa	- 8.243	- 2.253
Overige afschrijvingen	3.399	3.295

35 Bijzondere waardeverminderingen	2013	2012
Totaal	105.117	258.021
Kredieten en vorderingen private sector	102.385	113.365
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	1.074	1.349
Andere financiële activa en deelnemingen	16	1.678
Materiële vaste activa	220	10.137
Terugneming bijzondere waardevermindering materiële vaste activa	- 5.629	-
Goodwill en immateriële vaste activa	5.120	128.715
Activa verkregen uit executies	1.931	2.777

De rubriek Beleggingen voor verkoop beschikbaar bevat noodzakelijk geachte waardeverminderingen, als gevolg van het feit dat de reële waarde van de betreffende beleggingen zich significant of duurzaam onder de kostprijs bevindt, zoals is vastgesteld in het beleid.

De rubriek Andere financiële activa en deelnemingen bevat noodzakelijk geachte waardeverminderingen op deelnemingen gewaardeerd volgens de equitymethode.

De rubriek Materiële vaste activa bevat noodzakelijk geachte waardeverminderingen. Dit als gevolg van het feit dat de verwachte directe dan wel indirecte opbrengstwaarde van een aantal kantoorpanden zich onder de boekwaarde bevindt.

De rubriek Activa verkregen uit executies bevat noodzakelijk geachte waardeverminderingen, als gevolg van het feit dat de verwachte directe opbrengstwaarde van activa verkregen uit executies zich onder de boekwaarde bevindt.

De bijzondere waardevermindering op de post Goodwill en immateriële vaste activa heeft in 2013 voornamelijk betrekking op de niet strategische deelnemingen. In 2012 betrof de waardevermindering voornamelijk de acquisitie van private- en businessbankingactiviteiten van CenE Bankiers in 2004 en private- en businessbankingactiviteiten van Kempen & Co in 2006. De waardevermindering heeft geen betrekking op de huidige Kempen-activiteiten.

36 Belastingen	2013	2012
Bedrijfsresultaat voor belastingen uit doorlopende activiteiten	37.443	- 165.457
Resultaat voor belastingen uit niet-doorlopende activiteiten	-	-
Totaal brutoresultaat	37.443	- 165.457
Geldend belastingpercentage Nederland	25,0%	25,0%
Verwachte belasting	9.361	- 41.364
Belastingen op doorlopende activiteiten	3.937	- 18.176
Belastingen op niet-doorlopende activiteiten	-	-
Totaal	3.937	- 18.176
Verhoging/verlaging belasting door		
Belastingvrije interest	- 2.113	- 1.217
Belastingvrije opbrengsten effecten en deelnemingen	- 4.558	- 5.054
Niet-afrekbare impairments	1.218	26.091
Niet-afrekbare kosten	955	694
Niet-verrekenbare verliezen	-	995
Aanpassingen belastingen voorgaande boekjaren	- 1.140	431
Effect van buitenlandse tariefsverschillen	48	550
Overige mutaties	166	698
	- 5.424	23.188

Het belastingbedrag betreft de op het boekjaar drukkende belastingen over het in de winst-en-verliesrekening verantwoorde resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening. Bij de bepaling van dit bedrag is rekening gehouden met bestaande belastingfaciliteiten.

In het bijzonder vanwege de deelnemingsvrijstelling en de niet-afrekbare impairments van goodwill wijkt de belastingdruk af van het nominale belastingpercentage.

Belangrijke onderdelen van belastingen	2013	2012
Totaal	3.937	- 18.176
Reguliere vennootschapsbelasting	6.320	11.565
(Bate)/last uit hoofde van buitenlandse tariefsverschillen	48	550
(Bate)/last uit hoofde van latente belastingvorderingen (12)	2.348	- 15.690
(Bate)/last uit hoofde van latente belastingverplichtingen (21)	- 3.639	- 15.032
(Bate)/last uit hoofde van aanpassingen voorgaande jaren	- 1.140	431

De uitsplitsing naar componenten van de actieve en passieve belastinglatenties is als volgt:

Actieve belastinglatenties	2013	2012
Totaal	59.797	69.698
Personeelsbeloningen	3.887	28.763
Provisies	311	390
Fiscaalcompensabele verliezen	55.267	39.484
Overige	332	1.061

Passieve belastinglatenties	2013	2012
Totaal	8.358	22.533
Materiële vaste activa	2.948	3.305
Immateriële activa	6.883	9.366
Personeelsbeloningen	297	1.804
Derivaten	- 2.246	- 1.064
Beleggingsportefeuille	295	8.856
Overige	181	266

37 Nettoresultaat per gewoon aandeel	2013	2012
Nettoresultaat	33.506	- 147.281
Interest eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen	- 1.125	- 1.132
Aandeel derden	- 3.151	- 1.670
Nettoresultaat toekomend aan aandeelhouders van Van Lanschot NV	29.230	- 150.083
Gewogen gemiddeld aantal uitstaande gewone aandelen	40.917.566	40.883.330
Nettoresultaat per gewoon aandeel (€)	0,71	- 3,67
Dividend per gewoon aandeel (€)	0,20	-

Voor de berekening van het nettoresultaat per gewoon aandeel bestaat het aantal gewone aandelen uit het gewogen gemiddeld aantal uitstaande gewone aandelen. De ingekochte eigen aandelen, gehouden door de vennootschap zelf, behoren niet tot de uitstaande aandelen.

38 Verwaterd nettoresultaat per gewoon aandeel

	2013	2012
Nettoresultaat toekomend aan aandeelhouders van Van Lanschot NV	29.230	- 150.083
Gewogen gemiddeld aantal uitstaande gewone aandelen	40.917.566	40.883.330
Potentiële aandelen	212.161	141.652
Gewogen gemiddeld aantal uitstaande gewone aandelen volledig verwaterd	41.129.727	41.024.982
Verwaterd nettoresultaat per gewoon aandeel (€)	0,71	- 3,67

Het verwaterd nettoresultaat per gewoon aandeel wordt op soortgelijke wijze als het nettoresultaat per gewoon aandeel berekend, rekeninghoudend met het aantal potentiële aandelen dat tot verwatering zal leiden. Hierbij wordt uitgegaan van het gewogen gemiddeld aantal gewone aandelen dat zou worden uitgegeven bij de conversie van alle potentiële aandelen in gewone aandelen.

Opties zijn verwaterend wanneer ze zouden resulteren in de uitgifte van gewone aandelen tegen een prijs lager dan de gemiddelde koers van de gewone aandelen gedurende de periode.

AANKOPEN GROEPSMAATSCHAPPIJEN IN 2013

Holowell Holding BV

Van Lanschot is op 4 januari 2013 overeengekomen dat zij 90,23% van de aandelen en het stemrecht in Holowell Holding BV overneemt als onderdeel van een schuldconversie, waarbij een gedeelte van de schuld na overname is omgezet in eigen vermogen. Er hebben geen kasstromen plaatsgevonden. De werkmaatschappij van Holowell Holding BV, Holonite BV, houdt zich bezig met de productie, be- en verwerken van en de handel in kunststeen en gebonden natuursteen. Vanaf 1 januari 2013 zijn de baten en lasten voor rekening van Van Lanschot. De deelneming van Van Lanschot in Holowell Holding BV is niet strategisch van aard. Van Lanschot beoogt de aandelen op termijn te vervreemden.

De toerekening van de overnameprijs aan de verworven activa - inclusief identificeerbare immateriële vaste activa - en de overgenomen (voorwaardelijke) verplichtingen, op basis van hun reële waarde per de overnamedatum en de ontstane goodwill, is in onderstaande tabel weergegeven. Het minderheidsbelang is tegen nihil gewaardeerd.

	Reële waarde overname	Boekwaarde overname
Geldmiddelen en kasequivalenten	4	4
Overige financiële activa	-	-
Materiële vaste activa	7.418	7.418
Immateriële vaste activa	-	-
Overige activa	2.392	2.392
Totaal identificeerbare activa	9.814	9.814
Latente belastingverplichtingen	714	714
Overige verplichtingen	19.645	19.645
Totaal identificeerbare passiva	20.359	20.359
Totaal nettovermogen	- 10.545	- 10.545
Goodwill	10.545	
Koopsom exclusief toe te rekenen kosten	-	
Verrekening met kredieten	10.000	
Brutobetaling	10.000	
Overgenomen geldmiddelen en kasequivalenten	- 4	
Nettobetaling	9.996	

De bijdrage van de overgenomen partij in de baten van Van Lanschot in 2013 is € 5,1 miljoen, vanaf het moment van overname. De bijdrage van deze overgenomen partij aan het resultaat van Van Lanschot in 2013 is, vanaf het moment van overname is € 5,4 miljoen negatief.

GECONSOLIDEERDE BALANS NAAR CATEGORIEËN PER 31 DECEMBER 2013

€ duizend

	Voor handelsdoeleinden	Tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	Voor verkoop beschikbaar	Financiële activa of verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	Derivaten voor hedge accounting	Totaal
Activa						
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	–	–	–	1.999.963	–	1.999.963
Financiële activa handelsactiviteiten	47.083	–	–	–	–	47.083
Vorderingen op bankiers	–	–	–	429.215	–	429.215
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	725.938	–	–	–	725.938
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	–	–	1.197.731	–	–	1.197.731
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	–	–	–	12.490.723	–	12.490.723
Derivaten (vorderingen)	15.076	165.248	–	–	27.810	208.134
Beleggingen in deelnemingen equitymethode	–	–	50.385	–	–	50.385
Acute belastingvorderingen	–	–	–	13.616	–	13.616
Latente belastingvorderingen	–	–	–	59.797	–	59.797
Overige activa	–	–	–	190.711	–	190.711
Totaal financiële activa	62.159	891.186	1.248.116	15.184.025	27.810	17.413.296
Niet-financiële activa						257.069
Totaal activa	62.159	891.186	1.248.116	15.184.025	27.810	17.670.365
Passiva						
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten	798	–	–	–	–	798
Verplichtingen aan bankiers	–	–	–	1.175.422	–	1.175.422
Verplichtingen private en publieke sector	–	–	–	10.161.397	–	10.161.397
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	357.633	–	–	–	357.633
Derivaten (verplichtingen)	15.706	191.581	–	–	–	299.662
Uitgegeven schuldbewijzen	–	–	–	3.849.119	–	3.849.119
Voorzieningen	–	–	–	35.910	92.375	35.910
Acute belastingverplichtingen	–	–	–	22.904	–	22.904
Latente belastingverplichtingen	–	–	–	8.358	–	8.358
Overige passiva	–	–	–	291.978	–	291.978
Achtergestelde schulden	–	–	–	128.218	–	128.218
Totaal financiële passiva	16.504	549.214	–	15.673.306	92.375	16.331.399
Niet-financiële passiva						1.338.966
Totaal passiva	16.504	549.214	–	15.673.306	92.375	17.670.365

GECONSOLIDEERDE BALANS NAAR CATEGORIËN PER 31 DECEMBER 2012

€ duizend

	Voor handelsdoeleinden	Tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	Voor verkoop beschikbaar	Financiële activa of verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	Derivaten voor hedge accounting	Totaal
Activa						
Liquide middelen en tegoeden bij centrale banken	–	–	–	1.647.231	–	1.647.231
Financiële activa handelsactiviteiten	52.427	–	–	–	–	52.427
Vorderingen op bankiers	–	–	–	430.850	–	430.850
Financiële activa aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	631.411	–	–	–	631.411
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	–	–	913.079	–	–	913.079
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	–	–	–	13.464.234	–	13.464.234
Derivaten (vorderingen)	19.140	179.891	–	–	14.592	213.623
Beleggingen in deelnemingen equitymethode	–	–	46.443	–	–	46.443
Acute belastingvorderingen	–	–	–	2.552	–	2.552
Latente belastingvorderingen	–	–	–	69.698	–	69.698
Overige activa	–	–	–	195.076	–	195.076
Totaal financiële activa	71.567	811.302	959.522	15.809.641	14.592	17.666.624
Niet-financiële activa						274.241
Totaal activa	71.567	811.302	959.522	15.809.641	14.592	17.940.865
Passiva						
Financiële verplichtingen handelsactiviteiten	382	–	–	–	–	382
Verplichtingen aan bankiers	–	–	–	1.522.640	–	1.522.640
Verplichtingen private en publieke sector	–	–	–	11.368.814	–	11.368.814
Financiële passiva aangemerkt als tegen reële waarde via winst-en-verliesrekening	–	214.355	–	–	–	214.355
Derivaten (verplichtingen)	20.825	235.432	–	–	108.311	364.568
Uitgegeven schuldbewijzen	–	–	–	2.543.905	–	2.543.905
Voorzieningen	–	–	–	77.938	–	77.938
Acute belastingverplichtingen	–	–	–	7.397	–	7.397
Latente belastingverplichtingen	–	–	–	22.533	–	22.533
Overige passiva	–	–	–	370.643	–	370.643
Achternestelde schulden	–	–	–	132.482	–	132.482
Totaal financiële passiva	21.207	449.787	–	16.046.352	108.311	16.625.657
Niet-financiële passiva						1.315.208
Totaal passiva	21.207	449.787	–	16.046.352	108.311	17.940.865

BEZOLDIGING RAAD VAN BESTUUR EN RAAD VAN COMMISSARISSEN

Voor de ontvangen bedragen in 2013 en nadere details zie het Remuneratierapport. Het Remuneratierapport is beschikbaar op de website van Van Lanschot.

Bezoldiging Raad van Bestuur 2013

	Salaris	Pensioenpremie*	Variabele beloning in contanten	Vertrekvergoeding	Compensatie**	Totale beloning in contanten	Variabele beloning in cta's	Waarde opties en cta's	Totale beloning
Totaal	2.022	468	–	–	750	3.240	–	–	3.240
De heer Guha	747	168	–	–	750	1.665	–	–	1.665
De heer Huisman	425	100	–	–	–	525	–	–	525
De heer Korthout	425	100	–	–	–	525	–	–	525
De heer Sevinga	425	100	–	–	–	525	–	–	525

* De pensioenpremie betreft de premies van een toegezegde-bijdrageregeling en voor arbeidsongeschiktheid.

** De heer Guha heeft een contractueel overeengekomen eenmalige vergoeding van € 750.000 ontvangen ter gedeeltelijke compensatie van de bij zijn vorige werkgever gederfde inkomsten.

De arbeidsovereenkomst van de heer Deckers eindigde op 30 juni 2013. Vanaf die datum is hij gedurende een maximale periode van anderhalf jaar beschikbaar voor advieswerkzaamheden. Voor die werkzaamheden heeft hij in 2013 een eenmalige vergoeding van € 75.000 ontvangen.

De bezoldiging van de heer Deckers in 2013 bedroeg € 325.000 salaris en € 84.000 pensioenpremie.

Uit hoofde van de Crisisheffing 2013 is voor de (gewezen) leden van de Raad van Bestuur in 2013 een bedrag van € 448.000 ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Deze heffing wordt in 2014 betaald en is niet opgenomen in bovenstaande tabel.

Bezoldiging Raad van Bestuur 2012

	Salaris	Pensioenpremie*	Variabele beloning in contanten	Vertrekvergoeding**	Compensatie	Totale beloning in contanten	Variabele beloning in cta's	Waarde opties en cta's	Totale beloning
Totaal	1.925	468	–	650	–	3.043	–	–	3.043
De heer Deckers	650	168	–	650	–	1.468	–	–	1.468
De heer Huisman	425	100	–	–	–	525	–	–	525
De heer Korthout	425	100	–	–	–	525	–	–	525
De heer Sevinga	425	100	–	–	–	525	–	–	525

* De pensioenpremie betreft de premies van een toegezegde-bijdrageregeling en voor arbeidsongeschiktheid.

** De heer Deckers is per 1 januari 2013 teruggetreden als lid en voorzitter van de Raad van Bestuur. Zijn arbeidsovereenkomst eindigde op 30 juni 2013. De vertrekvergoeding is na afloop van het dienstverband van de heer Deckers aan hem uitgekeerd. De kosten zijn in de jaarrekening 2012 verwerkt.

De Raad van Bestuur heeft per 31 december 2013 geen opties op certificaten van aandelen in bezit.

Uit hoofde van de Crisisheffing 2012 is voor de (gewezen) leden van de Raad van Bestuur in 2012 een bedrag van € 332.000 ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Deze heffing is in 2013 betaald en is niet opgenomen in bovenstaande tabel.

Certificaten van aandelen

	Voorwaardelijke toezegging maximaal			Onvoorwaardelijke toekenning			
	jaar	aantal	waarde in duizenden €	jaar	aantal	waarde in duizenden €	lock-up-periode tot
De heer Sevinga	2007	1.853	122	2010	vervallen	–	n.v.t.
	2008	4.981	330	2011	vervallen	–	n.v.t.
	2009	8.977	330	2012	8.977	189	2017

Bezit aantal certificaten van aandelen Raad van Bestuur 2013

	Stand per 1 januari	Onvoorwaardelijke toekenning	Verkopen	Stand per 31 december
Totaal	210.466	–	–	210.466
De heer Guha	–	–	–	–
De heer Huisman	5.025	–	–	5.025
De heer Korthout	10.412	–	–	10.412
De heer Sevinga	195.029	–	–	195.029

In 2013 zijn aan de conerndirectie, met uitzondering van de leden van de Raad van Bestuur, 19.296 certificaten van aandelen voorwaardelijk toegezegd (2012: 13.500).

Kredietverstrekking aan Raad van Bestuur per 31 december 2013

	Stand per 31 december	Aflossing	Interest	Looptijd	Zekerheden
Totaal	3.326	473			
De heer Huisman	1.020	340	3,75%	30	hypotheek
	420	–	variabel	30	hypotheek
De heer Korthout	450	13	variabel	30	hypotheek
	450	50	3,50%	30	hypotheek
De heer Sevinga	986	70	variabel	30	hypotheek

Kredietverstrekking aan Raad van Bestuur per 31 december 2012

	Stand per 31 december	Aflossing	Interest	Looptijd	Zekerheden
Totaal	7.256	764			
De heer Deckers	974	–	3,60%	30	hypotheek
	976	–	3,25%	30	hypotheek
	400	–	variabel	5	effecten
	572	–	4,04%	3	effecten
	350	–	4,05%	30	effecten
	185	–	variabel	30	effecten
De heer Huisman	1.360	340	3,75%	30	hypotheek
	420	280	variabel	30	hypotheek
De heer Korthout	463	–	variabel	30	hypotheek
	500	–	3,50%	30	hypotheek
De heer Sevinga	1.056	144	variabel	30	hypotheek

Bezoldiging Raad van Commissarissen

	2013	2012
Totaal	435	435
De heer De Swaan	74	74
De heer Streppel	71	71
De heer Duron	63	63
Mevrouw Helthuis (vanaf 2 juli 2013)	33	–
Mevrouw Kersten	53	53
De heer Van Lanschot	60	60
Mevrouw Lodder (tot 14 mei 2013)	23	56
De heer Slippens	58	58

Per 31 december 2013 zijn aan de leden van de Raad van Commissarissen geen kredieten verstrekt.

Kredietverstrekking aan Raad van Commissarissen per 31 december 2012

	Stand per 31 december	Aflossing	Interest	Looptijd	Zekerheden
Totaal	405	116			
De heer Van Lanschot	–	71	3,85%	7	geen
Mevrouw Lodder	405	45	4,20%	30	hypotheek

Kredietverstrekking aan leden van de Raad van Commissarissen geschiedt conform de commerciële kredietverlening aan klanten.

De vennootschap en haar dochtermaatschappijen verstrekken uitsluitend persoonlijke leningen, garanties en dergelijke aan leden van de Raad van Commissarissen binnen de normale uitoefening van het bedrijf en tegen de voorwaarden zoals vastgelegd in de Regeling Financiële Dienstverlening Bestuurders F. van Lanschot Bankiers NV en na goedkeuring van de Raad van Commissarissen. Leningen worden niet kwijtgescholden.

GERELATEERDE PARTIJEN

De geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening bevatten die van onderstaande dochterondernemingen, onder weglating van de namen van vennootschappen van relatief ondergeschikte betekenis, en entiteiten waarover Van Lanschot zeggenschap heeft.

Belang in dochterondernemingen (%)	2013	2012
F. van Lanschot Bankiers NV	100	100
F. van Lanschot Bankiers (Schweiz) AG	100	100
Kempen & Co NV	95	94
Van Lanschot Participaties BV	100	100
Van Lanschot Bankiers Curaçao NV	–	100
Lesalanda BV	100	100

Entiteiten waarover Van Lanschot zeggenschap heeft (%)	2013	2012
Citadel 2010-I BV	100	100
Citadel 2010-II BV	100	100
Citadel 2011-I BV	100	100
Courtine RMBS 2013-I BV	100	–
Lunet RMBS 2013-I BV	100	–

Gelieerde partijen	2013		2012	
	Opbangsten	Lasten	Opbangsten	Lasten
Stichting Pensioenfonds F. van Lanschot	358	–	980	–

Partijen met een significante invloed op Van Lanschot

Onder Partijen met een significante invloed op Van Lanschot zijn entiteiten opgenomen die een aandelenbelang van ten minste 5% in Van Lanschot hebben.

Partijen met een significante invloed op Van Lanschot 2013				
	Opbangsten	Lasten	Te vorderen bedragen	Verschuldigde bedragen
Stichting Administratiekantoor van gewone aandelen A Van Lanschot	–	–	–	6
Delta Lloyd	–	129	–	–
Rabobank	52.202	15.635	120.220	56.929
Stichting Pensioenfonds ABP	–	–	–	–
LDDM Holding	6	–	–	631
Stichting FB Oranjewoud	–	–	–	–
SNS Reaal	–	–	–	–

Partijen met een significante invloed op Van Lanschot 2012

	Opbrengsten	Lasten	Te vorderen bedragen	Verschuldigde bedragen
Stichting Administratiekantoor van gewone aandelen A Van Lanschot	–	–	–	3
Delta Lloyd	–	–	–	–
Rabobank	40.211	8.706	108.745	173.273
Stichting Pensioenfonds ABP	–	–	–	–
LDDM Holding	–	–	316	–
Stichting FB Oranjewoud	–	–	–	–
SNS Reaal	–	–	–	–

Stichting Administratiekantoor van gewone aandelen A Van Lanschot heeft op 24 mei 2013 een belang van 97,61% in Van Lanschot gemeld. Dit belang bestond op het tijdstip van de melding uitsluitend uit gewone aandelen A.

Delta Lloyd NV heeft op 6 mei 2011 een belang van 30,35% in Van Lanschot gemeld. Dit belang bestond op het moment van de melding uit certificaten van gewone aandelen A.

Rabobank Nederland heeft op 31 december 2012 een belang van 12,09% in Van Lanschot gemeld. Dit belang bestond op het moment van de melding uit certificaten van gewone aandelen A.

APG Algemene Pensioen Groep NV heeft op 3 februari 2010 een belang van 12,06% in Van Lanschot gemeld. Op dezelfde dag heeft Stichting Pensioenfonds ABP een middellijk belang van 12,06% (via APG Algemene Pensioen Groep) in Van Lanschot gemeld. Deze belangen bestonden op het tijdstip van de melding beide uit gewone aandelen B, preferente aandelen A en certificaten van gewone aandelen A.

LDDM Holding heeft op 31 december 2008 een belang van 11,25% in Van Lanschot gemeld. Dit belang bestond op het tijdstip van de melding zowel uit gewone aandelen B als uit certificaten van gewone aandelen A.

Stichting FB Oranjewoud heeft op 1 april 2012 een belang van 11,08% in Van Lanschot gemeld. Dit belang bestond op het tijdstip van de melding uit certificaten van gewone aandelen A.

SNS Reaal heeft op 1 november 2006 een belang van 7,43% in Van Lanschot gemeld, welk belang op het tijdstip van de melding uitsluitend uit certificaten van gewone aandelen A bestond.

De kredieten verstrekt aan partijen met een significante invloed op Van Lanschot zijn verstrekt tegen marktcondities, voor de uitzettingen zijn zekerheden afgegeven. Van Lanschot heeft geen garanties afgegeven (2012: geen). Zowel in 2013 als 2012 zijn op vorderingen geen waardeverminderingen getroffen.

Geassocieerde deelnemingen

In 2013 zijn De Zonnewijser en Kempen MIP geassocieerde deelnemingen van Van Lanschot. Zowel in 2013 als 2012 heeft Van Lanschot geen vorderingen en verplichtingen op geassocieerde deelnemingen. Van Lanschot heeft in 2013 en 2012 geen garanties afgegeven.

Kempen MIP

F. van Lanschot Bankiers NV was in het bezit van 100% van de aandelen van Kempen voor de implementatie van de Kempen MIP in 2010. Als gevolg van de implementatie van de Kempen MIP zijn in 2010 alle aandelen die op dat moment in bezit van F. van Lanschot Bankiers NV waren, omgezet in gewone aandelen A. Daarnaast zijn op dat moment als gevolg van de implementatie van het Kempen MIP 1.658.671 nieuwe gewone aandelen B uitgegeven door Kempen aan de Coöperatie MIP tegen betaling van een totale koopprijs van € 15,0 miljoen.

De structuur van het MIP is in 2013 aangepast om een fiscale eenheid tussen Van Lanschot en Kempen & Co te kunnen vormen. De speciale klasse aandelen B in Kempen & Co die werd gehouden door de Coöperatie MIP is daarbij omgewisseld in gewone aandelen en winstbewijzen in Kempen. Deze aanpassing heeft de facto geen gevolgen voor participanten in het MIP.

De Coöperatie MIP bestaat uit twee leden: de Stichting MIP en F. van Lanschot Bankiers NV, die de lidmaatschapsrechten houden die zijn uitgegeven door de Coöperatie MIP. Het lidmaatschap van Van Lanschot heeft zijn oorsprong in wettelijke vereisten en de initiële financiële contributie van Van Lanschot aan de Coöperatie MIP bedraagt € 100,-. De Stichting MIP heeft certificaten uitgegeven over het lidmaatschapsrecht in de Coöperatie MIP aan geselecteerde medewerkers van Kempen die het aanbod hebben geaccepteerd, dat gerelateerd is aan een pro-rataverdeling gebaseerd op het aantal verkregen certificaten. De totale koopprijs bedroeg € 15,0 miljoen.

Deze koopprijs is verschuldigd aan de Coöperatie MIP voor de aankoop van gewone aandelen en winstbewijzen, uitgegeven door Kempen. Zolang de inschrijving door medewerkers van Kempen voor de uitgifte van certificaten niet volledig is ingetekend, bestaat de contributie van Van Lanschot in de Coöperatie MIP uit het overschot van de lidmaatschapsrechten dat nog niet verkregen is door de Stichting MIP en de financiële bijdrage van Van Lanschot, gebaseerd op de wettelijke vereisten.

Dit overschot zal in de volgende aanbiedingsronden aan (potentiële) deelnemers worden aangeboden, door effectief het lidmaatschapsbelang van Van Lanschot te verminderen, tegen betaling door Stichting MIP van de pro rata financiële bijdrage, zoals in eerste instantie voldaan door Van Lanschot. De Stichting MIP en Van Lanschot zijn leden van de Coöperatie MIP dat 1.076.691 gewone aandelen en alle winstbewijzen houdt, die zijn uitgegeven door Kempen. Zowel de Stichting MIP als de Coöperatie MIP zijn specifiek opgericht voor het Kempen MIP.

	31/12/2013	31/12/2012
Aantal uitgegeven certificaten	13.686	12.528
Waarde lidmaatschapsrechten, voorgefinancierd door Van Lanschot (€ duizend)	1.314	2.472
Bijdrage van Van Lanschot op basis van wettelijke eisen (€)	100	100

Van Lanschot beschikt over een calloptie die is toegekend door Coöperatie MIP om de door de Coöperatie MIP gehouden uitstaande aandelen en winstbewijzen in MIP te verkrijgen. Deze calloptie kan gedurende drie maanden worden uitgeoefend, vanaf 1 januari van elk vijfde jaar na de implementatie van het MIP en voor het eerst op 1 januari 2016. Deze optie kan alleen worden uitgeoefend door Van Lanschot, ingeval van onvoorziene omstandigheden die zich buiten de werkingssfeer van de deelnemers en Kempen of Van Lanschot bevinden. Hierdoor is de uitoefening van de calloptie aangemerkt als een latent afwikkelingsalternatief. Ultimo 2013 is de reële waarde van deze optie nihil (2012: nihil).

Participaties waarbij Van Lanschot optreedt als participant

Onder Participaties waarbij Van Lanschot optreedt als participant worden beleggingen in entiteiten opgenomen waarop Van Lanschot invloed van betekenis kan uitoefenen, maar geen overheersende zeggenschap heeft.

Participaties waarbij Van Lanschot optreedt als participant	31/12/2013	31/12/2012
Opbrengsten	1.796	2.112
Lasten	2.554	2.316
Te vorderen bedragen	36.373	49.623
Verschuldigde bedragen	8.232	7.119
Afgegeven garanties	586	601
Waardeverminderingen op vorderingen	772	1.201
Cumulatieve waardeverminderingen op vorderingen	21.694	20.922

De kredieten verstrekt aan participaties waarbij Van Lanschot als participant optreedt, zijn verstrekt tegen marktcondities, voor de uitzettingen zijn zekerheden afgegeven.

Joint ventures waarin Van Lanschot een venturer is

Van Lanschot heeft geen joint ventures.

LANGLOPENDE VERPLICHTINGEN

Lease- en huurovereenkomsten

Van Lanschot heeft onderstaande operationele leasebetalingen in de winst-en-verliesrekening opgenomen onder de Andere beheerskosten

Lease- en huurovereenkomsten	2013	2012
Totaal	14.038	18.429
Minimale leasebetalingen	6.850	11.083
Huren	7.188	7.346

Van Lanschot verwacht de komende jaren onderstaande minimale betalingen betreffende contractueel vastgelegde lease- en huurovereenkomsten.

Verwachte betalingen lease- en huurovereenkomsten	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	83.715	60.787
< 1 jaar	18.372	17.038
≥ 1 jaar < 5 jaar	42.617	39.403
≥ 5 jaar	22.726	4.346

Toekomstige verplichtingen (€ miljoen)	31/12/2013	31/12/2012
Huren		
Huur gebouwen (inclusief de servicekosten en huur van eventuele parkeerplaatsen)	71,5	46,5
Verwachte leasebetalingen		
Autoleasekosten	7,8	8,8
Computerleasekosten	0,9	5,2
Leasekosten voor kopieerapparatuur	3,5	0,2
Overige toekomstige verplichtingen		
	-	0,1

De resterende looptijd van de lease- en huurovereenkomsten is tussen de 3 maanden en 15 jaar.

In november 2013 heeft Van Lanschot twee panden verkocht en voor deze lokaties een huurcontract afgesloten. De huurcontracten hebben een looptijd van 15 jaar.

Overige langlopende verplichtingen

Outsourcing facilitaire diensten

Van Lanschot is een outsourcingcontract aangegaan voor facilitaire diensten, een 27-tal facilitaire diensten plus het management is overgedragen. De grootste diensten zijn: archiveren, beveiliging, onderhoud gebouwen en installaties, catering, mailservices (interne en externe postverzending) en kantoorartikelen. Van Lanschot heeft zich gecommitteerd voor de periode tot en met 2016 voor een bedrag van € 9,5 miljoen per jaar. Het outsourcingcontract kan door Van Lanschot, rekening houdend met een opzegtermijn van drie maanden, worden opgezegd. De exit fee is afhankelijk van de resterende looptijd van het contract.

Outsourcing IT

Vanaf 1 november 2010 heeft Van Lanschot het beheer en onderhoud op het telecom-/netwerkkavel in beheer gebracht bij een sourcingpartner. De bank heeft zich hierbij gecommitteerd voor de periode tot en met 2016 voor een bedrag van € 17,0 miljoen.

Voor beheer, onderhoud en ontwikkeling van alle binnen de bank in gebruik zijnde softwaretoepassingen heeft Van Lanschot zich, na heronderhandeling in 2013, gecommitteerd voor de periode tot en met 2017 voor een bedrag van € 42,6 miljoen.

Gezien de lange looptijd van de contracten hebben sourcingpartners hun organisatie ingericht op basis van het aangegane commitment. Het eventueel vroegtijdig beëindigen van de contracten zal dan ook in beginsel leiden tot mogelijke additionele kosten. Naarmate de resterende looptijd van de contracten terugloopt zullen mogelijke additionele kosten ook naar rato minder worden.

Licentie koopcontract

In mei 2013 is Van Lanschot een koopcontract aangegaan voor licentie en onderhoud van het effectensysteem. Van Lanschot heeft zich gecommitteerd voor de periode tot en met 2019 voor een bedrag van € 8,9 miljoen. Het contract kan door Van Lanschot 5 jaar na ingangsdatum worden opgezegd. De exit fee is afhankelijk van de resterende looptijd van het contract.

Overige voorwaardelijke verplichtingen

Pensioenverplichtingen

In 2011 is een verlenging overeengekomen van het herstelplan 2009 in verband met de te lage dekkingsgraad van het pensioenfonds. Het verlengde herstelplan voorziet in twee voorwaardelijke herstelbetalingen van maximaal ieder € 8,4 miljoen eind 2012 en 2013. Als gevolg van de dekkingsgraad ultimo 2012 heeft Van Lanschot in 2012 een herstelbetaling van € 8,4 miljoen betaald aan de stichting Pensioenfonds F. van Lanschot Bankiers. De voorlopige berekening van de herstelbetaling eind 2013 bedraagt € 5,2 miljoen. De afrekening van deze betaling zal in 2014 worden geëffectueerd.

SEGMENTINFORMATIE

De segmentatiebasis is bepaald op bedrijfssegmenten aangezien het risico- en rendementsprofiel van Van Lanschot voornamelijk wordt beïnvloed door verschillen in aangeboden producten en diensten. Van Lanschot heeft haar activiteiten georganiseerd naar een vijftal operationele segmenten. Tevens wordt geografisch gerapporteerd op basis van waar het bedrijfsonderdeel is gevestigd. Transacties tussen de operationele segmenten vinden plaats tegen commerciële voorwaarden en marktomstandigheden (at arms length).

Private Banking

Van Lanschot richt zich met een breed scala aan producten in de privatebankingmarkt op de vermogende particulieren en ondernemers. Daarnaast richt Van Lanschot zich op business professionals & executives, healthcare professionals en verenigingen & stichtingen.

Corporate Banking

Van Lanschot richt zich in de zakelijke markt met name op het middelgrote bedrijfsleven, met een speciaal accent op het familiebedrijf. Hierbij is een spin-off naar privatebankingactiviteiten cruciaal.

Asset Management

De beheeractiviteiten zijn gericht op vermogende particulieren, institutionele relaties en de huisfondsen.

Merchant Banking

De activiteiten met betrekking tot Corporate Finance & Securities zijn gericht op een specifieke klantgroep. Het zijn veelal aparte opdrachten waar eenmalige fees en provisies voor worden ontvangen.

Overige activiteiten

Hieronder vallen onder andere activiteiten die plaatsvinden op het gebied van rente-, markt- en liquiditeitsrisicomanagement. Met ingang van 2012 zijn in dit segment ook de eenmalige lasten uit hoofde van het investerings- en kostenreductieprogramma opgenomen.

Operationele segmenten 2013 (€ miljoen)

	Private Banking	Corporate Banking	Asset Management	Merchant Banking	Overige activiteiten	Totaal
Winst-en-verliesrekening						
Interestbaten	765,6	143,2	–	3,2	– 131,3	780,7
Interestlasten	613,1	88,1	–	0,8	– 133,5	568,5
Interest	152,5	55,1	–	2,4	2,2	212,2
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	–	–	–	–	17,1	17,1
Provisiebaten	107,3	7,5	75,9	47,1	2,5	240,3
Provisielasten	2,4	–	–	2,2	2,4	7,0
Provisies	104,9	7,5	75,9	44,9	0,1	233,3
Resultaat uit financiële transacties	1,3	–	– 0,1	2,8	62,3	66,3
Overige inkomsten	–	–	–	–	22,3	22,3
Totaal inkomsten uit operationele activiteiten	258,7	62,6	75,8	50,1	104,0	551,2
Waarvan inkomsten uit andere segmenten	– 17,1	–	14,2	3,9	– 1,0	0,0
Personeelskosten	122,9	20,2	37,8	28,7	30,1	239,7
Andere beheerskosten	96,1	13,7	14,2	6,6	22,5	153,1
Afschrijvingen	16,2	2,3	0,7	0,9	– 4,2	15,9
Bijzondere waardeverminderingen	34,7	74,7	–	1,4	– 5,7	105,1
Totaal lasten	269,9	110,9	52,7	37,6	42,7	513,8
Bedrijfsresultaat voor belastingen	– 11,2	– 48,3	23,1	12,5	61,3	37,4
Belastingen	– 2,9	– 12,0	8,2	1,7	8,9	3,9
Nettoresultaat	– 8,3	– 36,3	14,9	10,8	52,4	33,5
Efficiencyratio (%)	91%	58%	70%	72%	47%	74%
Personeel (aantal fte's)	1.057	200	173	115	447	1.992
Balans						
Totaal activa	8.725,9	3.614,1	153,8	377,5	4.799,1	17.670,4
Waarvan beleggingen volgens equitymethode	–	–	–	–	50,4	50,4
Totaal verplichtingen	10.999,8	1.343,4	134,2	100,3	3.753,7	16.331,4
Investerings	10,0	0,6	–	–	19,9	30,5

Operationele segmenten 2012 (€ miljoen)

	Private Banking	Corporate Banking	Asset Management	Merchant Banking	Overige activiteiten	Totaal
Winst-en-verliesrekening						
Interestbaten	905,1	178,4	–	3,4	– 169,4	917,5
Interestlasten	738,9	122,3	–	1,0	– 176,9	685,3
Interest	166,2	56,1	–	2,4	7,5	232,2
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	3,8	–	–	–	17,3	21,1
Provisiebaten	114,8	8,7	59,7	38,5	2,4	224,1
Provisielasten	2,2	–	–	1,5	3,7	7,4
Provisies	112,6	8,7	59,7	37,0	– 1,3	216,7
Resultaat uit financiële transacties	1,7	–	–	1,1	51,5	54,3
Overige inkomsten	–	–	–	–	17,5	17,5
Totaal inkomsten uit operationele activiteiten	284,3	64,8	59,7	40,5	92,5	541,8
Waarvan inkomsten uit andere segmenten	– 7,4	–	10,2	3,4	– 6,2	–
Personeelskosten	148,0	19,1	30,4	23,8	15,6	236,9
Andere beheerskosten	120,3	21,7	10,4	7,4	21,9	181,7
Afschrijvingen	9,4	–	1,0	1,0	19,3	30,7
Bijzondere waardeverminderingen	151,0	75,5	–	0,5	31,0	258,0
Totaal lasten	428,7	116,3	41,8	32,7	87,8	707,3
Bedrijfsresultaat voor belastingen	– 144,4	– 51,5	17,9	7,8	4,7	– 165,5
Belastingen	– 28,1	– 12,8	6,3	0,9	15,5	– 18,2
Nettoresultaat	– 116,3	– 38,7	11,6	6,9	– 10,8	– 147,3
Efficiëncyratio (%)	98%	63%	70%	80%	61%	83%
Personeel (aantal fte's)	1.170	215	169	113	343	2.010
Balans						
Totaal activa	9.756,2	3.674,9	102,4	407,8	3.999,6	17.940,9
Waarvan beleggingen volgens equitymethode	–	–	–	–	46,4	46,4
Totaal verplichtingen	10.553,1	1.603,8	138,6	85,5	4.244,7	16.625,7
Investerings	7,0	0,9	0,1	–	2,5	10,5

Operationele segmenten 1 januari 2012 (€ miljoen)

	Private Banking	Corporate banking	Asset Management	Merchant Banking	Overige activiteiten	Totaal
Balans						
Totaal activa	10.639,7	4.003,6	87,9	410,0	3.260,6	18.401,8
Waarvan beleggingen volgens equitymethode	–	–	–	–	44,0	44,0
Totaal verplichtingen	11.921,3	2.215,8	117,6	125,6	2.501,6	16.881,9
Investerings	5,1	0,9	0,1	0,5	9,2	15,8

Geografische segmentatie 2013 (€ miljoen)

	Nederland	België	Overig	Totaal
Winst-en-verliesrekening				
Interestbaten	731,1	41,2	8,4	780,7
Interestlasten	538,9	26,9	2,7	568,5
Interest	192,2	14,3	5,7	212,2
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	17,1	–	–	17,1
Provisiebaten	216,1	17,6	6,6	240,3
Provisielasten	4,9	1,3	0,8	7,0
Provisies	211,2	16,3	5,8	233,3
Resultaat uit financiële transacties	65,1	0,7	0,5	66,3
Overige inkomsten	22,3	–	–	22,3
Totaal inkomsten uit operationele activiteiten	507,9	31,3	12,0	551,2
Waarvan inkomsten uit andere segmenten	– 1,1	1,2	– 0,1	0,0
Personeelskosten	218,8	14,8	6,1	239,7
Andere beheerskosten	141,0	8,3	3,8	153,1
Afschrijvingen	12,7	2,6	0,6	15,9
Bijzondere waardeverminderingen	103,6	1,5	–	105,1
Totaal lasten	476,1	27,2	10,5	513,8
Bedrijfsresultaat voor belastingen	31,8	4,1	1,5	37,4
Belastingen	2,4	1,4	0,1	3,9
Nettoresultaat	29,4	2,7	1,4	33,5
Efficiencyratio (%)	73%	82%	88%	74%
Personeel (aantal fte's)	1.834	130	28	1.992
Balans				
Totaal activa	14.669,5	2.580,4	420,5	17.670,4
Waarvan beleggingen volgens equitymethode	50,4	–	–	50,4
Totaal verplichtingen	13.657,8	2.359,3	314,3	16.331,4
Investerings	24,5	6,0	–	30,5

Geografische segmentatie 2012 (€ miljoen)

	Nederland	België	Overig	Totaal
Winst-en-verliesrekening				
Interestbaten	854,2	53,7	9,6	917,5
Interestlasten	646,2	35,7	3,4	685,3
Interest	208,0	18,0	6,2	232,2
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	17,3	–	3,8	21,1
Provisiebaten	196,1	17,1	11,0	224,2
Provisielasten	4,8	1,3	1,3	7,4
Provisies	191,3	15,8	9,7	216,8
Resultaat uit financiële transacties	48,7	0,7	4,8	54,2
Overige inkomsten	17,5	–	–	17,5
Totaal inkomsten uit operationele activiteiten	482,8	34,5	24,5	541,8
Waarvan inkomsten uit andere segmenten	– 5,8	5,9	– 0,1	0,0
Personeelskosten	203,5	16,6	16,8	236,9
Andere beheerskosten	161,6	10,4	9,7	181,7
Afschrijvingen	26,2	3,5	1,0	30,7
Bijzondere waardeverminderingen	244,6	9,8	3,6	258,0
Totaal lasten	635,9	40,3	31,1	707,3
Bedrijfsresultaat voor belastingen	– 153,1	– 5,8	– 6,6	– 165,5
Belastingen	– 17,3	0,2	– 1,1	– 18,2
Nettoresultaat	– 135,8	– 6,0	– 5,5	– 147,3
Efficiëncyratio (%)	81%	88%	112%	83%
Personeel (aantal fte's)	1.810	131	69	2.010
Balans				
Totaal activa	15.367,8	1.892,1	681,0	17.940,9
Waarvan beleggingen volgens equitymethode	46,4	–	–	46,4
Totaal verplichtingen	14.358,0	1.793,1	474,6	16.625,7
Investerings	10,1	0,2	0,2	10,5

Geografische segmentatie per 1 januari 2012 (€ miljoen)

	Nederland	België	Overig	Totaal
Balans				
Totaal activa	15.440,0	2.278,8	683,0	18.401,8
Waarvan beleggingen volgens equitymethode	44,0	–	–	44,0
Totaal verplichtingen	14.119,3	2.210,2	552,4	16.881,9
Investerings	15,1	0,2	0,5	15,8

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

De resultaten van Van Lanschot over het eerste halfjaar 2014 zullen worden beïnvloed door een materiële boekwinst op de verkoop van het 21% belang van Van Lanschot Participaties in DORC Holding B.V.

ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2013

€ duizend

Activa		31/12/2013	31/12/2012
Bankiers	(a)	97.412	97.234
Beleggingen in deelnemingen	(b)	1.186.455	1.165.580
Totaal activa		1.283.867	1.262.814
Passiva		31/12/2013	31/12/2012
Kortlopende schulden	(c)	380	466
Eigen vermogen	(d)	1.283.487	1.262.348
Totaal passiva		1.283.867	1.262.814

ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING OVER 2013

€ duizend

Winst-en-verliesrekening		2013	2012
Resultaat deelnemingen	(e)	29.225	- 150.123
Overig resultaat	(f)	5	40
Nettoresultaat		29.230	- 150.083

De letters verwijzen naar de toelichting op de enkelvoudige jaarrekening.

GRONDSLAGEN VOOR HET OPSTELLEN VAN DE ENKELVOUDIGE JAARREKENING

De enkelvoudige jaarrekening van Van Lanschot NV is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van artikel 402, Titel 9 Boek 2 BW. Hierbij is gebruikgemaakt van de door artikel 2:362 lid 8 BW geboden mogelijkheid om in de enkelvoudige jaarrekening de grondslagen van waardering en resultaatbepaling (waaronder begrepen de grondslagen voor presentatie van financiële instrumenten als eigen of vreemd vermogen) toe te passen die in de geconsolideerde jaarrekening worden gehanteerd. De post Beleggingen in deelnemingen is hierbij uitgezonderd en de waardering en resultaatbepaling vindt plaats op basis van nettovermogenswaarde.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE JAARREKENING

€ duizend

a Bankiers

Onder deze post zijn de direct opvraagbare vorderingen op groepsmaatschappijen opgenomen.

b Beleggingen in deelnemingen

De deelneming, F. van Lanschot Bankiers NV, wordt op basis van de nettovermogenswaarde gewaardeerd. Het aandeel in het resultaat van deze deelneming wordt onder Resultaat deelnemingen in de enkelvoudige winst-en-verliesrekening verantwoord.

Het verloop van deze post is als volgt:

	2013	2012
Stand per 1 januari	1.165.580	1.393.961
Verandering in waarderingsgrondslagen*	–	– 45.913
Herwaarderungen	– 8.350	– 32.345
Resultaat groepsmaatschappijen	29.225	– 150.123
Stand per 31 december	1.186.455	1.165.580

* Zie voor toelichting paragraaf Veranderingen in de presentatie en stelselwijzigingen

Voor de toelichting op de herwaarderungen verwijzen wij naar de toelichting 24 Verloop Reserves in de geconsolideerde jaarrekening.

Van Lanschot NV heeft voor de volgende vennootschappen sectie 403-verklaringen afgegeven:

- F. van Lanschot Bankiers NV
- Kempen & Co NV
- NNE B.V.
- Efima Hypotheken B.V.
- Van Lanschot Participaties BV
- B.V. Beheer- en Beleggingsmij "Orthenstraat"

c Kortlopende schulden

Onder deze post zijn de te betalen loonbelasting en crediteuren opgenomen.

d Eigen vermogen	31/12/2013	31/12/2012
Totaal	1.283.487	1.262.348
Geplaatst aandelenkapitaal	41.017	41.017
Ingekochte eigen aandelen	- 2.135	- 3.638
Agioreserve	479.914	479.914
Herwaarderingsreserve	21.908	43.742
Actuariële resultaten uit hoofde van toegezegde pensioenregeling	- 81.616	- 98.560
Reserve kasstroomafdekkingen	- 6.743	- 3.191
Wettelijke reserves	20.733	13.214
Statutaire reserves	1.740	1.769
Vrijbeschikbare reserves	<u>779.439</u>	<u>938.164</u>
Overige reserves	735.461	895.138
Resultaat lopend boekjaar	29.230	- 150.083

Voor het verloop van het eigen vermogen wordt verwezen naar de toelichting 24 van de geconsolideerde jaarrekening.

De wettelijke reserves bestaan uit een reserve ter hoogte van het aandeel in het positieve resultaat uit deelnemingen (artikel 2:389 lid 6 BW) ten

bedrage van € 19,9 miljoen, een reserve voor niet-uitkeerbare bedragen (artikel 319 van het Wetboek op de Vennootschappen) ten bedrage van € 2,0 miljoen en een reserve koersverschillen deelnemingen ten bedrage van € 1,2 miljoen negatief.

e Resultaat deelnemingen

Hieronder is het nettoresultaat toekomend aan aandeelhouders opgenomen.

f Overig resultaat

Hieronder zijn hoofdzakelijk de rentebaten op het saldo in rekening-courant en algemene kosten opgenomen.

Bezoldiging Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen

Voor de bezoldiging van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

's-Hertogenbosch, 10 maart 2014

Raad van Commissarissen

- Tom de Swaan, *voorzitter*
- Jos Streppel, *vicevoorzitter*
- Willy Duron
- Jeanine Helthuis
- Heleen Kersten
- Godfried van Lanschot
- Abel Slippens

Raad van Bestuur

- Karl Guha, *voorzitter*
- Arjan Huisman
- Constant Korthout
- Ieko Sevinga

OVERIGE GEGEVENS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders, de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur van Van Lanschot NV

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2013 van Van Lanschot NV te 's-Hertogenbosch gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening. De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde balans per 31 december 2013, de geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2013, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten over 2013, het geconsolideerde verloopoverzicht eigen vermogen per 31 december 2013 en het geconsolideerde kasstroomoverzicht over 2013 met de toelichting waarin zijn opgenomen een overzicht van de belangrijke grondslagen voor de financiële verslaggeving en overige toelichtingen. De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit de enkelvoudige balans per 31 december 2013 en de enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2013 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW), alsmede voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de vennootschap gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de geconsolideerde jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Van Lanschot NV per 31 december 2013 en van het resultaat en de kasstromen over 2013 in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en met Titel 9 Boek 2 BW.

Oordeel betreffende de enkelvoudige jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Van Lanschot NV per 31 december 2013 en van het resultaat over 2013 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Amsterdam, 10 maart 2014

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. W.J. Smit RA

WINSTBESTEMMING

Statutaire bepalingen inzake de winstverdeling

De winstverdeling vindt plaats overeenkomstig artikel 32 van de statuten. Dit artikel bepaalt dat uit de uitkeerbare winst eerst dividend op de preferente aandelen C* wordt uitgekeerd (artikel 32 lid 1). Vervolgens wordt door de Raad van Bestuur onder goedkeuring van de Raad van Commissarissen vastgesteld welk deel van de na uitkering op de preferente aandelen C overblijvende winst wordt gereserveerd (artikel 32 lid 3).

Het na uitkering op de preferente aandelen C en reservering overblijvende deel van de winst staat ter beschikking van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, met dien verstande dat op de preferente aandelen C geen verdere uitkering zal kunnen plaatsvinden.

Indien over enig jaar verlies is geleden dat niet uit een reserve bestreden of op andere wijze gedelgd wordt, geschiedt in de volgende jaren geen winstuitkering zolang zodanig verlies niet is aangezuiverd (artikel 32 lid 5).

De Raad van Bestuur kan besluiten dat een uitkering op gewone aandelen A en B geheel of ten dele plaatsvindt niet in geld, doch in aandelen in de vennootschap of certificaten daarvan. Het daartoe strekkend besluit is onderworpen aan de goedkeuring van de Raad van Commissarissen (artikel 32 lid 8).

Bij goedkeuring door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van het dividendvoorstel als opgenomen in deze jaarrekening, luidt de winstbestemming als volgt:

Winstbestemming (€ duizend)	2013	2012
Totaal	29.230	- 158.167
Aan de reserves wordt toegevoegd (onttrokken)	21.045	- 158.167
Dividend op gewone aandelen A en B	8.185	-

* Er staan geen preferente aandelen C uit.

STICHTING ADMINISTRATIEKANTOOR VAN GEWONE AANDELEN A VAN LANSCHOT

De Stichting Administratiekantoor van gewone aandelen A Van Lanschot (hierna: 'de Stichting') doet hierbij verslag van de werkzaamheden in het jaar 2013.

Bestuursvergaderingen

In 2013 heeft het bestuur vergaderd in april en september.

Tijdens deze vergaderingen heeft het bestuur onder meer gesproken over:

- de samenstelling van het bestuur;
- de jaarrekening 2012 van de Stichting;
- de jaarcijfers 2012 van Van Lanschot NV;
- de onderwerpen op de agenda van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 14 mei 2013 en het stemgedrag van de Stichting;
- de strategische heroriëntatie van Van Lanschot;
- de halfjaarcijfers 2013 van Van Lanschot NV;
- de omzetting van de laatste gewone aandelen B in gewone aandelen A.

Vergaderingen van Aandeelhouders Van Lanschot NV

Het bestuur heeft zowel de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 14 mei 2013 als de Buitengewone Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 2 juli 2013 bijgewoond. De Stichting heeft stemvolmacht verleend aan certificaathouders die de vergadering in persoon bijwoonden of door een derde werden vertegenwoordigd. Hierdoor konden de betreffende certificaathouders naar eigen inzicht stemmen op het aantal gewone aandelen A gelijk aan het aantal door hen op de registratiedatum gehouden certificaten van gewone aandelen A. De Stichting heeft naar eigen inzicht gestemd op de gewone aandelen A waarvoor zij geen stemvolmachten had verleend. Deze aandelen vertegenwoordigden in de jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders 31,09% van het aantal stemmen dat kon worden uitgebracht en in de Buitengewone Vergadering van Aandeelhouders 38,9% van het aantal stemmen dat kon worden uitgebracht. Na zorgvuldige belangenafweging heeft het bestuur besloten om in deze vergaderingen voor de in stemming gebrachte agendapunten te stemmen.

Samenstelling en vergoeding bestuur

Het bestuur van de Stichting is op dit moment als volgt samengesteld:

mr. H.G. van Everdingen, *voorzitter*

mr. F.C.W. Briët

mr. J. Meijer Timmerman Thijssen, *secretaris*

drs. A.L.M. Nelissen

De heer Meijer Timmerman Thijssen is door het bestuur met ingang van 23 april 2013 tot secretaris van het bestuur van de Stichting benoemd.

De heer Van Everdingen is voormalig partner van Nauta Dutilh NV

De heer Briët is oud-bestuursvoorzitter van De Goudse NV

De heer Meijer Timmerman Thijssen is als adviseur verbonden aan Freshfields Bruckhaus Deringer

De heer Nelissen is oud-lid Raad van Bestuur van Dura Vermeer Groep NV

De jaarlijkse vergoeding voor de voorzitter van het bestuur bedraagt € 10.000,- (exclusief btw) en voor de overige bestuursleden € 7.500,- (exclusief btw).

Kosten

De overige kosten van de Stichting bedroegen in 2013 € 7.935,-.

Aantal gecertificeerde aandelen

Per 31 december 2013 zijn 41.016.668 gewone aandelen A van nominaal € 1,- in administratie genomen waartegenover voor een gelijk nominaal bedrag aan certificaten is uitgegeven. In 2013 is het aantal certificaten met 2.310.671 toegenomen als gevolg van de omzetting van in totaal 2.310.671 gewone aandelen B in gewone aandelen A gevolgd door overdracht van deze gewone aandelen A aan de Stichting tegen uitgifte van certificaten.

Overig

De werkzaamheden van administratieve aard verbonden aan de certificaathoudersvergaderingen en de Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders worden verricht door SGG Netherlands NV te Amsterdam.

De Stichting is een van Van Lanschot onafhankelijke rechtspersoon, in de zin van artikel 5:71, eerste lid, onder d van de Wet op het financieel toezicht.

Contactgegevens van de Stichting

Het bestuur van de Stichting is bereikbaar op het volgende adres:

p/a Van Lanschot NV

t.a.v. Secretariaat Raad van Bestuur

Postbus 1021

5200 HC 's-Hertogenbosch

Telefoon +31 (0)73 548 33 79

Het Bestuur

's-Hertogenbosch, 28 januari 2014

STICHTING PREFERENTE AANDELEN C VAN LANSCHOT

De Stichting Preferente aandelen C Van Lanschot (hierna: de Stichting) werd opgericht op 28 december 1999 en is gevestigd te 's-Hertogenbosch.

Tussen de Stichting en Van Lanschot NV is een calloptie-overeenkomst gesloten waarbij de Stichting het recht heeft preferente aandelen C te nemen tot maximaal 100% van het voor de uitoefening van de optie geplaatste kapitaal van Van Lanschot NV, verminderd met één. Bij het nemen van de preferente aandelen C dient door de Stichting ten minste 25% van het nominale bedrag te worden gestort. Van Lanschot NV streeft ernaar het tijdvak waarbinnen preferente aandelen C zouden moeten uitstaan niet langer te laten duren dan noodzakelijk is. In verband hiermee bedraagt de periode waarbinnen Van Lanschot NV aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een voorstel doet tot intrekking van de preferente aandelen C maximaal één jaar.

Het bestuur kiest zelf zijn bestuursleden. De samenstelling van het bestuur van de Stichting is op dit moment als volgt:

mr. A.A.M. Deterink, *voorzitter*

F.H.J. Boons

dr. Ir. H.P.M. Kivits

drs. P.J.J.M. Swinkels

De heer Deterink is advocaat en als of counsel verbonden aan

Deterink NV advocaten en notarissen

De heer Boons is oud-president van de Raad van Bestuur van

Vado Beheer BV

De heer Kivits is onder meer gedelegeerd commissaris van de Efteling BV

en voorzitter van de Raad van Commissarissen van de Eredivisie CV

De heer Swinkels is oud-voorzitter van de Raad van Bestuur van

Bavaria NV

Het bestuur van de Stichting vergaderde in 2013 op 23 april en op 11 juni.

De Stichting is een van Van Lanschot NV onafhankelijke rechtspersoon in de zin van artikel 5:71, eerste lid, onder c van de Wet op het financieel toezicht.

Het Bestuur

's-Hertogenbosch, 21 januari 2014

BEGRIPPENLIJST

Advanced Internal Ratings Based-benadering (A-IRB)

De meest geavanceerde wijze voor de berekening van het kredietrisico. Bij deze methode mag de bank eigen modellen ontwikkelen, gebaseerd op directe of indirecte waarneming, voor de schatting van parameters voor de berekening van de risicogewogen activa. Onder A-IRB wordt het kredietrisico bepaald door gebruik te maken van interne input voor de Probability of Default (PD), Loss Given Default (LGD), Exposure at Default (EAD) en Maturity (M).

Algemene Vergadering van Aandeelhouders

Met deze term wordt het orgaan bedoeld dat wordt gevormd door de stemgerechtigde aandeelhouders en andere stemgerechtigden of de bijeenkomst van aandeelhouders en andere personen met vergaderrechten.

Assets under discretionary management

Het vermogen in beheer gegeven door klanten aan Van Lanschot waarvoor een beheerovereenkomst is gesloten, ongeacht of dit vermogen in fondsen, deposito's, structured products (Index Garantie Contracten) of liquiditeiten wordt aangehouden.

Assets under management

Het vermogen dat door relaties is ondergebracht bij Van Lanschot. Dit vermogen bestaat enerzijds uit de assets under discretionary management en anderzijds uit de assets under non-discretionary management.

Assets under non-discretionary management

Het geadviseerde vermogen binnen de vastgestelde overeenkomst waarbij de beleggingsadviseur van Van Lanschot de klant adviseert inzake het beleggingsbeleid, ongeacht of dit vermogen in fondsen deposito's, structured products (Index Garantie Contracten) of liquiditeiten wordt aangehouden.

Basel II

Het raamwerk opgesteld door het Baselse Comité voor Bankentoezicht dat de minimale kapitaaleisen voor banken bevat.

Basel III

Het nieuwe raamwerk opgesteld door het Baselse Comité voor Bankentoezicht, waarin de definitie van kapitaal is aangescherpt en waarbij verschillende nieuwe ratio's en buffers geïntroduceerd zijn waar banken aan dienen te voldoen. De overgangperiode van Basel II naar Basel III vindt gefaseerd plaats en is gestart in 2014.

Basepoint Value (BPV)

Een methode om renterisico te meten. BPV geeft aan hoeveel winst wordt gemaakt of verlies wordt geleden bij een parallelle verschuiving van de yieldcurve met één basispunt.

Bijzondere waardevermindering

Het bedrag dat ten laste van het resultaat wordt gebracht om mogelijke verliezen op dubieuze of oninbare kredieten af te dekken of omdat uit een impairmenttest blijkt dat de activa lager dienen te worden gewaardeerd. Het laatste betreft de situatie waarin de reële waarde lager is dan de boekwaarde, of omdat de reële waarde van beleggingen en deelnemingen lager is dan de kostprijs.

BIS-ratio

Het verhoudingsgetal dat de solvabiliteit weergeeft van een bank. Deze ratio wordt als percentage berekend door het toetsingsvermogen te delen door de naar risico gewogen activa conform de definitie van de Bank for International Settlements (BIS).

Bruto-exposure

De waarde zoals de vordering wordt verantwoord in de geconsolideerde balans, met uitzondering van derivaten. Voor derivaten wordt de bruto-exposure berekend op basis van een add-onpercentage van de nominale waarde (vaste percentages conform Wet op het financieel toezicht) en de positieve vervangingswaarde van het derivaat.

Carried-interestregeling

Deze regeling heeft betrekking op managers van private-equityfondsen die de gelegenheid krijgen om deel te nemen in een (overgenomen) vennootschap. Deze regeling wordt gefinancierd met een achtergestelde lening of met cumulatief preferente aandelen die niet meedelen in de overwinst. De manager heeft gewone aandelen en deelt wel mee in de overwinst.

Certificaat van aandeel (cta)

Een certificaat van aandeel geeft de houder geen stemrecht, maar wel het recht op de opbrengsten van een aandeel.

Core Tier I-ratio

Het Core Tier I-vermogen van de bank als percentage van de totale naar risico gewogen activa.

Core Tier I-vermogen

Ook wel kernkapitaal genoemd. Het Core Tier I-vermogen van de bank omvat het aandelenkapitaal, de agioreserve en de overige reserves, gecorrigeerd voor de door de toezichthouder bepaalde aftrekposten, zoals goodwill.

Credit Support Annex (CSA)

Een overeenkomst die deel uitmaakt van de ISDA (International Swaps and Derivatives Agreement) en is bedoeld om onderpand, als waarborg voor verplichtingen die voortvloeien uit derivaten, te kunnen uitwisselen.

Cross currency swap

Een valutaswap waarbij een hoofdsom en interestbetalingen in een bepaalde valuta voor een hoofdsom en interestbetalingen in een andere valuta gedurende een vaste looptijd worden uitgewisseld.

Defined-benefitregeling (toegezegde-pensioenregeling)

Een pensioenregeling, anders dan een defined-contributionregeling (zie hierna). Bij een toegezegde-pensioenregeling heeft de onderneming de feitelijke verplichting om de tekorten van de regeling aan te vullen. Deze verplichting hoeft niet gebaseerd te zijn op een juridische overeenkomst, maar bestaat ook als uit het verleden blijkt dat de onderneming de intentie heeft tekorten aan te vullen.

Defined-contributionregeling (toegezegde-bijdrageregeling)

Een regeling waarbij de onderneming een overeengekomen premie beschikbaar stelt aan een aparte entiteit (een fonds) om pensioenrechten te verzekeren. De onderneming heeft hierbij geen wettelijke of feitelijke verplichtingen om aanvullende bijdragen te betalen als het fonds niet voldoende middelen heeft om aan alle huidige en toekomstige verplichtingen te voldoen.

Derivaat

Een financieel instrument waarvan de waarde is afgeleid van de waarde van een ander financieel instrument, een index of andere variabelen.

Discounted-CashFlowmethode (DCF)

Een methode voor de beoordeling van een investering door het schatten van toekomstige kasstromen, waarbij rekening wordt gehouden met de tijdwaarde van geld.

Duration van het eigen vermogen

Met duration van het eigen vermogen wordt de rentegevoeligheid van het eigen vermogen weergegeven. Het geeft het effect weer van een parallelle verandering van de rentecurve van één procent op de waarde van het eigen vermogen.

Earnings Before Interest and Tax (EBIT)

Het bedrijfsresultaat voor interest en belastingen.

Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortisation (EBITDA)

Het bedrijfsresultaat voor interest, belastingen en afschrijvingen.

Economische hedges

Derivaten voor het managen van risico's zonder toepassing van hedge accounting. Economische hedges worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Effectieve-rentemethode

De effectieve interest is de interestvoet die de contante waarde van de verwachte kasstromen over de looptijd van het financieel instrument, of waar van toepassing over een kortere periode, exact disconteert naar de nettoboekwaarde van het financieel actief.

Efficiencyratio

Het verhoudingsgetal waarbij de bedrijfslasten exclusief bijzondere waardeverminderingen worden uitgedrukt als een percentage van de inkomsten uit operationele activiteiten.

Eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen

Eeuwigdurende leningen door dochterondernemingen uitgegeven die onder Basel II bij het bepalen van de solvabiliteit meetellen als Tier I-totaalvermogen.

Expected Loss (EL)

Het verwachte verlies op kredieten, bepaald aan de hand van de formule $EL=PD \cdot EAD \cdot LGD$.

Exposure at Default (EAD)

De financiële verplichting van een debiteur op het moment dat deze in gebreke blijft. Dit wordt ook wel de netto-exposure genoemd.

Exposureklasse Basel II A-IRB: Retailvorderingen

Vorderingen die gemodelleerd zijn in de retailmodellen. In deze categorie worden bij Van Lanschot de hypotheekportefeuille, de portefeuille met automatische effectenkredieten en consumptieve financieringen tot € 250.000,- verantwoord.

Exposureklasse Basel II F-IRB: Aandelen

Aandelenposities en verstrekte achtergestelde leningen, mits ze geen aftrekpost van het kapitaal zijn. Van Lanschot past de eenvoudige risicogewichtenbenadering toe.

Exposureklasse Basel II F-IRB: Ondernemingen

Vorderingen op ondernemingen die gemodelleerd zijn in de non-retailmodellen. In deze categorie worden bij Van Lanschot de portefeuille met commercieel-vastgoedrelaties, de portefeuille met holdingrelaties, zakelijkkredietrelaties en particulierkredietrelaties verantwoord.

Exposureklasse Basel II F-IRB: Securitatisatieposities

De investorposities van Van Lanschot uit hoofde van securitatisatie. Van Lanschot maakt gebruik van de op ratings gebaseerde methode. Bij de op ratings gebaseerde methode wordt het risicogewicht berekend aan de hand van een externe kredietbeoordeling.

Exposureklasse Basel II SA: Achterstallige posten

Vorderingen die meer dan negentig dagen openstaan, waarop de standaardbenadering wordt toegepast en waarvan de overschrijding meer dan € 5.000,- bedraagt. Afhankelijk van de grootte van de specifieke voorziening bedraagt het risicogewicht 150% of 100%. Indien de specifieke voorziening minder dan 20% van het niet-gedekte gedeelte van de vordering bedraagt, dient het risicogewicht van 150% te worden toegepast.

Exposureklasse Basel II SA: Gedekte obligaties

Obligaties gedekt door zekerheden. Dergelijke vorderingen krijgen, afhankelijk van het risicogewicht van de financiële onderneming die deze obligatie uitgeeft, een risicogewicht tussen de 10% en 100%.

Exposureklasse Basel II SA: Overige risicogewichten

In deze rubriek staan met name de materiële vaste activa, overlopende posten en aandelen voor verkoop beschikbaar.

Exposureklasse Basel II SA: Posten met een verhoogd risico

In deze rubriek staan met name de investeringen in risicokapitaal. Dergelijke posten krijgen een risicogewicht van 150%.

Exposureklasse Basel II SA: Securitatisatieposities

De investorposities uit hoofde van securitatisaties die in de beleggingsportefeuille van de dochtermaatschappijen zijn opgenomen. De gebruikte methode is de standaardmethode, waarbij het risicogewicht wordt berekend aan de hand van een externe kredietbeoordeling.

Exposureklasse Basel II SA: Vorderingen gedekt door onroerend goed

Vorderingen, waarvan het bedrag van de vordering kleiner dan of gelijk is aan 75% van de waarde van de woning, voor zover deze niet zijn opgenomen in een retailmodel. Dergelijke vorderingen krijgen een risicogewicht van 35%.

Exposureklasse Basel II SA: Vorderingen op centrale overheden en centrale banken

Vorderingen op centrale overheden of centrale banken waarvoor een kredietbeoordeling door een aangewezen kredietbeoordeling-bureau beschikbaar is. Deze vorderingen hebben een risicogewicht dat is afgeleid van de kredietkwaliteitstrap waarin deze beoordeling is ondergebracht. In deze categorie worden bij Van Lanschot met name Nederlandse staatsobligaties, saldi bij de centrale banken en exposures waarvoor door de overheid een garantie beschikbaar is gesteld verantwoord.

Exposureklasse Basel II SA: Vorderingen op financiële ondernemingen en financiële instellingen

Vorderingen op en schuldbewijzen van bancaire tegenpartijen. Vrijwel al deze vorderingen hebben een korte looptijd en een zodanig goede kredietbeoordeling dat conform de kredietkwaliteitstrap een risicogewicht van 20% mag worden toegepast. Indien geen kredietbeoordeling aanwezig is, bedraagt het risicogewicht 50%.

Exposureklasse Basel II SA: Vorderingen op internationale organisaties

Vorderingen op internationale organisaties. Vrijwel al deze vorderingen hebben een zodanig goede kredietbeoordeling dat conform de kredietkwaliteitstrap een risicogewicht van 0% mag worden toegepast.

Exposureklasse Basel II SA: Vorderingen op multilaterale ontwikkelingsbanken

Vorderingen op multilaterale ontwikkelingsbanken. Al deze vorderingen hebben een zodanig goede kredietbeoordeling dat conform de kredietkwaliteitstrap een risicogewicht van 20% mag worden toegepast.

Exposureklasse Basel II SA: Vorderingen op ondernemingen

Vorderingen op ondernemingen verstrekt door onze dochterondernemingen en non-retailvorderingen, voor zover niet ondergebracht in een van de non-retailmodellen. Dergelijke posten hebben een risicogewicht van 100%.

Exposureklasse Basel II SA: Vorderingen op particulieren en middelgrote ondernemingen

Vorderingen op particulieren en middelgrote ondernemingen die niet gedekt zijn in de vorm van effecten of woninghypotheken. Dergelijke vorderingen hebben een risicogewicht van 75%. In deze categorie worden bij Van Lanschot met name vorderingen op particulieren, verstrekt door onze dochterondernemingen, verantwoord.

Exposureklasse Basel II SA: Vorderingen op publiekrechtelijke lichamen

Vorderingen op publiekrechtelijke lichamen. Dergelijke vorderingen krijgen een risicogewicht van 100% tenzij ze in Nederland zijn gevestigd (20%-weging) of een garantie van de overheid beschikbaar is.

Fiduciair management

Het namens individuele personen, trusts, pensioenmaatschappijen en andere instellingen houden van activa in de rol van trustee of andere fiduciaire rollen. Deze activa zijn niet in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen, omdat deze geen activa zijn van Van Lanschot.

Forwards

Contractuele verplichtingen om op een toekomstige datum goederen of financiële instrumenten te kopen of te verkopen, tegen een vooraf bekende prijs. Forward contracten zijn op maat gemaakte contracten, deze contracten worden op de OTC-markt verhandeld.

Foundation Internal Ratings Based-benadering (F-IRB)

Een geavanceerde wijze voor de berekening van het kredietrisico. Bij deze methode mag de bank eigen modellen ontwikkelen, gebaseerd op directe of indirecte waarneming, voor de schatting van parameters voor de berekening van de risicogewogen activa. Onder F-IRB wordt het kredietrisico bepaald door gebruik te maken van interne input voor de Probability of Default. De Lost Given Default dient volgens voorgeschreven waarden te worden meegenomen (in tegenstelling tot A-IRB).

Fundingratio

Geeft de verhouding weer tussen verplichtingen private en publieke sector en de totale kredietverlening (exclusief bancaire opnames en uitzettingen).

Futures

Contractuele verplichtingen om op een toekomstige datum goederen of financiële instrumenten te kopen of verkopen, tegen een vooraf bekende prijs. Futures zijn gestandaardiseerde, op georganiseerde markten verhandelbare contracten. Beurzen treden op als intermediairs en vereisen dagelijkse afrekening in contanten en storting van zekerheden. Van Lanschot heeft met name een aantal futures op aandelenindices in de boeken, deels voor eigen gebruik en deels ten behoeve van klanten die op de markt worden tegengesloten.

Geamortiseerde kostprijs

Het bedrag waarvoor financiële activa of verplichtingen bij de eerste verwerking worden gewaardeerd minus aflossing, plus of minus de cumulatieve afschrijving gebruikmakend van de effectieve-rentemethode voor het verschil tussen het oorspronkelijke bedrag en het bedrag op de vervaldatum, en minus bijzondere waardeverminderingen of niet-ontvangen bedragen.

Hedge

Het door middel van een financieel instrument (meestal een derivaat) beschermen van een andere financiële positie tegen met name renterisico's.

Incurring But Not Reported (IBNR)

Waardeverminderingen die hebben plaatsgevonden per rapportagedatum, maar waar de bank als gevolg van een informatieachterstand nog geen weet van heeft.

Index Garantie Contracten (IGC's)

Index Garantie Contracten zijn vorderingen op naam van Van Lanschot waarbij de waardeontwikkeling en einduitkering afhankelijk zijn van de stand van de onderliggende waarde, bijvoorbeeld een index. Op de einddatum bestaat de einduitkering in elk geval uit de garantiewaarde.

Innovatieve Tier I-instrumenten

Vermogenscomponenten anders dan gestort aandelenkapitaal en reserves die in aanmerking worden genomen voor de bepaling van het Tier I-kapitaal (kernkapitaal).

Interest rate swaps

Een overeenkomst waarbij twee partijen interestbetalingen uitwisselen over een van te voren overeengekomen looptijd en nominale waarde. De nominale waarde zelf wordt niet uitgewisseld. Een interest rate swap behelst het uitwisselen van een vaste kasstroom en een variabele kasstroom in dezelfde valuta. De variabele kasstroom wordt bepaald met behulp van een referentie-interest (meestal Euribor).

Interestrisico

Het risico dat de winst en het vermogen worden beïnvloed door rentewijzigingen met name bij een (al dan niet bewust gekozen) mismatch in looptijden van enerzijds de uitgezette en anderzijds de opgenomen gelden.

Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP)

Strategieën en procedures waarbij de bank doorlopend nagaat of, en ervoor zorgt dat, de hoogte, samenstelling en verdeling van haar eigen vermogen aansluit op de omvang en de aard van haar huidige en mogelijk toekomstige risico's.

International Financial Reporting Standards (IFRS)

Waarderings- en verslaggevinggrondslagen die zijn opgesteld door de International Accounting Standards Board. Deze standaarden zijn overgenomen door de Europese Unie, waarbij is bepaald dat alle beursgenoteerde vennootschappen in de Europese Unie deze grondslagen vanaf boekjaar 2005 moeten toepassen.

Internal Ratings Based-benadering (IRB)

Een geavanceerde wijze voor de berekening van het kredietrisico. Van Lanschot past zowel de Foundation Internal Rating Based-benadering als de Advanced Internal Rating Based-benadering toe. Als Van Lanschot spreekt over IRB worden beide interne modellenbenaderingen bedoeld.

Kasstroomhedges (hedge accounting)

Afdekkingsinstrumenten die worden gebruikt om het blootstaan aan schommelingen in kasstromen van een actief, verplichting of toekomstige transactie die ontstaan als gevolg van wijzigingen in rente en/of inflatie af te dekken.

Kredietderivaten (credit default swaps)

Bij dit type swaps worden variabele interestbetalingen, gekoppeld aan Euribor, uitgewisseld met kredietgaranties op een derde partij. De tegenpartij is verplicht tot uitbetaling indien de derde partij niet meer aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen. De specifieke gebeurtenissen waarna uitbetalingen volgen, zijn vastgelegd in het contract.

Kredietrisico

Het risico dat uitgeleende gelden niet, slechts gedeeltelijk dan wel niet-tijdig worden terugbetaald. Hieronder valt ook het settlementrisico: het risico dat tegenpartijen hun verplichtingen uit bijvoorbeeld effectentransacties niet nakomen.

Level 1: Genoteerde marktprijzen

De reële waarde van financiële instrumenten die worden verhandeld op een actieve markt wordt gebaseerd op de koers per balansdatum (marktnotering). Voor financiële activa wordt de biedprijs gehanteerd; voor financiële verplichtingen de laatprijs. Omdat bij deze instrumenten sprake is van een actieve markt vormen de koersen een goede afspiegeling van actuele en veel voorkomende markttransacties tussen onafhankelijke partijen.

Level 2: In de markt waarneembare gegevens

De reële waarde van financiële instrumenten die niet worden verhandeld op een actieve markt (bijvoorbeeld over-the-counter afgeleide financiële instrumenten) wordt vastgesteld met behulp van kasstroom- en optiewaarderingsmodellen. Van Lanschot selecteert op basis van haar inschattingen een aantal methoden en maakt aannames die gebaseerd zijn op de marktomstandigheden (observeerbare data) per balansdatum.

Level 3: Niet in de markt waarneembare gegevens

De financiële instrumenten in deze categorie zijn individueel beoordeeld. De waardering is gebaseerd op de beste inschatting van het management, rekening houdend met de laatstbekende prijzen, prijzen voor vergelijkbare instrumenten en, voor een meer dan niet-significant deel, informatie die niet in de markt waarneembaar is.

Leverageratio

Deze ratio geeft de verhouding weer tussen het balanstotaal en het eigen vermogen toekomend aan aandeelhouders.

Leverageratio Basel III (LR)

Ratio voortvloeiend uit Basel III. De LR geeft de verhouding weer tussen het saldo van het balanstotaal en de posten buiten de balansstelling en het Basel III Tier I-vermogen.

Liquiditeitsrisico

Het risico dat de bank onvoldoende middelen ter beschikking heeft om op korte termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Liquidity Coverage Ratio (LCR)

Ratio voortvloeiend uit Basel III. De LCR geeft de verhouding weer tussen de zeer liquide activa en het saldo van de cash outflows en cash inflows binnen dertig dagen.

Loss Given Default (LGD)

De schatting van het verlies dat Van Lanschot leidt als het onderpand voor een lening wordt uitgewonnen.

Marktrisico

Het risico dat de waarde van een financiële positie wijzigt als gevolg van fluctuaties in beurs- en valutakoersen en/of rentetarieven.

Net Stable Funding Ratio (NSFR)

Ratio voortvloeiend uit Basel III. De NSFR geeft de verhouding weer tussen de aanwezige en de vereiste stabiele funding.

Netto-exposure (EAD)

De financiële verplichting van een debiteur op het moment dat deze in gebreke blijft. Dit wordt ook wel de Exposure at Default (EAD) genoemd.

Onherroepelijke faciliteiten

Het geheel van verplichtingen uit hoofde van onherroepelijke toezeggingen die kunnen leiden tot een kredietverlening.

Operationeel risico

Het risico van directe of indirecte verliezen die het gevolg zijn van ontoereikende of gebrekkige interne processen en systemen, van ontoereikend of gebrekkig menselijk handelen, dan wel van externe gebeurtenissen.

Optiepositie cliënten

Voor cliënten is het niet mogelijk om rechtstreeks op de effectenbeurs aandelenopties te kopen of te verkopen. Van Lanschot koopt of verkoopt de opties aan cliënten en sluit een tegengestelde transactie af op de effectenbeurs. Deze vorderingen en verplichtingen worden verantwoord onder derivaten.

Overige belangen derden

Het belang van derden in dochtermaatschappijen die door Van Lanschot volledig worden geconsolideerd.

Portfolio-reële-waardehedge (hedge accounting)

Een portfolio-reële-waardehedge kan bestaan uit één of meerdere swaps of caps (renteopties) die zijn afgesloten om het renterisico in te dekken van een portfolio van hypotheek. Zowel de swaps (of caps) als de hypotheek zijn per looptijd buckets verdeeld. De reële waarde van deze hypotheek wordt net als de waardering van de swaps grotendeels beïnvloed door de intereststand. Door kleine verschillen in looptijden en interestpercentages kan binnen de looptijd buckets enige ineffectiviteit ontstaan.

Probability of Default (PD)

De kans dat een klant binnen een jaar in gebreke blijft.

Reële-waardehedges (hedge accounting)

Een reële-waardehedge bestaat uit één of meerdere swaps die afgesloten zijn om de veranderingen in reële waarde als gevolg van interestwijzigingen van met name schuldbewijzen in te dekken. De hedgerelaties zijn over het algemeen exacte hedges. Schuldbewijzen met een vast percentage en een vaste looptijd worden in een hedge-accountingmodel tegenover een swap gezet met exact dezelfde looptijd en hetzelfde vaste interestpercentage.

Renteoptie

Een overeenkomst tussen een koper en een verkoper, waarbij de verkoper aan de koper voor een bepaalde looptijd een maximum rente (cap) of minimum rente (floor) garandeert.

Risicogewogen activa (RWA)

De activa van een financiële instelling vermenigvuldigd met een weging, vastgesteld door de regelgevende instanties, waarmee het relatieve risico van deze activa wordt weergegeven. Op basis van de hoogte van de naar risicogewogen activa wordt het vermogen berekend dat minimaal moet worden aangehouden.

Shortfall

Verschil tussen de berekende Expected Loss (EL) en de getroffen voorziening van een krediet waarvoor de kapitaal eis wordt berekend op basis van de IRB-methode.

Indien de berekende EL groter is dan de getroffen voorziening dient het verschil in mindering gebracht te worden op het toetsingsvermogen. Onder Basel II wordt de shortfall voor 50% in mindering gebracht op het Tier I-vermogen en voor 50% op het Tier II-vermogen. Onder Basel III wordt de gehele shortfall in mindering gebracht op het kernkapitaal.

Solvabiliteit

Het financiële weerstandsvermogen van de bank uitgedrukt als een percentage van de naar risicogewogen activa.

Standardised Approach (SA)

Methode onder Basel II voor de berekeningen van het operationele-, markt- en kredietrisico van de bank. Deze methode gaat uit van een gestandaardiseerde benadering waarbij de hoogte van een risicoweging van een post door de toezichthouder is voorgeschreven.

Strategisch risico

De bestaande of toekomstige bedreiging van het resultaat of vermogen van de bank, door het niet of onvoldoende anticiperen op veranderingen in de omgeving en/of door onjuiste strategische besluiten.

Structured product

Een synthetisch beleggingsinstrument speciaal gemaakt om aan specifieke behoeften, die niet kunnen worden voldaan uit gestandaardiseerde financiële instrumenten die beschikbaar zijn op de markten, te voldoen.

Tier I-ratio

Bij deze ratio wordt de verhouding berekend tussen het Tier I-totaalvermogen en de naar risico gewogen activa.

Tier I-totaalvermogen

Het Tier I-totaalvermogen van de bank bestaat uit het aandelenkapitaal, de agioreserve, de overige reserves en eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen, gecorrigeerd voor door de toezichthouder bepaalde aftrekposten, zoals goodwill en shortfall.

Tier II-totaalvermogen

Ook wel aanvullend kapitaal genoemd. Het Tier II-vermogen bestaat uit de herwaarderingsreserves en een deel van de achtergestelde schulden, gecorrigeerd voor door de toezichthouder bepaalde aftrekposten, zoals shortfall.

Toetsingsvermogen

De som van het Tier I- en Tier II-totaalvermogen.

Value at Risk (VaR)

De statistische analyse van historische marktontwikkelingen en volatiliteiten om de waarschijnlijkheid in te schatten of de verliezen op een portefeuille een bepaald bedrag zullen overschrijden.

Valutaoptie

Een valutaoptie geeft de koper het recht, maar niet de plicht, om gedurende of aan het einde van een vastgestelde periode een hoeveelheid van een valuta te kopen of te verkopen tegen een vooraf bekende valutakoers. Voor de verkoper van de valutaoptie is het een plicht. De valutaopties van Van Lanschot hebben hoofdzakelijk betrekking op transacties voor klanten, die op de markt worden tegengesloten.

Voorwaardelijke schulden

Alle verplichtingen die voortvloeien uit transacties waarbij de bank zich garant heeft gesteld voor derden.

Weighted Average Cost of Capital (WACC)

Een kengetal waarmee de gemiddelde kosten van het vermogen van een onderneming wordt berekend; hierbij worden de kosten van vreemd en eigen vermogen gewogen meegenomen.

Wet op het financieel toezicht (Wft)

De Wft regelt het algehele toezicht op de financiële sector in Nederland.

Wholesale funding

Een vorm van funding, in aanvulling op spaargelden en deposito's, die door banken gebruikt wordt voor de financiering van de bedrijfsvoering en het beheersen van risico's.

MEERJARENOVERZICHT

	2013	2012	2011	2010
Resultaten (€ duizend)				
Inkomsten uit operationele activiteiten	551.193	541.764 ¹	552.386	630.887
Bedrijfslasten	408.633	449.200 ¹	426.456	439.893
Bijzondere waardeverminderingen	105.117	258.021 ¹	79.394	102.458
Bedrijfsresultaat voor belasting	37.443	-165.457 ¹	46.536	88.536
Nettoresultaat (groepsresultaat)	33.506	-147.281 ¹	43.127	66.710
Balans (€ duizend)				
Eigen vermogen toekomstend aan aandeelhouders	1.283.487	1.262.348 ¹	1.507.245	1.461.676
Verplichtingen private en publieke sector	10.161.397	11.368.814	13.100.131	13.545.650
Kredieten en vorderingen private en publieke sector	12.490.723	13.464.234	14.270.431	15.710.224
Balanstotaal	17.670.365	17.940.865 ¹	18.453.522	20.325.117
Kerngetallen				
Aantal gewone aandelen ultimo boekjaar (exclusief ingekochte certificaten)	40.926.249	40.879.922	40.809.337	40.819.359
Gemiddeld aantal gewone aandelen	40.917.566	40.883.330	40.870.488	38.366.748
Nettoresultaat per gewoon aandeel op basis van gemiddeld aantal gewone aandelen (€)	0,71	- 3,67 ¹	0,84	1,47
Dividend per gewoon aandeel (€)	0,20	0,00	0,40	0,70
Efficiencyratio (%)	74,1	82,9 ¹	77,2	69,7
Rendement gemiddeld Core Tier I-vermogen (%) ²	2,5	- 12,7 ¹	3,0	5,6
BIS-ratio (%)	13,9	11,9	11,9	13,9
Tier I-ratio (%)	13,1	11,0	10,9	11,9
Core Tier I-ratio (%)	13,1	11,0	10,9	9,6

1 Bedragen corresponderen niet met de jaarrekening 2012 en laten aanpassingen zien, zie voor toelichting paragraaf Veranderingen in de presentatie en stelselwijzigingen.

2 2004 tot en met 2008 betreft Rendement gemiddeld eigen vermogen (%).

3 Voor de vergelijkbaarheid zijn de BIS-ratio's per 31 december 2007 aangepast conform Basel II.

4 Deze opstelling wijkt af van de jaarrekening waarin Van Lanschot Assurantiën Holding BV (thans genaamd Van Lanschot Chabot Holding BV) als niet-doorlopende activiteiten is verantwoord.

5 Met ingang van 2005 zijn de cijfers opgesteld op basis van IFRS, de cijfers over 2004 zijn hierop aangepast.

2009	2008	2007	2006	2005	2004
568.467	493.596	647.996	534.326 ⁴	485.847	403.878
428.802	422.118	414.746	307.380 ⁴	278.448	260.681
176.043	50.290	71	2.873 ⁴	16.874	16.584
- 36.378	21.188	233.179	224.073 ⁴	190.525	126.613
- 15.720	30.091	215.369	184.488 ⁴	152.398	100.780
1.238.418	1.226.347	1.366.721	1.044.828	962.156	857.128
13.380.188	15.318.420	14.596.804	11.412.890	11.458.834	11.047.826
17.036.279	17.072.490	16.006.235	14.746.139	13.540.856	12.686.489
21.264.839	20.691.896	21.718.834	18.739.275	17.971.611	16.577.779
34.888.086	34.838.673	34.472.735	31.951.227	31.733.381	31.936.876
34.869.875	34.772.039	34.421.945	31.887.561	31.878.821	28.658.530
- 0,75	0,55	5,94	5,48	4,65	3,40
0,00	0,28	3,00	2,75	2,50	2,11
75,4	85,5	64,0	57,5	57,3	64,5 ⁵
- 2,8	1,5	16,9	17,4	16,3	13,1 ⁵
11,6	12,5	11,6 ³	13,7	13,5	11,8
9,5	10,0	8,9 ³	10,0	9,4	9,2
6,5	6,7	6,6 ³	7,3	6,7	-

Colofon

Tekst en eindredactie

Van Lanschot NV
Jonkergouw & Van den Akker

Dtp

Bruikman Reclamestudio

Fotografie

Willem Jan Ritman
Ton van Til

Van Lanschot NV
Hooge Steenweg 29
5211 JN 's-Hertogenbosch
Postbus 1021
5200 HC 's-Hertogenbosch
Telefoon +31 (0)73 548 35 48
vanlanschot@vanlanschot.com
www.vanlanschot.nl

Ingeschreven in het Handelsregister te
's-Hertogenbosch onder nummer 16014051

Maart 2014

